

Šetření rizikového chování a duševního zdraví žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze

Obsah

Realizace a zpracování.....	snímek 03–04	Marihuana (Návykové látky).....	snímek 110–112
Metodika a struktura výběru.....	snímek 05–10	Cigarety, tabák, nikotin (Návykové látky).....	snímek 113–120
Shrnutí nejdůležitějších zjištění.....	snímek 11–19	Kratom (Návykové látky).....	snímek 121–123
Wellbeing (Index WHO-5).....	snímek 20–30	Léky (Návykové látky).....	snímek 124–125
Úzkost (Index GAD-7).....	snímek 31–40	Nežádoucí chování ve škole.....	snímek 126–131
Deprese (Index PHQ-9).....	snímek 41–52	Zkušenosti s nežádoucím chováním.....	snímek 132–134
Poruchy příjmu potravy (Index SCOFF).....	snímek 53–57	Nežádoucí chování na internetu.....	snímek 135–139
Spokojenost (se životem, doma, ve škole).....	snímek 58–73	Excesivní používání internetu.....	snímek 140–148
Gender.....	snímek 74–75	Problémy kvůli nežádoucímu chování.....	snímek 149–157
Sebepoškozování.....	snímek 76–83	Závislost na hraní digitálních her (Test herní poruchy – GDT).....	snímek 158–163
Suicidalita.....	snímek 84–87	Rizikové chování na internetu.....	snímek 164–170
Poruchy spánku (Index AIS).....	snímek 88–97	Pomoc a informace.....	snímek 171–175
Užívání návykových látek.....	snímek 98–125	Korelační tabulka.....	snímek 176–177
Energetické nápoje (Návykové látky).....	snímek 99–101	Možnost individuálních dotazů.....	snímek 178
Alkohol (Návykové látky).....	snímek 104–109		

Realizace

Komparaci dat realizuje Centrum sociálních služeb Praha – Pražské centrum primární prevence.

Centrum sociálních služeb Praha (CSSP) je příspěvkovou organizací hlavního města Prahy. Poskytuje terénní, ambulantní i pobytové služby široké škále osob v tíživé životní nebo sociální situaci. Rozsah služeb realizovaných CSSP zahrnuje služby především z oblasti sociální, ale jeho nedílnou součástí jsou také některé ze služeb zdravotnických, informačních apod. Zároveň CSSP zaměřuje svou činnost i na sféru odborného vzdělávání a metodickou a koncepční aktivitu nejen v oblasti sociálních služeb na území Prahy.

Pražské centrum primární prevence (PCPP) vzniklo v roce 2008 jako odborné metodické pracoviště zaměřené na oblast primární prevence rizikového chování na území hl. města Prahy.

- Poskytuje metodickou podporu, konzultace, supervize a vzdělávání v prevenci
- Podílí se na tvorbě informačních a metodických projektů
- Přípravuje analýzy z oblasti rizikového chování, které jsou podkladem pro vytváření plánů a strategií v oblasti primární prevence rizikového chování v Praze
- Podílí se na vědecko-výzkumné činnosti ve spolupráci s akademickými pracovišti

Zpracování

Komparaci zpracovali:

Roman Petrenko,
Miroslav Líbal a Dominika Matějovcová – výzkumná agentura Anreva Solution s.r.o.

CSSP:

V rámci CSSP dále spolupracovali Jan Žufníček, Pavel Dosoudil, Jana Gricová, Lucie Myšková.

Poděkování:

Další poděkování patří Monice Puchelové (oddělení prevence Magistrátu HMP), metodikům prevence z pražských pedagogicko-psychologických poraden a školním metodikům prevence a ředitelům škol, které se do šetření zapojují. A v neposlední řadě také žákům za vyplnění dotazníků.

Metodika pro rok 2023

- Velikost výběru:** V roce 2023 se výzkumu zúčastnilo celkem 13 063 žáků základních a středních škol a gymnázií.
- Vyřazování respondentů:** Za účelem zpřesnění výpovědní hodnoty dat bylo před jejich zpracováním provedeno čištění. Z původního počtu bylo vyřazeno celkem 2 966 respondentů, výsledný výzkumný vzorek tvoří celkem 10 097 respondentů.
- Termín dotazování:** Sběr dotazníků byl realizován v termínu od 16. 11. 2023 do 15. 12. 2023.
- Metoda sběru dat:** Dotazník byl distribuován pomocí odkazu jednotlivým školám. Žáci dotazník vyplnili samostatně na internetu (CAWI) během vyučování.

Metodika

Velikosti výběru (v průběhu let):

2016 – 18 580 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií ¹
2017 – 8 644 respondentů
2018 – 8 482 respondentů
2019 – 9 278 respondentů
2020 – 8 724 respondentů
2021 – 9 793 respondentů
2022 – 13 286 respondentů
2023 – 10 097 respondentů

Termíny dotazování (v průběhu let):

07. 11. – 27. 11. 2016
01. 11. – 22. 11. 2017
27. 11. – 17. 12. 2018
21. 11. – 20. 12. 2019
01. 12. – 23. 12. 2020
15. 11. – 22. 12. 2021
04. 11. – 16. 12. 2022
16. 11. – 15. 12. 2023

¹ Složení výběrového souboru je pro všechna proběhlá šetření totožné, liší se pouze počtem dotazovaných

Metodika

Struktura výběru dle pohlaví (údaje o podobě dat před převážením)

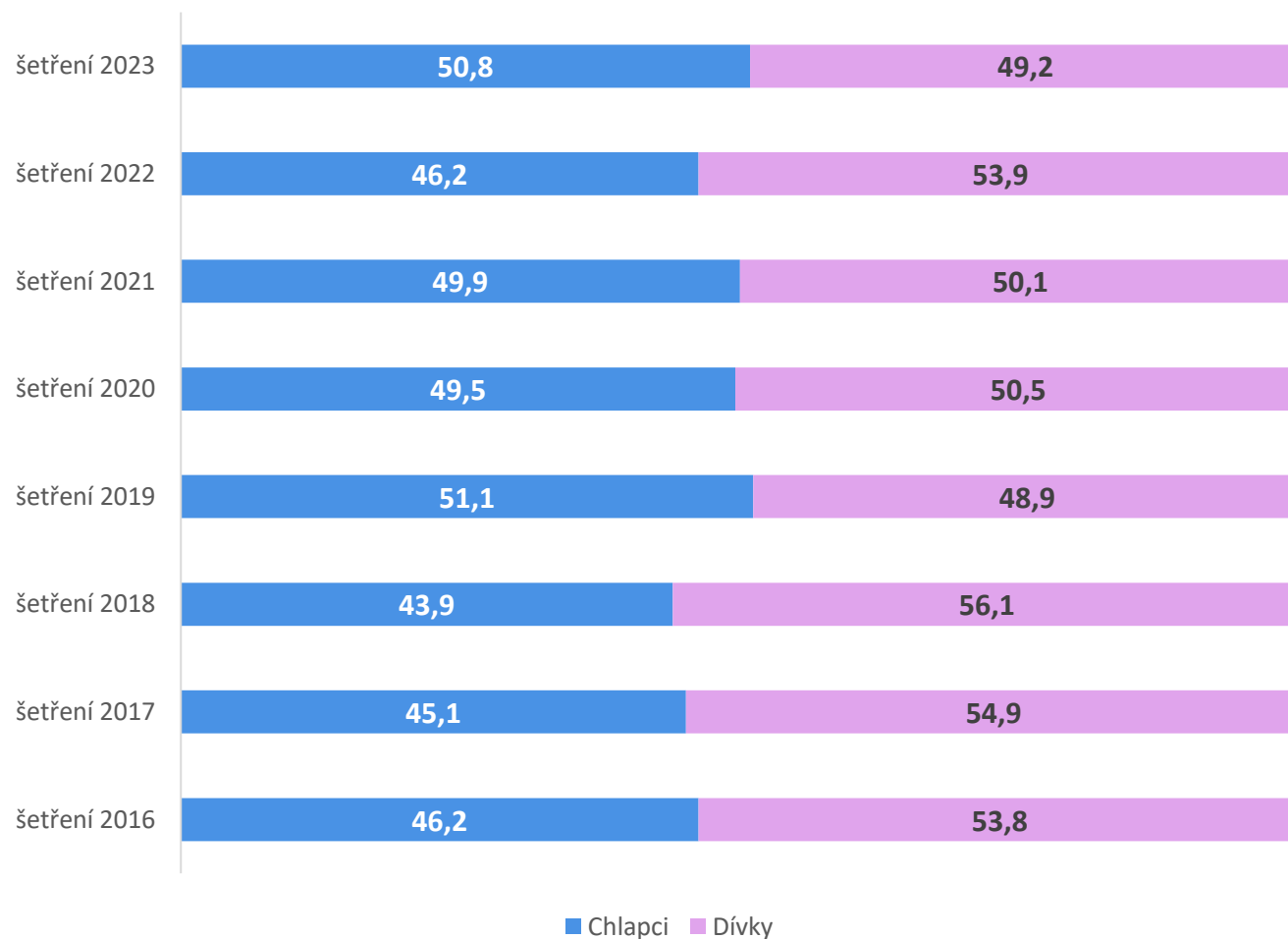
Výsledky jsou uvedeny v %

V průběhu let kolísá zastoupení dívek a chlapců, kteří se šetření zúčastnili.

Tuto skutečnost kompenzujeme tzv. převážováním dat, které je blíže vysvětleno na snímku číslo 10.

Nejvýraznější zastoupení dívek v původních datech jsme měli v roce 2018 (56,1 %). Naopak v roce 2019 a 2023 jsme měli v hrubých datech více chlapců než dívek.

V posledním šetření, které proběhlo v roce 2023, bylo zastoupeno 51,2 % chlapců a 48,8 % dívek.

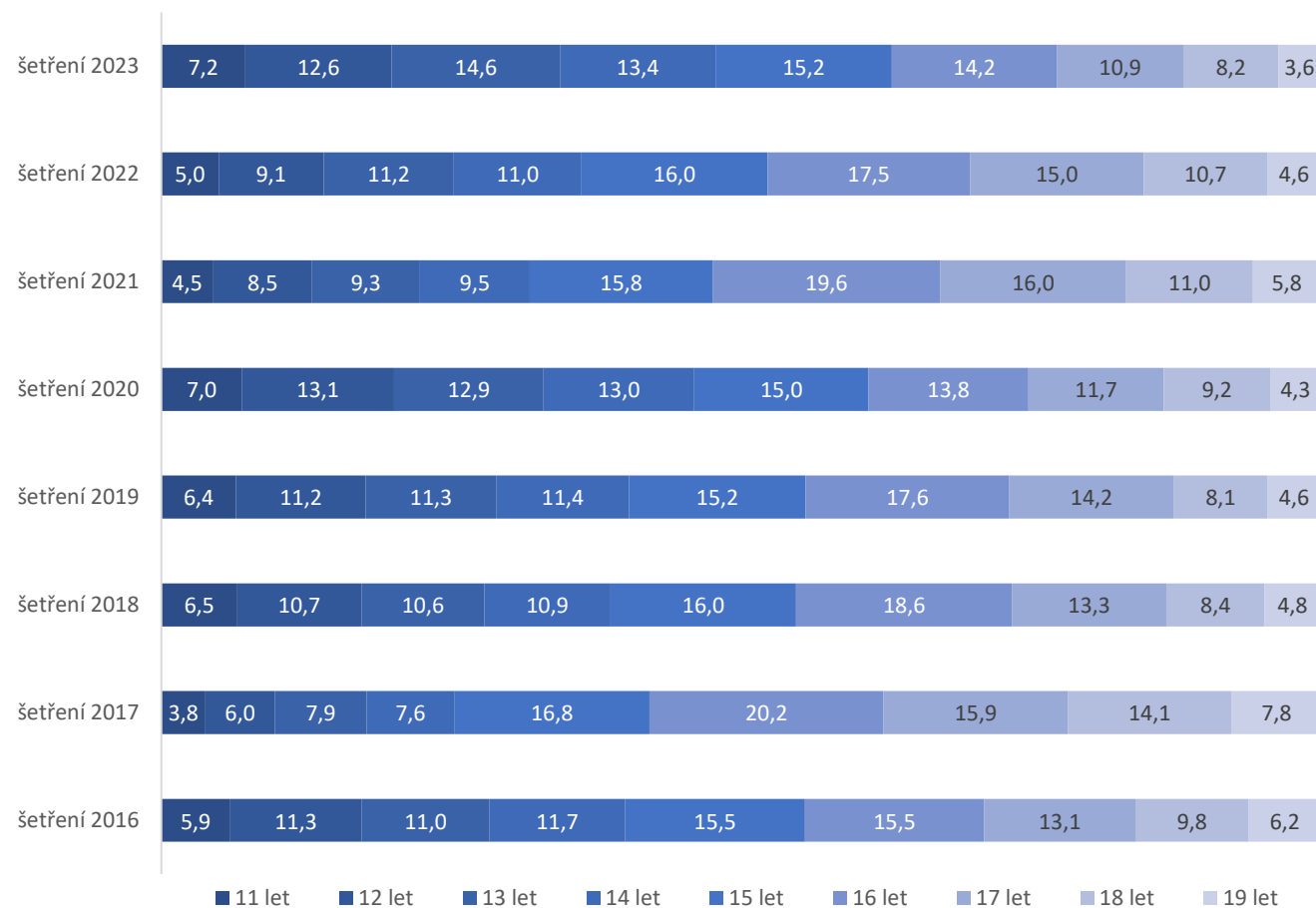
Metodika

Struktura výběru dle věku (údaje o podobě dat před převážením)

Výsledky jsou uvedeny v %

V průběhu let je ve výběru podobné věkové rozložení žáků. Výběry v letech 2016, 2018 a 2019 jsou si z hlediska věkového složení podobné, ale zahrnují nadproporční počet starších žáků.

Stejně tak jako v roce 2017 bylo v posledních ročnících konání výzkumu zastoupení žáků starších 15 let ještě výraznější. V roce 2021 bylo zastoupení žáků starších 15 let nejvýraznější, a to 68 %. Tento fakt kompenzujeme převážením dat (blíže vysvětleno na straně 10).

Metodika

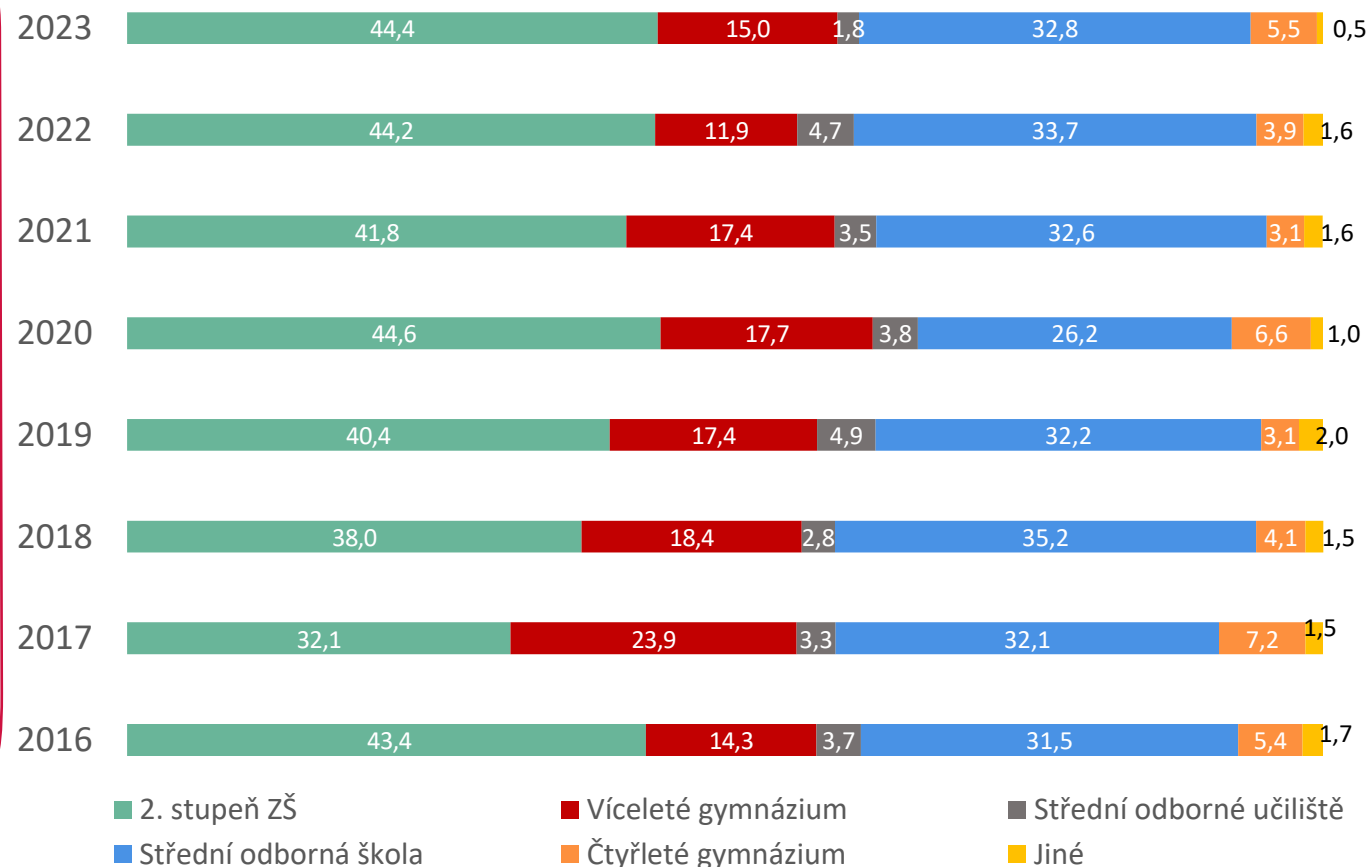
Struktura výběru dle navštěvovaného typu školy

Výsledky jsou uvedeny v %

Dotazník vyplňují žáci od 6. třídy základní školy až po 4. ročníky středních škol. Ve všech letech byli nejvíce zastoupeni žáci 2. stupně základních škol (32 až 45 %), následováni žáky středních odborných škol (26 až 35 %).

Ve všech vzorcích bylo relativně malé zastoupení žáků středních odborných učilišť (3 až 5 %). Žáků víceletých gymnázií* máme ve vzorcích mezi 14 % (v roce 2016) až 24 % (v roce 2017).

*Víceleté gymnázium = sloučená kategorie osmi a šestiletých gymnázií

Převážení

Dále prezentované hodnoty pocházejí z **převážených datových souborů**. Data byla převážena na základě skutečného počtu chlapců a dívek pro jednotlivé věkové ročníky.

Šetření probíhala oslovením všech pražských škol, ale výběr respondentů nebyl dále nijak omezen a záleželo na ochotě škol a jednotlivých žáků. Každý rok se tak z hlediska rozložení pohlaví, věku či druhu navštěvované školy sejde trochu jiný vzorek žákovské populace. Výskyt rizikového chování silně závisí na věku respondentů, ale také na pohlaví, proto je vážení dat před jejich srovnáváním důležitým krokem k validitě prezentovaných závěrů.

Převážení znamená, že záměrně kompenzujeme počty respondentů našich šetření tak, aby odpovídaly celkové populaci žáků a žákyň v Praze z hlediska rozložení věku. Věkové kategorie, které jsou ve výběrovém souboru podreprezentovány, budeme počítat vícekrát, a naopak věkové kategorie, které jsou nadreprezentovány, budeme počítat méněkrát. Tím se nám vykompenzují výběrem vzniklé rozdíly ve věkové struktuře žáků a komparace dat získá přesnější základ.

Data převažujeme z hlediska věku a pohlaví žáků dle dat ČSÚ.

Shrnutí hlavních zjištění

Duševní zdraví

Wellbeing

- 26 % žáků v Praze má wellbeing na velmi nízké úrovni a potřebuje odbornou podporu
- jedná se o výrazně vyšší podíl dívek (36 %) než chlapců (17 %)
- nedostatečný wellbeing (nízký až velmi nízký) má nadpoloviční část žáků (53 %)
- v porovnání s minulým rokem se hodnoty prakticky nezměnily

Příznaky úzkosti

- 15 % žáků má příznaky těžké úzkosti
- jedná se o výrazně větší podíl dívek (23 %) než chlapců (7 %)

Příznaky deprese

- 20 % žáků trpí příznaky středně těžké až těžké deprese
- podíl dívek je opět výrazně vyšší (30 %) než podíl chlapců (11 %)

Sebepoškozování a spánek

Spánek

- více než polovina žáků (53 %) trpí nějakou formou poruch spánku
- 23 % žáků má příznaky střední až těžké insomnie (poruch spánku)
- téměř dvě třetiny (65 %) žáků mají nějaký problém s usínáním
- jen 39 % žáků spí v noci průměrně dostatečné množství času
- častější problémy se spánkem mají dívky než chlapci a starší žáci než ti mladší

Sebepoškozování

- 17 % žáků se za posledních 12 měsíců sebepoškodilo, jedná se o větší podíl dívek (26 %) než chlapců (9 %)
- nejčastějším způsobem sebepoškozování je narušování integrity vlastní kůže formou škrábání, píchání či řezání

Poruchy příjmu potravy

- rizikový přístup k příjmu potravy vykazuje 18 % žáků (častěji dívky)

Návykové a škodlivé látky

Energetické nápoje

- 62 % žáků pije energetické nápoje
- 14 % žáků pije energetické nápoje pravidelně až denně

Alkohol

- více než polovina žáků (59 %) přiznala, že v uplynulém roce alespoň jednou konzumovala alkohol
- 8 % dívek a 10 % chlapců konzumuje alkohol skoro každý týden až denně (jedná se nicméně zpravidla o starší žáky, část z nich je již plnoletá)
- 19 % žáků se v uplynulém roce opakovaně opilo

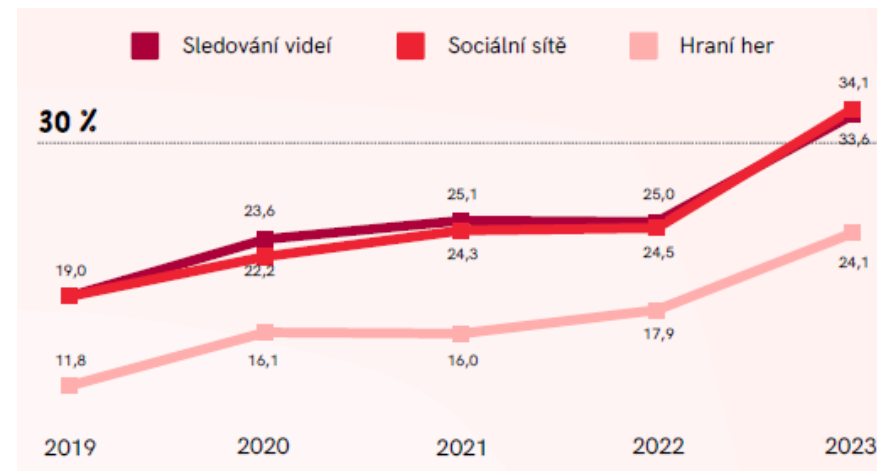
Nikotin

- nejpopulárnější formou užívání nikotinu je tzv. „vapování“, obliba elektronické cigarety v čase roste, v roce 2019 ji alespoň jednou vyzkoušelo 28 %, v roce 2023 už 39 % žáků
- přibýlo i pravidelných uživatelů, 9 % žáků elektronickou cigaretu užívá pravidelně až denně
- nikotinové sáčky vyzkoušelo 13 % žáků

Digitální technologie

Dopady digitálních technologií

- 34 % žáků má opakovaně či pravidelně problémy* kvůli nadměrnému sledování videí na internetu
- 34 % žáků má opakovaně či pravidelně problémy* kvůli času strávenému na sociálních sítích
- 24 % žáků (z toho výrazně více chlapců) má opakovaně či pravidelně problémy* kvůli hraní digitálních her
- všechny tyto jevy ve sledovaných letech neustále rostou (viz graf)

*vynechal či zanedbal spánek, jídlo, přípravu do školy atd.

Digitální technologie

Rizikové užívání internetu

- 7 % žáků je ve vysoké míře ohrožení problémového užívání internetu (vysoce ohrožených dívek je 10 %, chlapců 4 %)
- dalších 31 % žáků je v rizikovém pásmu problémového užívání internetu
- podíl žáků, kteří (velmi) často tráví čas na internetu, aniž by je to bavilo, se zvýšil na 29 %
- zvýšil se také podíl žáků, kteří vynechali kvůli online aktivitě spánek nebo jídlo (na 27 %)
- 17 % žáků utratilo na internetu více peněz, než si mohli dovolit

Rizikové hraní digitálních her

- téměř každý pátý žák (17 %) naplňuje některý z projevů rizikového hraní digitálních her
- mezi problémovými uživateli digitálních her najdeme častěji chlapce než dívky
- 14 % chlapců si v uplynulém roce zakoupilo lootbox (virtuální box s náhodnými bonusy)

Nežádoucí chování

Slovní a fyzické napadení

- podíl žáků, kteří se setkali se slovním napadením ze strany spolužáků, mírně vzrostl na 62 %
- po otevření škol po covidovém lockdownu vzrostl podíl žáků, kteří se setkali s fyzickým napadením ze strany spolužáků (aktuálně 23 %)

Ponížení

- téměř polovina žáků (47 %) se v uplynulém roce cítila alespoň jednou ponížena nebo zesměšněna učitelem

Důvěra

- polovina žáků (51 %) nemá ve škole dospělou osobu, které by se svěřila s problémem
- jedná se o dlouhodobý problém, podobou míru nedůvěry žáci vyjadřovali i v minulých letech

Násilí

- 18 % žáků se za uplynulý rok setkalo s násilím v rodině

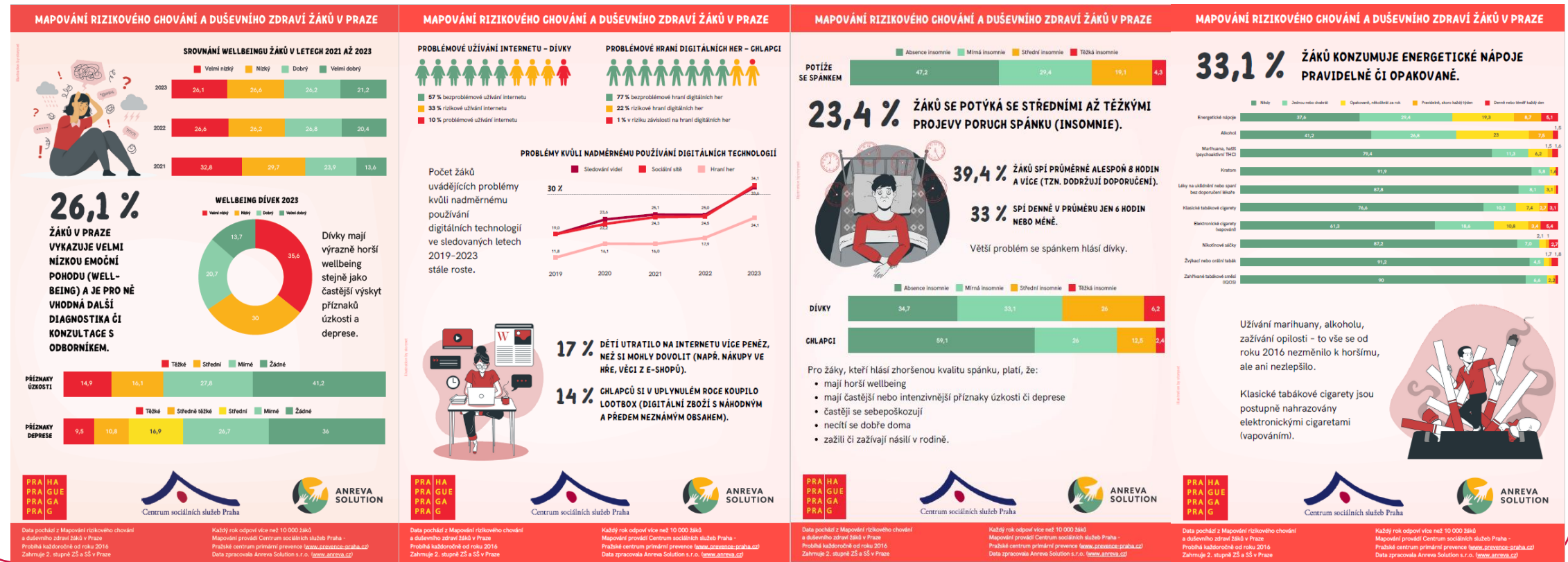
Malé důvody k optimismu

Pozitivní zjištění

- v oblasti wellbeingu jsou výsledky lepší než byly v roce 2021 (došlo k poklesu podílu žáků s velmi nízkým wellbeingem z 33 % na 26 %)
- více než polovina žáků (56 %) je celkově spokojena se svým životem
- žáci sami poptávají informace, které by jim pomohly ve „zvládání stresu“ a „zvládání učiva“
- zvýšil se podíl žáků, kteří za poslední rok nikdy nepili alkohol
- pravidelných konzumentů marihuany a z ní odvozených psychotropních produktů jsou pouze 3 %
- podíl každodenních kuřáků klasických cigaret se ve sledovaných letech výrazně snížil

Infografické zpracování

Shrnutí hlavních zjištění je také zpracováno ve formě infografik – ke stažení jsou například na stránkách www.prevence-praha.cz

Duševní zdraví

Wellbeing
(Index WHO-5)

WHO-5 Index emoční pohody – o nástroji

Index emoční pohody WHO-5 je mezinárodní diagnostický nástroj, který se ve světě široce používá pro měření subjektivního wellbeingu. Wellbeing představuje obraz celkové pohody žaka. WHO-5 umožňuje otestovat a změřit, jak je se sebou a svým životem žák spokojený.

WHO-5 obsahuje 5 otázek, z nichž každá má na výběr 6 variant odpovědi. Odpovědi jsou bodovány 0 až 5 body. Hrubý skór dosahuje hodnot od 0 do 25. Pro získání procentuálního skóru s hodnotami od 0 do 100 se hrubý skór vynásobí čtyřmi. Procentuální skór 0 znamená nejhorší možnou kvalitu života, skór 100 znamená nejlepší možnou kvalitu života.

Hodnoty celkového skóru od 52 bodů a výše se považují za dobrou emoční pohodu (wellbeing). Od hodnoty 72 bodů a výše můžeme wellbeing označit za velmi dobrý.

Skóre nižší než 52 bodů naznačuje nízkou emoční pohodu (wellbeing) a skóre nižší než 32 bodů velmi nízkou emoční pohodu (wellbeing). V obou případech platí doporučení o vhodnosti další diagnostiky či konzultace s odborníkem (nízká emoční pohoda může značit např. příznaky deprese).

0 až 31 bodů je velmi nízký wellbeing, 32 až 51 nízký well-being, 52 až 71 dobrý well-being, 72 až 100 velmi dobrý well-being.

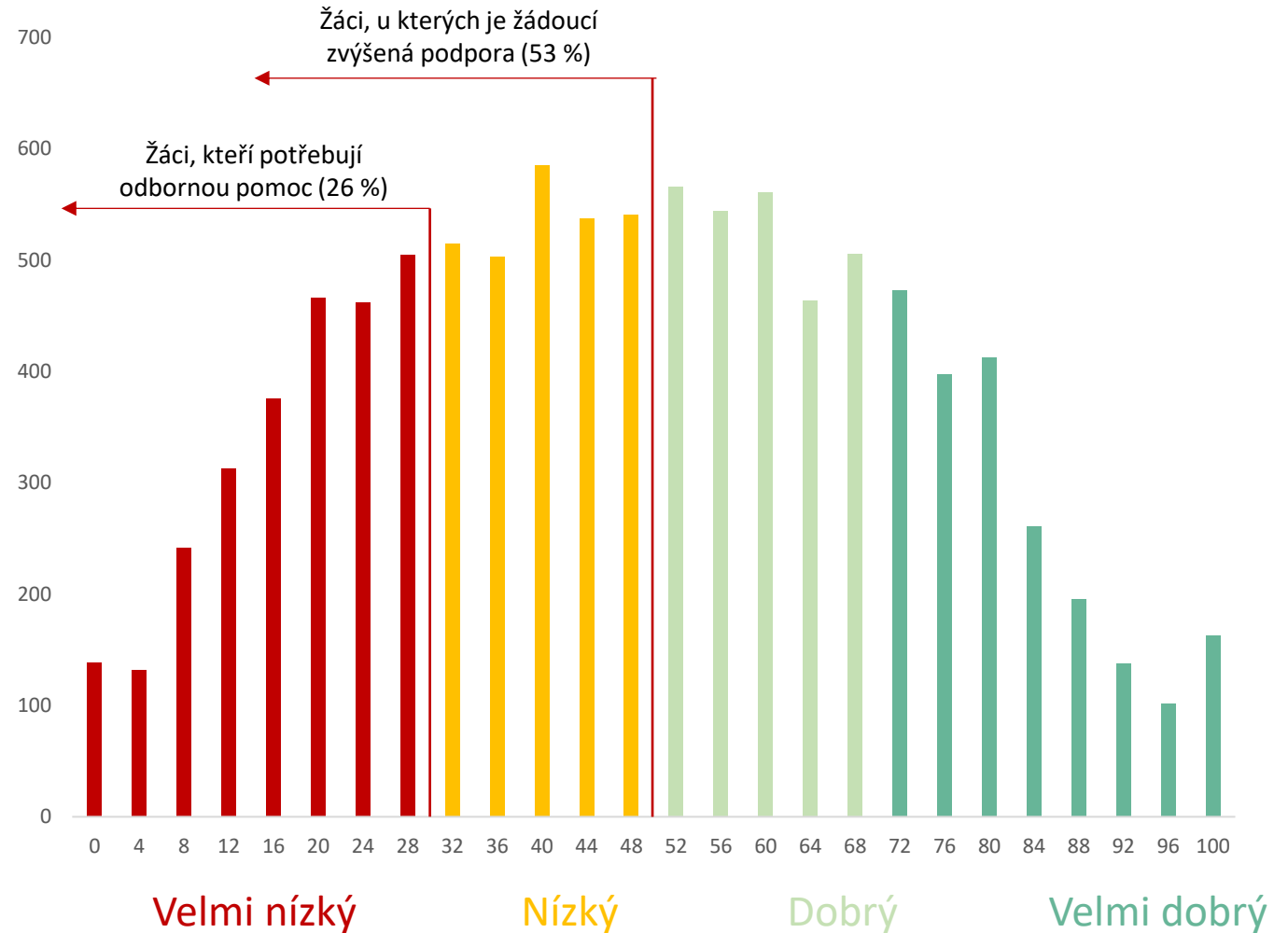
WHO-5 celkové skóre 2023

Celkové skóre pro rok 2023 – histogram

Histogram na tomto slidu zobrazuje rozložení četnosti výsledných skóre žáků. Každý pruh pokrývá konkrétní výsledný skóre a výška pruhu udává počet žáků, kteří ho dosáhli.

Skór menší než 32 lze pokládat za rizikový a v roce 2022 mělo 26,1 % žáků ve výběru. Jedná se o žáky, kteří potřebují odbornou pomoc (26 %).

Skór menší než 52 mělo v roce 2022 52,7 % pražských žáků ve výběru. U těchto žáků je žádoucí zvýšená preventivní podpora (53 %).

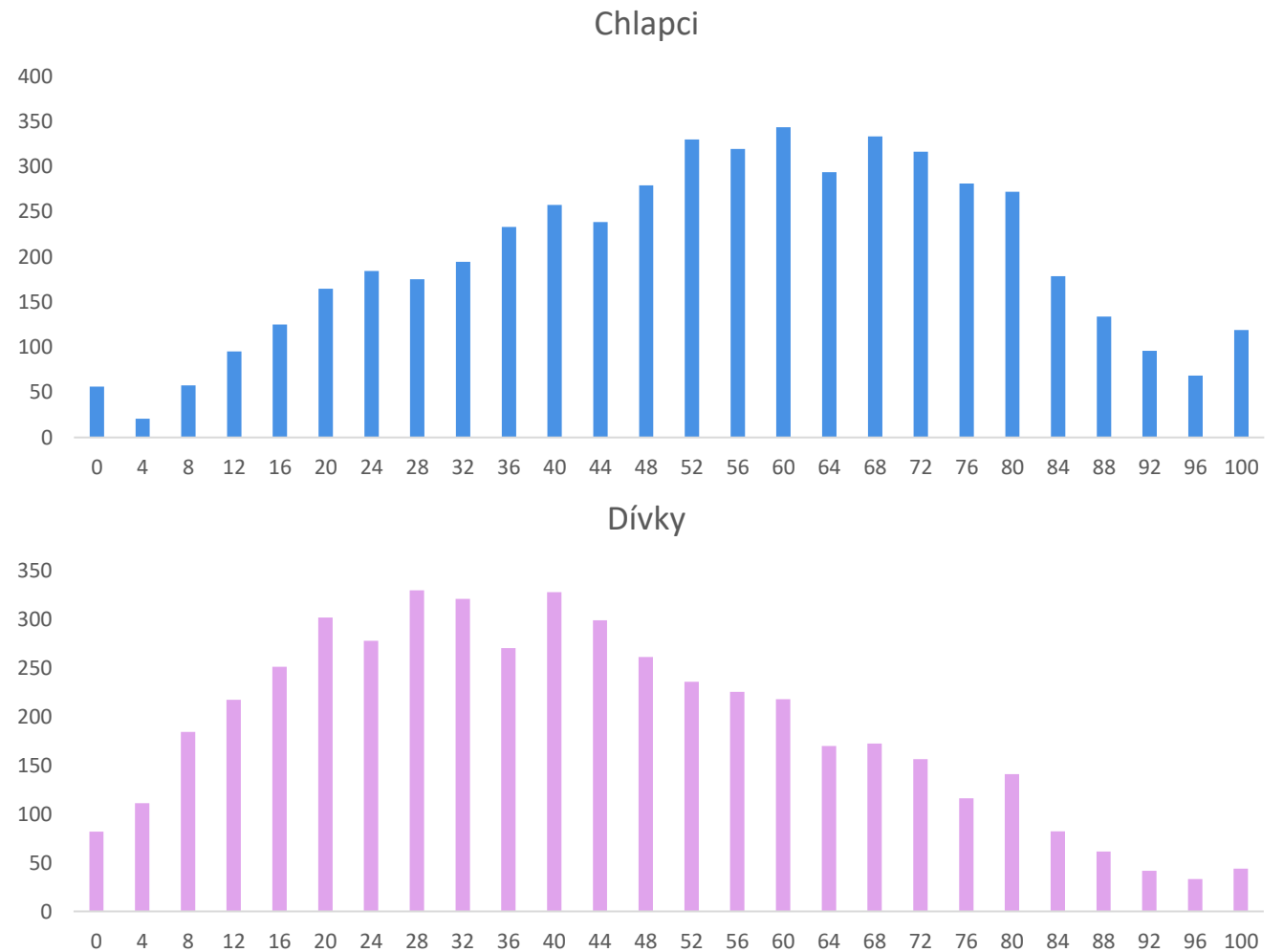
WHO-5 dle pohlaví 2023

Histogram dle pohlaví pro rok 2023

Na tomto slidu jsou zobrazeny histogramy dle pohlaví. V rozložení je výrazný rozdíl u chlapců (modře) a dívek (růžově).

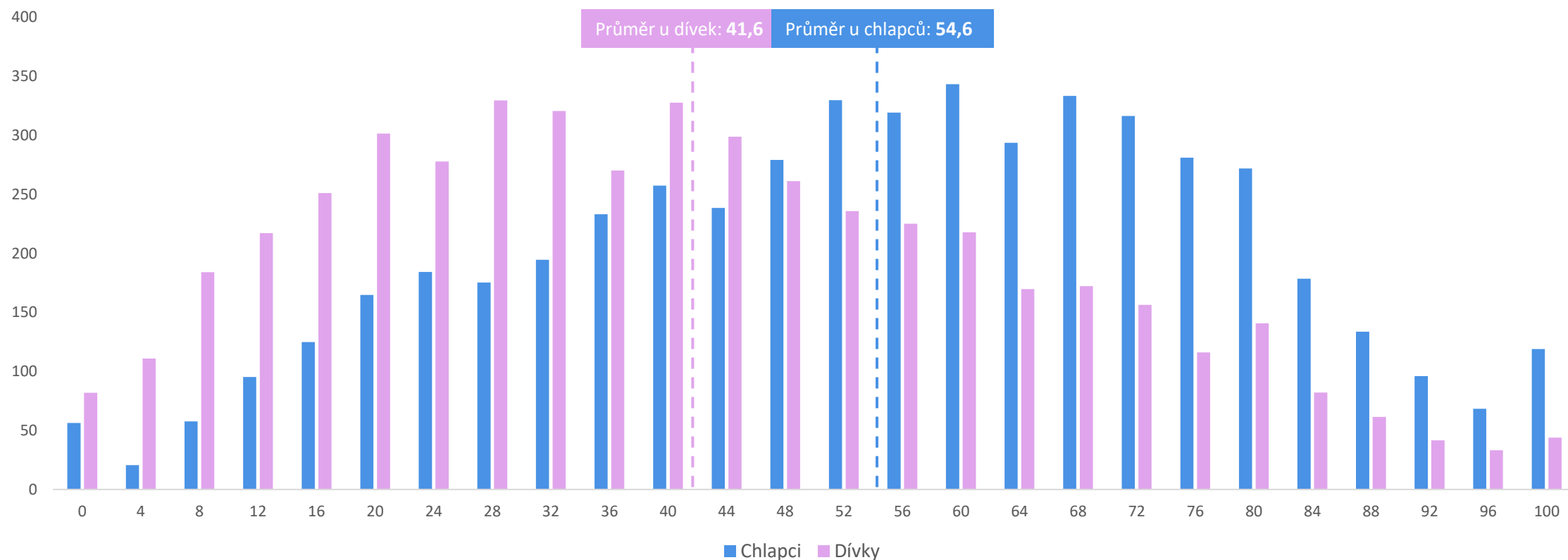
Průměrné dosažené skóre pro chlapce z výběrového souboru činilo 54,6 bodů, pro dívky bylo nižší a to 41,6 bodů.

Graf s porovnáním se nachází na následujícím slidu.

WHO-5 dle pohlaví 2023

Histogram dle pohlaví pro rok 2023

WHO-5 celkem a dle pohlaví 2023

Celkové skóre a skóre dle pohlaví pro rok 2023

Výsledky jsou uvedeny v %

Velmi nízký wellbeing mělo v roce 2023 26,1 % z dotázaných žáků. Jednalo se o výrazně větší podíl dívek (35,6 %) nežli chlapců (17 %).

Nízký wellbeing mělo v roce 2023 26,6 % pražských žáků (30 % dívek a 23,3 % chlapců).

Doporučení k vhodnosti další diagnostiky či konzultace s odborníkem (kvůli nízké emoční pohodě) se týká 52,7 % pražských žáků. Jedná se o výrazně větší podíl dívek (65,6 %) nežli chlapců (40,3 %).

WHO-5 celkové srovnání let 2021–2023

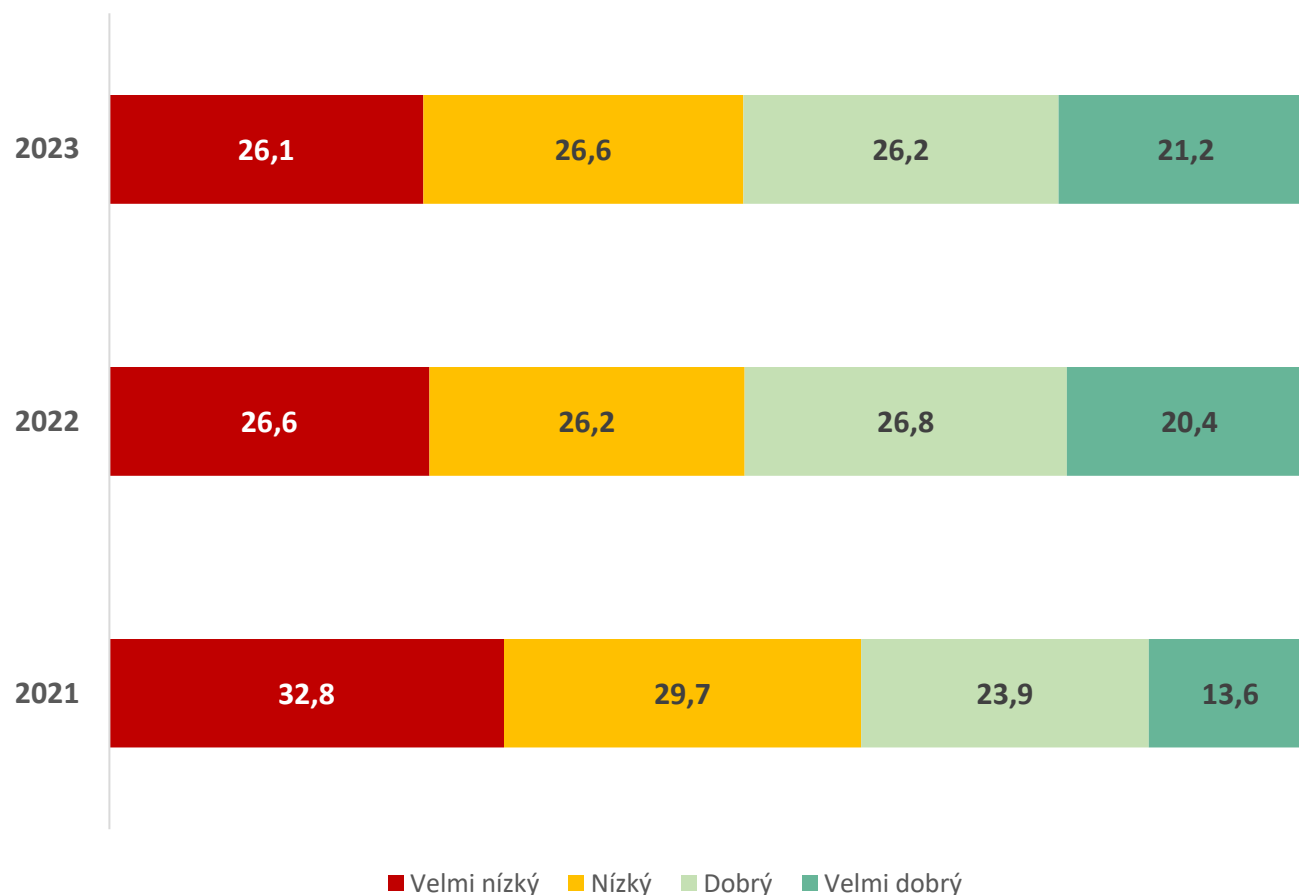
Celkové skóre – srovnání za sledované roky

Výsledky jsou uvedeny v %

Nejhorší výsledky měli žáci ve sledované období v roce 2021, kdy mělo pouze 13,6 % žáků wellbeing na velmi dobré úrovni a naopak 32,8 % žáků mělo velmi nízký wellbeing.

V roce 2022 došlo ke zlepšení – podíl žáků s velmi nízkým wellbeingem se snížil na 26,1 %, což je nejnižší podíl za sledované roky, stále se však jedná o celou čtvrtinu všech pražských žáků.

Oproti roku 2021 došlo už v roce 2022 ke snížení podílu žáků s nízkým wellbeingem na 26,6 % a naopak žáků s velmi dobrým wellbeingem přibýlo o necelých 7 procentních bodů. Malý, avšak statisticky významný posun nastal u tohoto podílu žáků v roce 2023 a podíl s velmi dobrým wellbeingem tak narostl na 21,2 %.

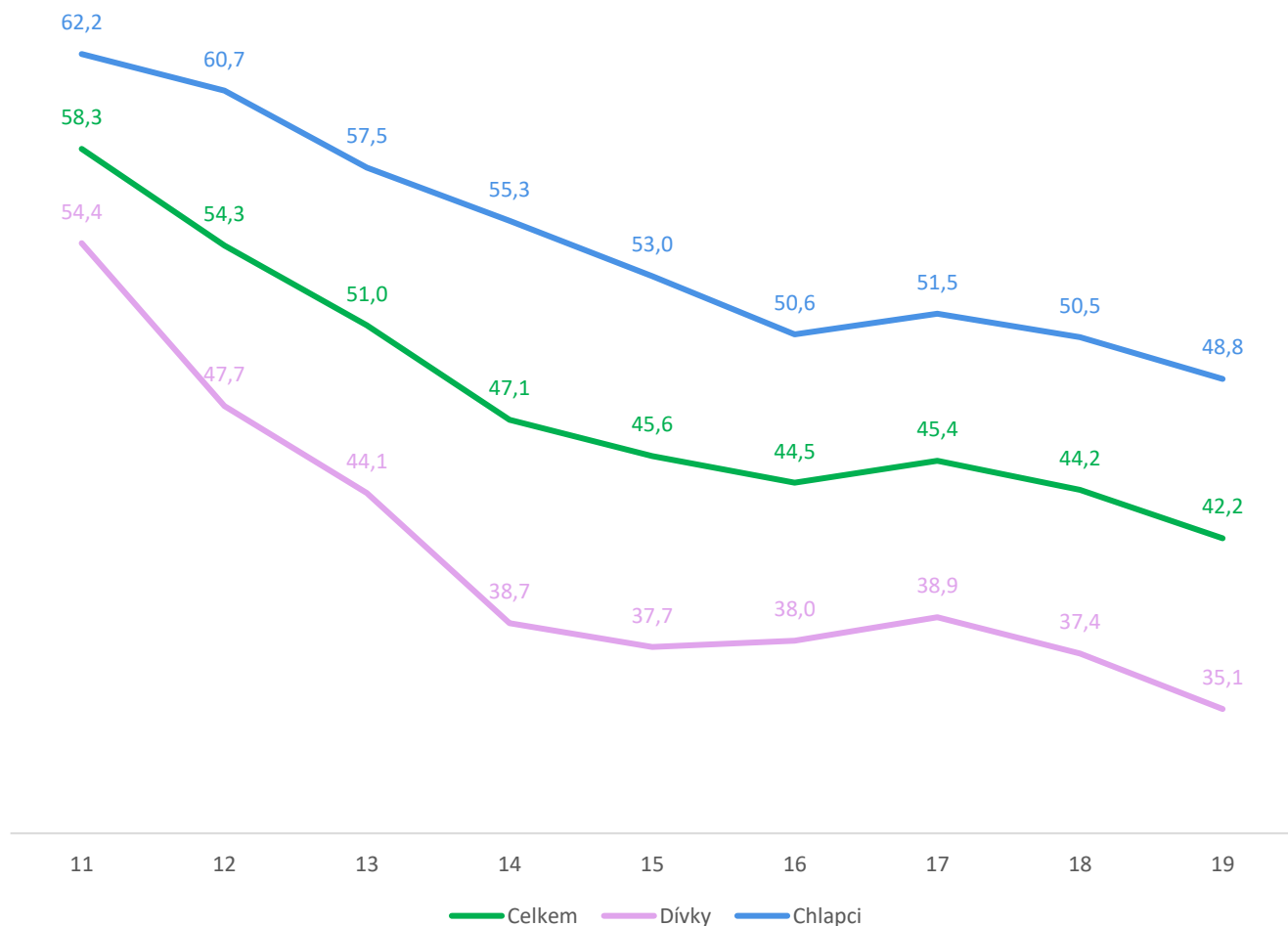
WHO-5 průměrné skóre 2023

Průměrné skóre 2023 – dle věku a pohlaví

Na tomto slidu jsou zobrazena průměrná skóre WHO-5 dle věku pro celý soubor (zeleně), dívky (růžově) a chlapce (modře).

Na grafickém srovnání vidíme, že nejvyšší průměrné skóre měli v roce 2023 chlapci ve věku 11 let (62,2 bodů).

Statisticky významný předěl nastává mezi 13. a 14. rokem věku žáka. Jinými slovy lze říci, že skupina čtrnáctiletých a starších školáků vykazuje statisticky významně horší (nižší) skóre na škále WHO-5, než skupina třináctiletých a mladších žáků.

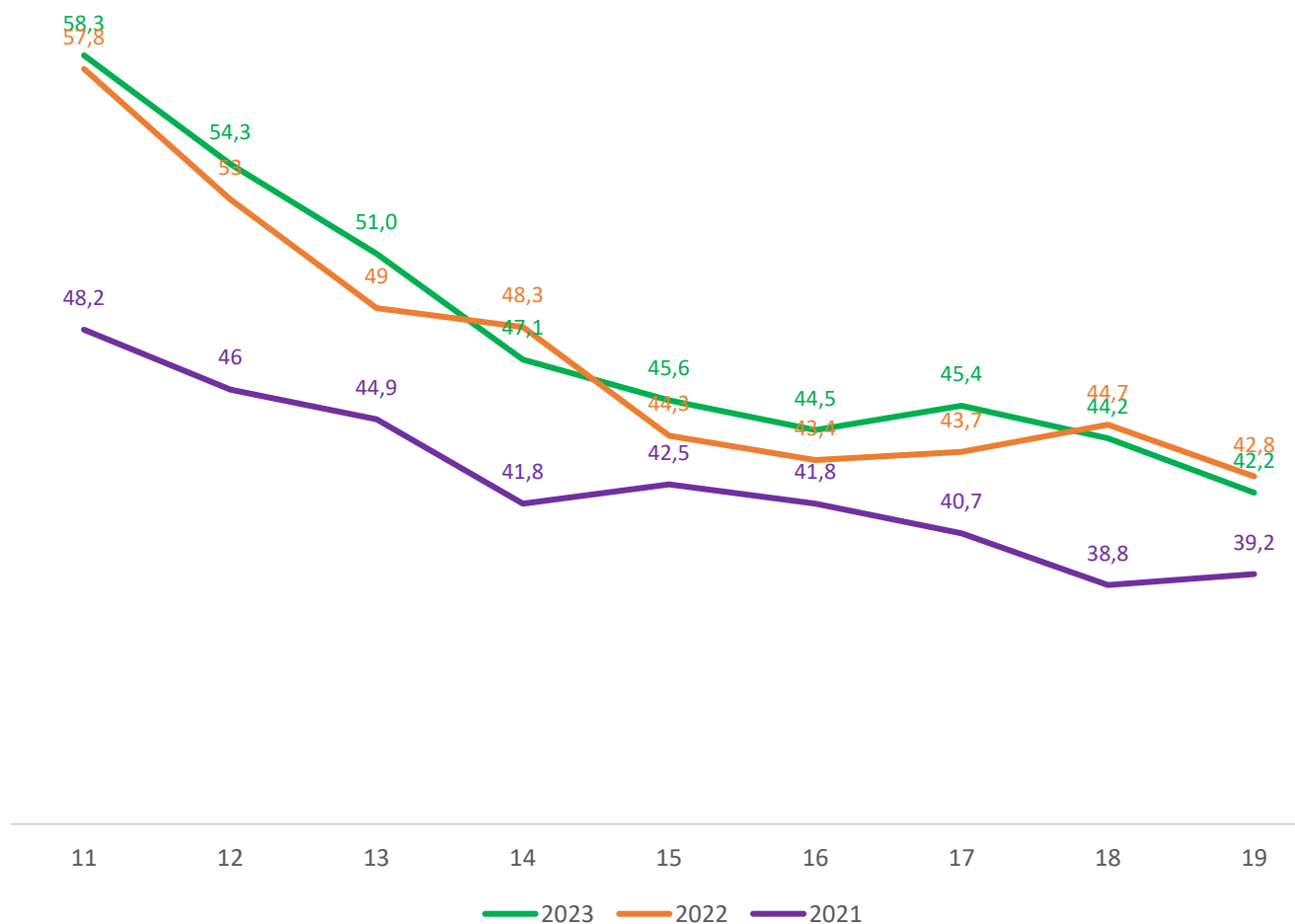
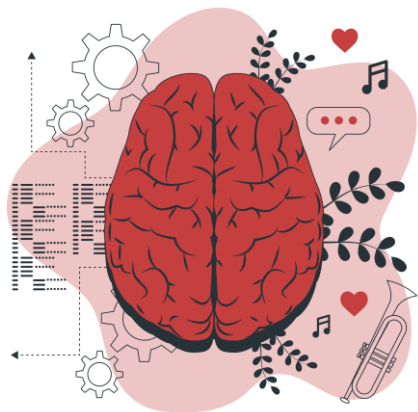

WHO-5 průměrné skóre 2021–2023

Průměrné skóre – srovnání let dle věku

Na tomto slidu jsou graficky znázorněné průměrné skóre dle věkových kategorií za celé výběrové soubory ve sledovaných letech 2021 až 2023.

Nejnižší průměrné skóre měli žáci ve věku 18 let v roce 2021, naopak nejvyšší měli žáci ve věku 11 let v roce 2023.

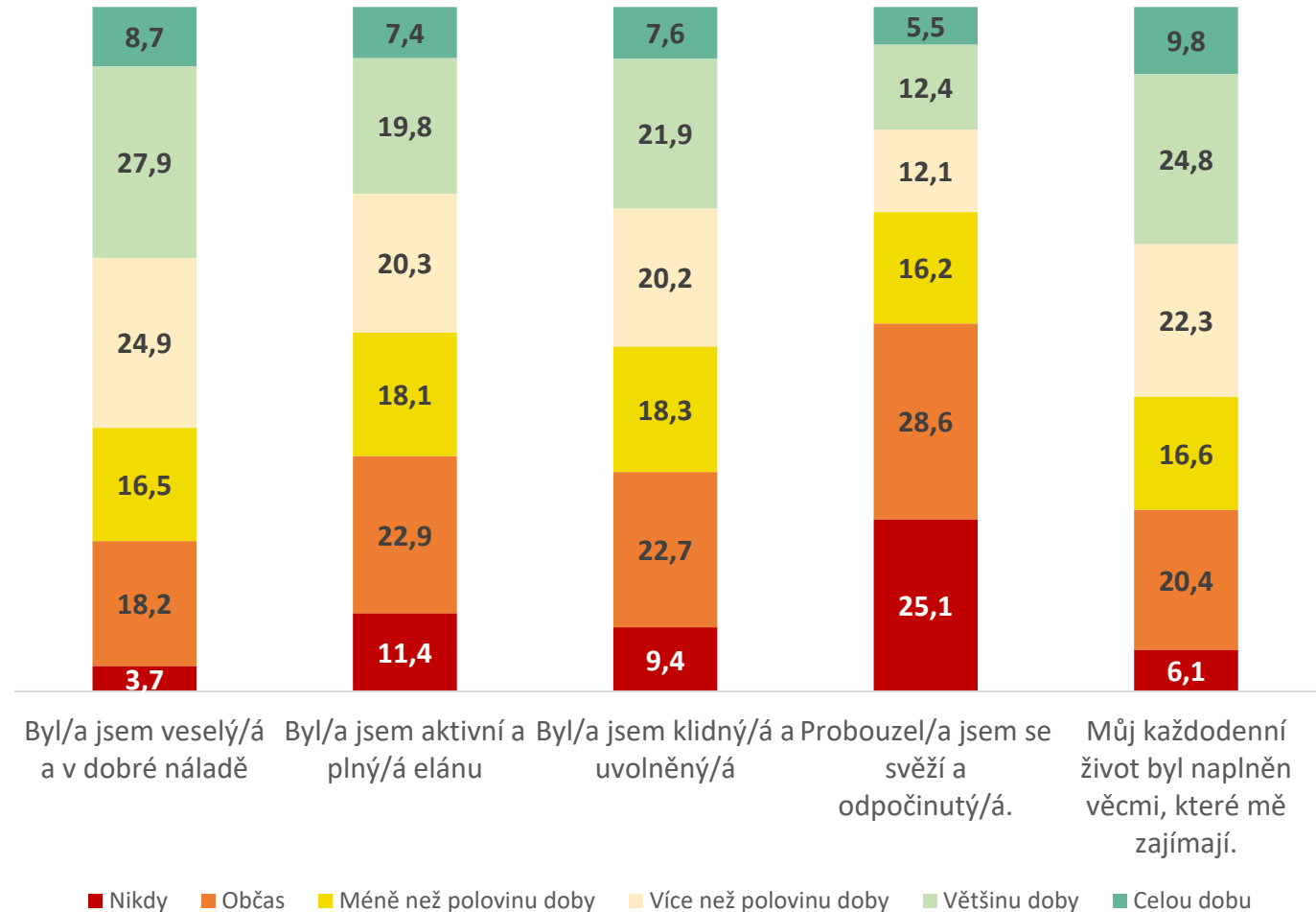
WHO-5 jednotlivé otázky 2023

O: V posledních 2 týdnech:

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu jsou zobrazeny jednotlivé otázky, ze kterých se skládá škála WHO-5 pro rok 2023.

Nejhorší výsledky má v roce 2023 otázka na odpočinek. Čtvrtina žáků se nikdy neprobouzela svěží a odpočinitá, dalších 28,6 % pouze občas. Není tedy překvapením, že další v pořadí je otázka na aktivitu a elán, kdy 11,4 % žáků uvedlo, že nikdy nebylo „aktivních a plných elánu“ a těch,co uvedli, že pouze občas, bylo dalších 22,9 %.

WHO-5 jednotlivé otázky dle pohlaví 2023

O: V posledních 2 týdnech:

Výsledky jsou uvedeny v %

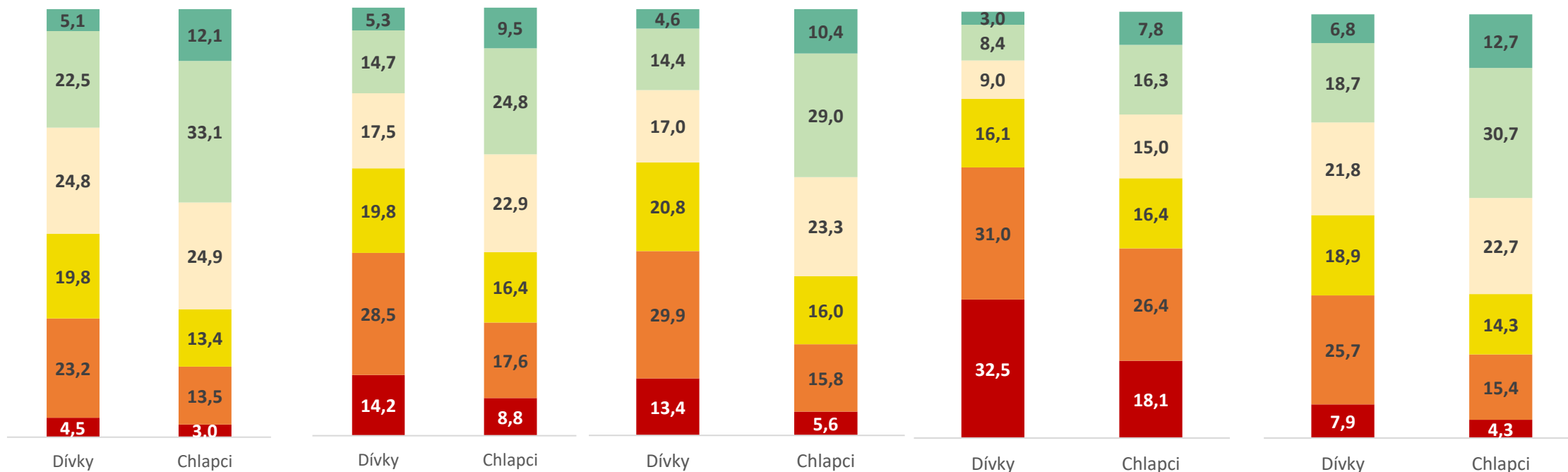
Byl/a jsem veselý/á a
v dobré náladě

Byl/a jsem aktivní a
plný/á elánu

Byl/a jsem klidný/á a
uvolněný/á

Probouzel/a jsem se
svěží a odpočínutý/á.

Můj každodenní život byl
naplněn věcmi, které mě
zajímají.

Duševní zdraví

Úzkost
(Index GAD-7)

GAD-7 úzkost – o nástroji

GAD-7 (v angličtině Generalized Anxiety Disorder-7) je celosvětově rozšířeným nástrojem používaným pro měření a hodnocení úzkostných poruch v populaci.

Jak napovídá název, škálu tvoří celkem 7 otázek. Každá položka žádá jednotlivce, aby ohodnotil závažnost svých příznaků za poslední dva týdny. Po vyplnění může respondent dosáhnout výsledného skóre v rozmezí 0 až 21 bodů. Výsledné skóre GAD-7 se vypočítá přiřazením 0 až 3 bodů jednotlivým odpovědím a poté sečtením skóre za všech sedm otázek.

Čím vyšší je výsledné skóre, tím vyšší je stupeň příznaků úzkosti žáka. Obecně se používají hranice 5 bodů představující mírné příznaky úzkosti, 10 bodů značící střední míru úzkosti a 15 bodů vyznačující těžkou míru úzkosti.

Při individuálním použití škály psychologem jako screeningového nástroje se doporučuje další diagnostika jedince, když je výsledné skóre 10 nebo vyšší.

GAD-7 celkové skóre 2023

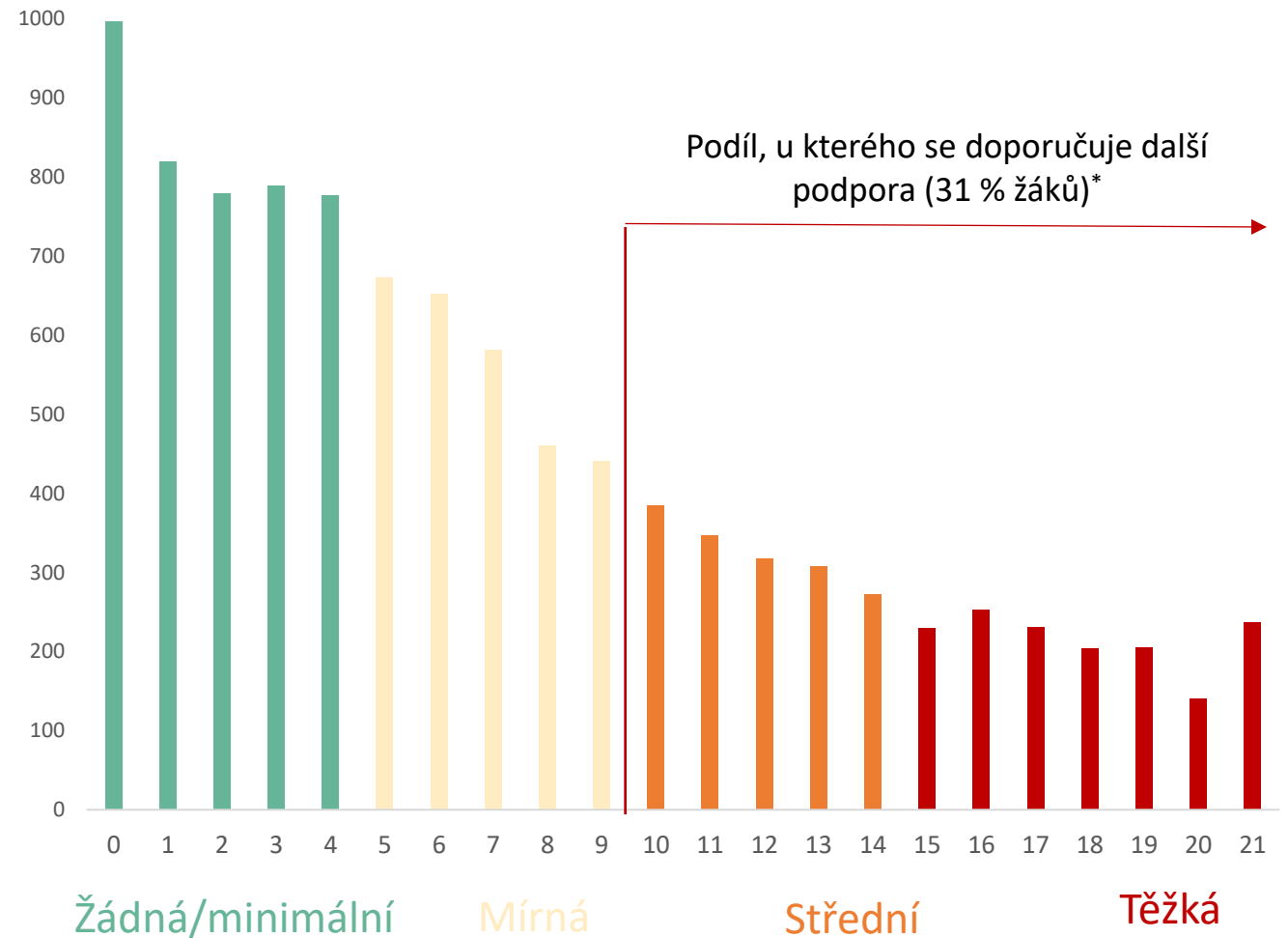
Celkové skóre pro rok 2023

Graf na tomto slidu zobrazuje četnosti výsledných skóre úzkosti pražských žáků za rok 2023. Každý pruh pokrývá konkrétní výsledný skóre a výška pruhu udává počet žáků, kteří ho dosáhli. Průměrný skóre činil pro všechny žáky hodnotu 7,2.

Skóre menší než 5, který se považuje žádné nebo minimální příznaky úzkosti mělo 41,2 % žáků. Dalších 27,8 % žáků mělo skóre v rozmezí 5 až 9 bodů značící mírné příznaky úzkosti.

U 16,1 % žáků dosáhlo skóre odpovídající příznakům střední úzkosti a 14,9 % žáků ve výběru dosáhlo 15 a více bodů, které označují příznaky těžké úzkosti.

*Když se používá jako screeningový nástroj

GAD-7 celkem a dle pohlaví 2023

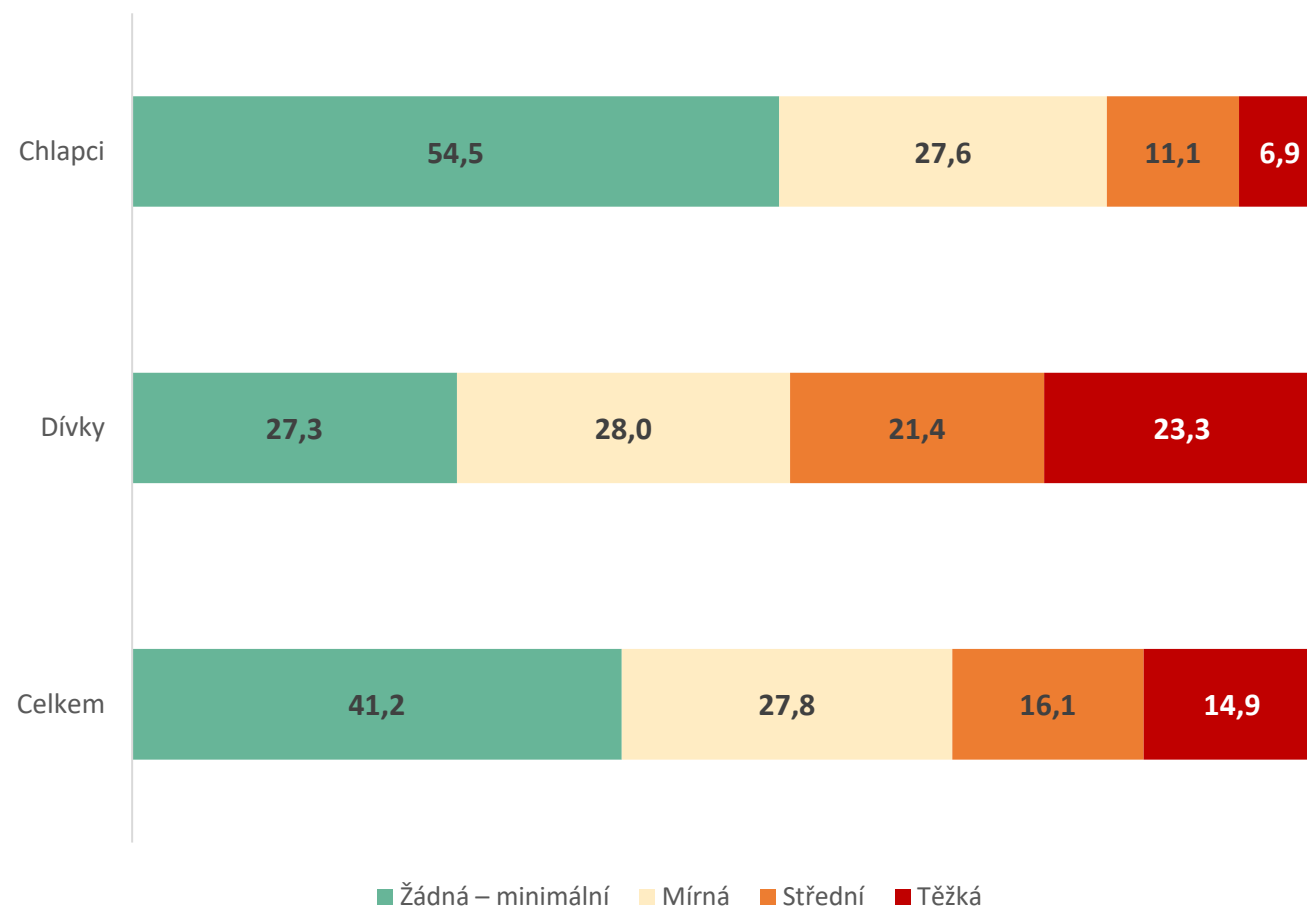
Celkové skóre a skóre dle pohlaví pro rok 2023

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 mělo skór odpovídající žádným nebo minimálním příznakům úzkosti 41,2 % žáků, dalších 27,8 % žáků získalo skór značící mírné příznaky úzkosti. 16,1 % žáků dosáhlo skóru odpovídající příznakům střední úzkosti. 14,9 % žáků ve výběru dosáhlo 15 a více bodů, které označují příznaky těžké úzkosti.

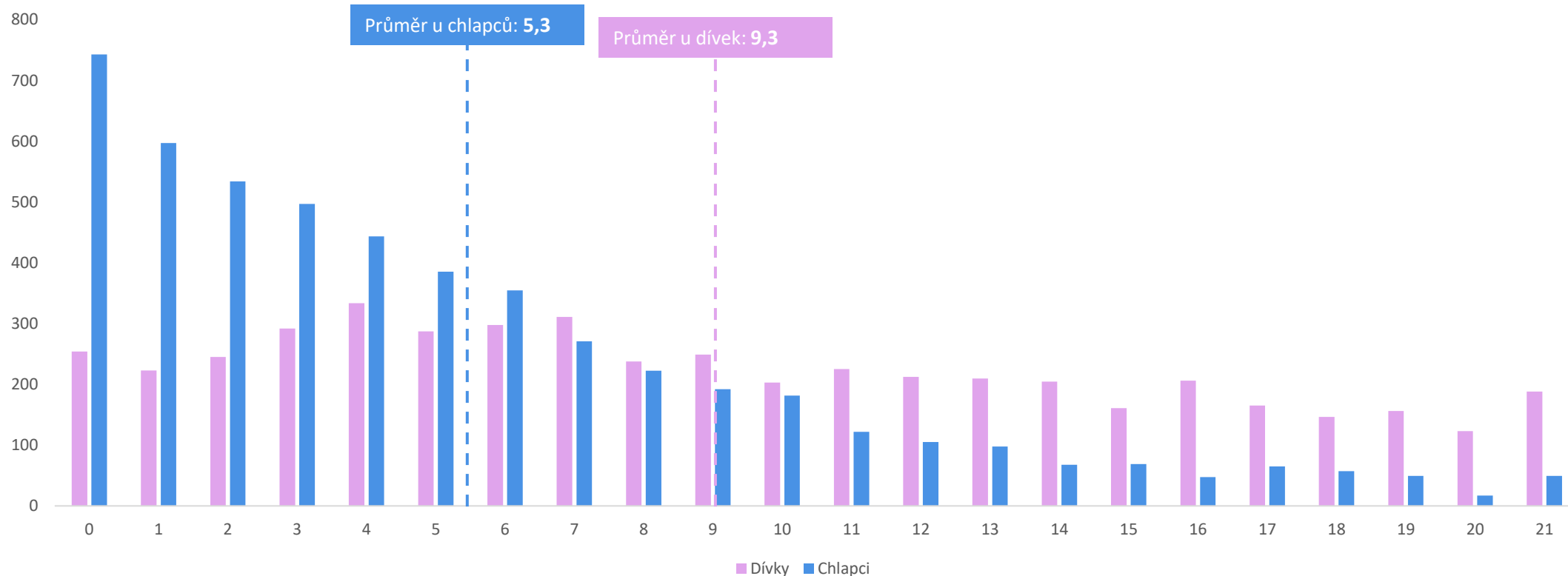
Celkové skóre pro chlapce a dívky je velmi odlišné. Zatímco žádnou až minimální úzkost mělo v roce 2023 54,5 % chlapců, dívek to bylo pouze 27,3 %. Podíl chlapců s těžkými příznaky úzkosti byl 6,9 %, dívek 23,3 %.

Průměrné získané skóre za celý soubor pro chlapce činil 5,3 bodů, pro dívky bylo průměrné skóre výrazně vyšší, a to 9,3 bodů.

GAD-7 dle pohlaví 2023

Histogram dle pohlaví pro rok 2023

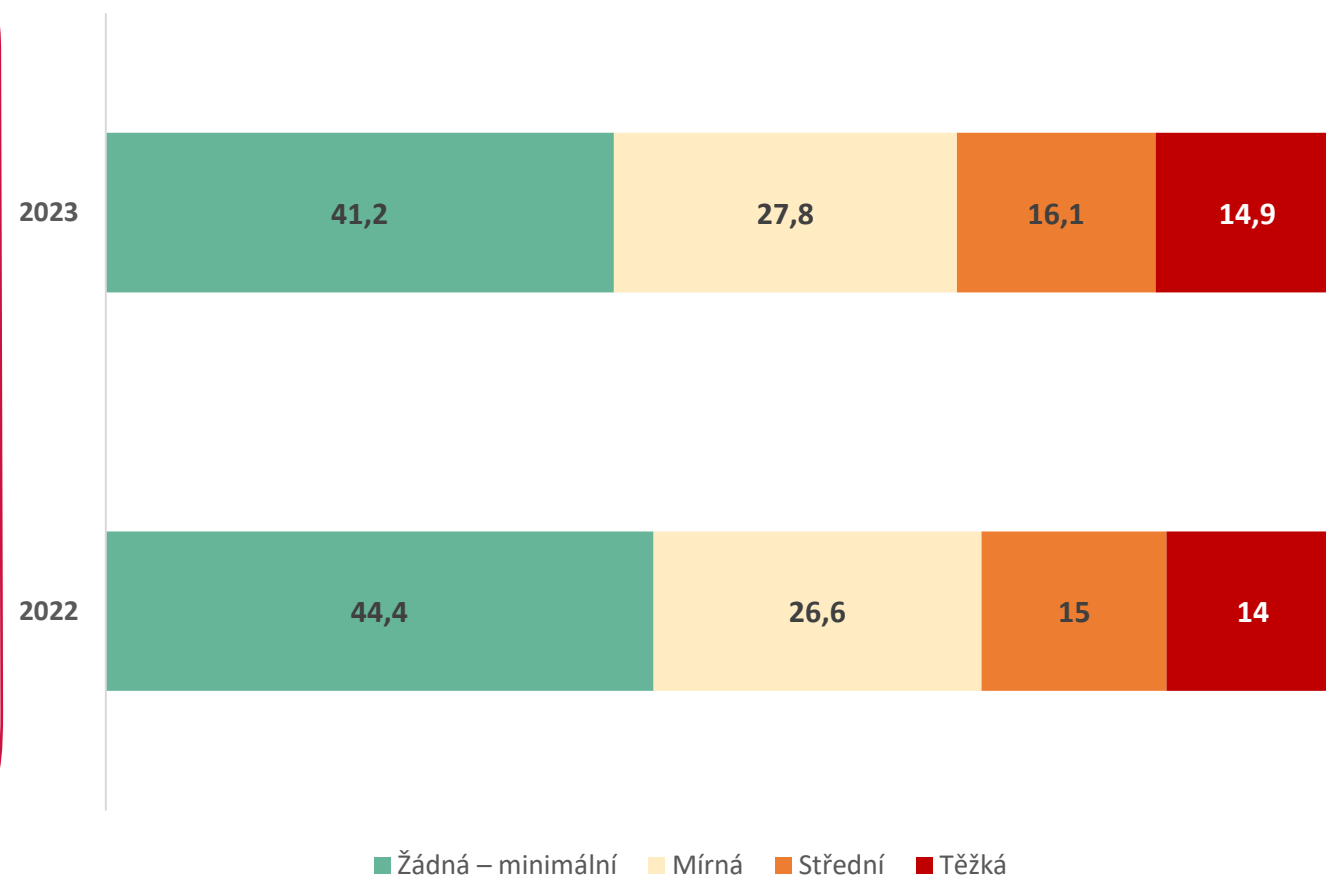

GAD-7 celkové skóre let 2022–2023

Celkové skóre pro rok 2023

Výsledky jsou uvedeny v %

Oproti roku 2022 došlo ke snížení podílu žáků s žádnou, nebo minimální úzkostí (z 44,4 % na 41,2 %). Naopak došlo k lehkému nárůstu podílů žáků s příznaky střední (z 15 % na 16,1 %) a těžké (ze 14 % na 14,9 %) úzkosti.

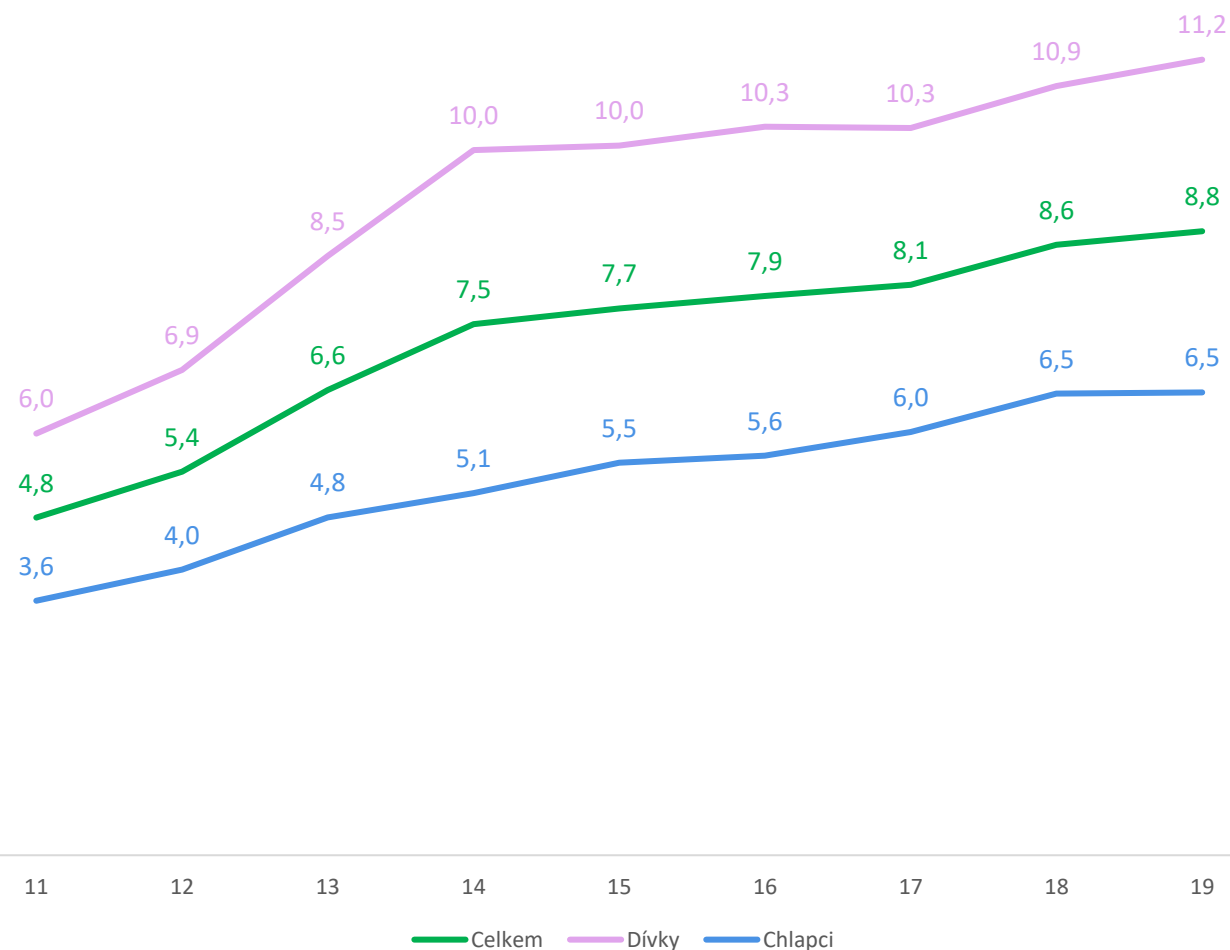

GAD-7 průměrné skóre 2023

Průměrné skóre 2023 – dle věku a pohlaví

Na tomto slidu jsou zobrazena průměrná skóre škály GAD-7 dle věku pro celý soubor (zeleně), dívky (růžově) a chlapce (modře).

Statisticky významný předěl nastává mezi 14. a 15. rokem věku žáka. Jinými slovy lze říci, že skupina patnáctiletých a starších školáků vykazuje statisticky významně horší (vyšší) skóre na škále GAD-7 než skupina čtrnáctiletých a mladších žáků.

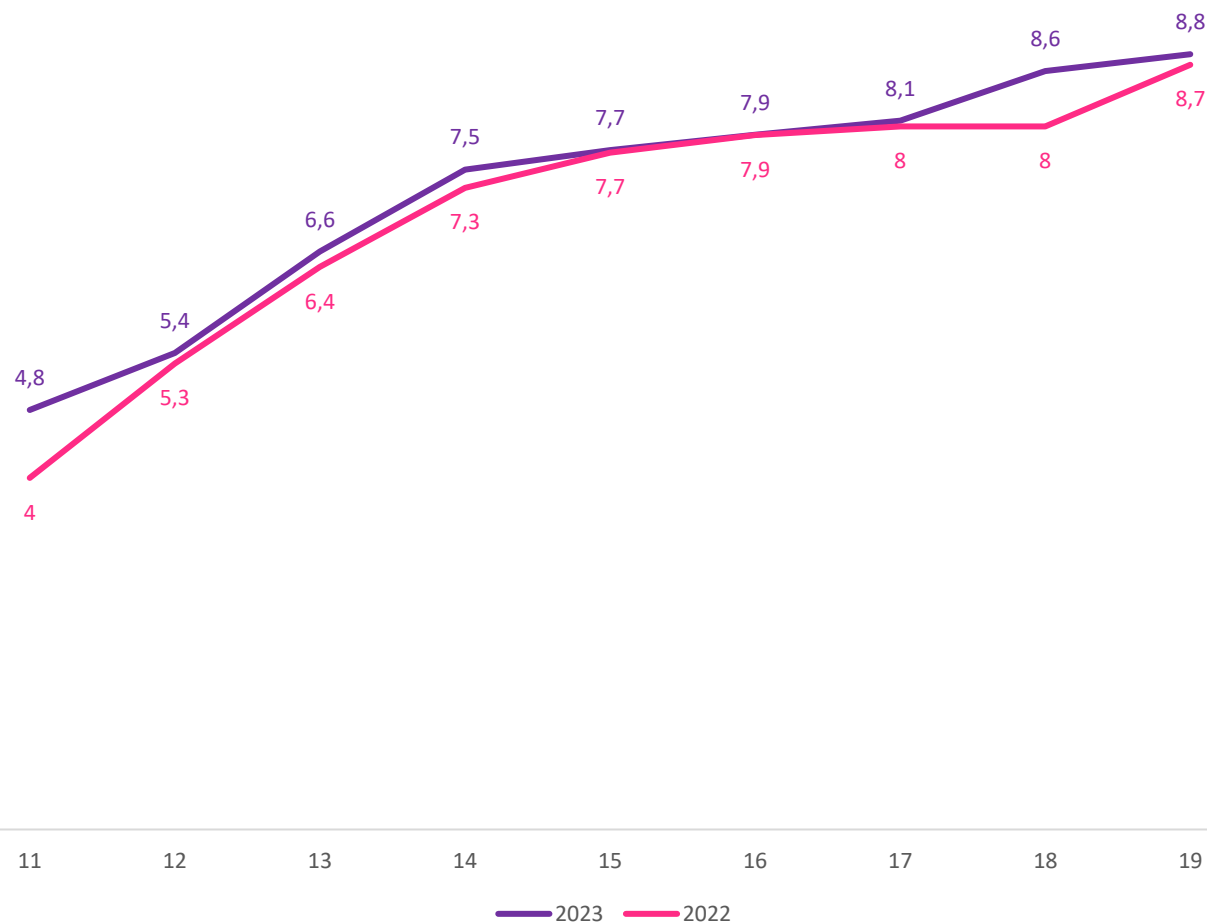
GAD-7 průměrné skóre 2022 - 2023

Průměrné skóre v letech 2022 až 2023 – dle věku a pohlaví

Na tomto slidu jsou zobrazena průměrná skóre škály GAD-7 dle věku pro celý soubor za roky 2022 a 2023.

Statisticky významný předěl nastává mezi 14. a 15. rokem věku žáka. Jinými slovy lze říci, že skupina patnáctiletých a starších školáků vykazuje statisticky významně horší (vyšší) skóre na škále GAD-7 než skupina čtrnáctiletých a mladších žáků.

Zde nebyl mezi lety zaznamenán žádný významný posun.

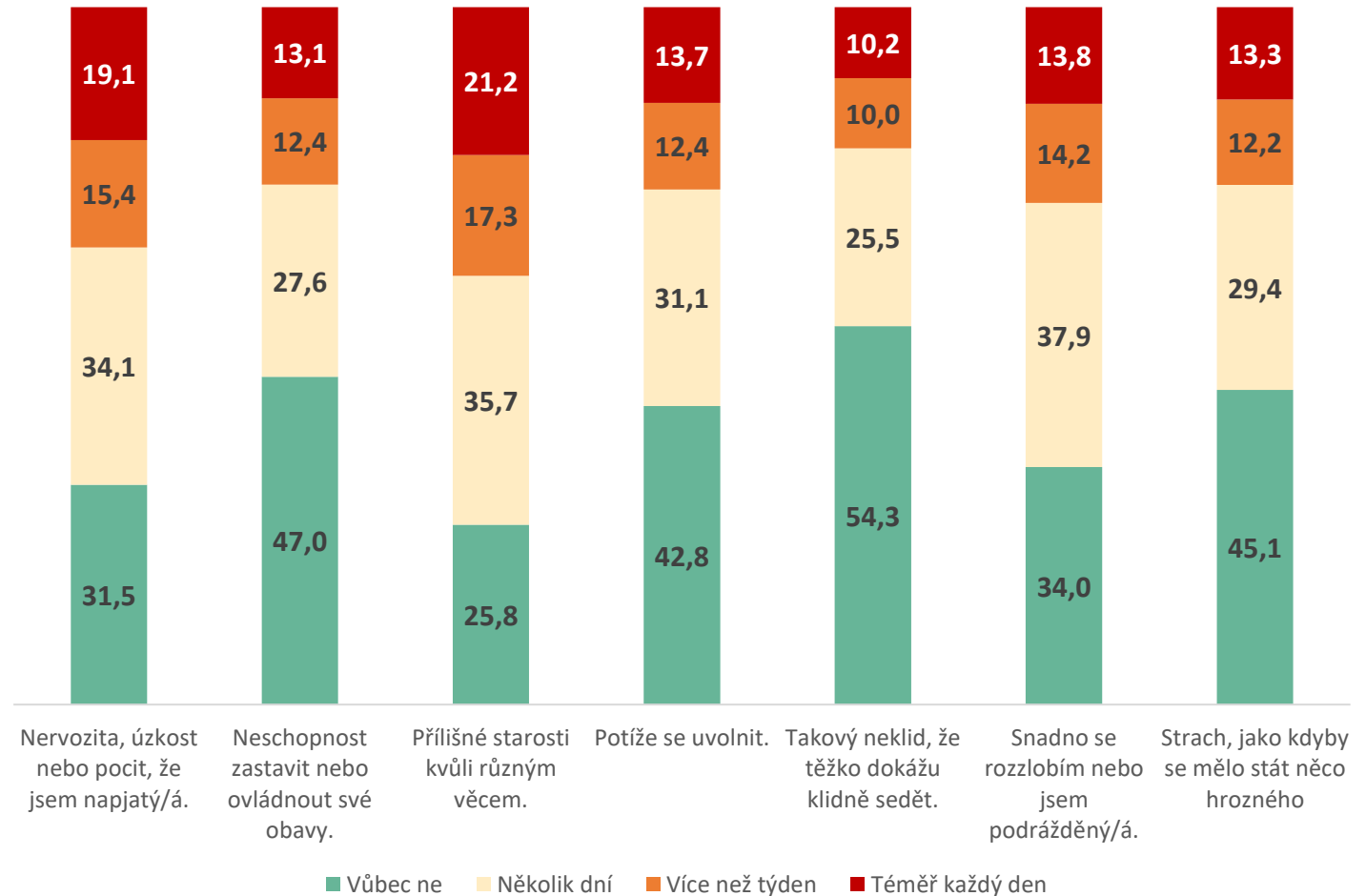
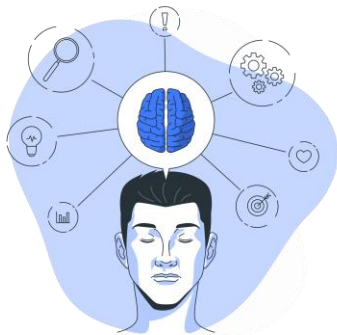
GAD-7 jednotlivé otázky 2023

O: Jak často tě během posledních 2 týdnů trápily následující potíže?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu jsou zobrazeny jednotlivé otázky, ze kterých se skládá škála GAD-7 pro rok 2023.

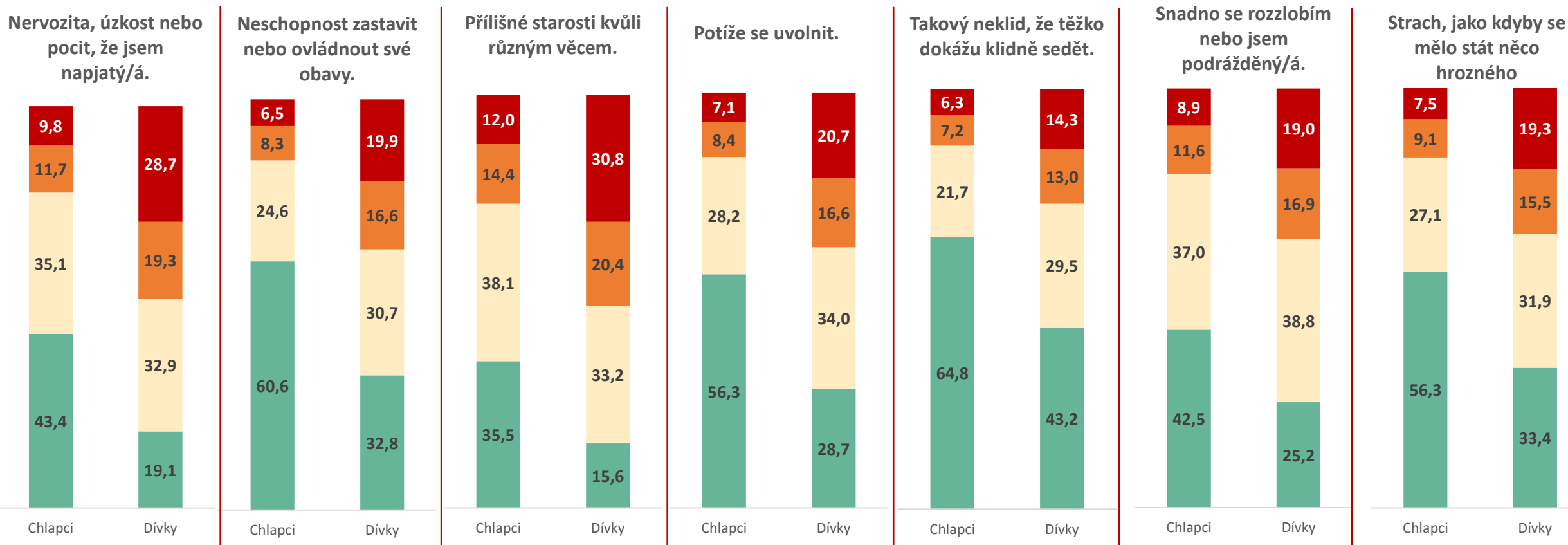
Nejhorší výsledky jsou u otázek na starosti a nervozitu, kdy přílišné starosti kvůli různým věcem mělo téměř každý den 21,2 % žáků ve výběru (více než týden dalších 17,3 %) a nervozitu, úzkost a napjatost pociťovalo téměř každý den 19,1 % žáků (více než týden dalších 15,4 %).

GAD-7 jednotlivé otázky dle pohlaví 2023

O: Jak často tě během posledních 2 týdnů trápily následující potíže?

Výsledky jsou uvedeny v %

■ Téměř každý den

■ Více než týden

■ Několik dní

■ Vůbec ne

Duševní zdraví

Deprese

(Index PHQ-9)

PHQ-9 depresivita – o nástroji

PHQ-9 (v angličtině Patient Health Questionnaire-9) je celosvětově rozšířeným nástrojem používaným pro screening depresivní poruchy v populaci. Vychází z kritérií DSM-IV pro depresivní poruchu.

Škálu tvoří 9 otázek, které jsou zaměřeny na 9 příznaků deprese. Na každou otázku jsou nabídnuty 4 možné odpovědi, za které se uděluje 0 až 3 bodů. Ze všech odpovědí se vypočítá celkové skóre žáka, které je v rozmezí 0 až 27 bodů. Skóre se používá k vyhodnocení míry depresivity u žáka.

Čím vyšší výsledné skóre je, tím vyšší je míra příznaků depresivity žáka.

Hodnoty 0 až 4 jsou považovány za minimální míru příznaků deprese. Hodnoty 5 až 9 jsou označovány jako mírné příznaky deprese. Výsledek vyšší než 9 bodů se považuje za vhodný k dalšímu řešení (diagnostice či intervenci). Hodnoty 10 až 14 se považují za střední míru příznaků deprese, 15 až 19 bodů je považováno za středně těžkou míru příznaků a výsledek vyšší než 20 bodů je označován jako příznaky těžké deprese.

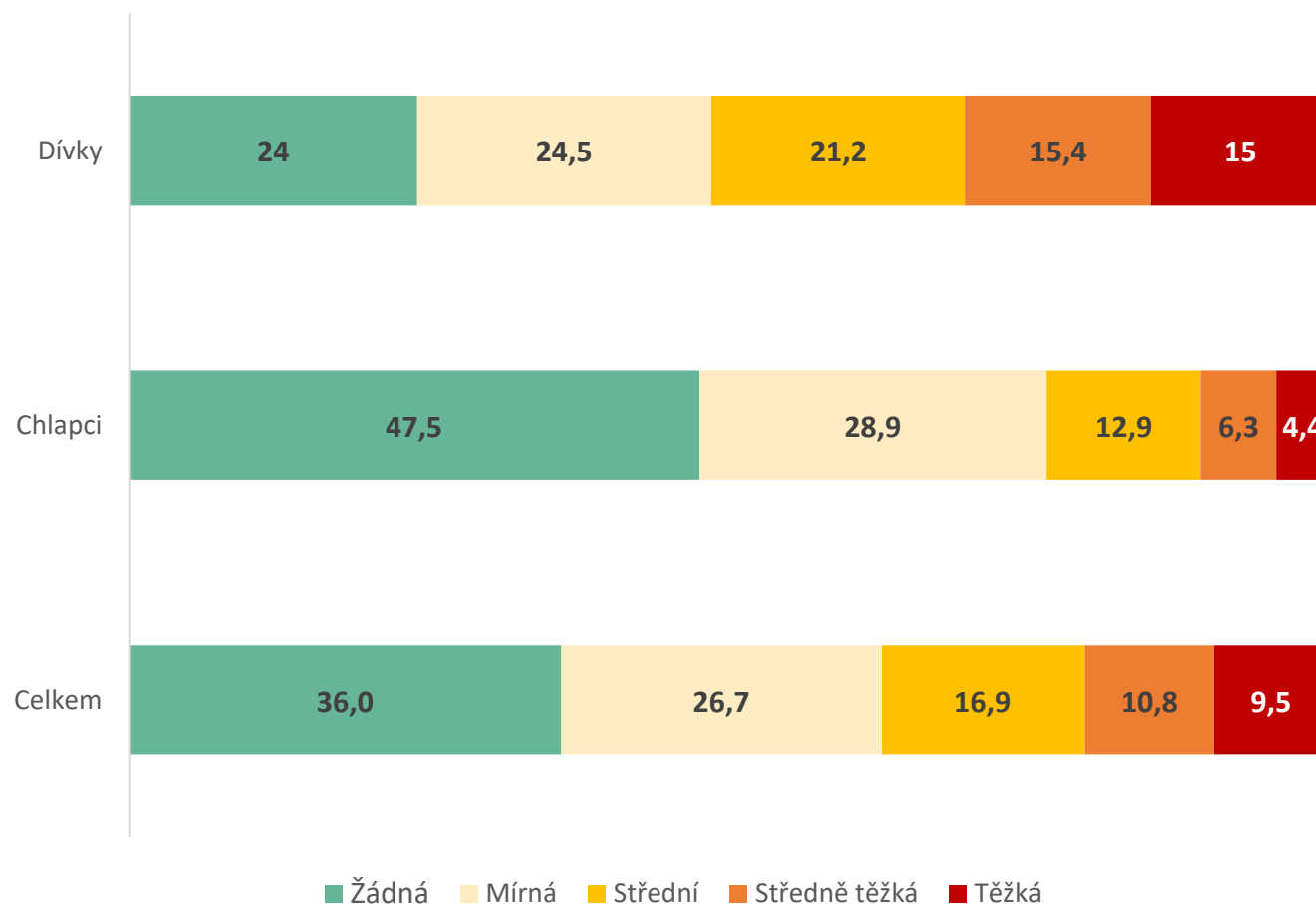
PHQ-9 celkové skóre a dle pohlaví 2023

Celkové skóre a skóre dle pohlaví pro rok 2023

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 mělo 62,7 % pražských žáků ve výběru buďto žádné, nebo pouze mírné příznaky deprese. Jednalo se větší podíl chlapců (76,4 %) nežli dívek (48,5 %).

Naopak podíl žáků se středně těžkými až těžkými příznaky deprese činil 20,3 % ve výběru. Podíl dívek se středně těžkými až těžkými příznaky deprese byl výrazně vyšší (30,4 %) nežli podíl chlapců (10,7 %).

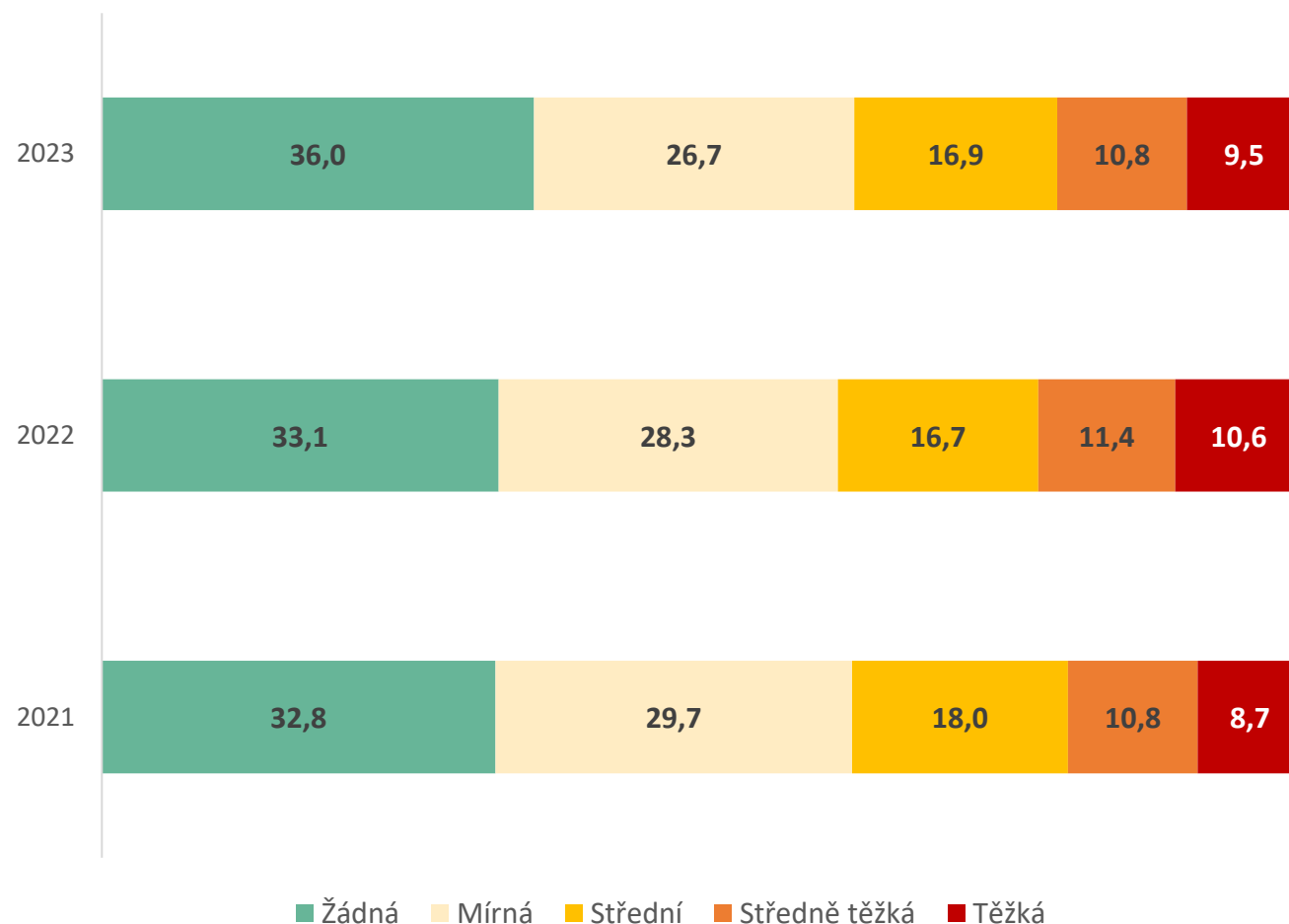
PHQ-9 celkové srovnání let 2021–2023

Celkové skóre porovnání v průběhu let

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu jsou zobrazeny grafy s celkovým skóre žáků v letech 2021 až 2023.

Oproti minulým ročníkům došlo k nárůstu podílů žáků s žádnými nebo minimálními příznaky deprese (na 36 %). U žáků s příznaky mírné deprese došlo ke snížení na 26,7 % žáků. U žáků s příznaky středně těžké až těžké deprese došlo oproti roku 2022 také ke snížení na 20,3 % z 22 % (oproti roku 2021 se jedná o mírné zvýšení z 19,5 %).

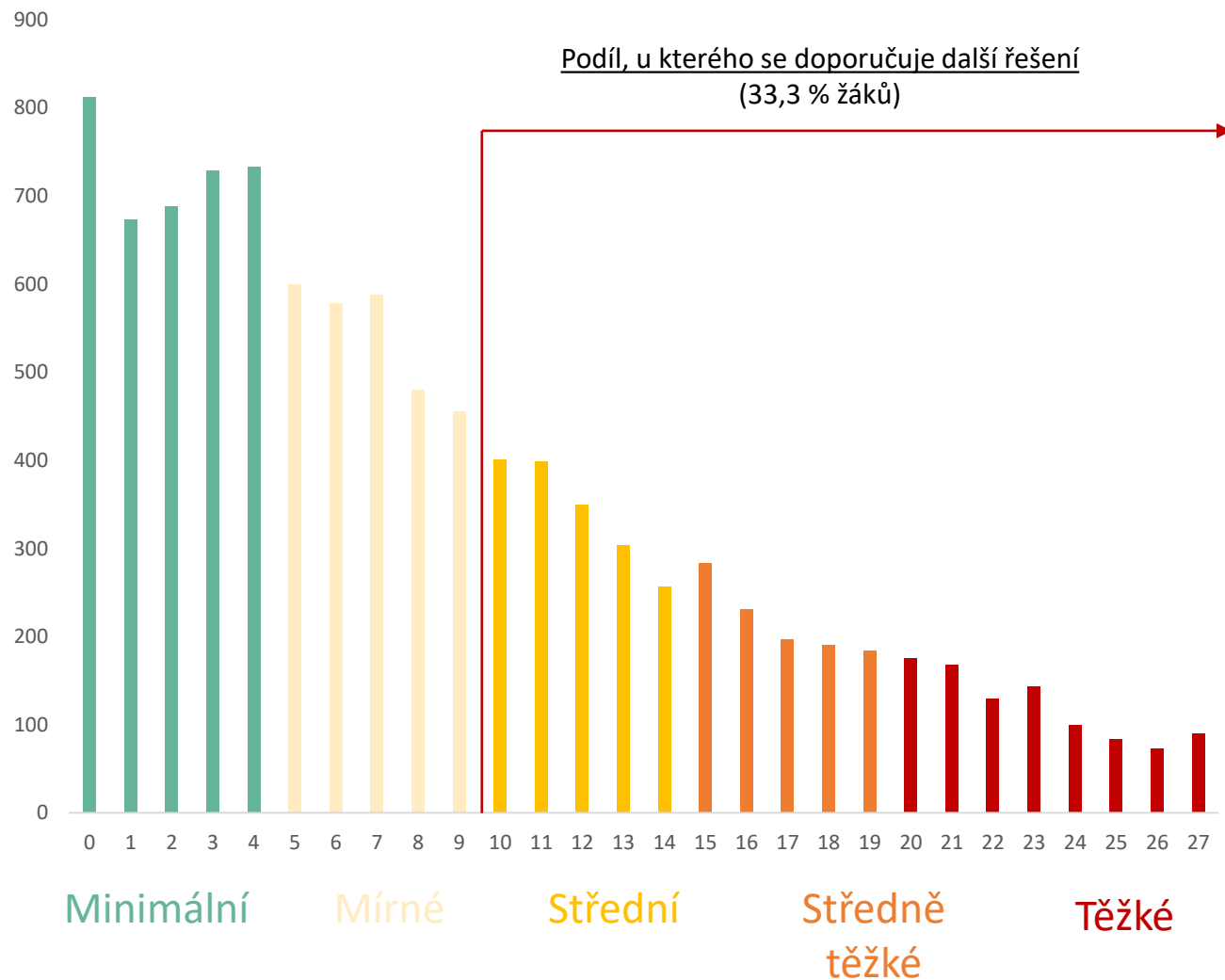
PHQ-9

Skóre škály PHQ-9 2023

Na tomto grafu jsou zobrazeny četnosti jednotlivých dosažených skóre. Každý pruh pokrývá konkrétní výsledný skóre a výška pruhu udává počet žáků, kteří ho dosáhli. Čím vyšší výsledné skóre je, tím vyšší je míra příznaků depresivity žáka.

Hodnoty 0 až 4 jsou považovány za minimální míru příznaků deprese. Hodnoty 5 až 9 jsou označovány jako mírné příznaky deprese.

Výsledek vyšší než 9 bodů se považuje za vhodný k dalšímu řešení (diagnostice či intervenci). Hodnoty 10 až 14 se považují za střední míru příznaků deprese, 15 až 19 bodů je považováno za středně těžkou míru příznaků a výsledek vyšší než 20 bodů je označován za příznaky těžké deprese.

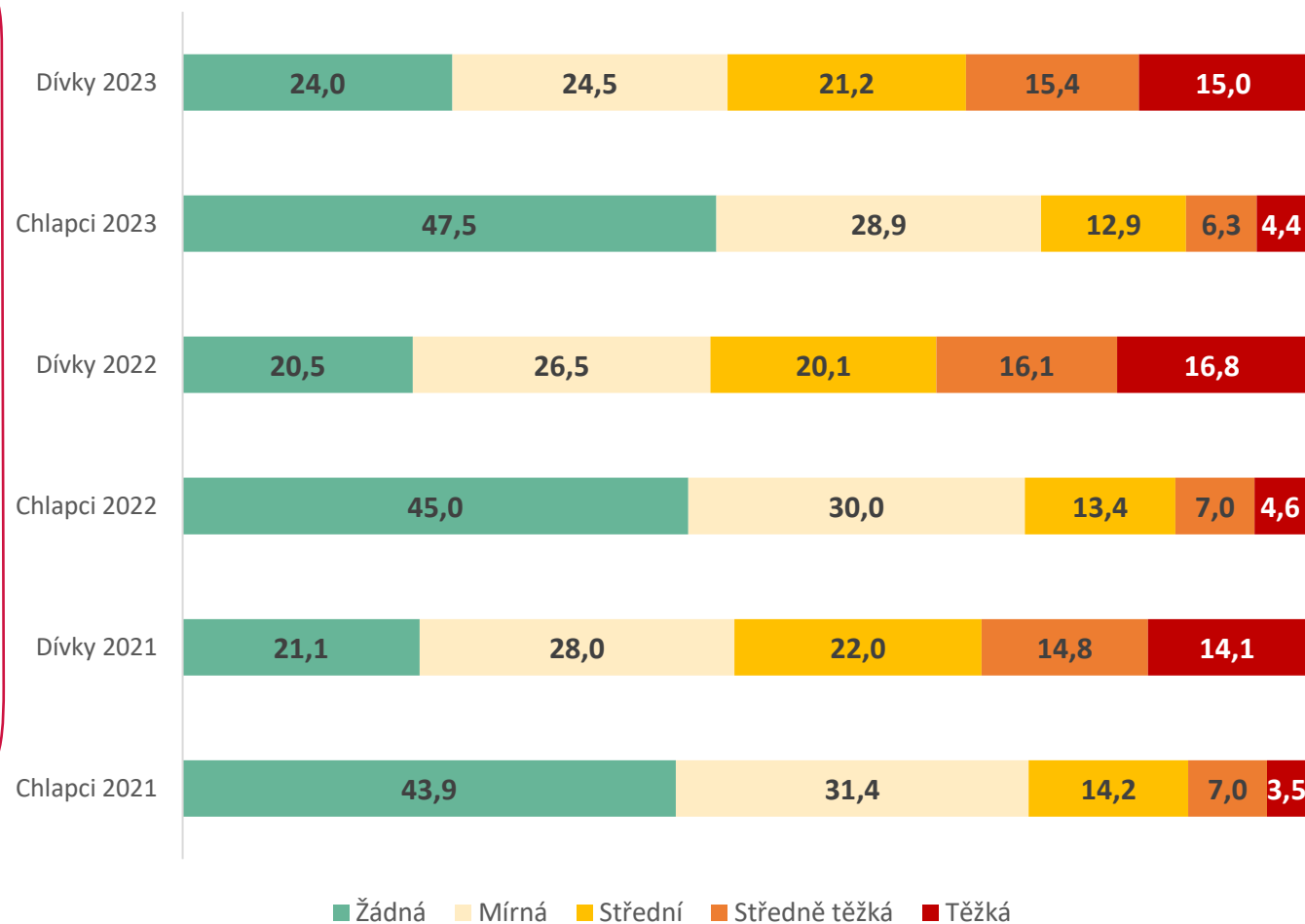
PHQ-9 celkové skóre dle pohlaví

Celkové skóre škály PHQ-9 (depresivita) – porovnání v průběhu let dle pohlaví

Výsledky jsou uvedeny v %

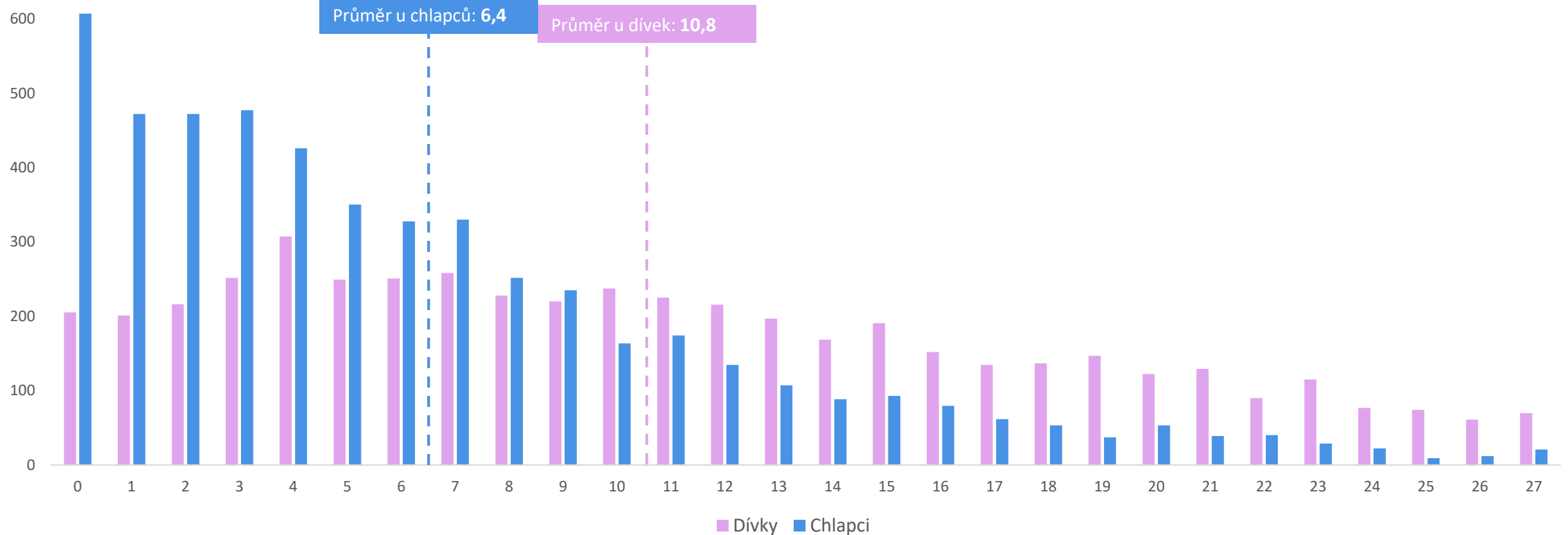
Srovnání celkových skóre podle pohlaví pro jednotlivé roky ukazuje, že ve všech sledovaných letech vyšly hůře dívky než chlapci.

Hranici získání 9 a více bodů pokořilo v roce 2021 24,7 % chlapců a 50,9 % dívek, v roce 2022 to bylo 25,1 % chlapců a 53 % dívek. V roce 2023 se jednalo o 23,6 % chlapců a více než polovinu (51,5 %) dívek.

PHQ-9 dle pohlaví 2023

Histogram dle pohlaví pro rok 2023

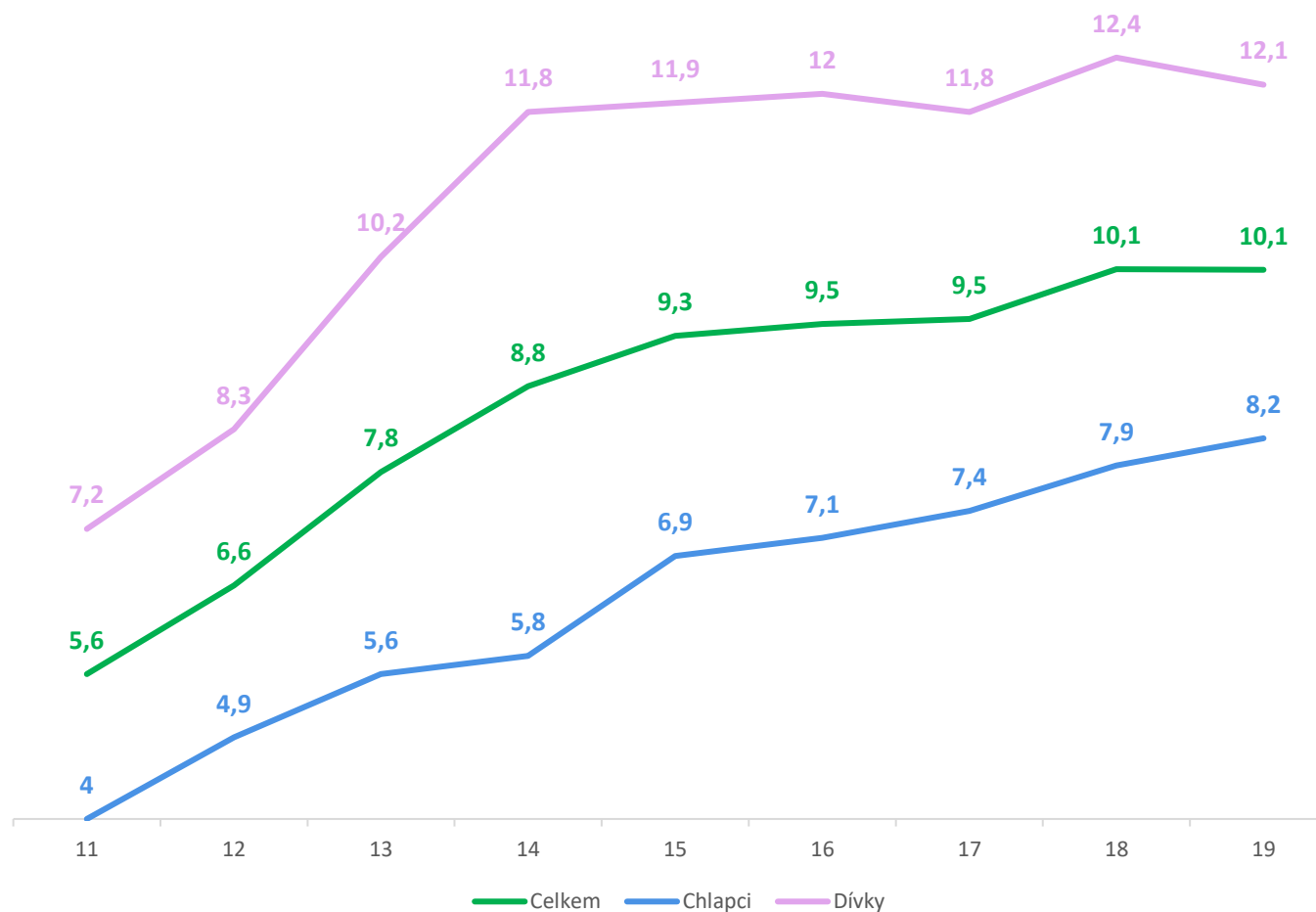

PHQ-9 průměrné skóre 2023

Průměrné skóre 2023 – dle věku a pohlaví

Na tomto slidu jsou zobrazena průměrná skóre škály PHQ-9 (depresivity) dle věku pro celý soubor (zeleně), dívky (růžově) a chlapce (modře).

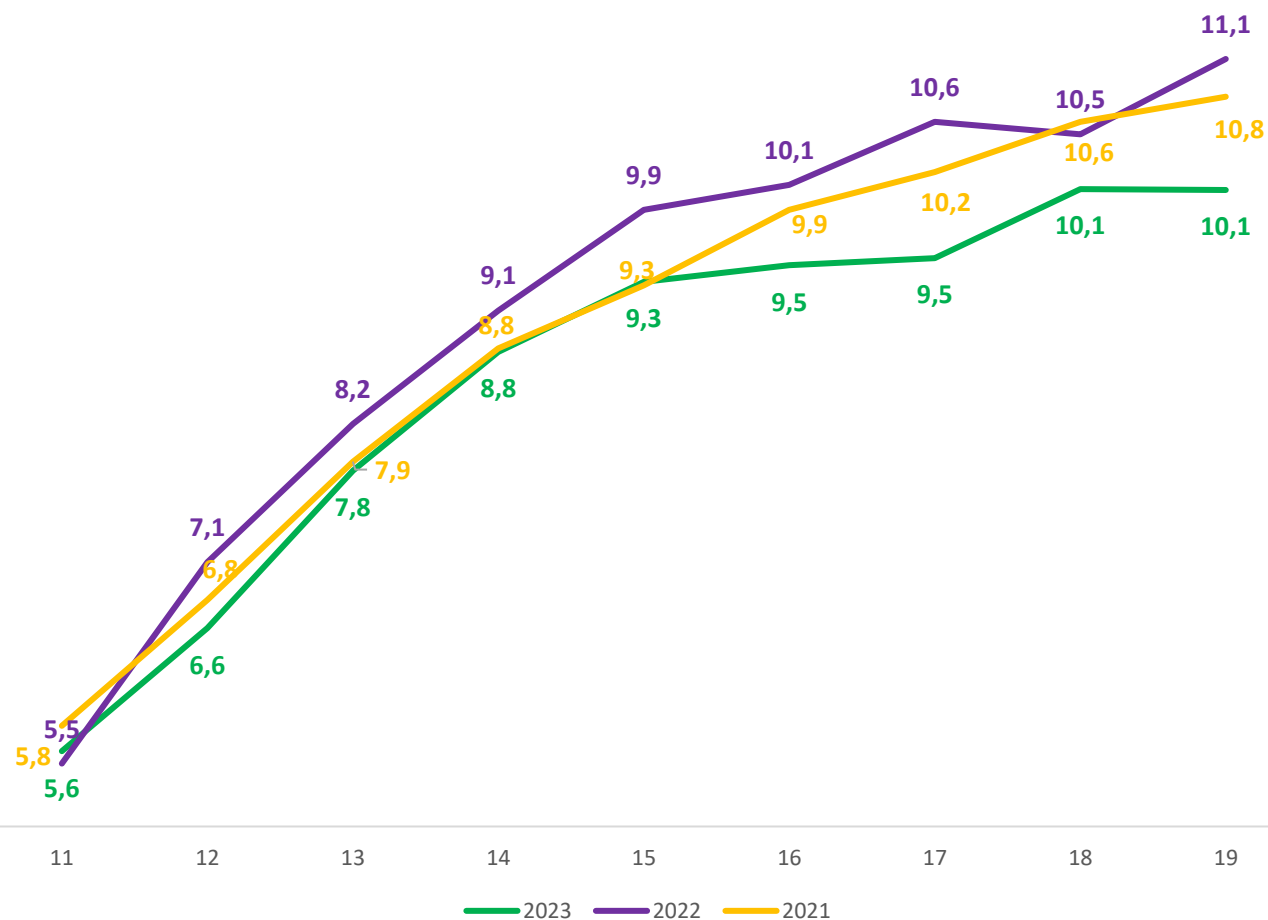
Statisticky významný předěl nastává mezi 13. a 14. rokem věku žáka. Jinými slovy lze říci, že skupina čtrnáctiletých a starších školáků vykazuje statisticky významně horší průměrné skóre na škále PHQ-9 než skupina mladších žáků.

PHQ-9 průměrné skóre 2021–2023

Průměrné skóre v letech 2021 až 2023 – dle věku a pohlaví

Na tomto slidu jsou zobrazena průměrná skóre škály PHQ-9 (depresivity) dle věku za všechny žáky pro sledované roky 2021 až 2023.

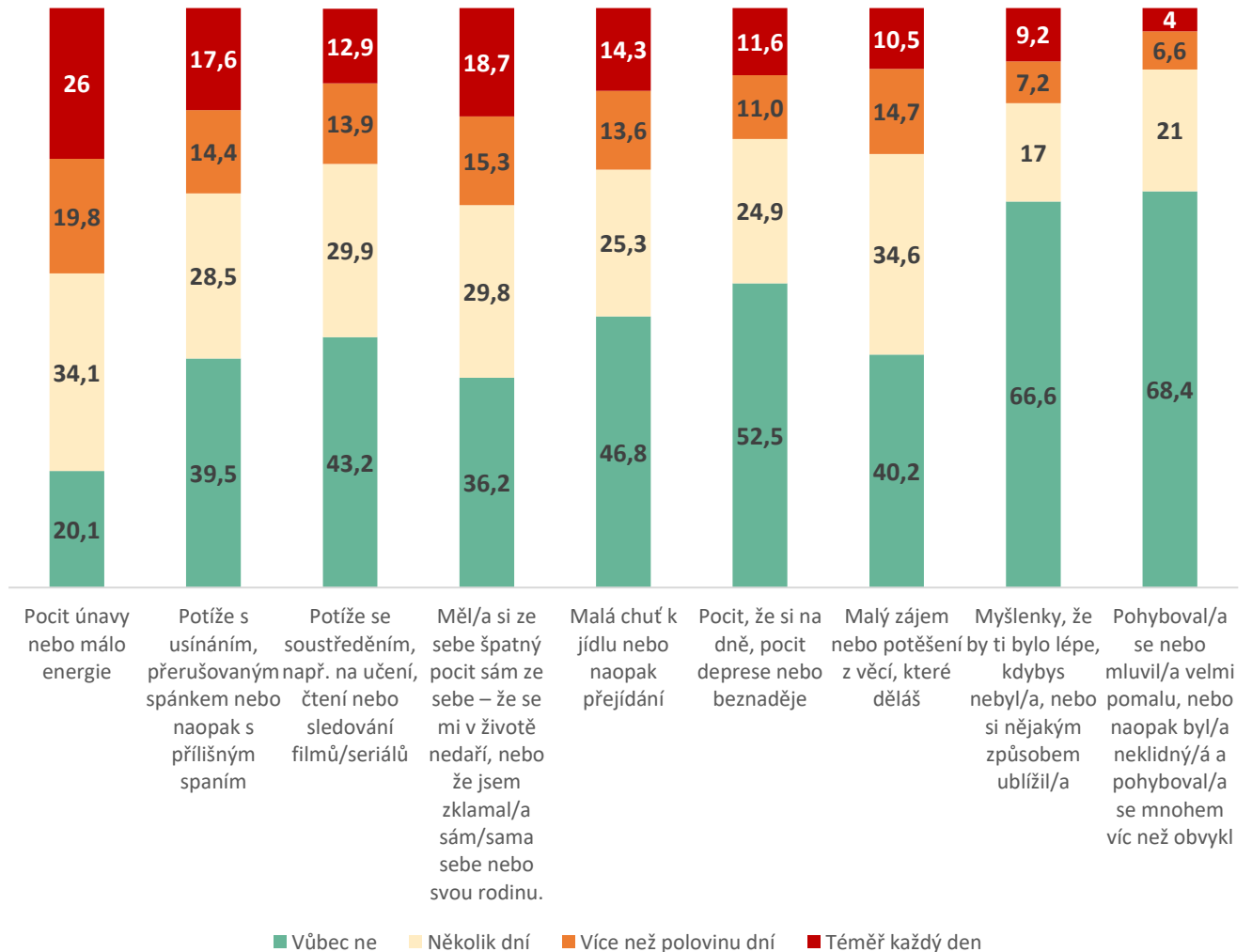
PHQ-9 jednotlivé otázky 2023

O: Jak často tě během posledních 2 týdnů trápily následující potíže?

Výsledky jsou uvedeny v %

Nejlepší výsledky vidíme u otázek na potíže s pohybovou aktivitou a na myšlenky, že by bylo žákům lépe, kdyby nebyli, kde téměř 70 % žáků uvedlo, že tyto problémy nemělo vůbec.

Naopak žádné problémy s pocitem únavy či nedostatkem energie neuvádělo pouze 20,1 % žáků. Dohromady necelá polovina žáků uváděla, že těmito problémy trpěli více než polovinu dní nebo dokonce téměř každý den.

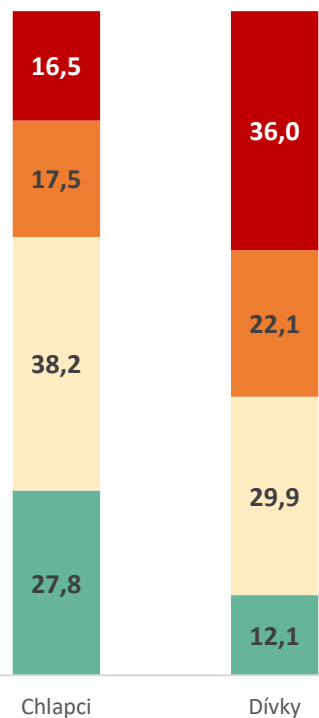

PHQ-9 jednotlivé otázky dle pohlaví 2023 (1)

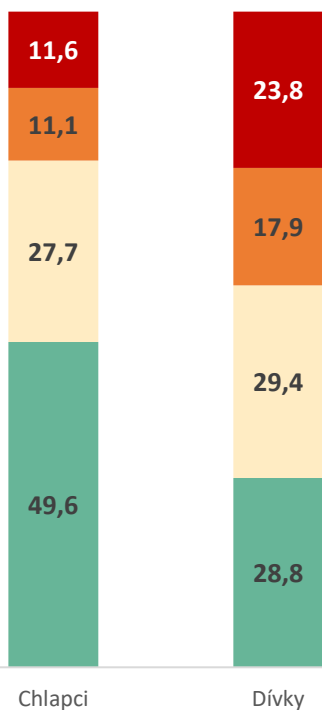
O: Jak často tě během posledních 2 týdnů trápily následující potíže?

Výsledky jsou uvedeny v %

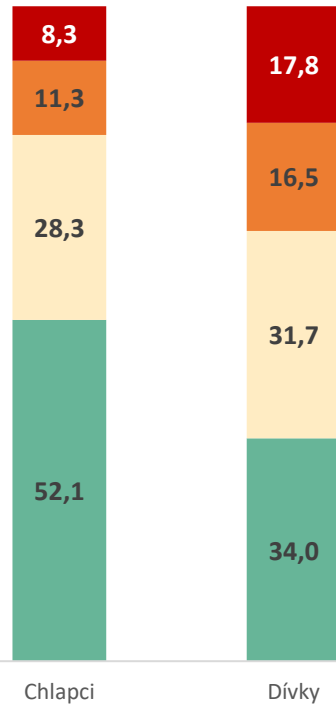
Pocit únavy nebo málo energie

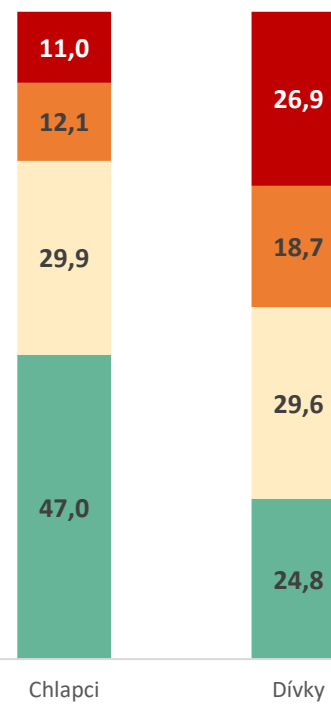
Potíže s usínáním, přerušovaným spánkem nebo naopak s přílišným spaním

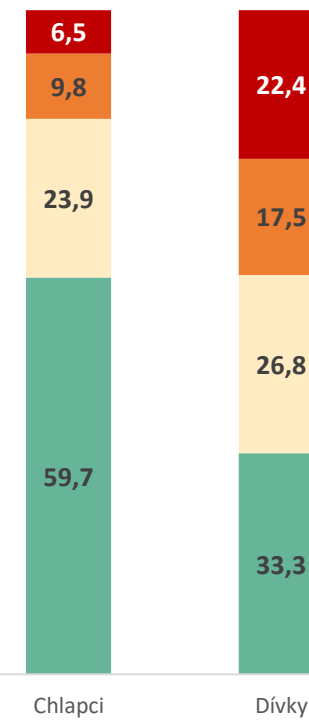
Potíže se soustředěním, např. na učení, čtení nebo sledování filmů/seriálů

Měl/a si ze sebe špatný pocit sám ze sebe – že se mi v životě nedaří

Malá chuť k jídlu nebo naopak přejídání

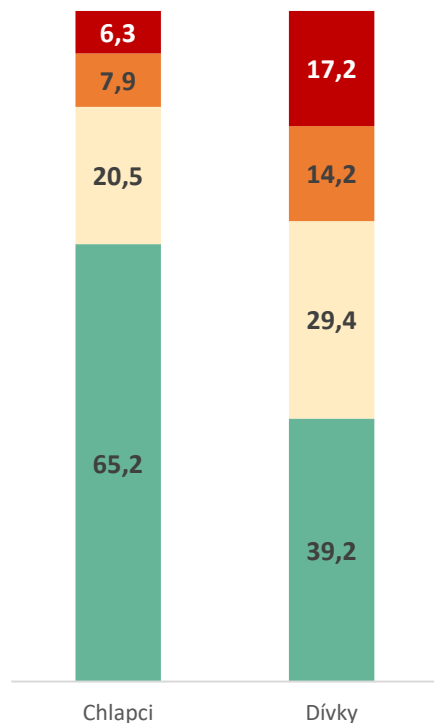

PHQ-9 jednotlivé otázky dle pohlaví 2023 (2)

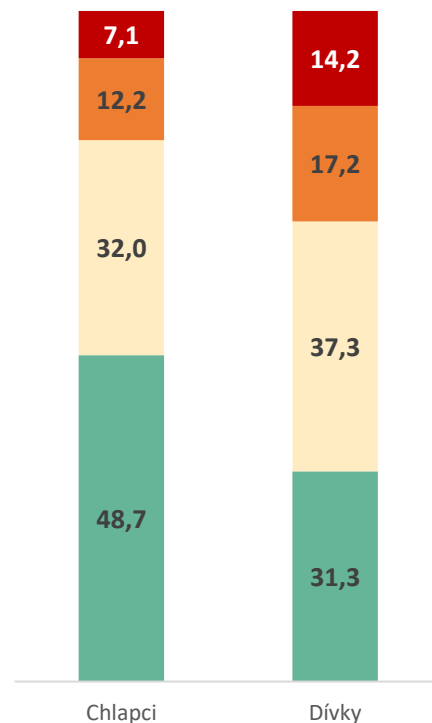
O: Jak často tě během posledních 2 týdnů trápily následující potíže?

Výsledky jsou uvedeny v %

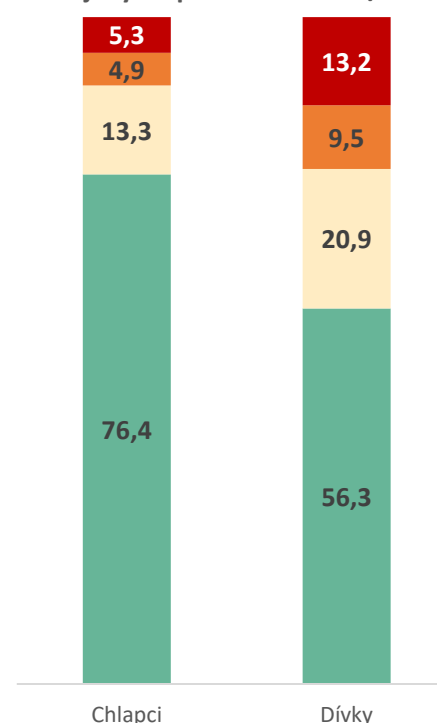
Pocit, že jsi na dně, pocit deprese nebo beznaděje

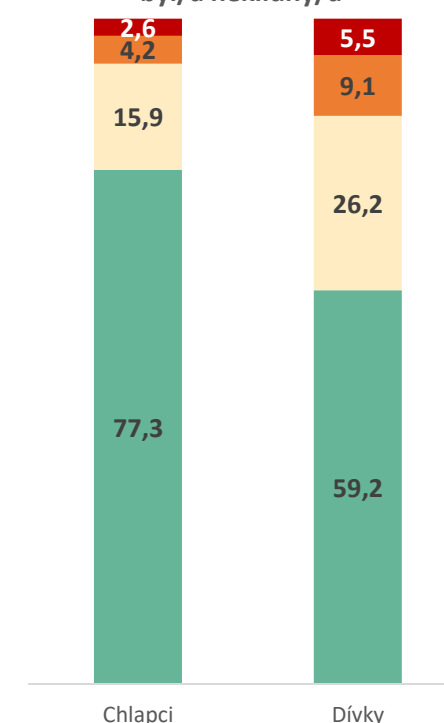
Malý zájem nebo potěšení z věcí, které děláš

Myšlenky, že by ti bylo lépe, kdybys nebyl/a, nebo si nějakým způsobem ublížil/a

Pohyboval/a se nebo mluvil/a velmi pomalu, nebo naopak byl/a neklidný/á

■ Téměř každý den ■ Více než týden ■ Několik dní ■ Vůbec ne

Duševní zdraví

Poruchy příjmu potravy

(Index SCOFF)

SCOFF poruchy příjmu potravy – o nástroji

Dotazník SCOFF je celosvětově rozšířenou screeningovou metodou pro posouzení rizika poruch příjmu potravy (konkrétněji mentální anorexie a bulimie). Byl vyvinut v roce 1999 jako nástroj pro screening PPP pro pacienty na psychiatrických odděleních poruch příjmu potravy.

Škálu tvoří celkem 5 otázek s variantami odpovědí ano a ne. Za každé ano, kterým respondent odpoví na otázku, dostane 1 bod (nabývá tedy hodnot 0 až 5 bodů). Dříve bylo doporučováno, že pokud respondent uvedl alespoň 2 a více kladných odpovědí, je doporučeno další diagnostické vyšetření. Pro identifikaci osob s možným rizikem k rozvinutí PPP (případně trpících PPP) v běžné populaci se doporučuje „cut-off point“ 3 a více kladných odpovědí. V našem výzkumu pracujeme s předpokladem, že uvedení tří a více odpovědí ano je považováno za signál rizikového přístupu k příjmu potravy a měla by následovat individuální diagnostika.

Psychiatrická společnost České lékařské společnosti JEP uvádí, že prevalence poruch příjmu potravy se od počátku 21. století zvýšila z 3,5 % na 7,8 % (v dětské i dospělé populaci). Nejvyšší nárůst byl zaznamenán ve věkové skupině 15 až 19 let.

Zdroj: Morgan, J. F., Reid, F., & Lacey, J. H. (2000). The SCOFF questionnaire: a new screening tool for eating disorders. *The Western journal of medicine*, 172(3), 164–165. (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1070794/>)

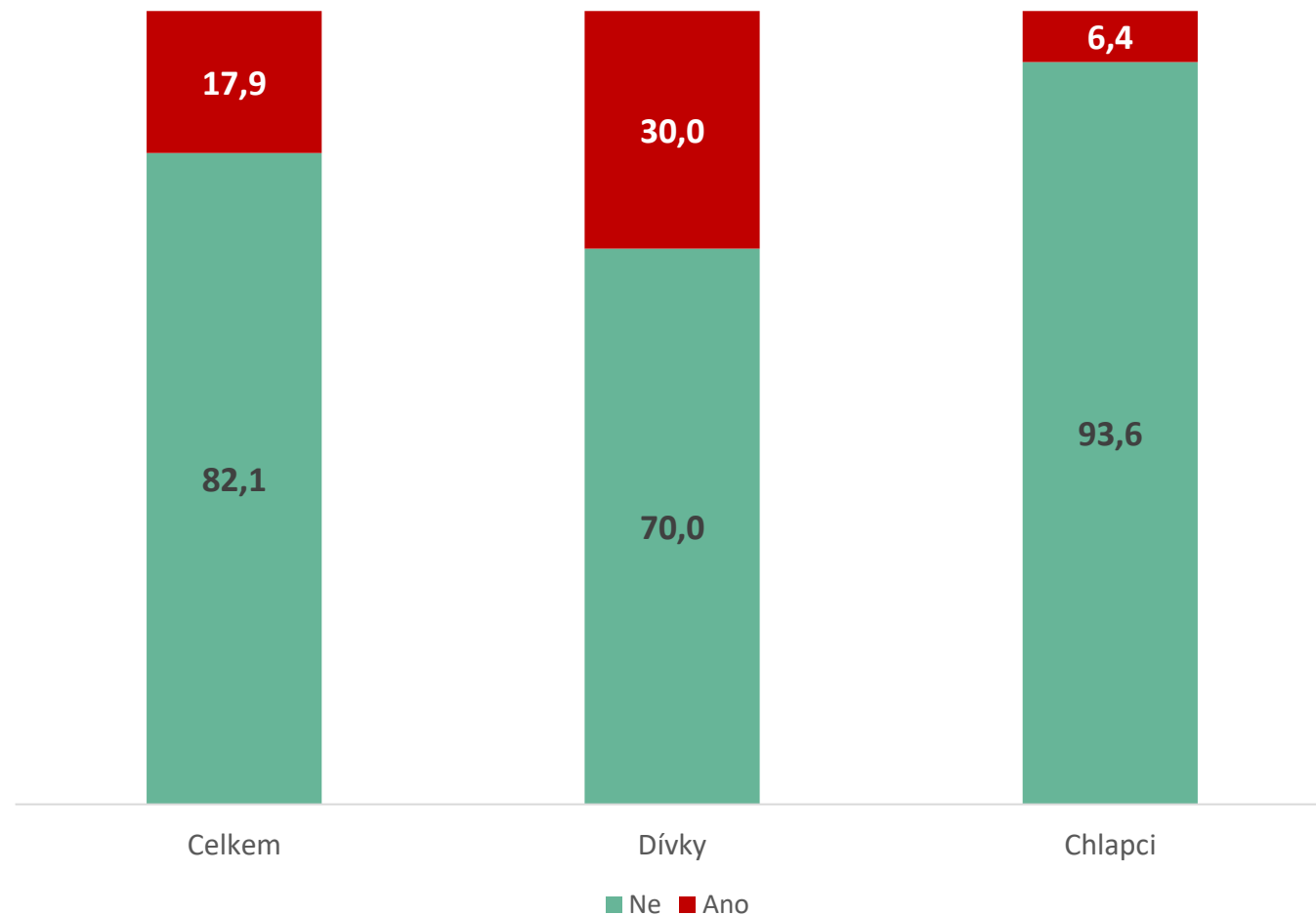
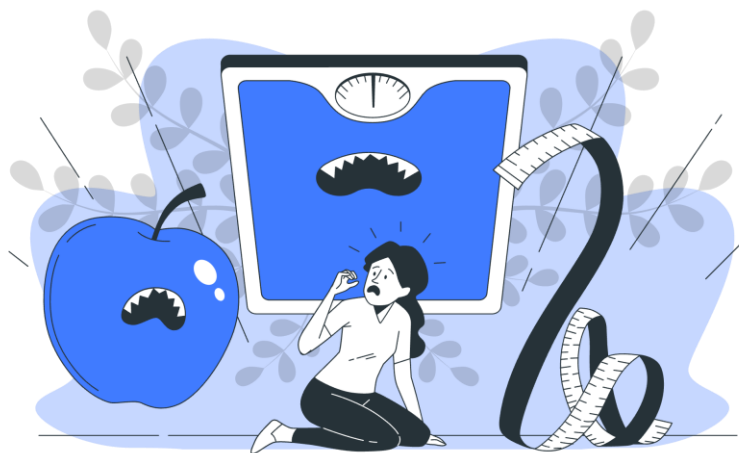
Zdroj: <https://www.psychtools.info/scoff/>

SCOFF celkové skóre dle pohlaví

SCOFF (poruchy příjmu potravy) – 2023 celkem a dle pohlaví

Výsledky jsou uvedeny v %

Tři a více odpovědí ano (což je považováno za signál rizikového přístupu k příjmu potravy) uvedlo na otázky 17,9 % pražských žáků. Jednalo se o výrazně větší podíl dívek (30 %) nežli chlapců (6,4 %).

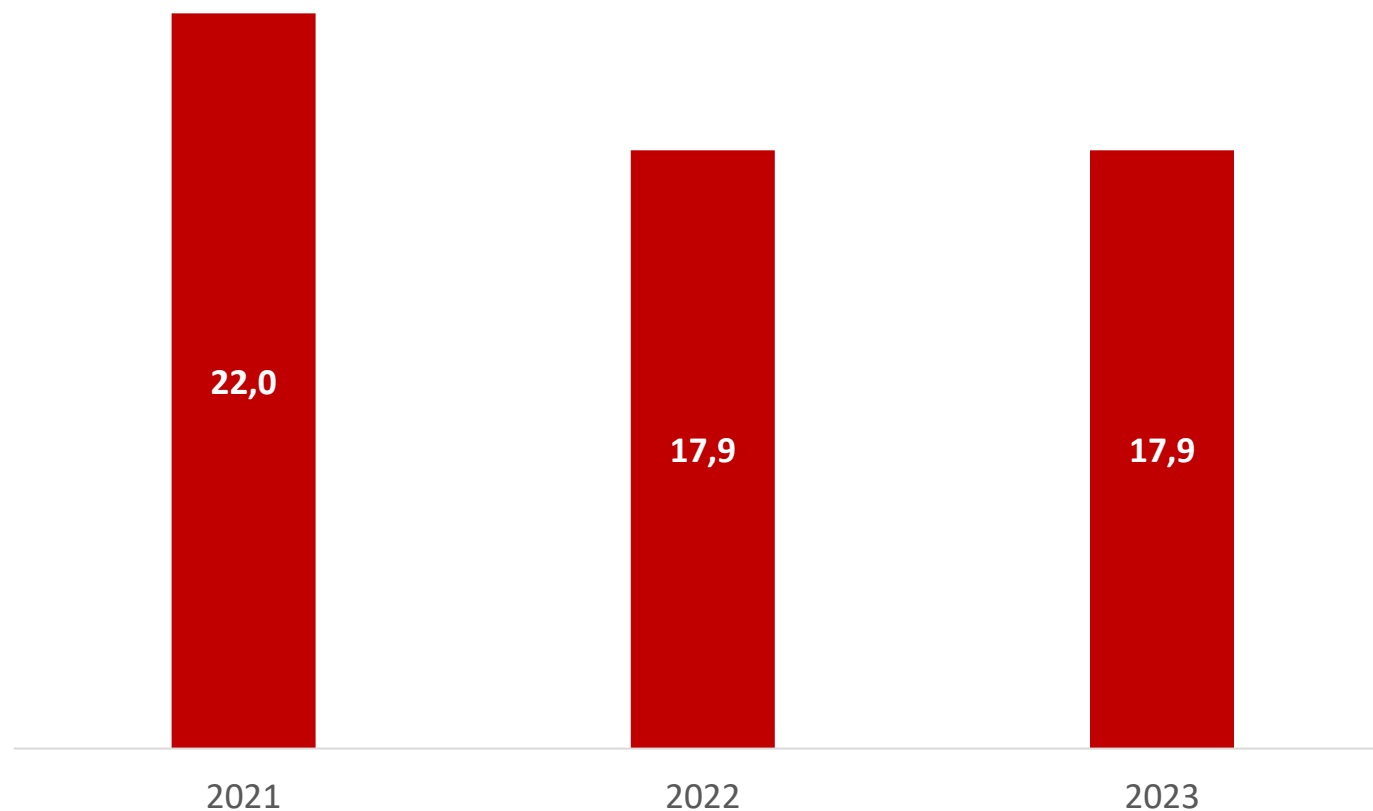

SCOFF celkové skóre 2021–2023

SCOFF (poruchy příjmu potravy) – srovnání v letech 2021–2023

Výsledky jsou uvedeny v %

Podíl pražských žáků, kteří 3 a vícekrát odpověděli ano (což je považováno za signál rizikového přístupu k příjmu potravy) na otázky týkající se poruch příjmu potravy se z původních 22 % v roce 2021 snížil na 17,9 % v roce 2022, v roce 2023 pak zůstal podíl stejný.

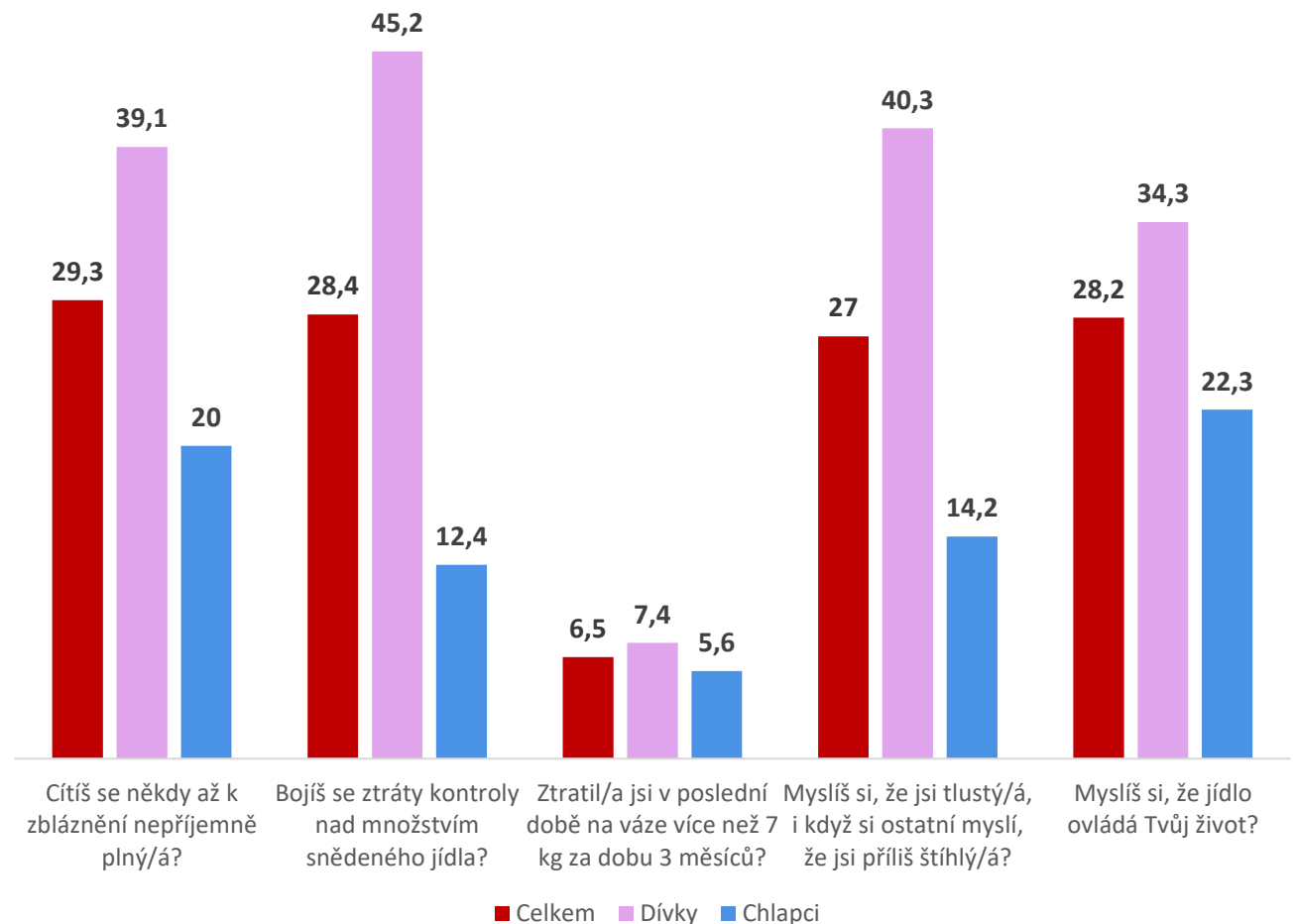

SCOFF jednotlivé otázky

SCOFF (poruchy příjmu potravy) – odpověď „Ano“ na jednotlivé otázky v roce 2023 celkem a dle pohlaví Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazen celkový podíl pražských žáků (červeně), podíl dívek (ružově) a chlapců (modře), kteří odpověděli „Ano“ na otázky týkající se poruch příjmu potravy.

Téměř polovina (45,2 %) dívek uvedla, že se bojí ztráty kontroly nad množstvím sněženého jídla (chlapců „pouze“ 12,4 %).

Duševní zdraví

Spokojenost
(se životem, doma, ve škole)

Celková spokojenost se životem 2023

O: Jak se cítíš celkově spokojen/a se svým životem?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazena spokojenost žáků s vlastním životem v roce 2023.

Podíl chlapců spokojených se svým životem výborně nebo spíše dobře je výrazně vyšší (68,4 %) než podíl dívek (43,4 %).

Naopak podíl dívek, které jsou spíše špatně, nebo špatně spokojeny se svým životem, je výrazně vyšší (17,6 %) než podíl chlapců (8,3 %).

Celková spokojenost se životem 2019–2023

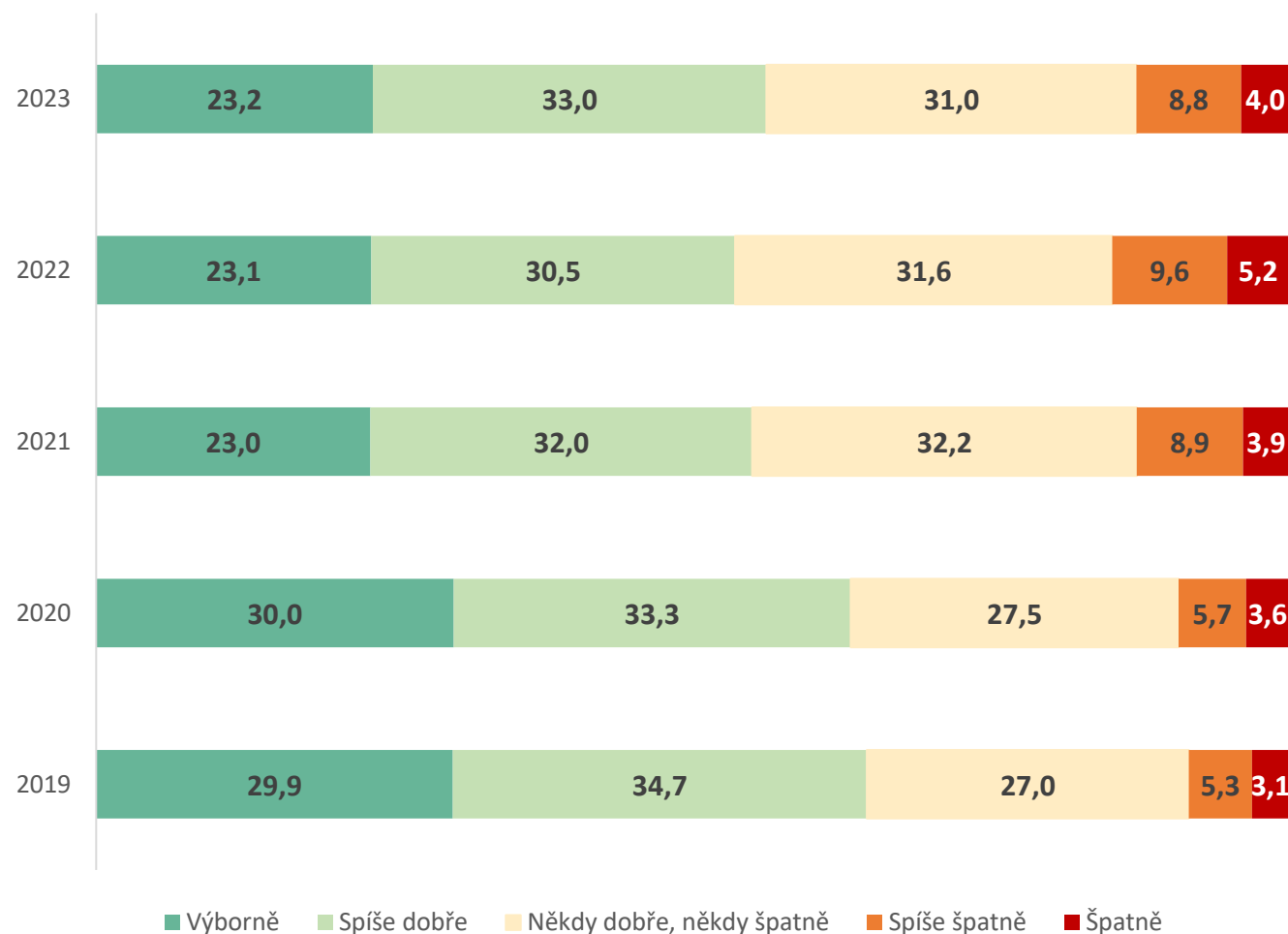
O: Jak se cítíš celkově spokojen/a se svým životem?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazena spokojenost žáků s vlastním životem v letech 2019 až 2023. Nadpoloviční většina dětí je se svým životem spokojena výborně nebo spíše dobře.

V roce 2019 bylo celkově se životem spokojeno výborně či spíše dobře 64,6 % žáků, v roce 2020 63,2 % žáků. Stejně jako u jiných ukazatelů spokojenosti vidíme v čase postupné zhoršení – v roce 2021 přišlo snížení na 55 % a v roce 2022 na 53,6 % žáků, ale v roce 2023 se podíl těchto žáků mírně zvýšil na 56,2 %.

Naopak podíl žáků, kteří uvedli možnosti špatně a spíše špatně postupně narostl z 8,2 % v roce 2019 na 14,8 % v roce 2022, v roce 2023 došlo ke snížení tohoto podílu na 12,8 %.

Celková spokojenost se životem dle pohlaví 2019–2023

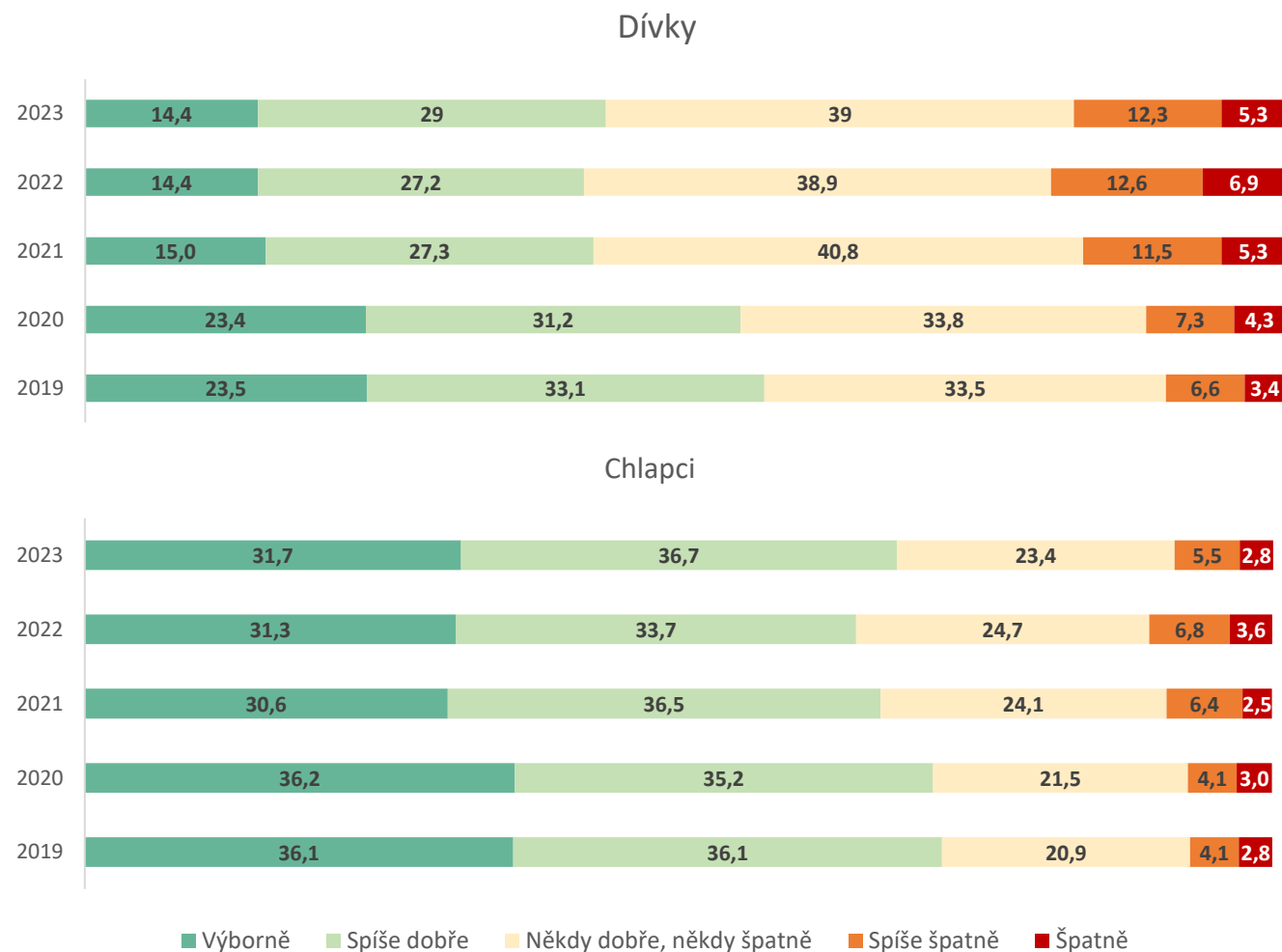
O: Jak se cítíš celkově spokojen/a se svým životem?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazena spokojenost žáků s vlastním životem ve sledovaných letech 2019 až 2023 jednotlivě pro dívky a chlapce.

Ve všech zobrazených letech je větší podíl chlapců než dívek výborně či spíše dobře, kteří uváděli, že jsou spokojeni se svým životem.

V průběhu let se navyšoval podíl dívek, které byly se životem spokojeny špatně (v roce 2019 to bylo 3,4 % dívek, v roce 2022 už 6,9 % dívek). V posledním sledovaném roce však došlo k poklesu tohoto podílu na 5,3 %.

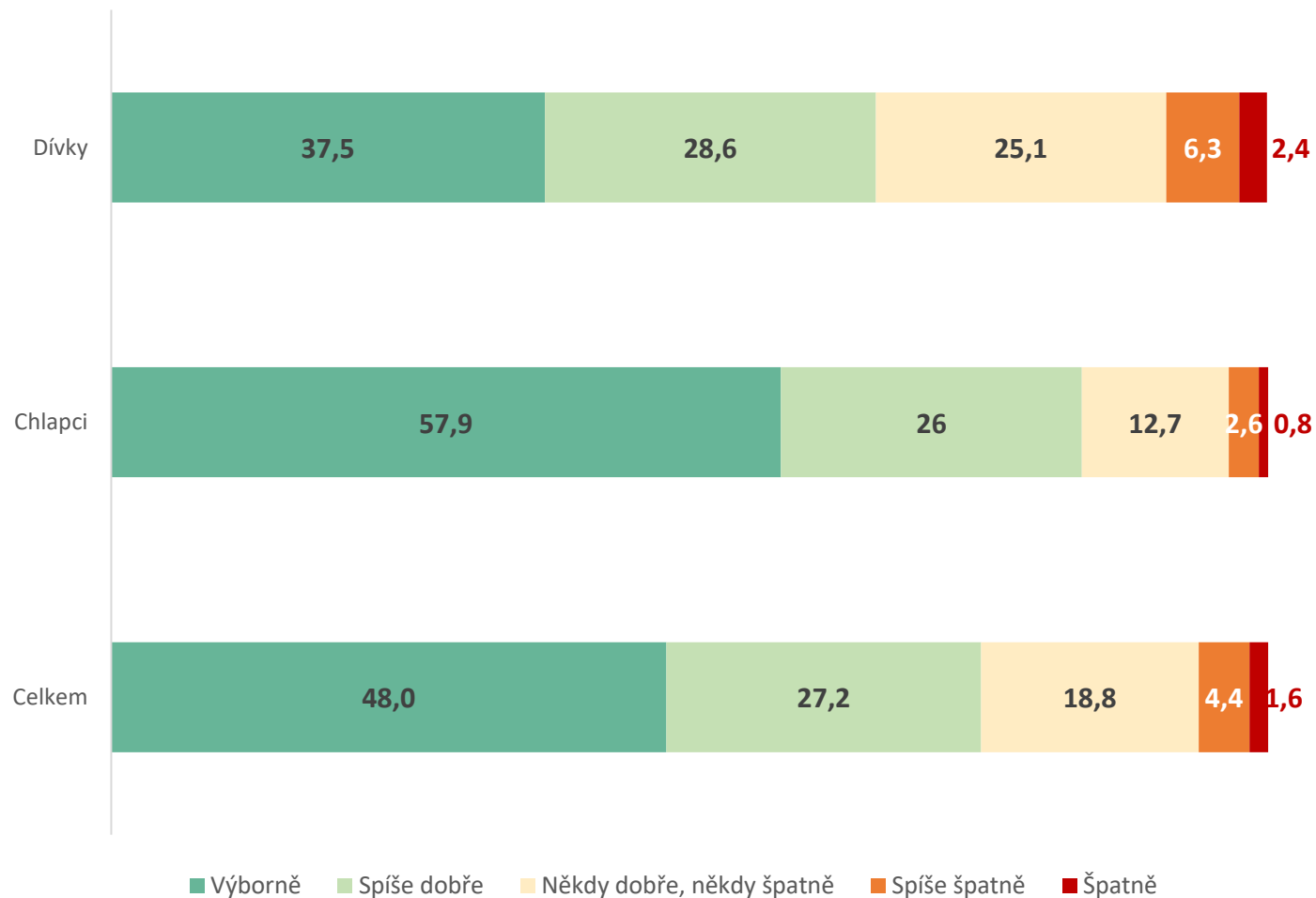
Spokojenost doma 2023

O: Jak se cítíš doma?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazena spokojenost žáků doma pro rok 2023.

Podíl chlapců, kteří jsou doma spokojeni výborně nebo spíše dobře je vyšší (83,9 %) než podíl dívek (75,2 %).

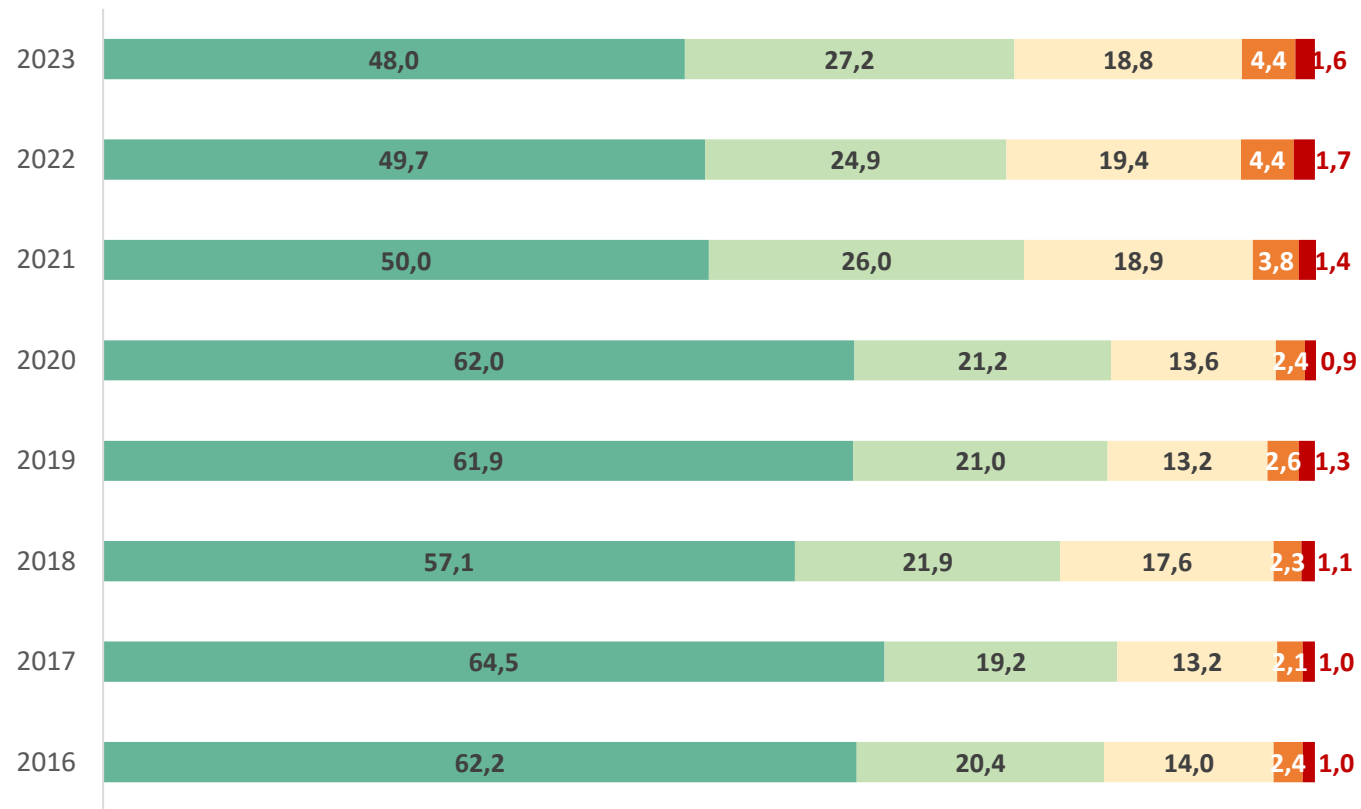
Spokojenost doma 2016–2023

O: Jak se cítíš doma?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazena spokojenost žáků doma v letech 2016 až 2023.

Podíl žáků, kteří se doma cítí výborně, se snížil z původních 62,2 % (2016) na 48 % v roce 2023. Nejvýraznější pokles je mezi lety 2020 a 2021 z 62 % na 50 %.

■ Výborně ■ Spíše dobře ■ Někdy dobře, někdy špatně ■ Spíše špatně ■ Špatně

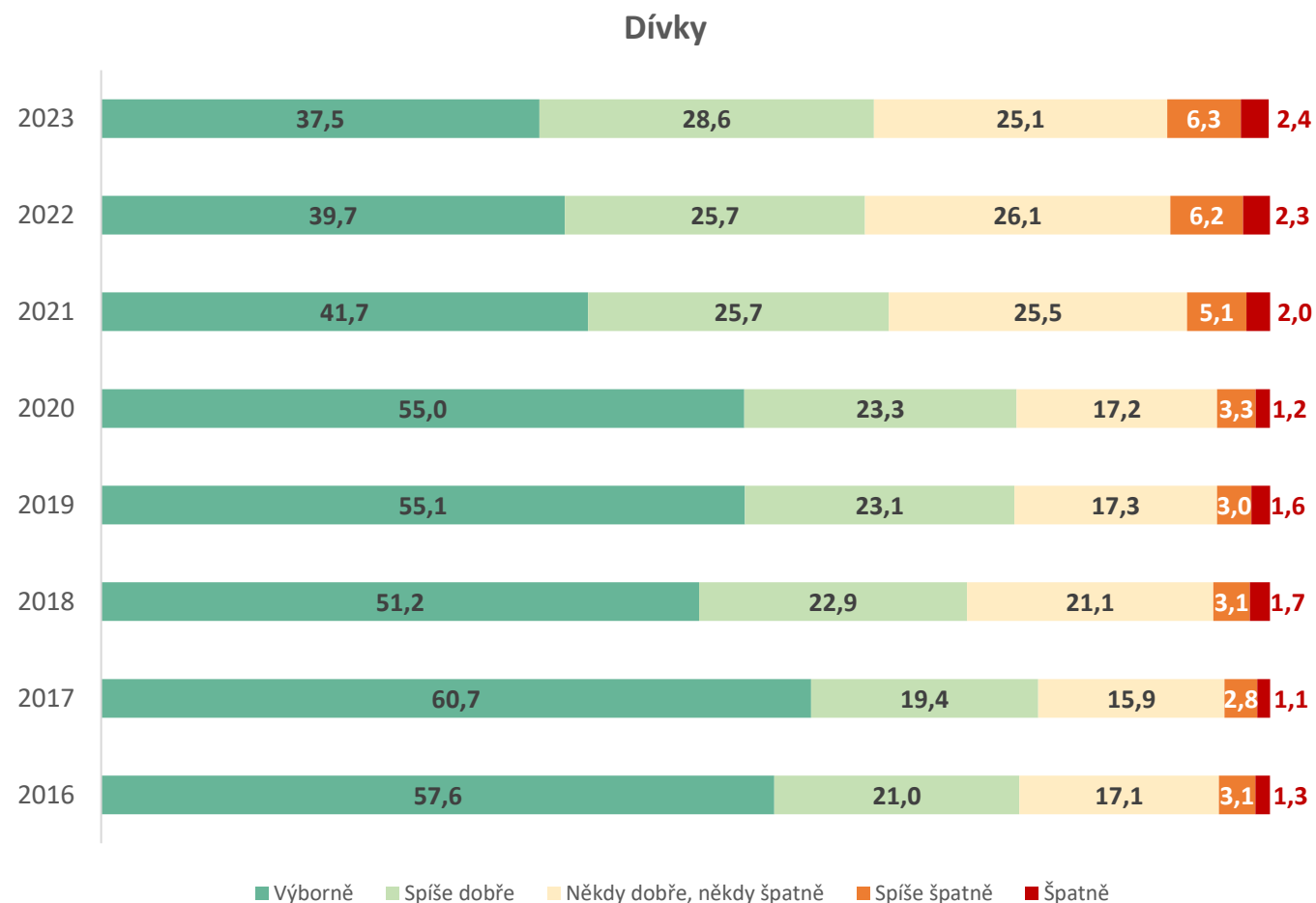
Spokojenost doma dle pohlaví 2016–2023

O: Jak se cítíš doma?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazen pocit žáků doma rozdělený dle pohlaví. Ve všech sledovaných letech se větší podíl chlapců než dívek cítil doma výborně či spíše dobře.

U dívek došlo ve sledovaných letech k výraznějšímu poklesu spokojenosti doma po roce 2020 z 55 % na 41,7 % v roce 2021 až na 37,5 % v roce 2023.

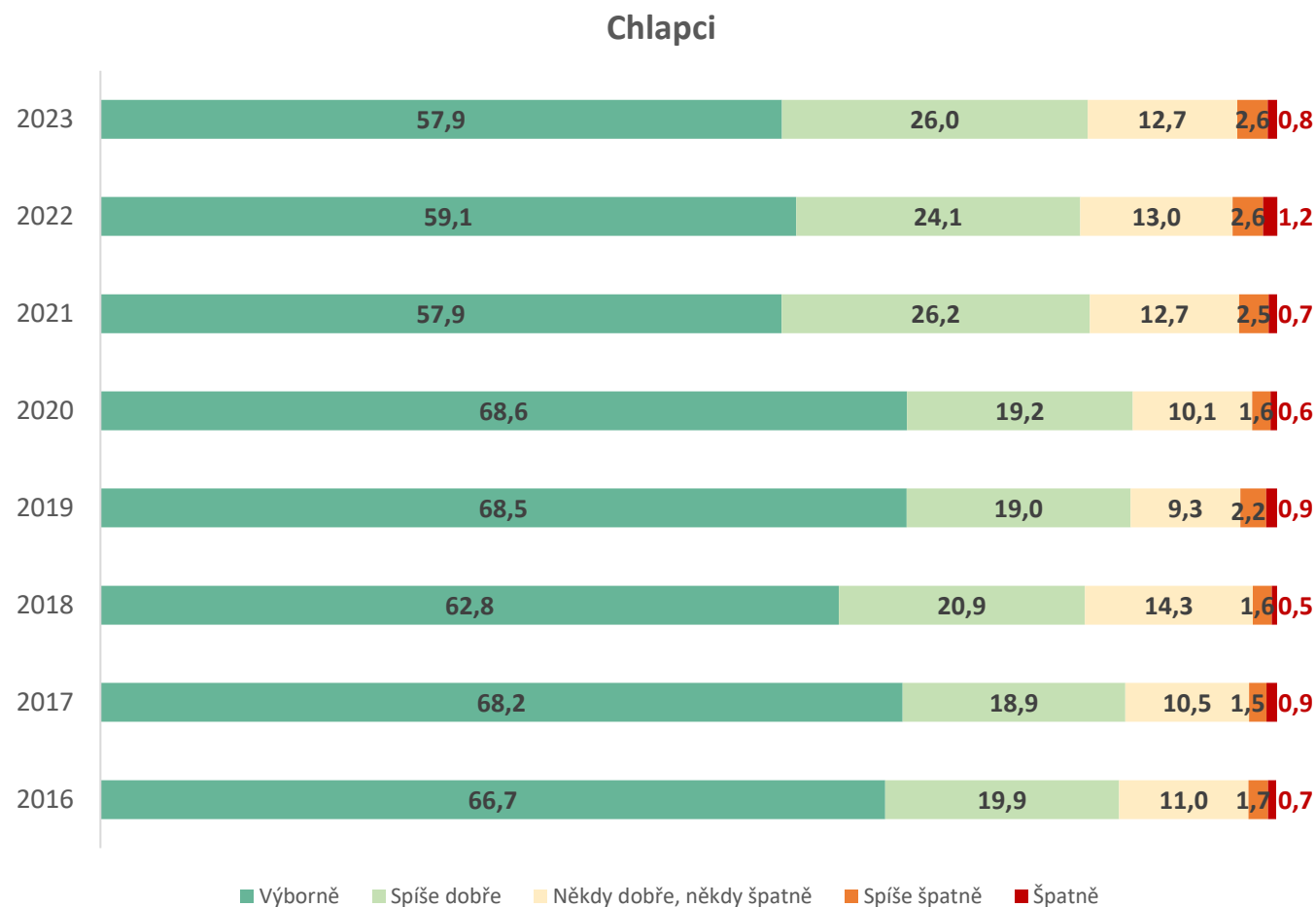
Spokojenost doma dle pohlaví 2016–2023

O: Jak se cítíš doma?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazen pocit žáků doma rozdělený dle pohlaví. Ve všech sledovaných letech se větší podíl chlapců než dívek cítil doma výborně či spíše dobře.

Přestože se doma cítí výborně nadpoloviční podíl chlapců, došlo po roce 2020 k výraznějšímu poklesu (z 68,6 % v roce 2020 na 57,9 % v roce 2021 a pak mírnému nárůstu na 59,1 % v roce 2022 a opět mírnému poklesu v roce 2023 na 57,9 %).

Spokojenost ve škole 2023

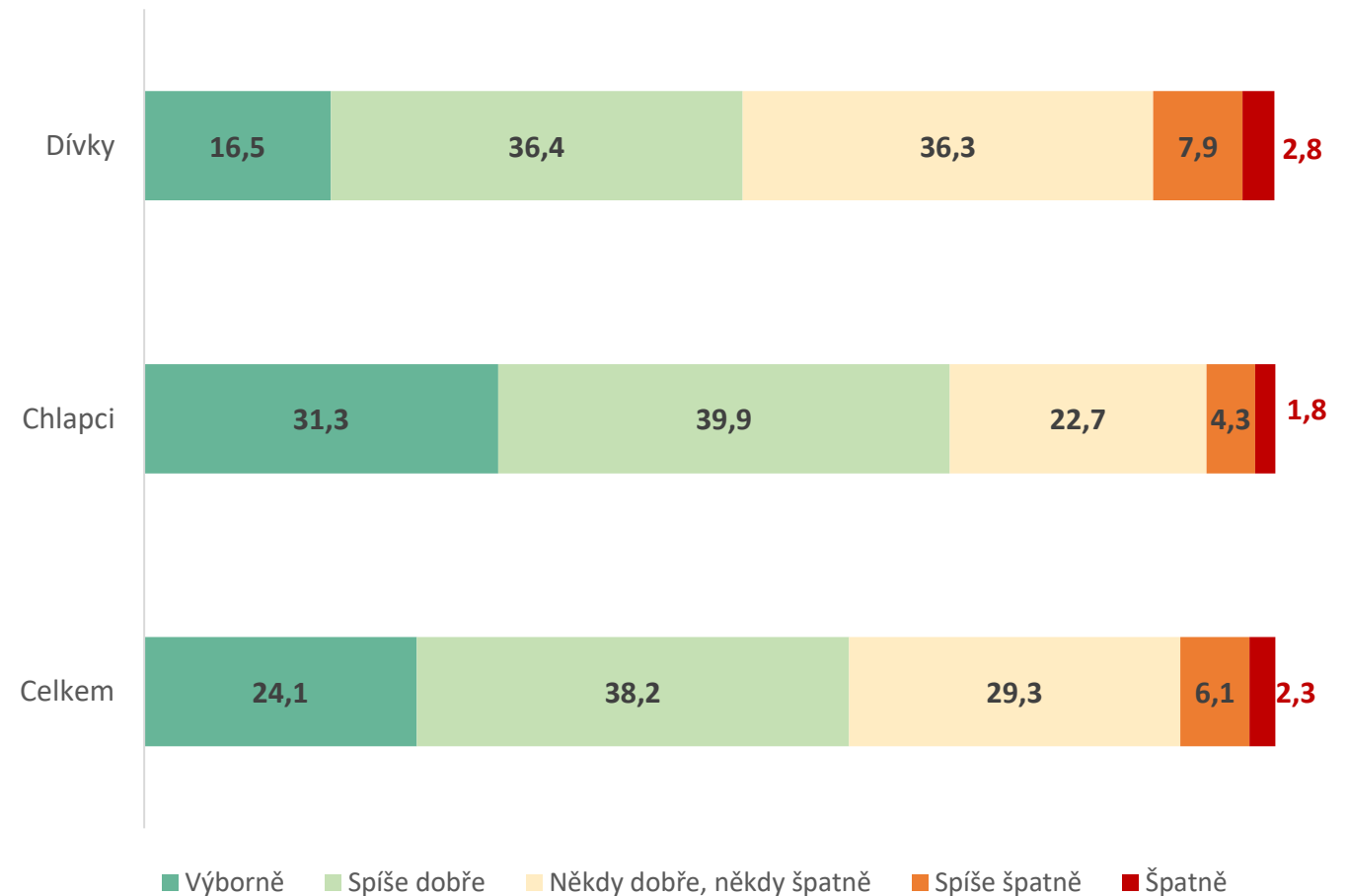
O: Jak se cítíš ve třídě mezi svými spolužáky?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazena spokojenost žáků ve škole mezi spolužáky pro rok 2023.

Výrazně větší podíl chlapců (31,3 %) nežli dívek (16,5 %) je ve škole mezi spolužáky spokojen výborně, dalších 39,9 % chlapců a 36,4 % dívek pak spíše dobře. Celkově je spokojeno spíše dobře až výborně ve škole 62,3 % žáků.

Naopak spíše špatně nebo špatně je ve škole spokojeno 6,1 % chlapců a 10,7 % dívek.

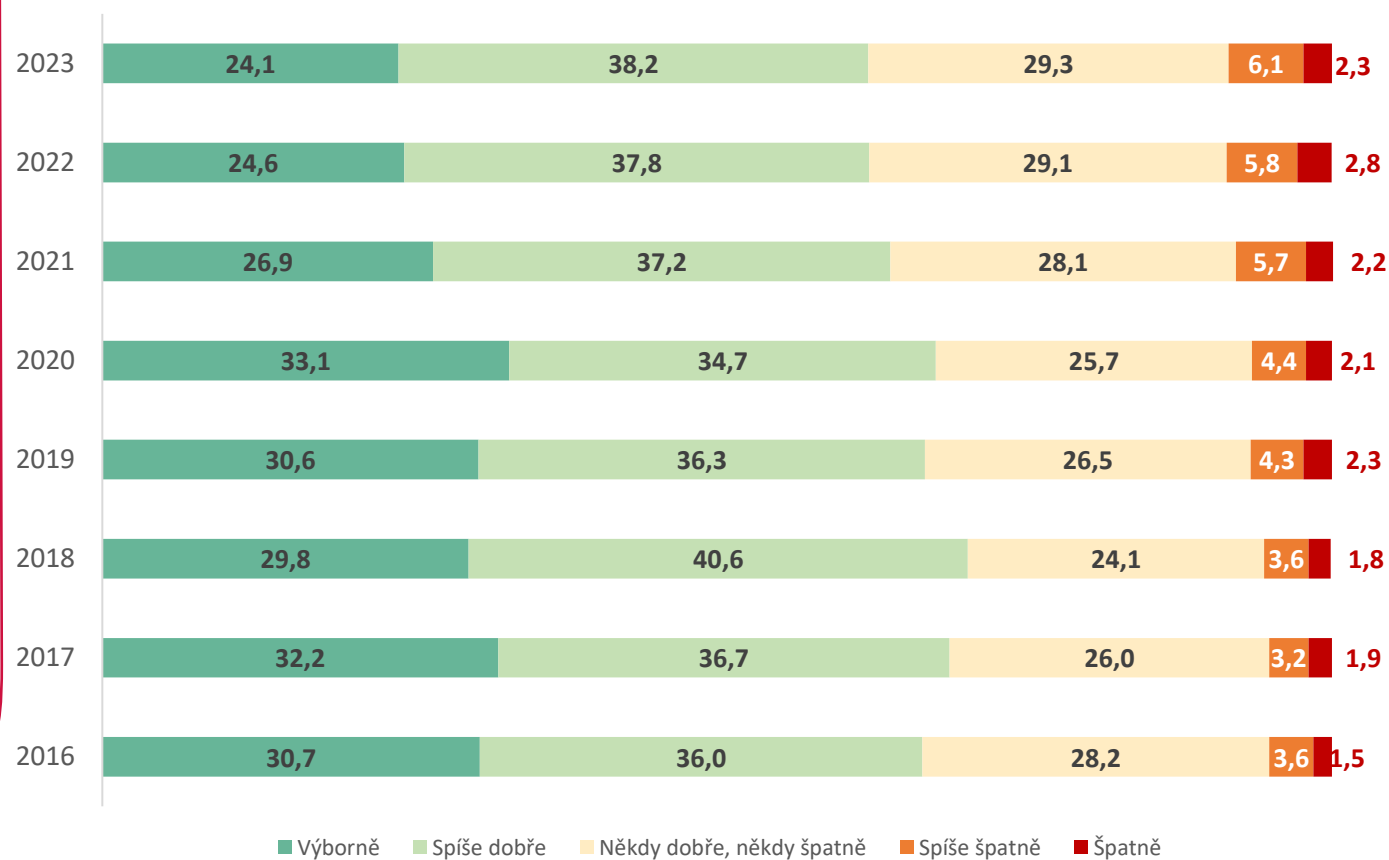
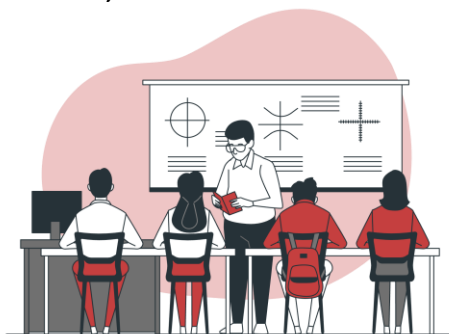
Spokojenost ve škole 2016–2023

O: Jak se cítíš ve třídě mezi svými spolužáky?

Výsledky jsou uvedeny v %

Ve sledovaném období v letech 2016 až 2020 v ukazateli, jak se žáci cítí ve třídě mezi spolužáky, nebyly výrazné rozdíly.

V roce 2020 se ve třídě mezi svými spolužáky výborně a spíše dobře cítilo 68 % žáků. Od roku 2021 pozorujeme zhoršení stavu, v roce 2021 se výborně a spíše dobře cítilo 64 % žáků, v roce 2022 a 2023 o něco méně, 62 % žáků.

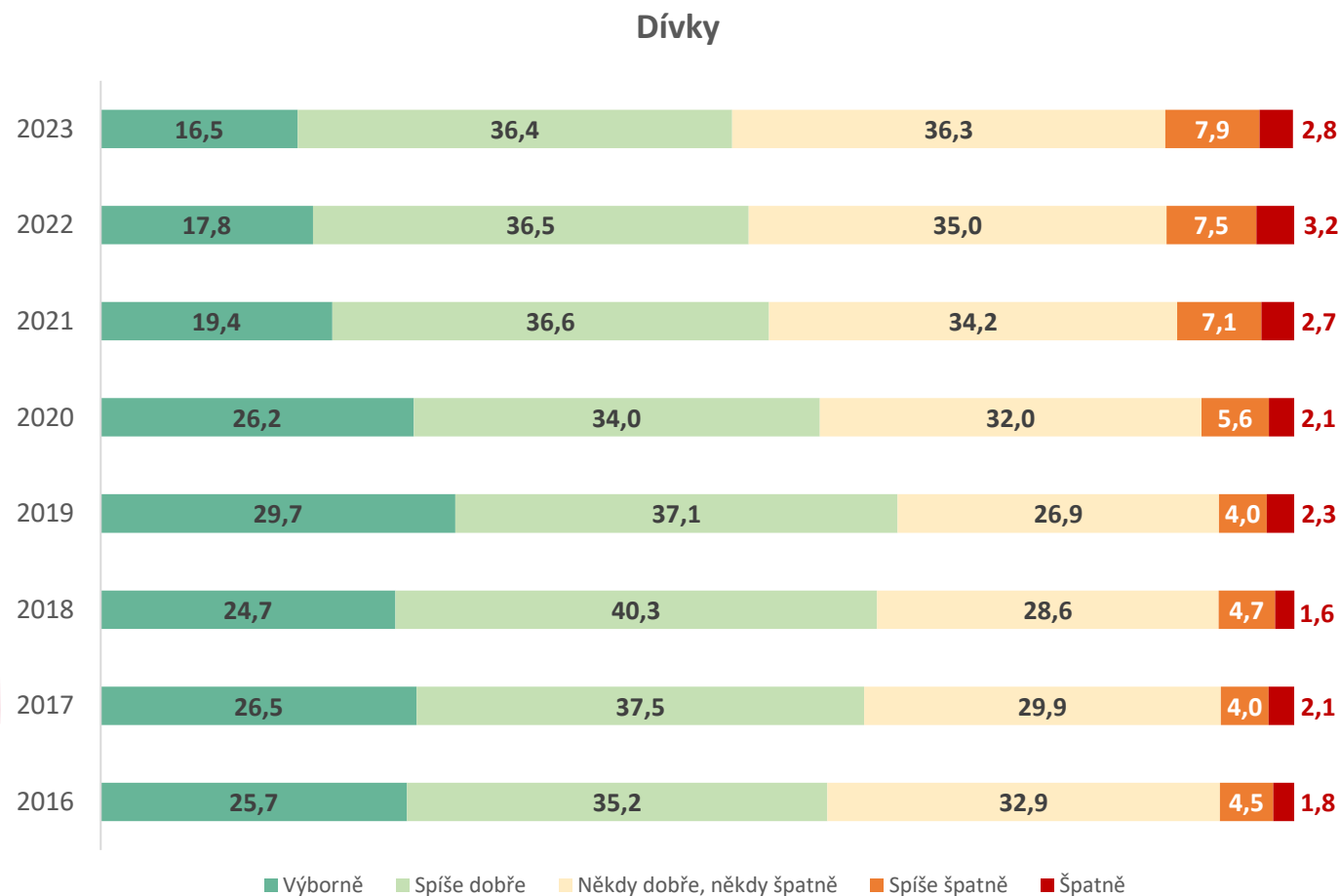

Spokojenost ve škole dle pohlaví 2016–2023

O: Jak se cítíš ve třídě mezi svými spolužáky?

Výsledky jsou uvedeny v %

Větší podíl chlapců nežli dívek se ve všech sledovaných letech cítil mezi svými spolužáky výborně a spíše dobře. V roce 2023 se mezi svými spolužáky cítilo výborně a spíše dobře 53 %.

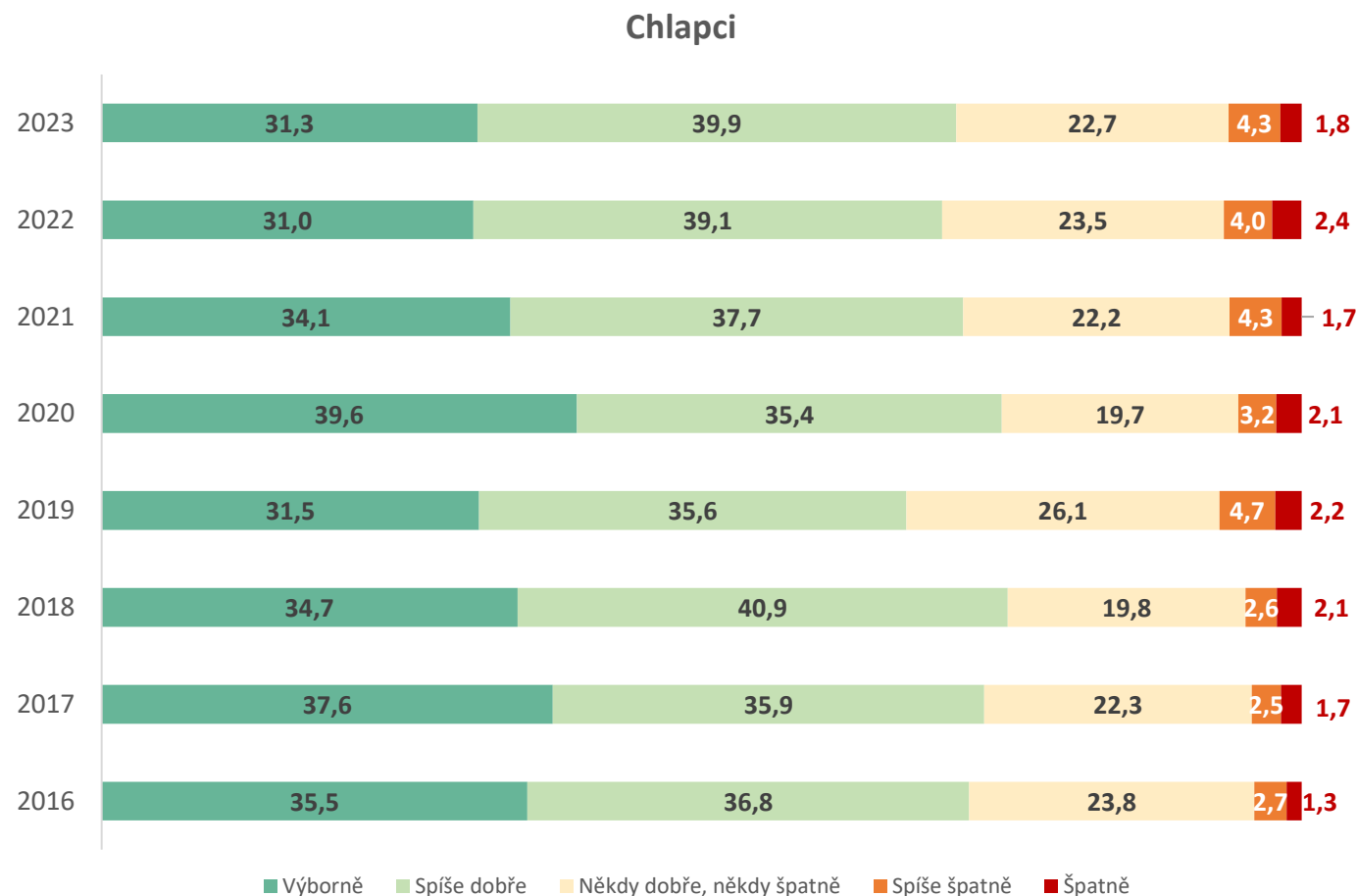

Spokojenost ve škole dle pohlaví 2016–2023

O: Jak se cítíš ve třídě mezi svými spolužáky?

Výsledky jsou uvedeny v %

Větší podíl chlapců nežli dívek se ve všech sledovaných letech cítil mezi svými spolužáky výborně a spíše dobře. V roce 2023 se mezi svými spolužáky cítilo výborně a spíše dobře 71 % chlapců.

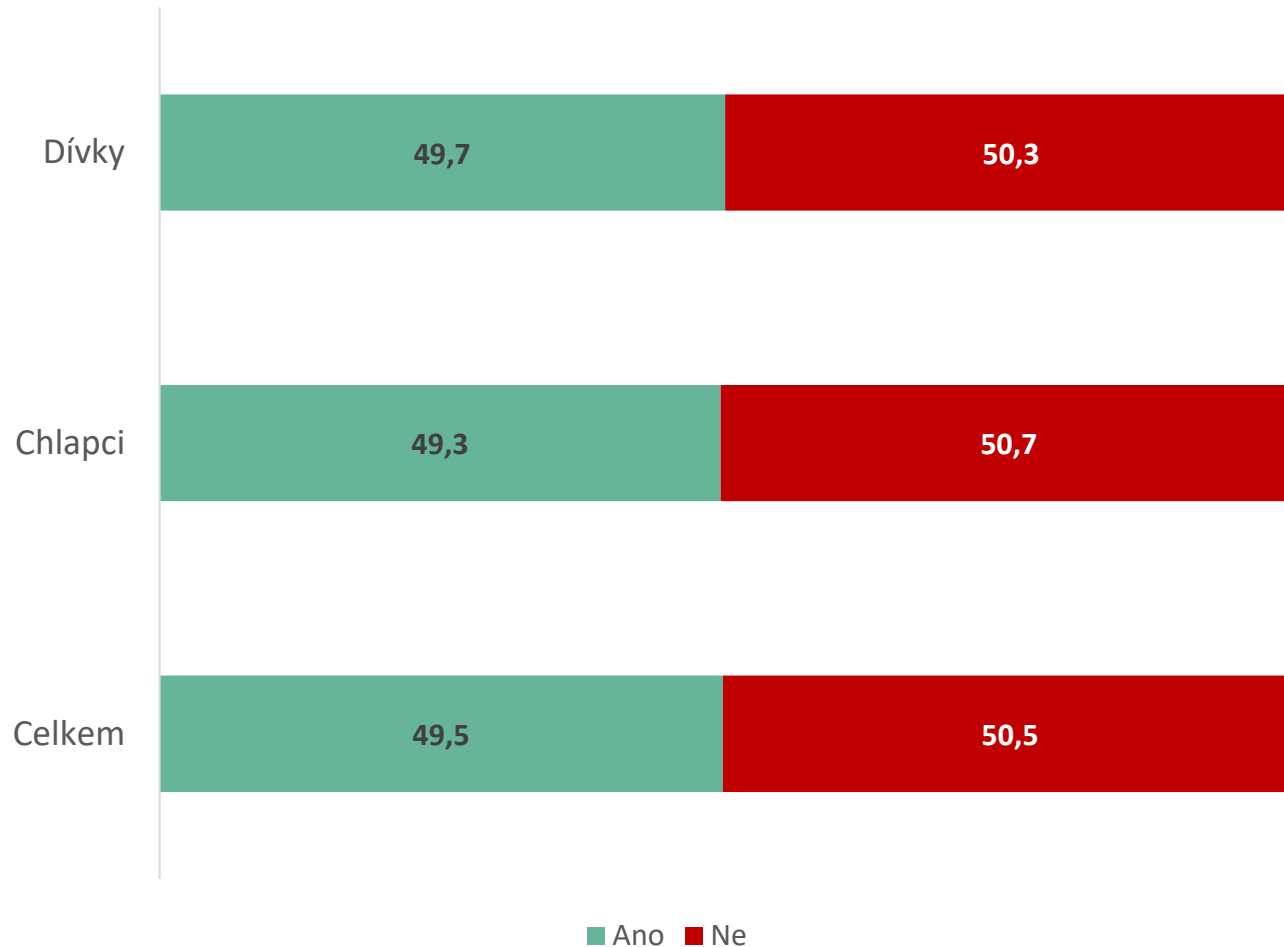

Důvěra k pedagogům 2023

O: Máš ve škole někoho dospělého, komu by ses svěřil/a s problémem?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 polovina (50,5 %) žáků uvedla, že ve škole nemá žádnou dospělou osobu, které by se svěřila se svým problémem.

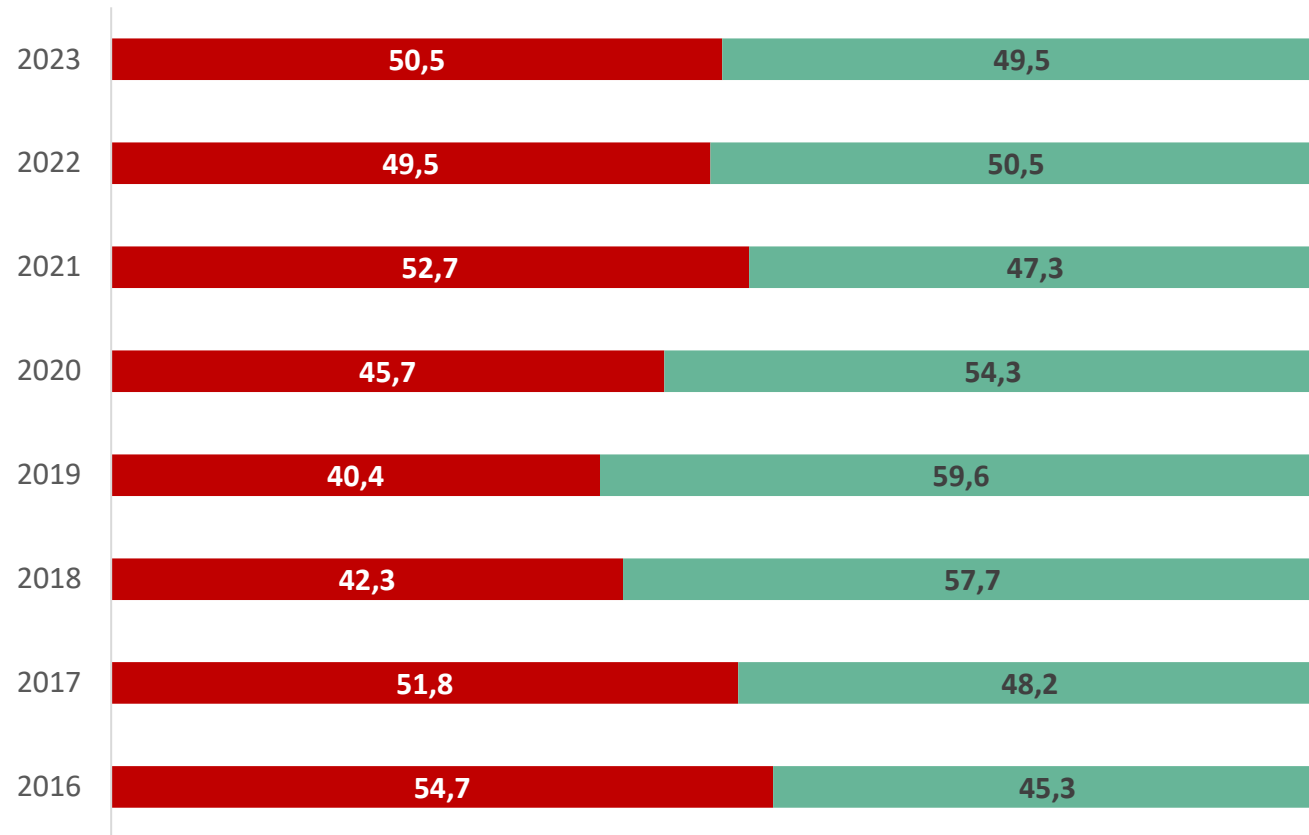
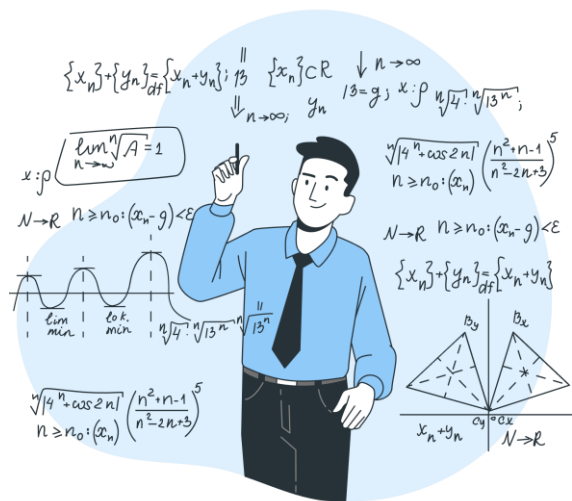

Důvěra k pedagogům 2016–2023

O: Máš ve škole někoho dospělého, komu by ses svěřil/a s problémem?

Výsledky jsou uvedeny v %

V dlouhodobém průměru přibližně polovina žáků uvádí, že ve škole nemá žádného dospělého, kterému by se svěřila se svým problémem, ani rok 2023 nebyl výjimkou a nenastalo zlepšení.

■ Ne ■ Ano

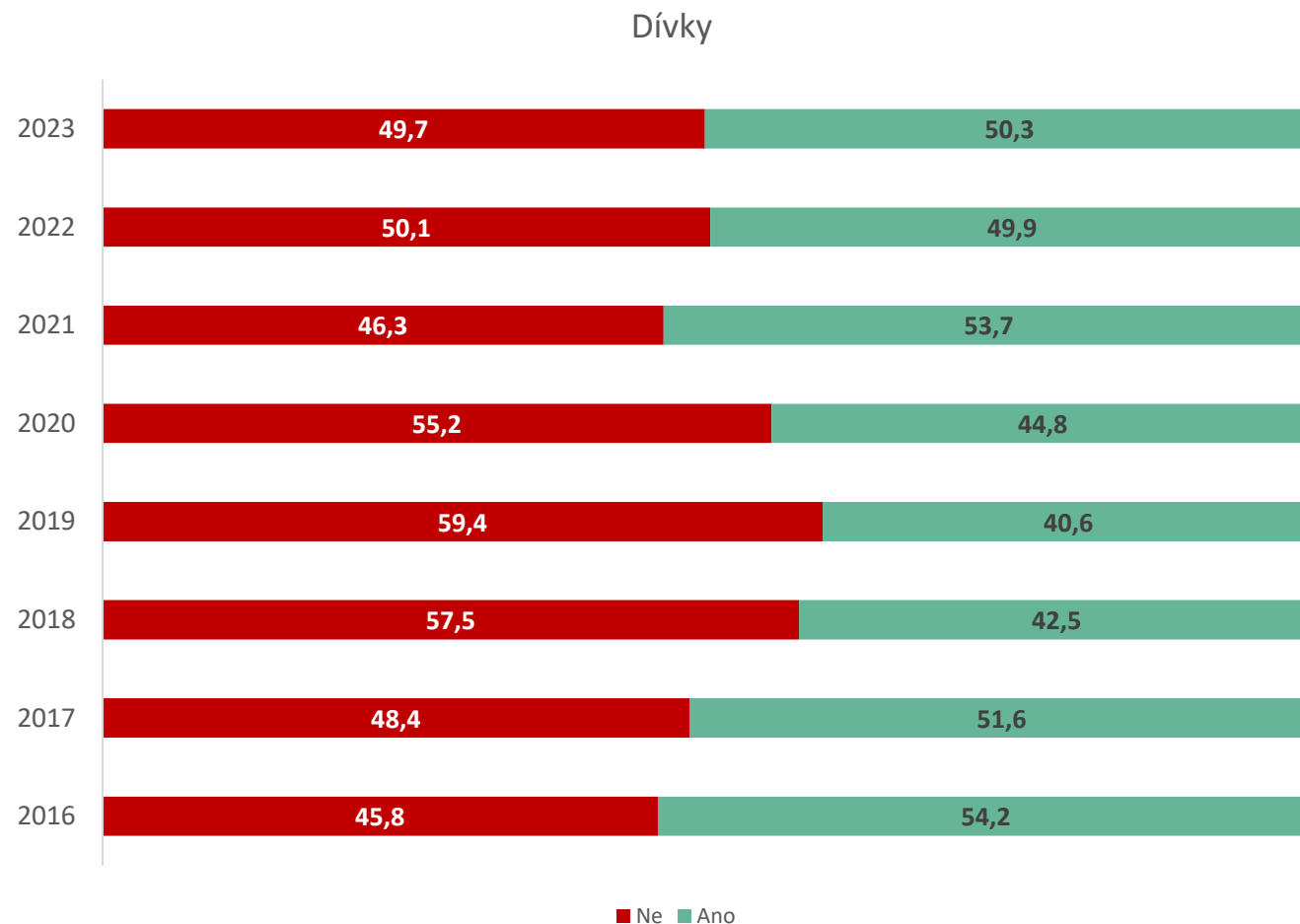
Důvěra k pedagogům dle pohlaví 2016–2023

Máš ve škole někoho dospělého, komu by ses svěřil/a s problémem?

Výsledky jsou uvedeny v %

Podíl žáků, kteří uvedli, že mají ve škole dospělou osobu, které by se svěřili se svým problémem, v roce 2022 stoupl o 3,8 % u dívek. V roce se 2023 pak tento podíl mírně snížil (u chlapců i dívek).

V dlouhodobém průměru však přibližně polovina žáků uvádí, že ve škole nemá žádného dospělého, kterému by se svěřila se svým problémem.

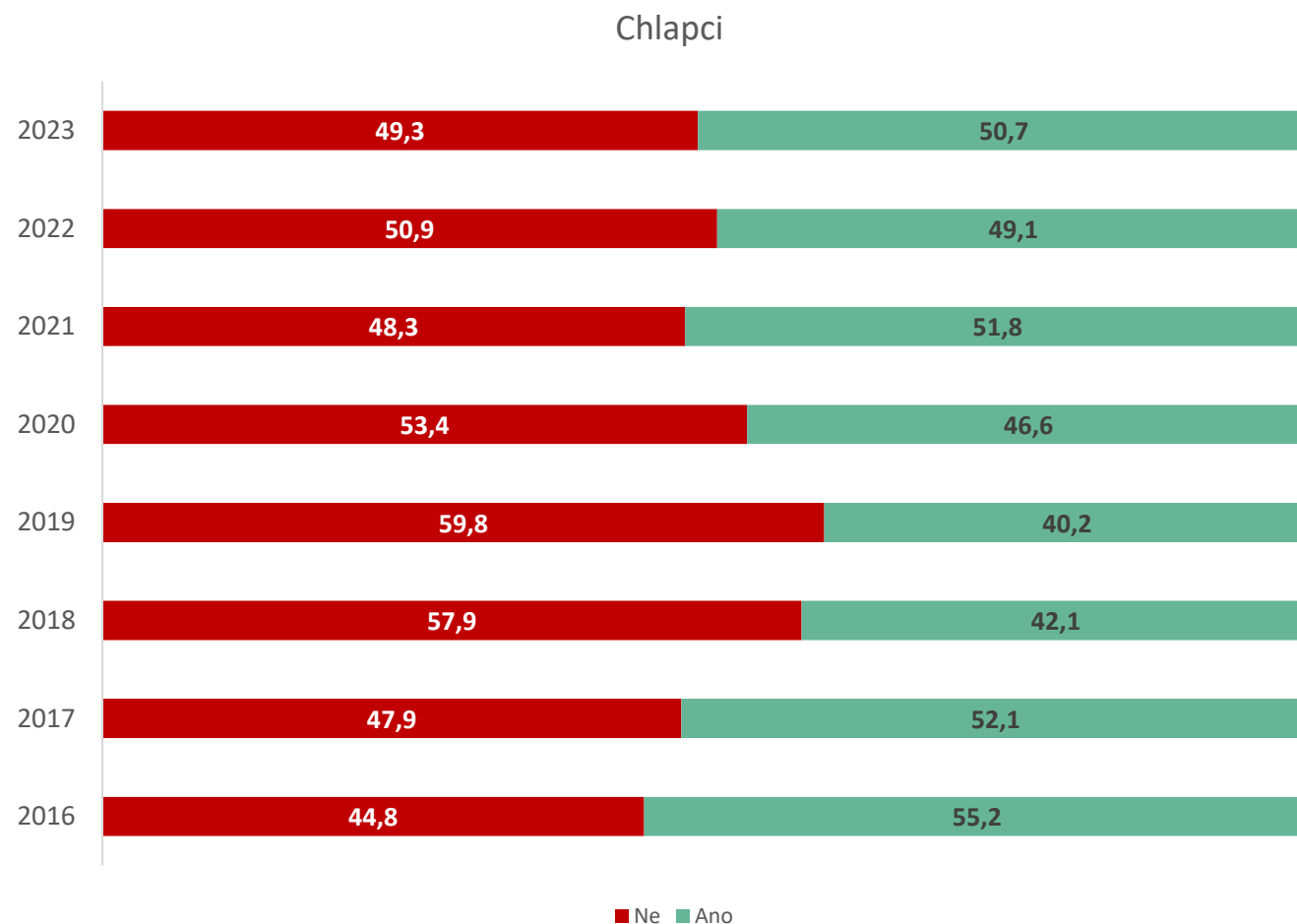
Důvěra k pedagogům dle pohlaví 2016–2023

Máš ve škole někoho dospělého, komu by ses svěřil/a s problémem?

Výsledky jsou uvedeny v %

Podíl žáků, kteří uvedli, že mají ve škole dospělou osobu, které by se svěřili se svým problémem, v roce 2022 stoupl u chlapců o 2,7 % oproti roku 2021. V roce 2023 pak tento podíl mírně snížil (u chlapců i dívek).

V dlouhodobém průměru však přibližně polovina žáků uvádí, že ve škole nemá žádného dospělého, kterému by se svěřila se svým problémem.

Duševní zdraví

Gender

Gender

O: Jak bys nyní sám/sama sebe popsal/a?

Odlišně od svého biologického pohlaví se v roce 2023 identifikovala 2 % chlapců a 4 % dívek.

V roce 2022 se odlišně od svého biologického pohlaví identifikovalo 2,9 % chlapců a 5,7 % dívek.

Jak bys nyní sám/sama sebe popsal/a?	Celkem	Dívky	Chlapci
Chlapec/muž	50,4 %	0,4 %	98,0 %
Dívka/žena	47,1 %	96,0 %	0,4 %
Nebinární / genderqueer / agender / genderfluidní / polygender	1,2 %	1,8 %	0,6 %
Neidentifikuji se jako muž, žena, trans nebo nebinární	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Trans chlapec/muž	0,5 %	0,9 %	0,2 %
Trans dívka/žena	0,2 %	0,2 %	0,2 %

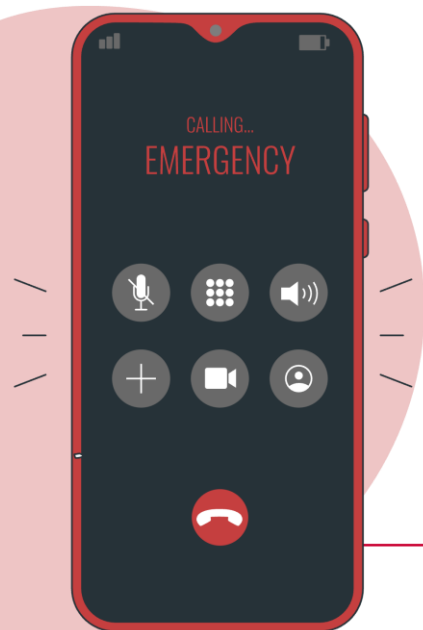

Sebepoškozování

Sebepoškozování – informace

V roce 2023 byly do výzkumu nově zařazeny dvě oblasti: sebepoškozování a myšlenky na sebevraždu. Tyto témata reflektují aktuální realitu a rozšířenou problematiku mezi mladými lidmi, která vyžaduje naši pozornost.

S ohledem na citlivost těchto témat byly jednotlivé otázky a odpovědi důkladně konzultovány s odborníky z NÚDZ (Národní ústav duševního zdraví). Ve výzkumu jsme se zajímali o to, zda se žák během uplynulých 12 měsíců dopustil sebepoškozování, jak často a jakým způsobem k sebepoškození došlo.

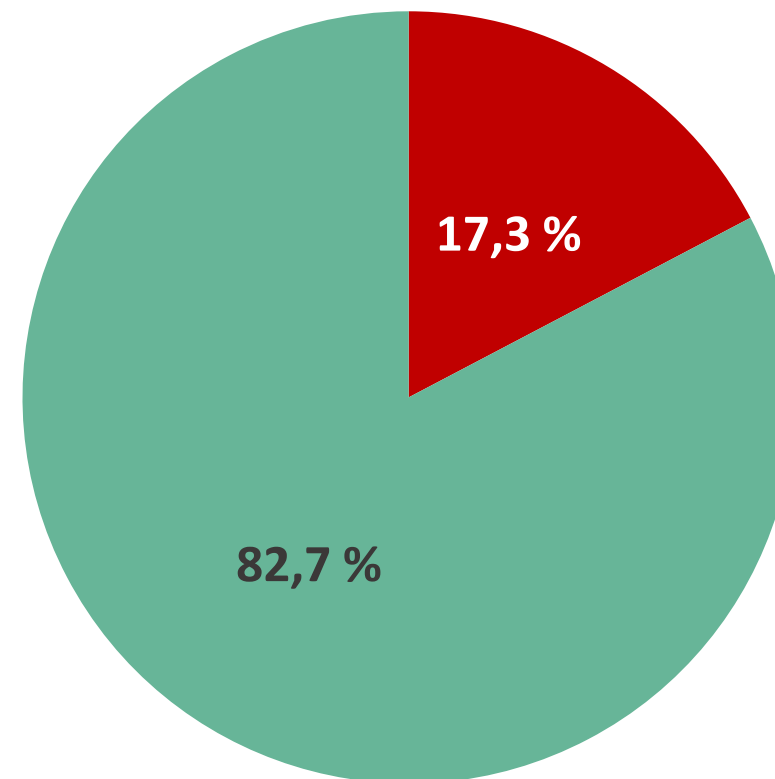
Sebepoškozování celkem

O: Sebepoškodil/a ses během posledních 12 měsíců?

Výsledky jsou uvedeny v %

Sebepoškození je ve výzkumu definováno jako záměrné fyzické poškozování sebe sama bez úmyslu vzít si život. Tato otázka byla pro lepší porozumění dotazovaných žáků doprovázena i výše uvedenou definicí.

V roce 2023 nějakou formu sebepoškozování přiznalo 17,3 % pražských žáků.

■ Ano ■ Ne

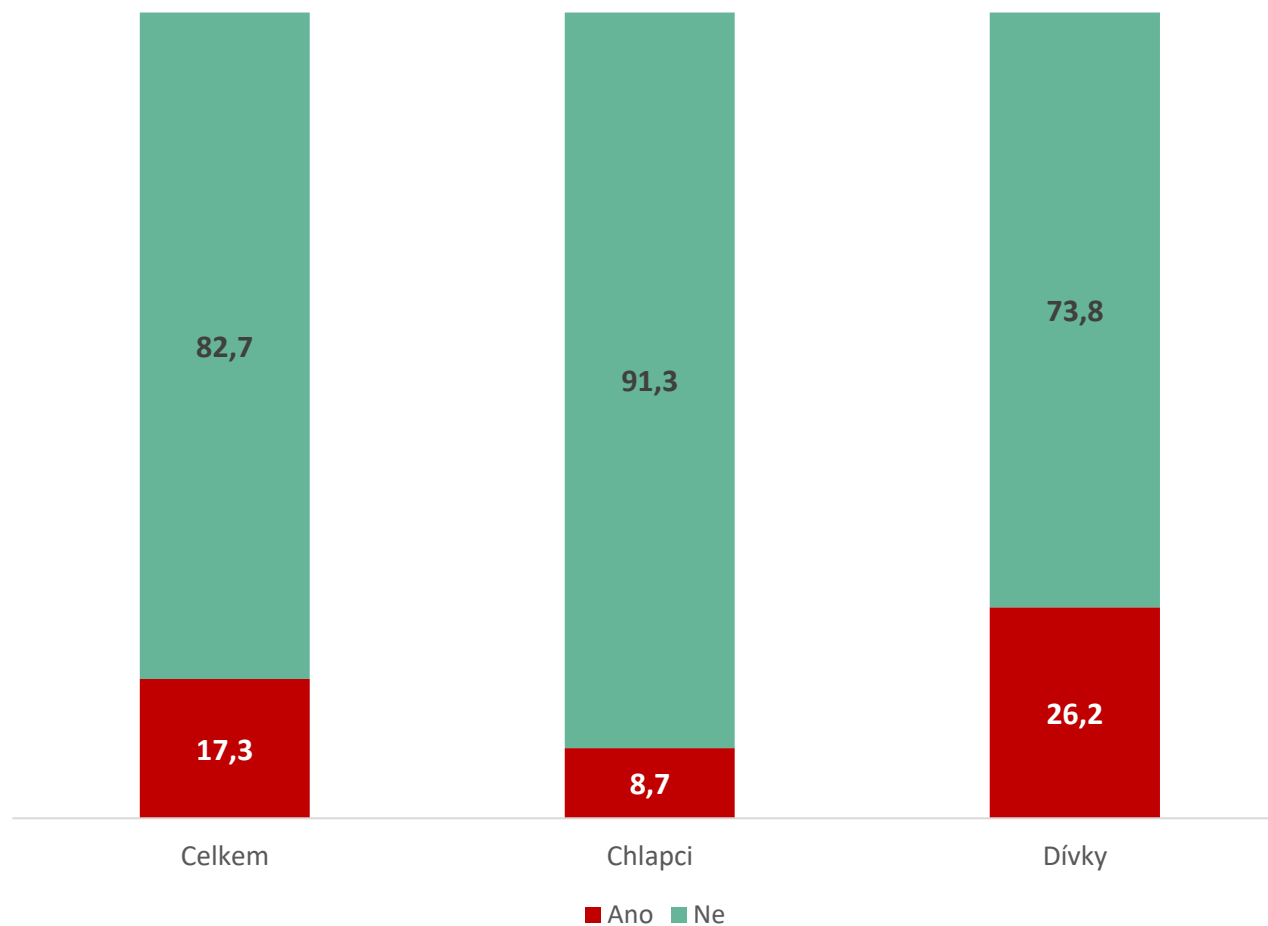
Sebepoškozování celkem a dle pohlaví

O: Sebepoškodil/a ses během posledních 12 měsíců?

Výsledky jsou uvedeny v %

K nějaké formě sebepoškozování se přiznalo 17,3 % pražských žáků.

K sebepoškozování se přiznal větší podíl dívek (26,2 %) nežli chlapců (8,7 %).

Sebepoškozování – způsob

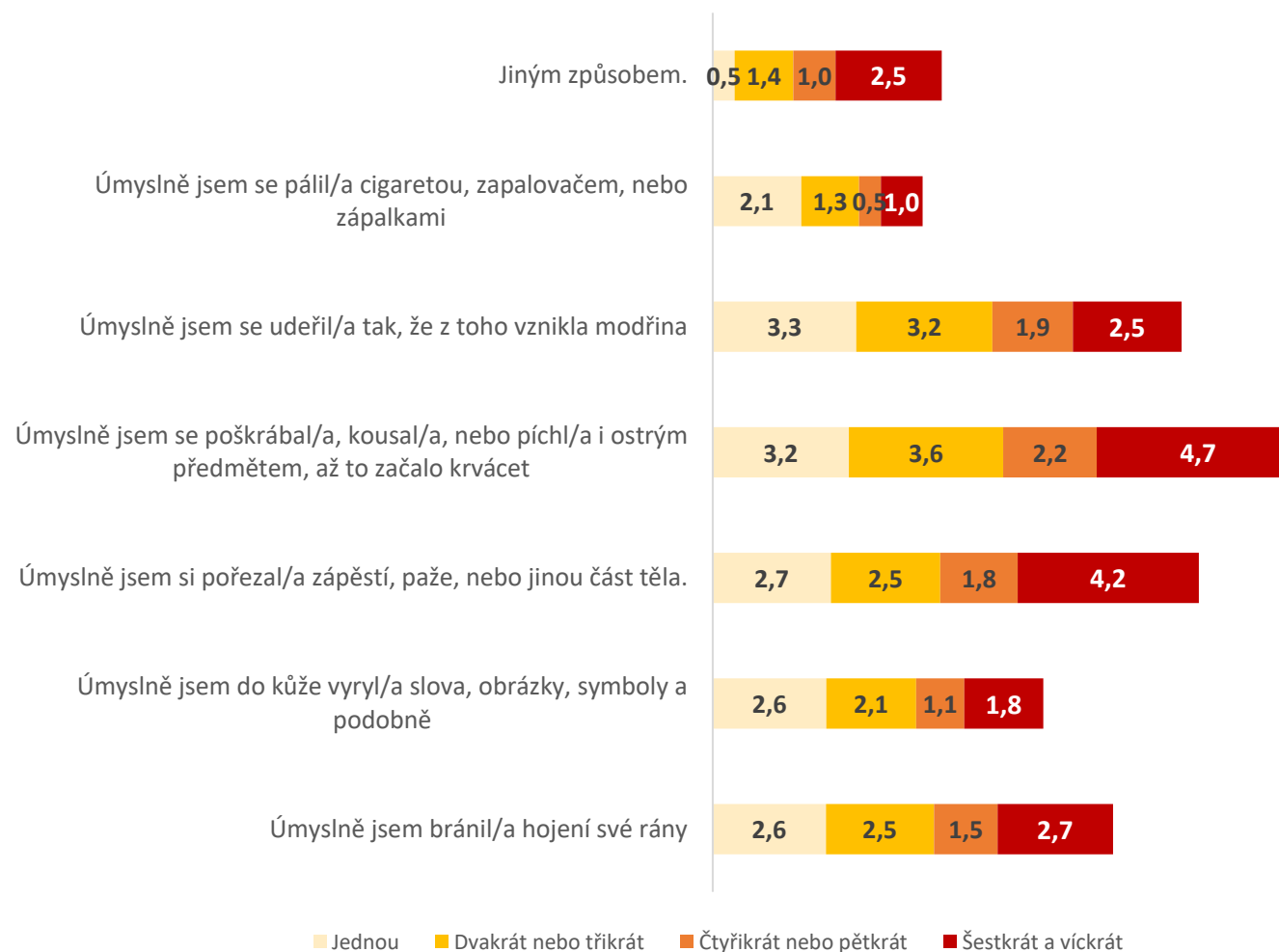
O: Během uplynulých 12 měsíců sis úmyslně ublížil/a:

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazena relativní četnost konkrétních způsobů sebepoškozování, ze všech dotazovaných žáků.

Nejčastější (vykonané alespoň jednou) a zároveň i nejvíce opakovanou reportovanou formu sebepoškozování za posledních 12 měsíců je u pražských žáků poškrábání, kousání nebo píchání se ostrým předmětem až do stavu krvácení (alespoň jednou tak učinilo dohromady 13,7 %) a hned na druhém místě v četnosti je uváděno pořezání částí těla, které přiznalo 11,3 % žáků. Uhozením si ublížilo 10,9 % žáků a alespoň jednou úmyslně bránilo hojení rány 9,3 % žáků.

Nejméně častou formou bylo naopak pálení cigaretou, zapalovačem či zápalkami, kde tak minimálně jednou učinilo 4,9 % žáků a žaček.

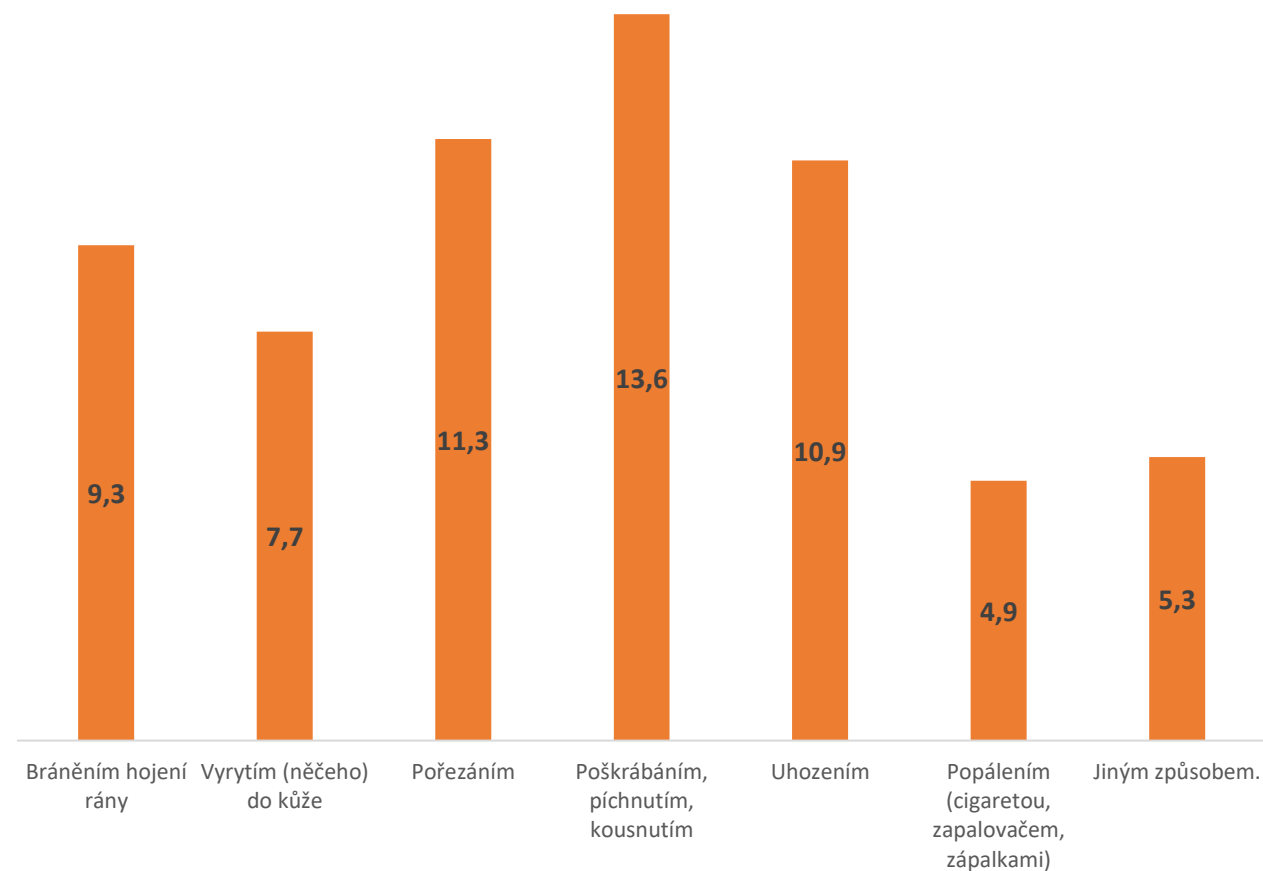
Sebepoškozování – alespoň jednou

O: Během uplynulých 12 měsíců sis úmyslně ublížil/a:

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto grafu je zobrazen podíl žáků, kteří uvedli, že se alespoň jednou v uplynulém roce sebepoškodili uvedeným způsobem.

Největší podíl žáků (13,6 %) přiznal sebepoškození poškrábáním, kousnutím, nebo píchnutím i např. ostrým předmětem tak, že začalo krvácení. Dalšími nejčastějšími způsoby bylo pořezáním zápěstí, paže nebo jiné části těla (11,3 %) a úderem tak, že vznikla modřina (10,9 %).

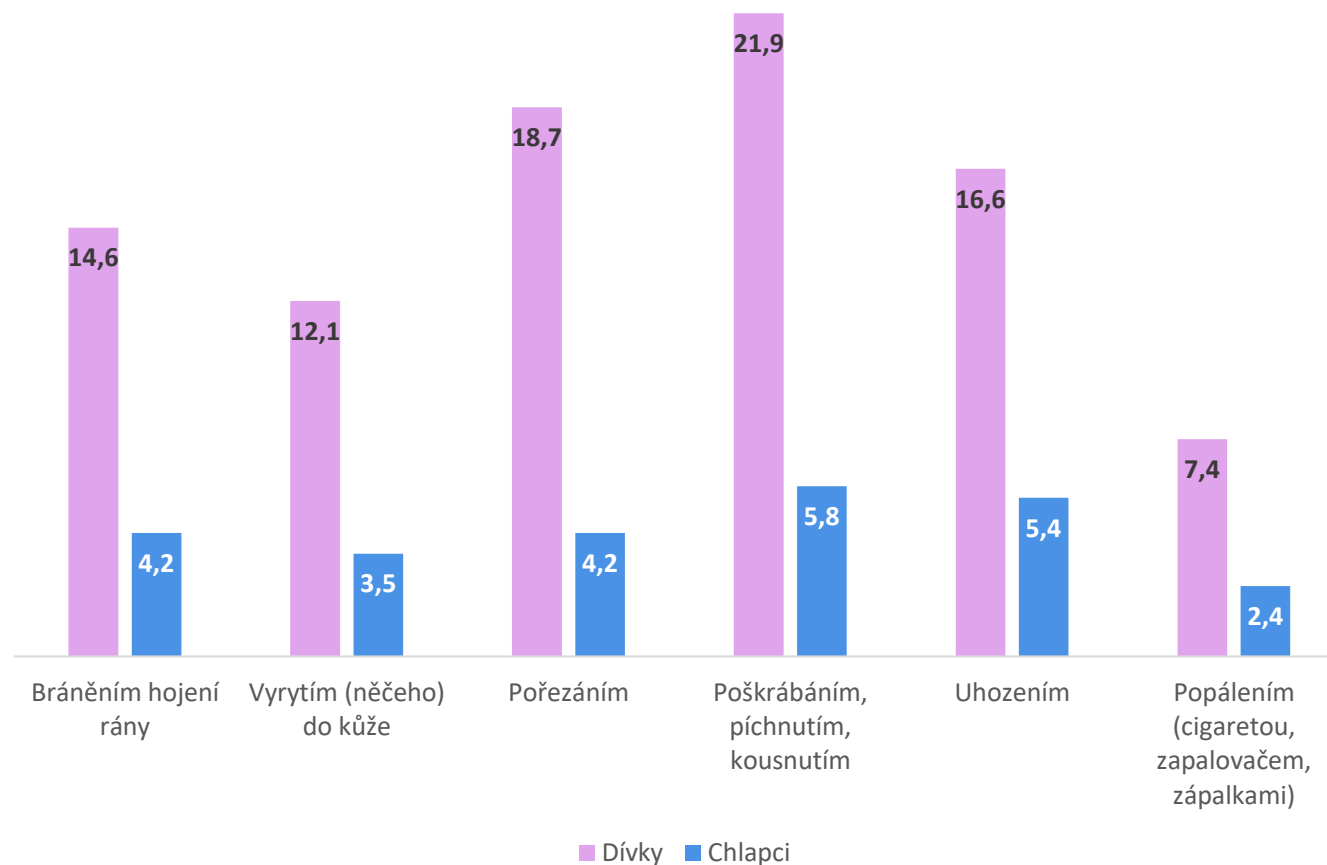
Sebepoškození dle pohlaví – alespoň jednou

O: Během uplynulých 12 měsíců sis úmyslně ublížil/a:

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto grafu je zobrazen podíl žáků, kteří uvedli, že se alespoň jednou v uplynulém roce sebepoškodili uvedeným způsobem.

U všech způsobů sebepoškození je větší podíl dívek nežli chlapců. Rozdíly mezi pořadím typů sebepoškození nejsou nijak zásadní a v podstatě kopírují stejný trend. Stojí ovšem za zmínku, že zatímco u dívek je druhý nejčastější způsob sebepoškození uváděno pořezání, u chlapců stojí na druhém místě uhození a pořezání až na třetím. Jedná se o statisticky signifikantní, avšak pouze drobný rozdíl.

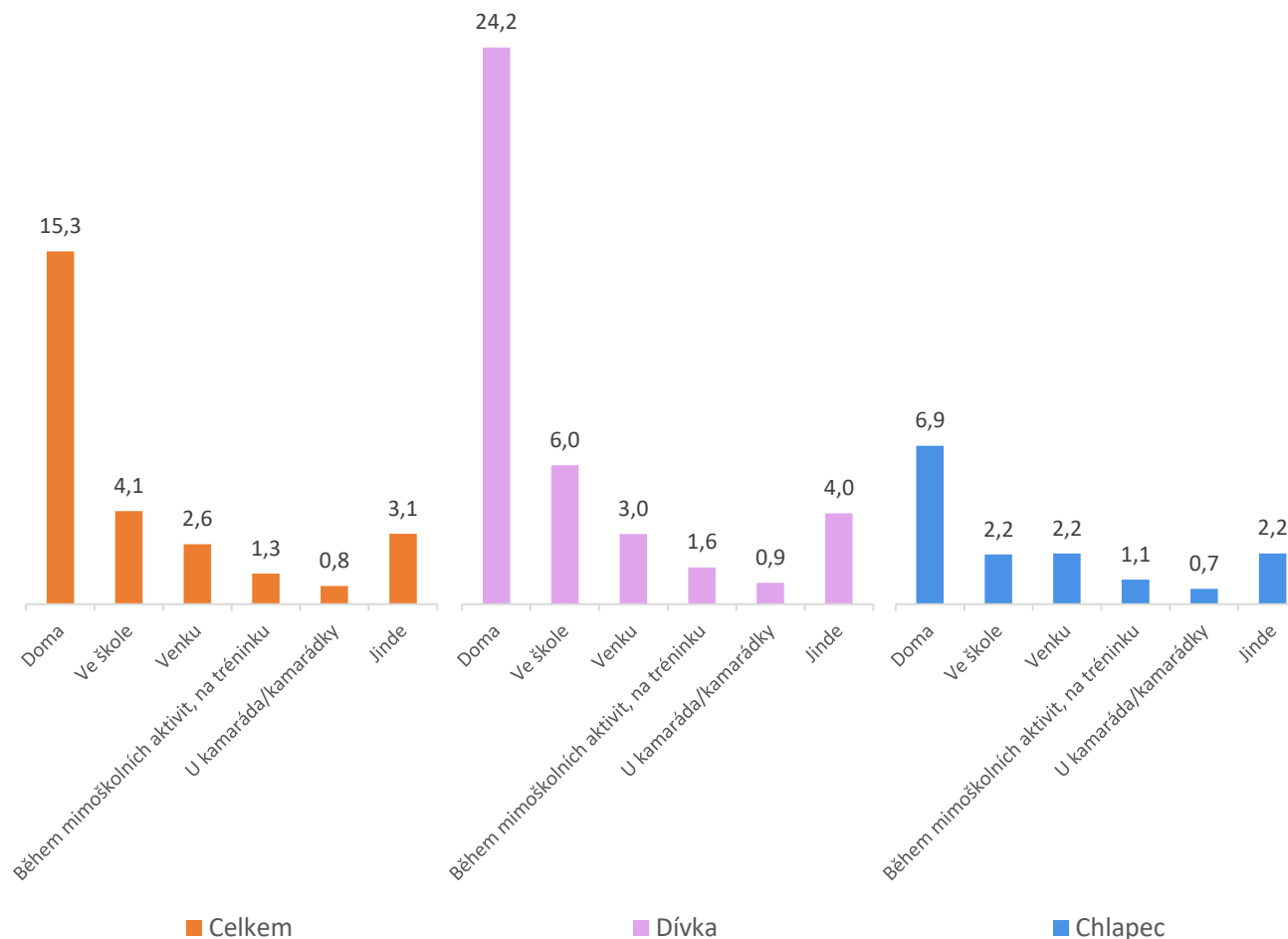
Sebepoškozování celkem a dle pohlaví – kde

O: Kde se obvykle sebepoškozují:

Výsledky jsou uvedeny v %

Zde je možno vidět relativní četnosti uváděných míst, na jakých se žáci obvykle sebepoškozují, podíly jsou uvedeny za všechny žáky a zvlášť za jednotlivá pohlaví.

Nejčastějším místem, kde se k sebepoškozování žáci uchylují je doma. Uvedlo tak 15,3 % ze všech žáků, 24,2 % dívek a 6,9 % chlapců. Škola je potom uváděna celkově na druhém místě. U dívek je škola uváděna dokonce dvakrát častěji (6 %) než sebepoškozování venku (3 %), které dívky uváděly jako třetí nejčastější místo. U chlapců se sebepoškozování venku a ve škole v podstatě dělí o druhé nejčastější místo.

Suicidalita

Suicidalita – informace

V roce 2023 byly do výzkumu nově zařazeny dvě oblasti: sebepoškozování a myšlenky na sebevraždu. Tato témata reflektují aktuální realitu a rozšířenou problematiku mezi mladými lidmi, která vyžaduje naši pozornost.

S ohledem na citlivost těchto témat byly jednotlivé otázky a odpovědi důkladně konzultovány s odborníky z NÚDZ (Národní ústav duševního zdraví). Ve výzkumu jsme se zajímali o to, zda žák během uplynulých 12 měsíců vážně přemýšlel o tom, že si vezme život.

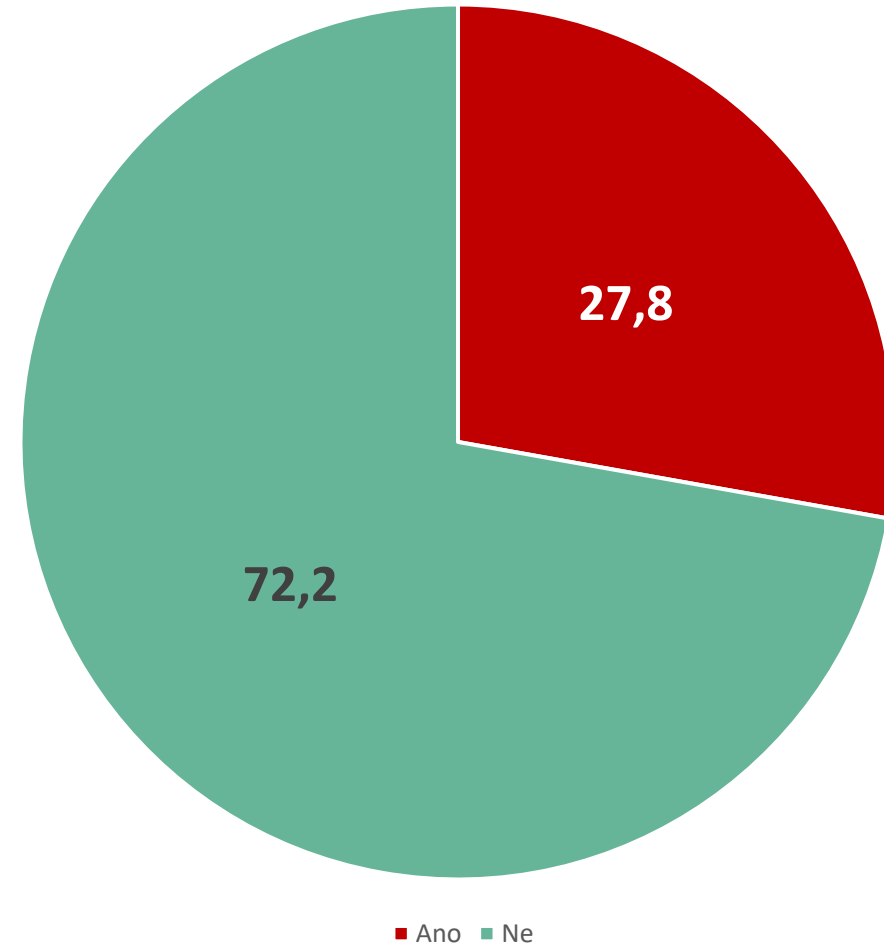
Suicidalita celkem

O: Zvažoval/a jsi někdy vážně, že si vezmeš život?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazen podíl žáků, kteří uvedli, že někdy vážně uvažovali nad tím, že si vezmou život.

Na tuto otázku odpovědělo kladně 27,8 % pražských žáků.

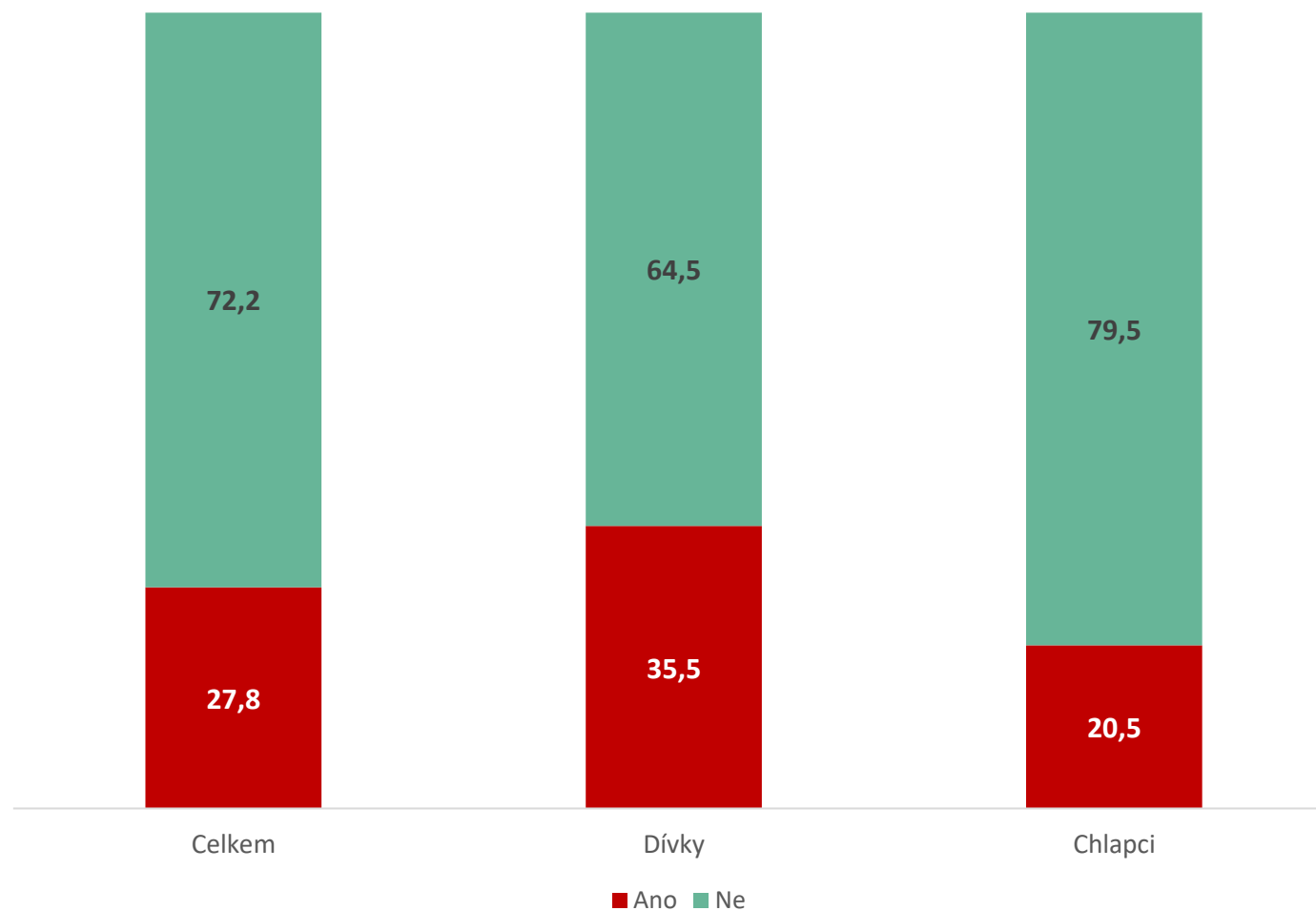
Suicidalita celkem a dle pohlaví

O: Zvažoval/a jsi někdy vážně, že si vezmeš život?

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu je zobrazen podíl žáků, kteří uvedli, že někdy vážně uvažovali nad tím, že si vezmou život.

Celkově tak uvedlo 27,8 % pražských žáků. Jednalo se o větší podíl dívek (35,5 %) nežli chlapců (20,5 %).

Poruchy spánku

(Index AIS)

AIS Poruchy spánku – o nástroji

Athénská škála insomnie (zkráceně AIS) je diagnostický nástroj sloužící k posouzení potíží se spánkem, který byl představen v roce 2000.

Tato škála se skládá z celkem osmi otázek zaměřených na dvě hlavní oblasti, kterými jsou noční spánek a denní dysfunkce. Hodnotí oblasti usínání, probouzení se, celkovou dobu spánku, kvalitu spánku, ospalost, pohodu během dne a fyzickou a duševní výkonnost.

Jednotlivé položky škály jsou hodnocené 0 až 3 body a výsledek je počítán jako kumulativní skóre všech faktorů. Vyhodnocení škály je následující: 0 až 5 bodů znamená absenci insomnie, získání 6 až 9 bodů značí mírnou insomnií, 10 až 15 bodů znamená střední insomnií a pokud žák dosáhne 16 až 24 bodů, je to výsledek odpovídající těžké insomnií.

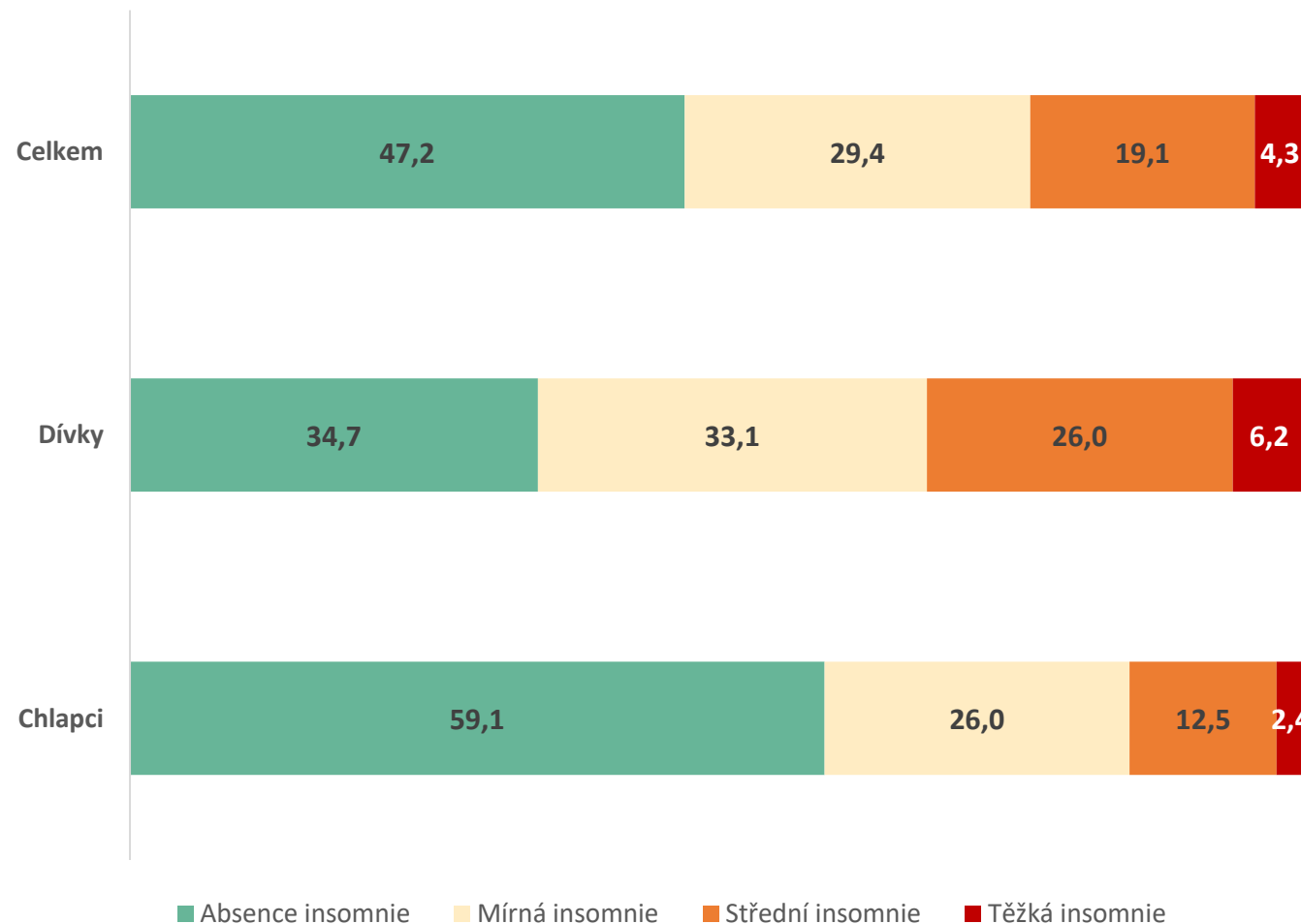
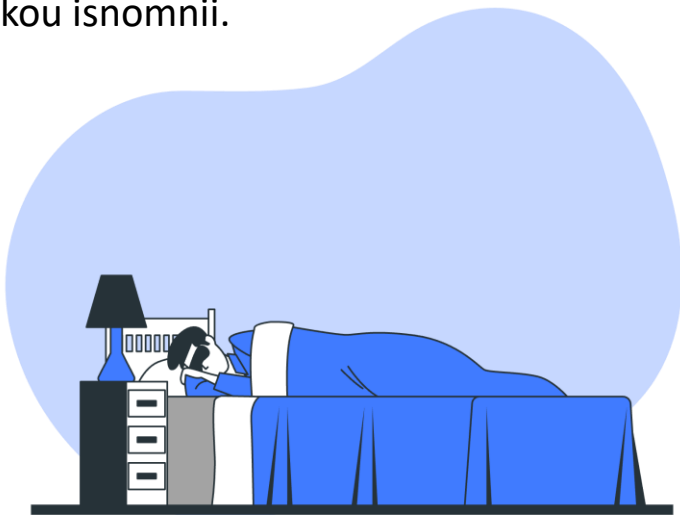

AIS Poruchy spánku celkem a dle pohlaví

Celkové skóre a skóre dle pohlaví pro rok 2023

Výsledky jsou uvedeny v %

Více než polovina žáků (52,8 %) z výběrového souboru podle diagnostické škály trpí nějakou formou insomnie. Jedná se o výrazně vyšší podíl dívek (65,3 %) nežli chlapců (40,9 %). U 23,4 % žáků (14,9 % chlapců a 32,2 % dívek) se jedná o střední až těžkou isnomnii.

AIS Poruchy spánku dle věku

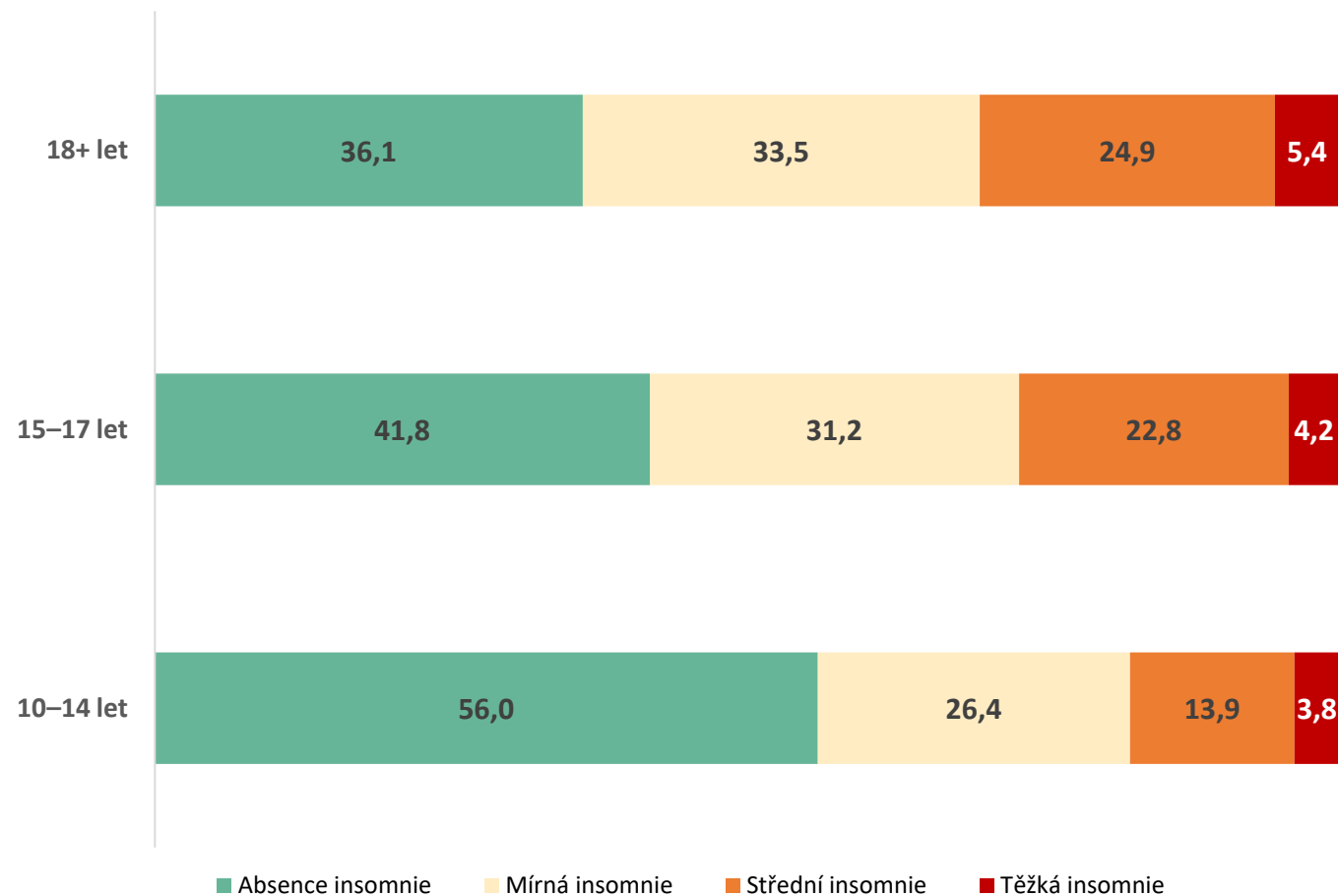
Celkové skóre dle věkových kategorií 2023

Výsledky jsou uvedeny v %

Při pohledu na celkové skóre u jednotlivých věkových kategorií je zde u nejtěžších případů insomnie patrná mírná vzrůstající tendence (5,4 % těžké insomnie u kategorie 18+ versus 3,8 % u kategorie 10–14).

Výrazný rozdíl však vidíme až při společném pohledu i na případy mírné a střední insomnie.

Zatímco tedy u kategorie 10–14 let spadalo 44 % žáků pod nějakou formu insomnie, u kategorie 15–17 let už to bylo 58,2 % a u kategorie starších 18 let se jednalo o 63,9 % žáků, kteří by se dle škály AIS dali diagnostikovat jako trpící alespoň mírnou formou insomnie.

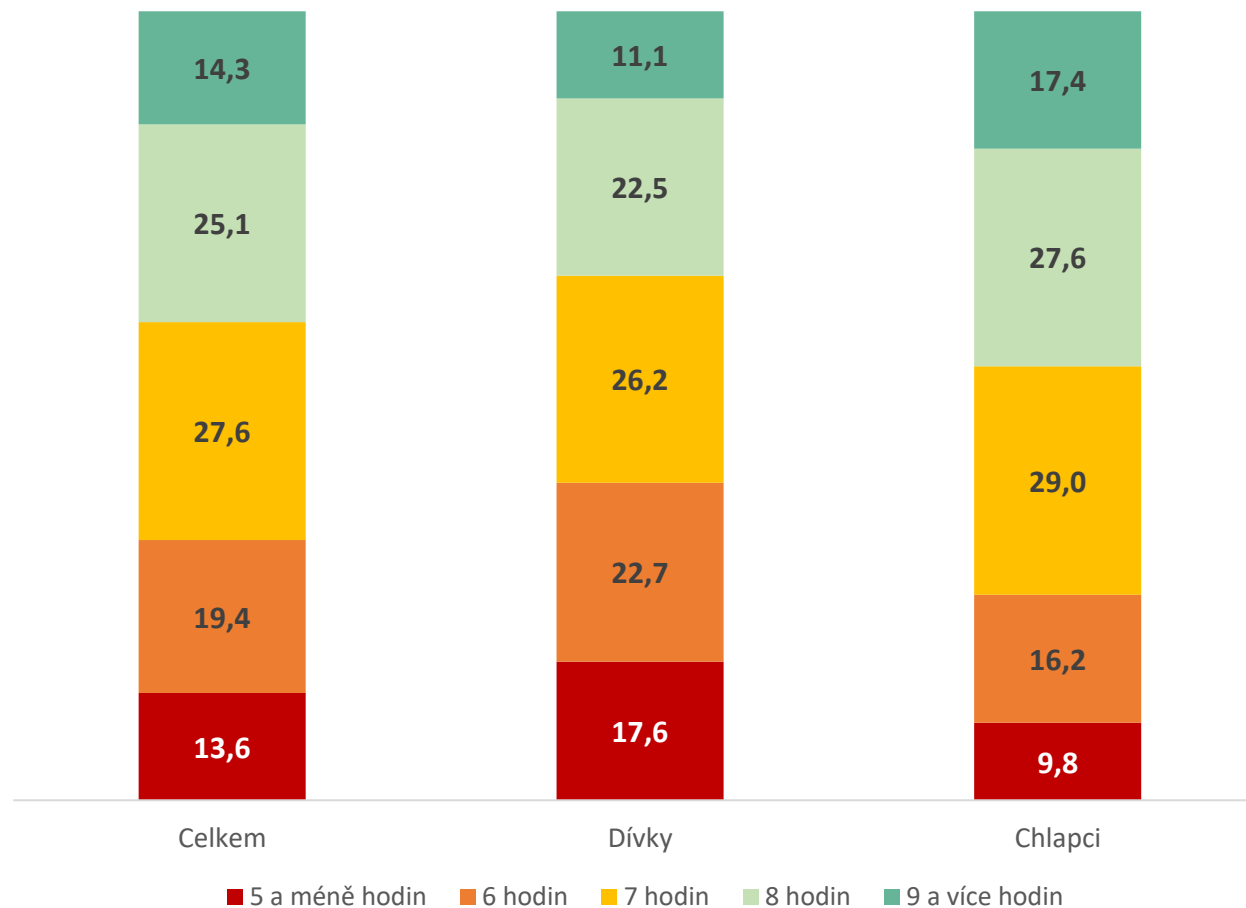
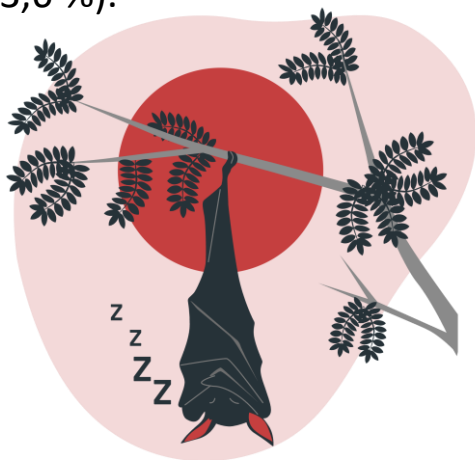
Průměrná doba spánku celkem a dle pohlaví

O: Kolik hodin průměrně v noci spíš? (uved' číslo):

Výsledky jsou uvedeny v %

Celkem 13,6 % pražských žáků spí denně v průměru 5 nebo méně hodin, jedná se častěji o dívky (17,6 %) nežli chlapce (9,8 %).

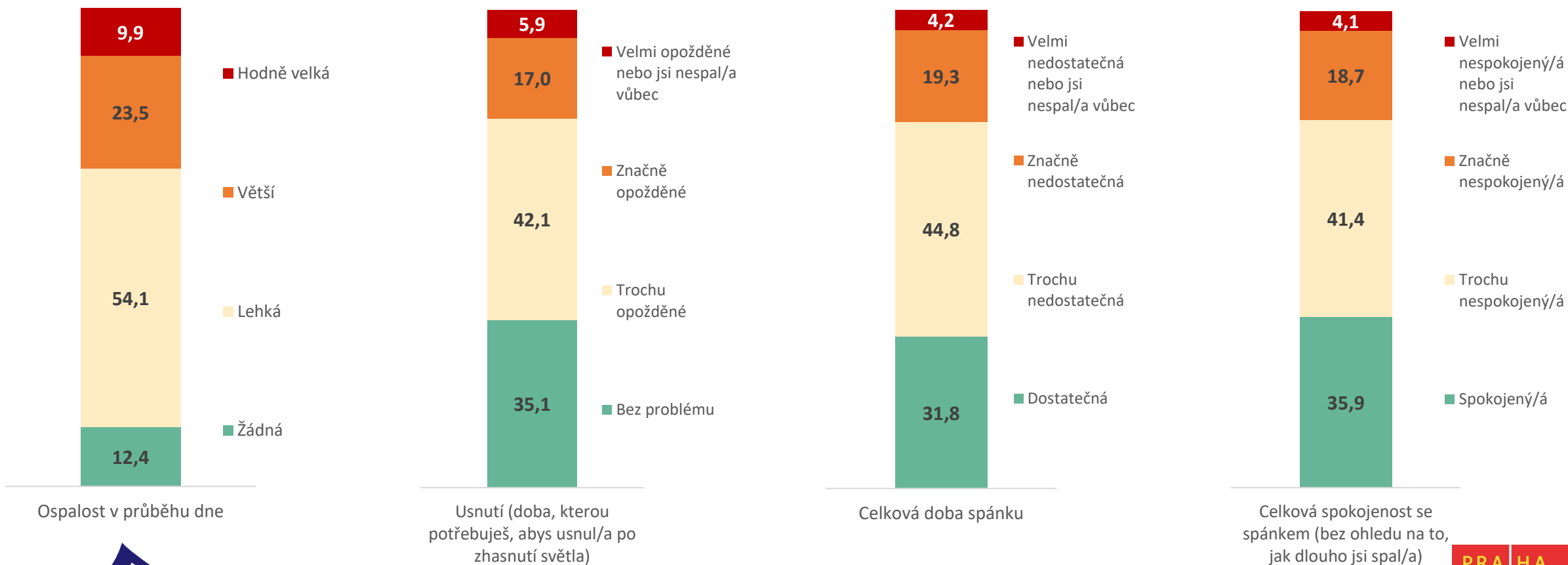
Naopak dohromady 39,4 % žáků spí průměrně alespoň 8 hodin, jedná se větší podíl chlapců (45 %) nežli dívek (33,6 %).

AIS jednotlivé otázky (1)

Jednotlivé otázky škály AIS (část 1) – seřazeno od nejčastějších potíží (1) po nejméně časté (2)

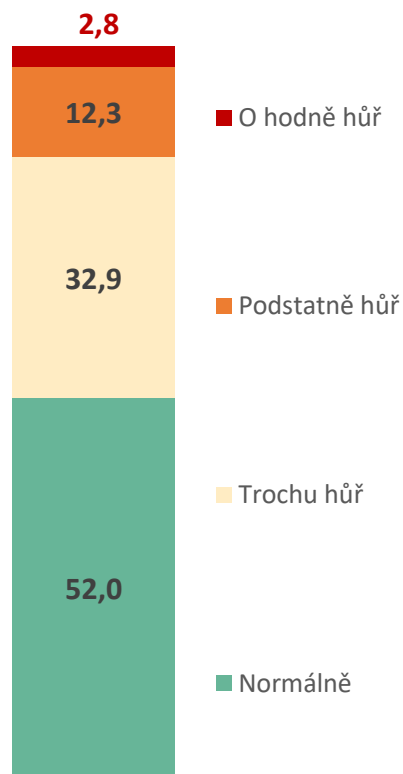
Výsledky jsou uvedeny v %

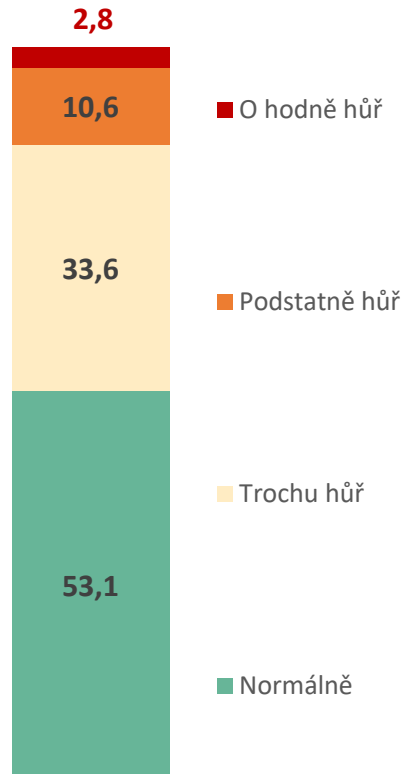
AIS jednotlivé otázky (2)

Jednotlivé otázky škály AIS (část 2) – seřazeno od nejčastějších potíží (1) po nejméně časté (2)

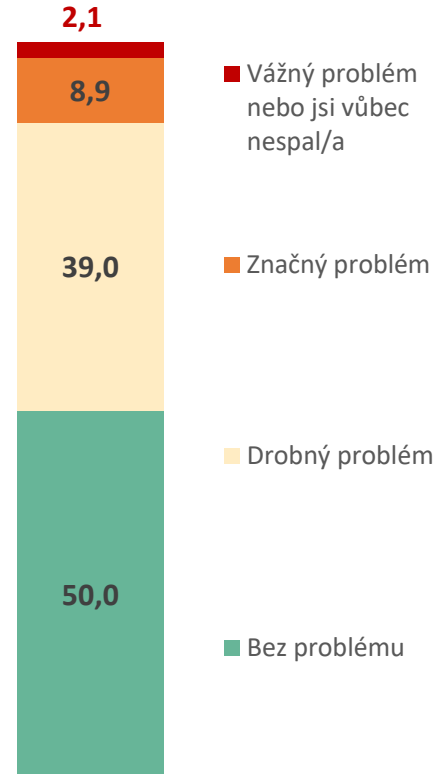
Výsledky jsou uvedeny v %

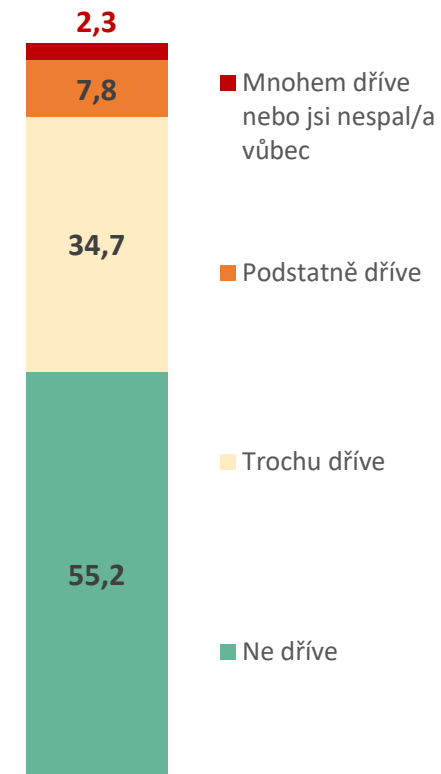
Jak v pohodě ses cítil/a během dne

Fungování během dne (jak ses cítil/a a jak se Ti přemýšlelo)

Probouzení v průběhu noci

Konečné probuzení dříve, než jsi chtěl/a

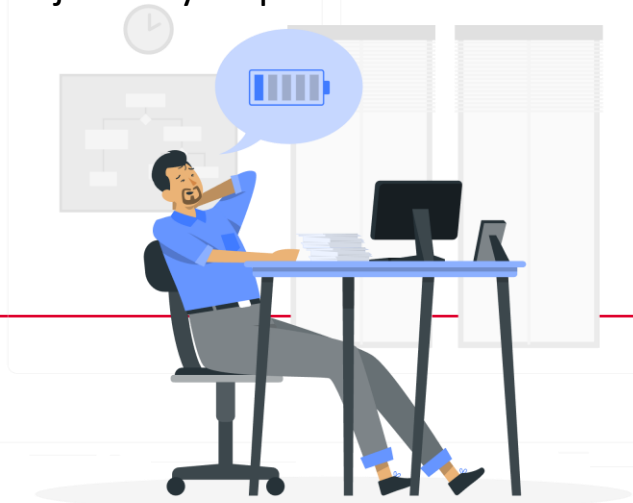
AIS jednotlivé otázky

Komentář k jednotlivým otázkám škály AIS (poruchy spánku)

Nejhorší výsledky mají žáci u otázky na ospalost během dne, kde 33,4 % žáků z výběrového souboru pociťuje větší až hodně velkou ospalost. Více než polovina (53,1 %) žáků ale uvádí, že se jim během dne přemýšlí normálně a cítí se během dne v pohodě (52 %).

64,9 % žáků z výběrového souboru má alespoň nějaký problém s usínáním, 22,9 % žáků z nich usíná značně opožděně, nebo nespí vůbec. Polovina žáků má alespoň drobný problém s probouzením během noci (39 % z nich však pouze drobný).

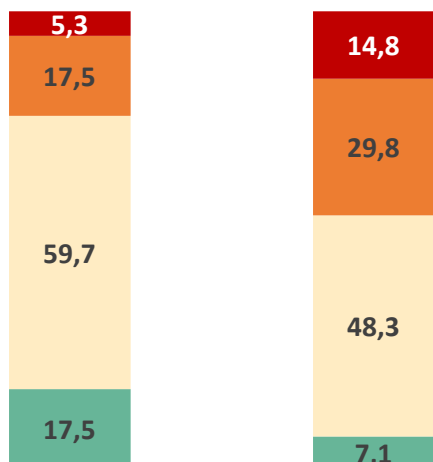
Jako dostatečnou hodnotí celkovou dobu svého spánku pouze 31,8 % žáků, naopak 23,5 % ji hodnotí jako značně až velmi nedostatečnou. Bez ohledu na to, jak dlouho žáci spali, je 35,9 % žáků celkově spokojeno se svým spánkem a dalších 41,4 % žáků trochu nespokojeno. Značně až velmi nespokojeno je se svým spánkem bez ohledu na jeho délku 22,8 % žáků.

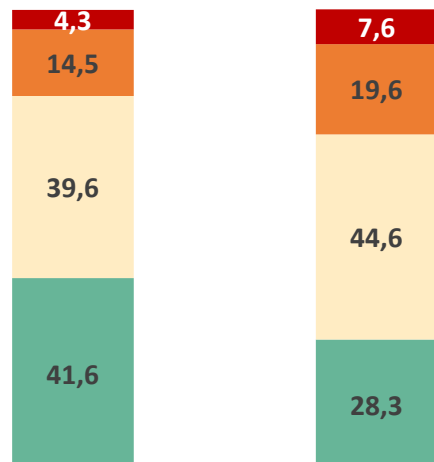
AIS jednotlivé otázky dle pohlaví

Jednotlivé otázky škály AIS dle pohlaví (část 1) – seřazeno od nejčastějších potíží (1) po nejméně časté (2) Výsledky jsou uvedeny v %

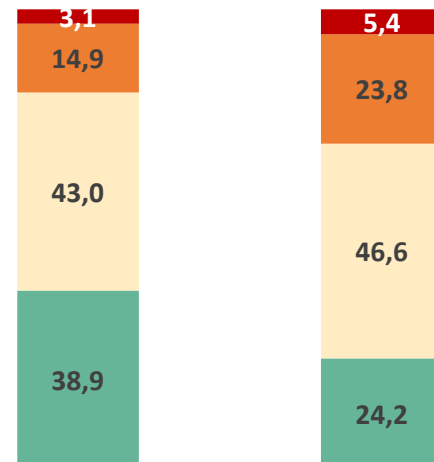
Ospalost v průběhu dne

Usnutí (doba, kterou potřebuješ, abys usnul/a po zhasnutí světla)

Celková doba spánku

Celková spokojenost se spánkem (bez ohledu na dobu spánku)

- Žádná
- Lehká
- Větší
- Hodně velká

- Velmi opožděné nebo jsi nespal/a vůbec
- Značně opožděné
- Trochu opožděné
- Bez problému

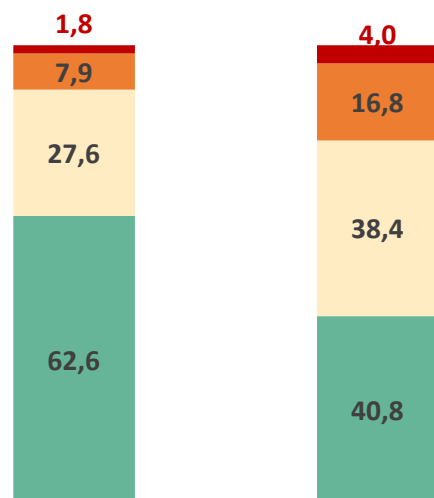
- Velmi nedostatečná nebo jsi nespal/a vůbec
- Značně nedostatečná
- Trochu nedostatečná
- Dostatečná

- Velmi nespokojený/á nebo jsi nespal/a vůbec
- Značně nespokojený/á
- Trochu nespokojený/á
- Spokojený/á

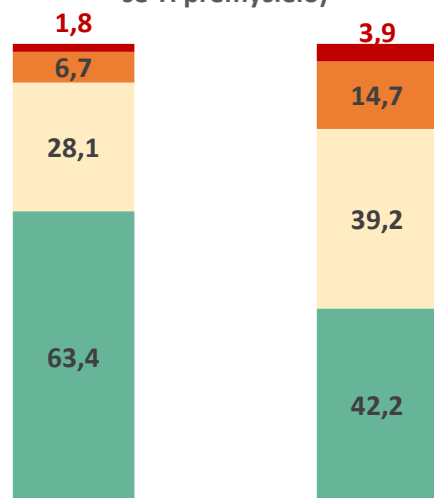
AIS jednotlivé otázky dle pohlaví

Jednotlivé otázky škály AIS dle pohlaví (část 2) – seřazeno od nejčastějších potíží (1) po nejméně časté (2) Výsledky jsou uvedeny v %

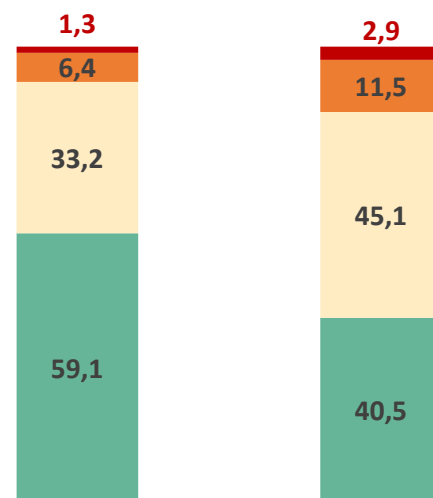
Jak v pohodě ses cítil/a během dne

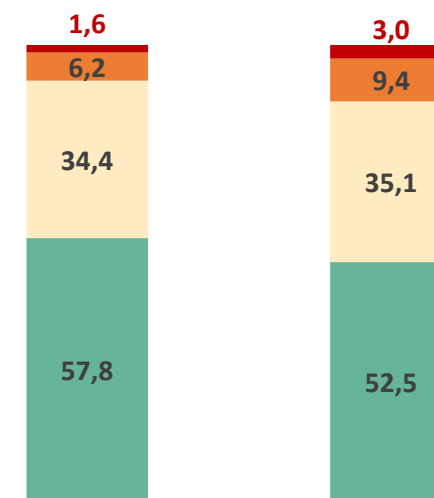
Fungování během dne (jak ses cítil/a a jak se Ti přemýšlelo)

Probouzení v průběhu noci

Konečné probuzení dříve, než jsi chtěl/a

- Normálně
- Trochu hůř
- Podstatně hůř
- O hodně hůř

- Normálně
- Trochu hůř
- Podstatně hůř
- O hodně hůř

- Vážný problém nebo jsi vůbec nespál/a
- Značný problém
- Drobný problém
- Bez problému

- Mnohem dříve nebo jsi nespál/a vůbec
- Podstatně dříve
- Trochu dříve
- Ne dříve

Užívání návykových látek

Centrum sociálních služeb Praha

ANREVA
SOLUTION

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Energetické nápoje

(Návykové látky)

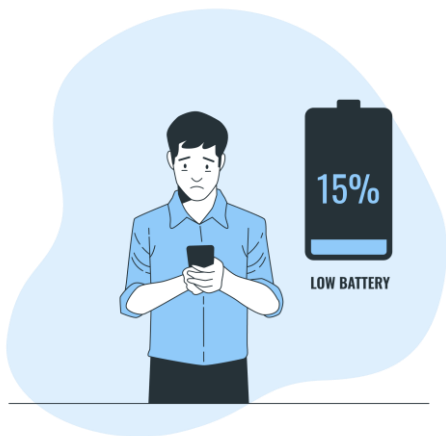
Energetické nápoje 2023

O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a energetické nápoje? (Včetně Prime apod.)

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 se ke konzumaci energetického nápoje alespoň jednou přiznala více než polovina žáků (62,4 %). Jedná se o větší podíl chlapců (67,4 %) nežli dívek (57,2 %).

5 % žáků pije energetické nápoje (téměř) denně a dalších 8,7 % pravidelně skoro každý týden.

■ Nikdy
■ Jednou nebo dvakrát
■ Opakovaně, několikrát za rok
■ Pravidelně, skoro každý týden
■ Denně nebo téměř každý den

Energetické nápoje v letech 2022–2023

O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a energetické nápoje? (Včetně Prime apod.)

Výsledky jsou uvedeny v %

Otázka na energetické nápoje byla do sběru zařazena poprvé v roce 2022. Ve sledovaných letech 2022 a 2023 jsou výsledky téměř totožné.

Alkohol

(Návykové látky)

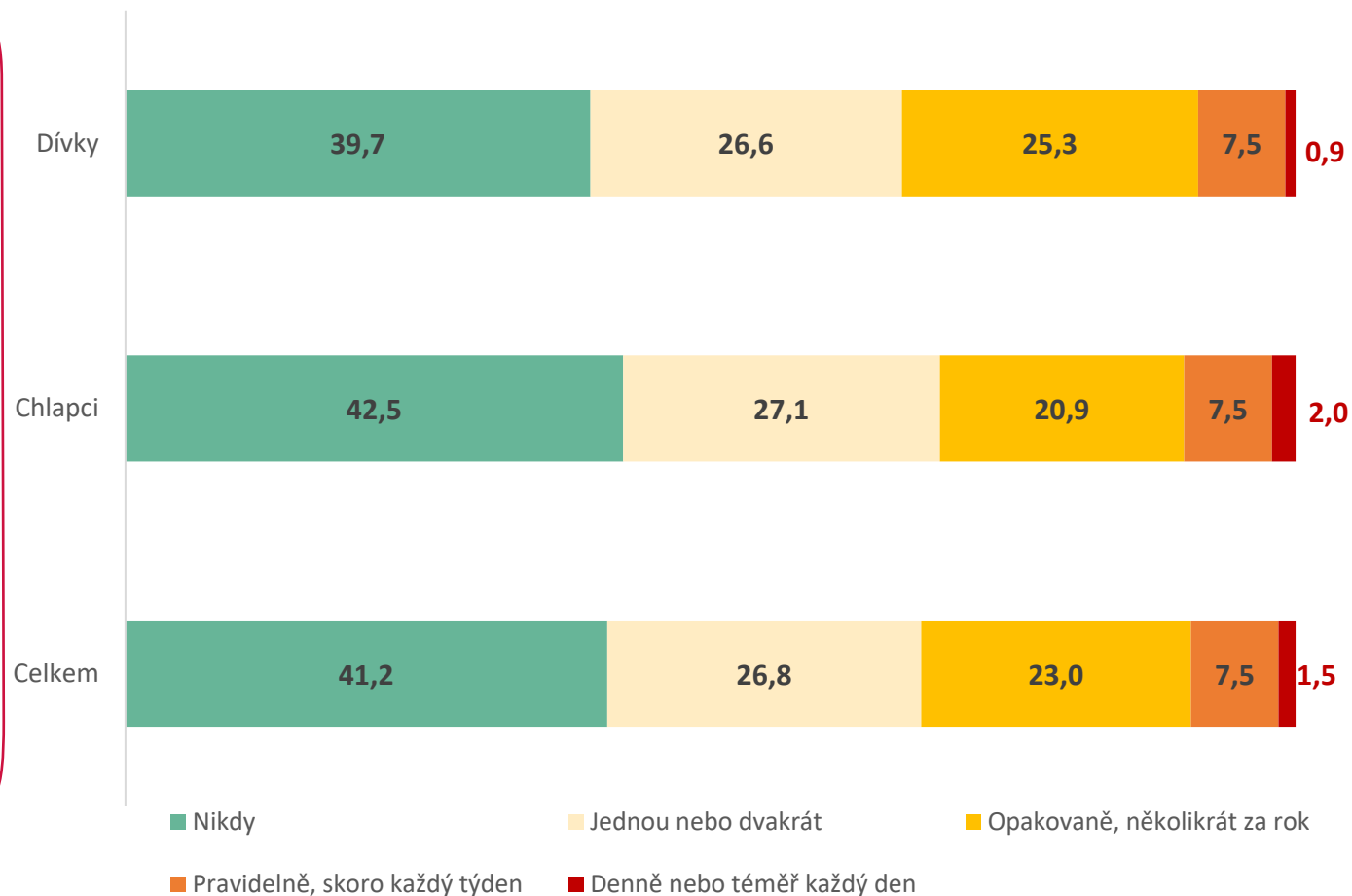
Alkohol 2023

O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 se ke konzumaci alkoholu přiznala více než polovina žáků (58,8 %). Jednalo se o mírně větší podíl dívek (60,3 %) nežli chlapců (57,5 %).

8,4 % dívek a 9,5 % chlapců uvedlo, že alkohol pili pravidelně skoro každý týden až denně.

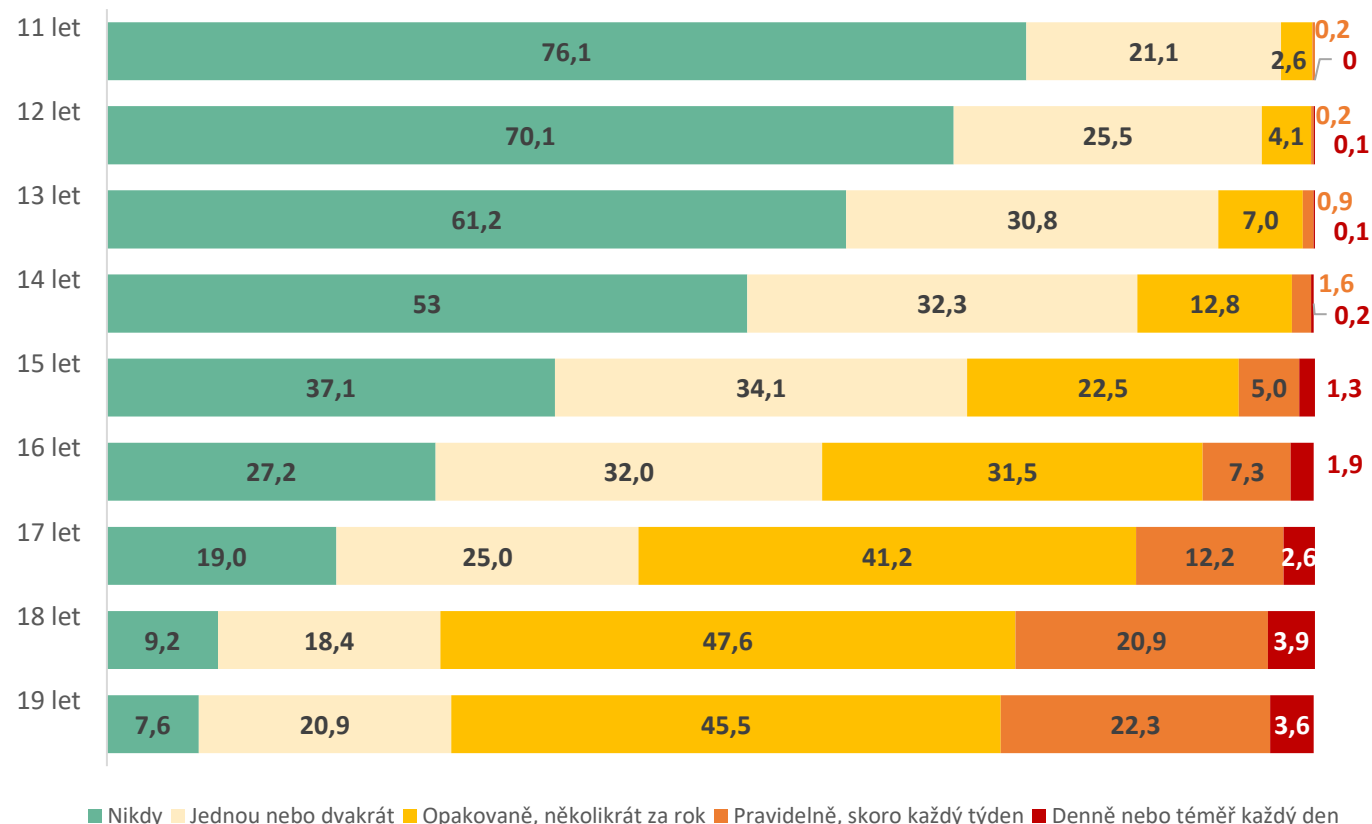
Alkohol podle věku 2023

O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol?

Výsledky jsou uvedeny v %

Při pohledu na frekvenci pití alkoholu podle let věku je samozřejmé, že s rostoucím věkem narůstá a zatímco u 11letých měla nějakou zkušenost s alkoholem zhruba pětina žáků, a to spíše ojediněle, u 17letých žáků naopak až tři čtvrtiny z nich nějakou zkušenost již mělo a to ve většině případů opakovaně.

Příliš pozitivní není také fakt, že u žáků starších 18 let už by se za pravidelné pijáky sama označila celá čtvrtina žáků.

Alkohol v letech 2016–2023

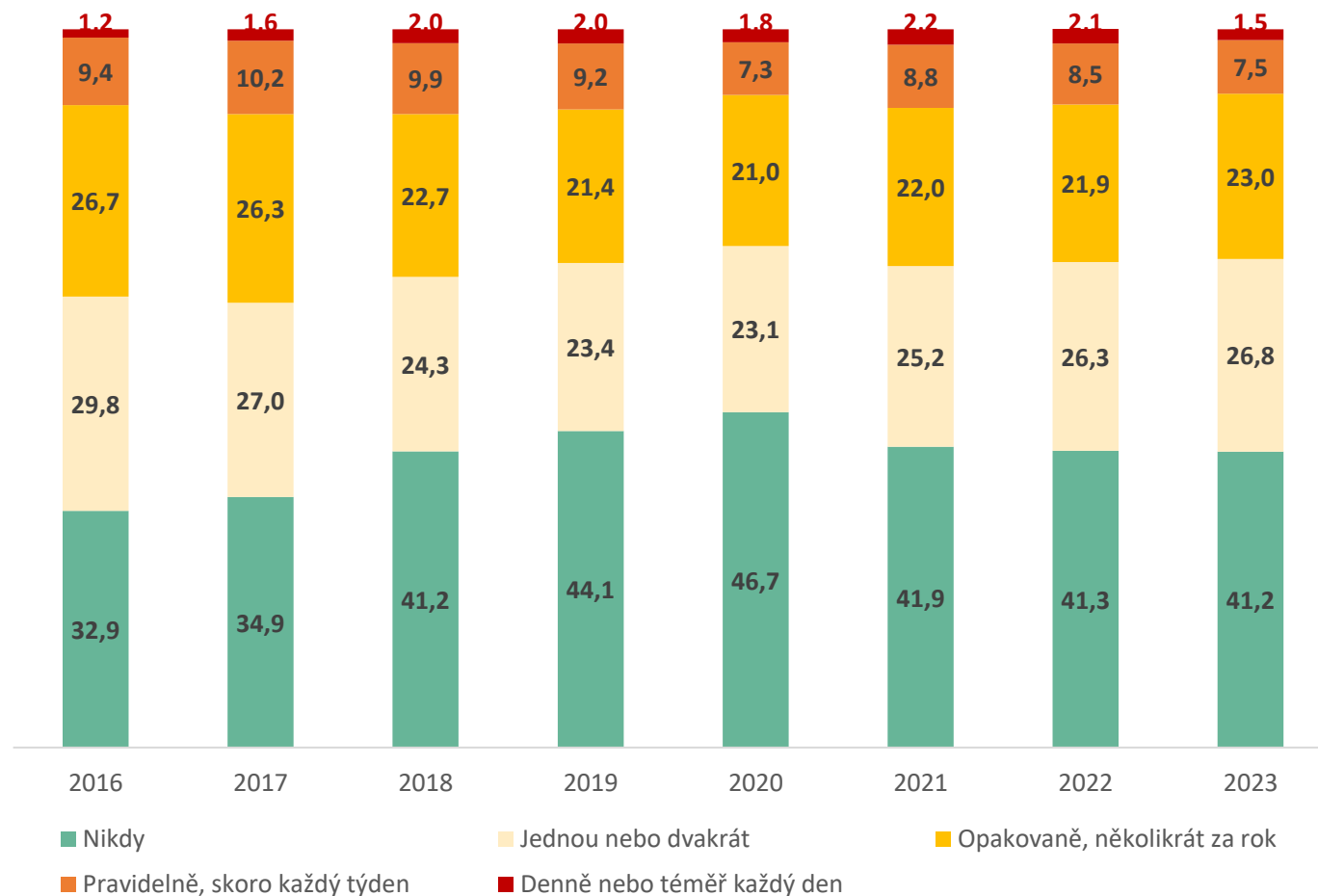
O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol?

Výsledky jsou uvedeny v %

Ve sledovaných letech má četnost konzumace alkoholu mírně se zlepšující tendenci. Žáci konzumují alkohol méně často. Nejméně pili žáci alkohol v roce 2020 (patrně následkem protiepidemických opatření).

Podíl žáků, kteří uvedli, že za poslední rok nikdy nepili alkohol, se zvýšil z 32,9 % (2016) na 41,2 % (2023).

*Je nutné upozornit, že nesledujeme množství alkoholu, které žáci konzumují, proto by formulace ve znění „žáci pijí méně alkoholu“ nebyla přesná. I když předpokládáme, že u většiny osob znamená menší četnost také menší objem konzumace.

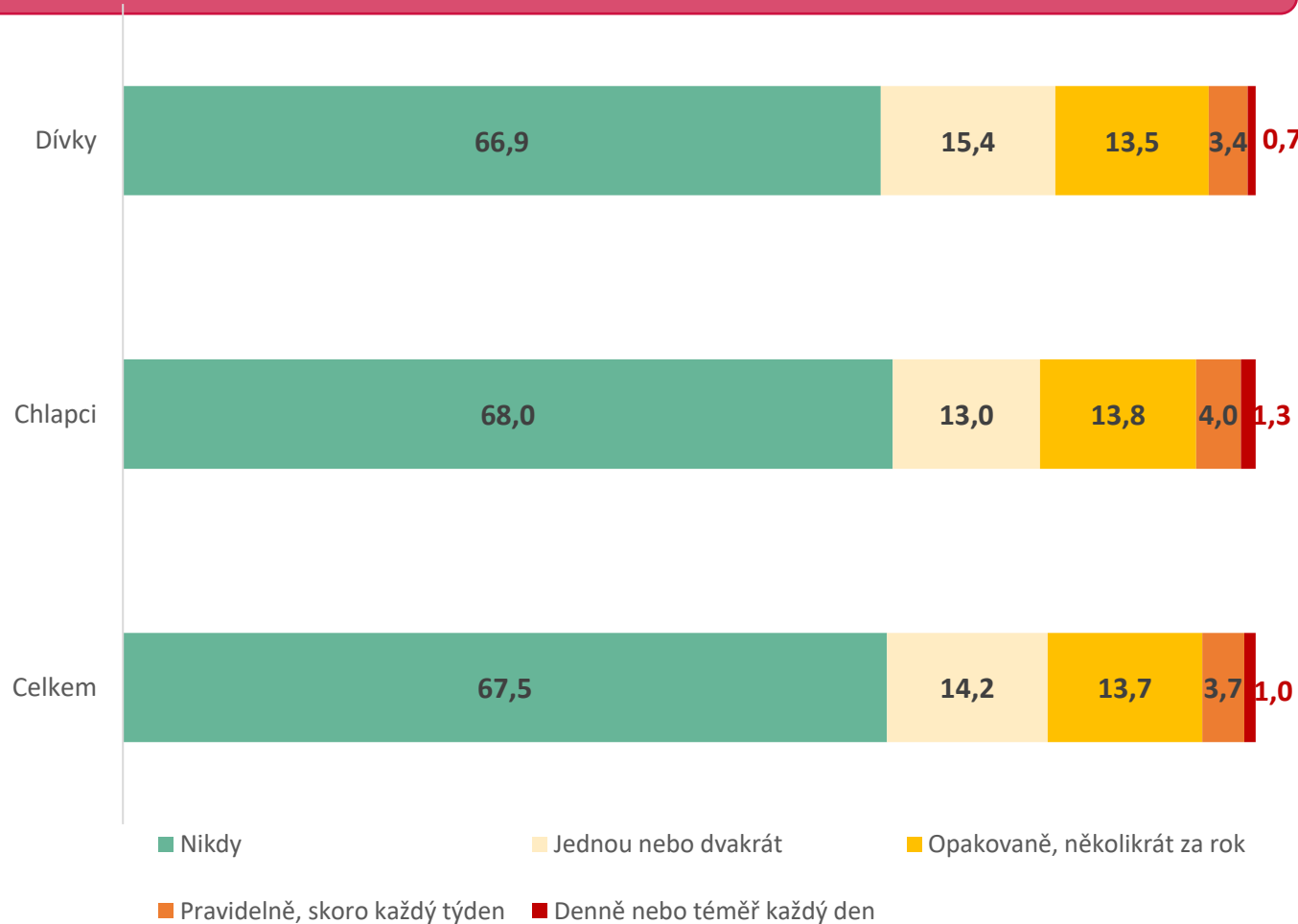

Alkohol – 5 a více skleniček – 2023

O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti?

Výsledky jsou uvedeny v %

32,5 % žáků v uplynulém roce při jedné příležitosti vypilo 5 nebo více sklenic alkoholu. 5,3 % chlapců a 4,1 % dívek tak činilo pravidelně až denně.

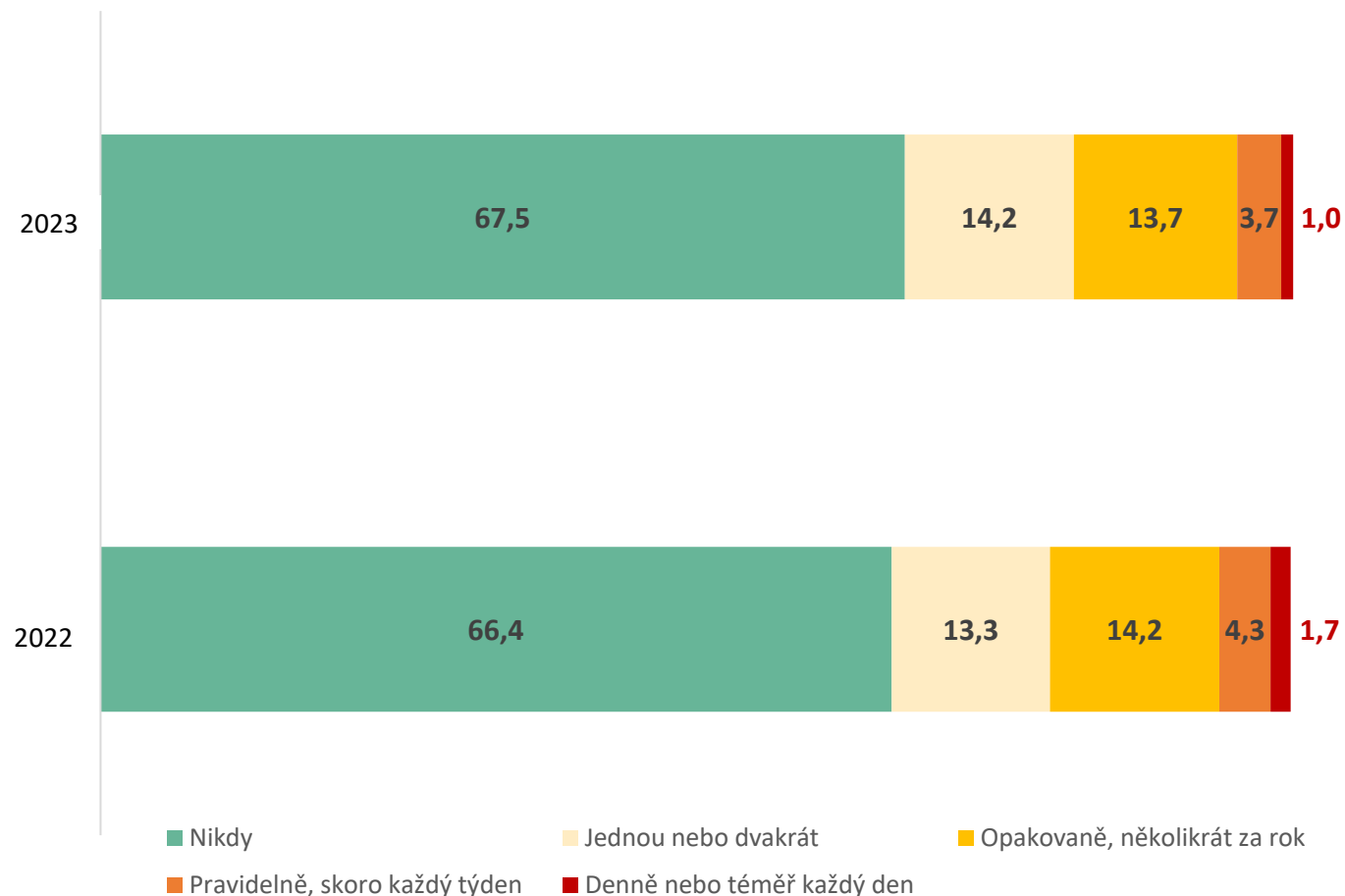
Alkohol – 5 a více skleniček v letech 2022–2023

O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2022 jsme poprvé zařadili otázku, kolikrát se žákům v uplynulém roce stalo, že vypili 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti.

V roce 2022 66,4 % žáků uvedlo, že se jim to nestalo nikdy, v roce 2023 se tento podíl mírně navýšil na 67,5 % žáků.

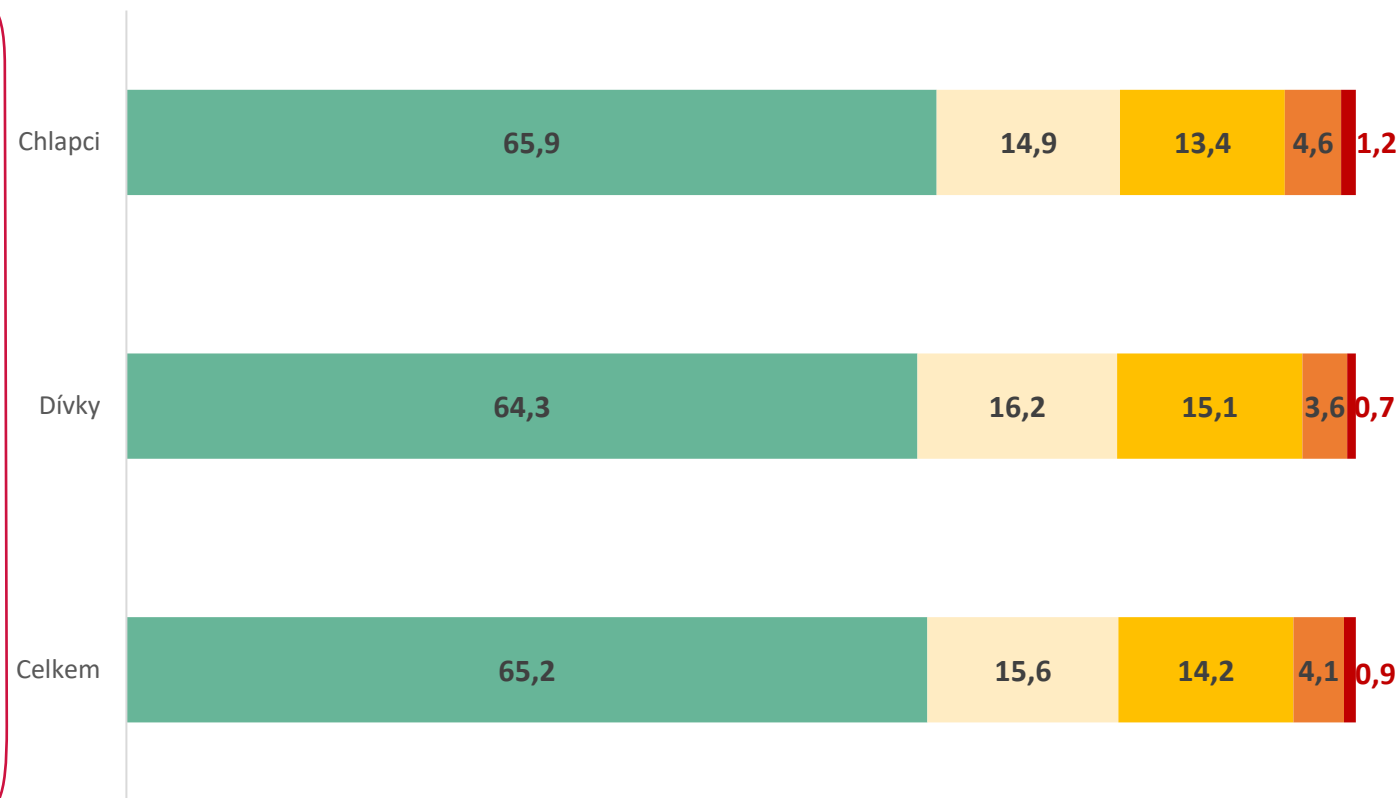
Opilost 2023

O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi byl opilý/á?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 přiznalo opilost alespoň jednou 34,8 % žáků.

Opakovaně se v uplynulém roce opilo 19,3 % žáků.

■ Nikdy ■ Jednou nebo dvakrát ■ Opakovaně, několikrát za rok
■ Pravidelně, skoro každý týden ■ Denně nebo téměř každý den

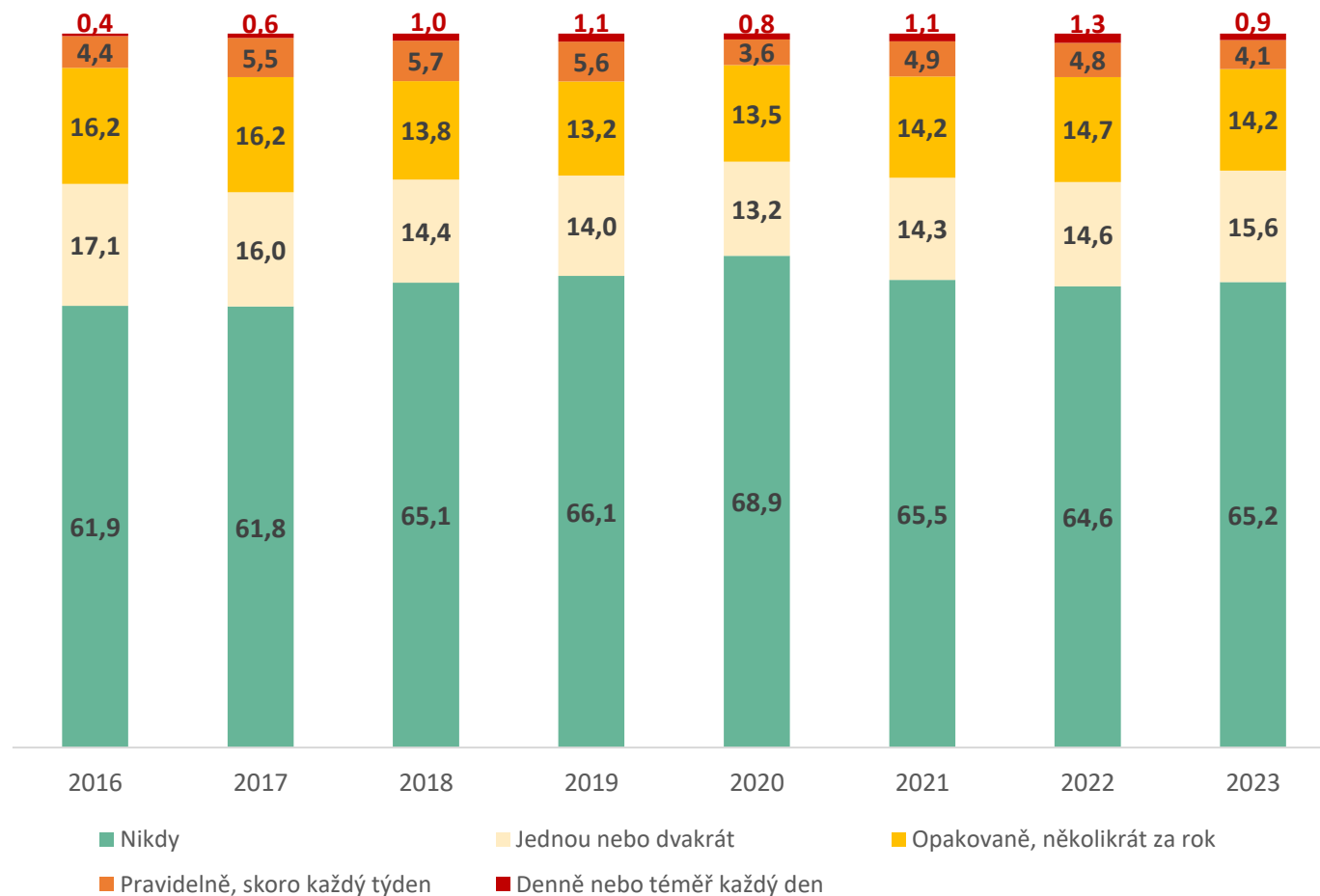
Opilost v letech 2016–2023

O: Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi byl opilý/á?

Výsledky jsou uvedeny v %

Stejně jako v případě konzumace alkoholu, četnost výskytu opilosti u žáků měla do roku 2020 sestupnou tendenci, poté došlo k mírnému nárůstu (stále se ale jedná o hodnoty nižší než v roce 2016). Počet žáků, kteří podle svých slov nikdy v posledním roce nebyli opilí, byl nejvyšší v roce 2020 (69 %), poté došlo ke snížení na 66 % v roce 2021 a 65 % v roce 2022 a 2023.

Počet žáků, kteří uvedli opilost skoro každý týden či den, v roce 2020 poklesl (patrně i následkem koronavirových opatření) na nejnižší hodnotu 4,4 %. V následujících letech došlo k nárůstu na 5,9 % v roce 2021, 6,1 % v roce 2022 a 5 % v roce 2023.

Marihuana

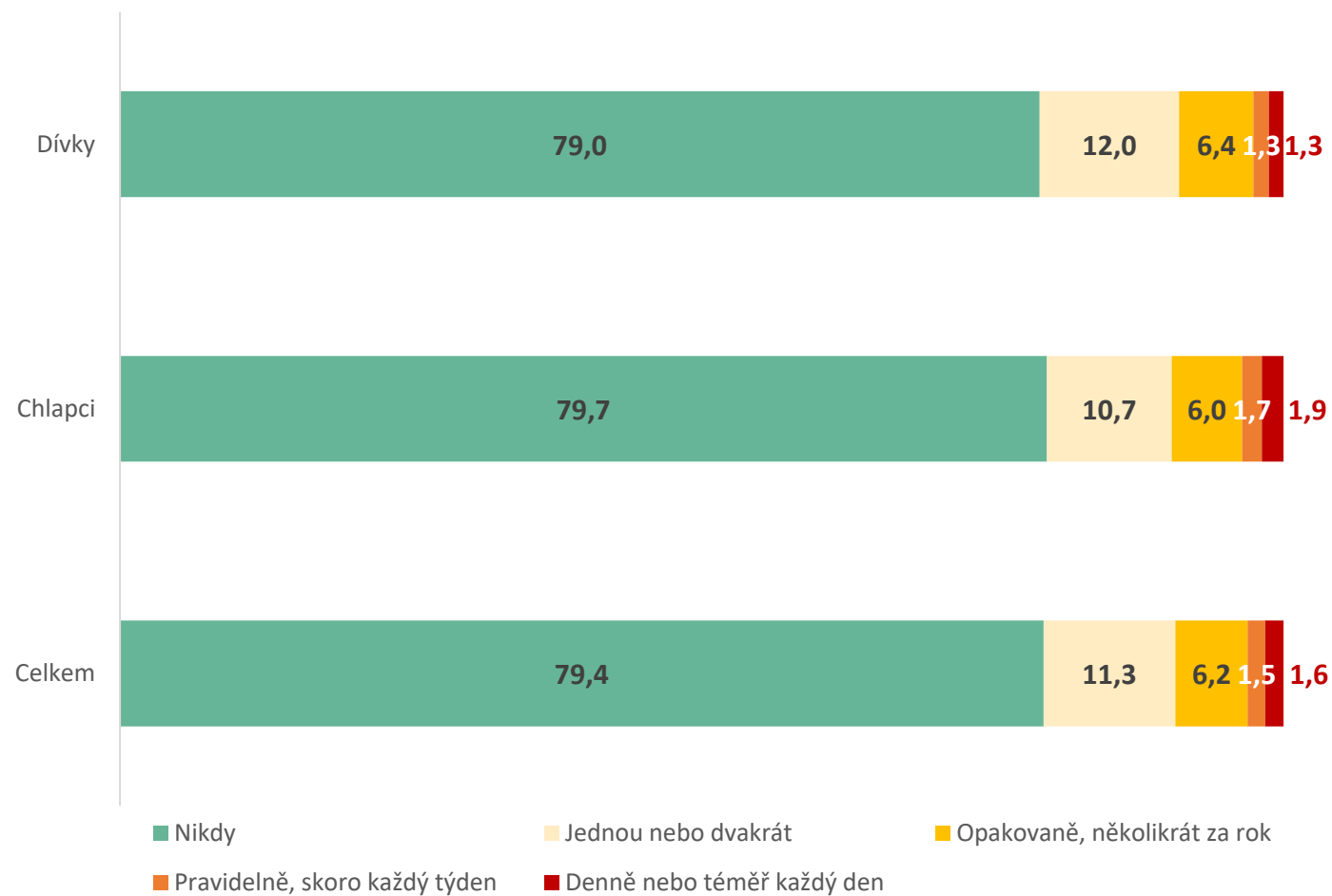
(Návykové látky)

Marihuana 2023

O: Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a nebo jinak užil/a marihuanu (s obsahem psychoaktivního THC)? Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 se k užití marihuany alespoň jednou přiznalo 20,6 % žáků.

Opakované až denní užívání marihuany potom uvádělo 9,3 % žáků.

Marihuana v letech 2016–2023

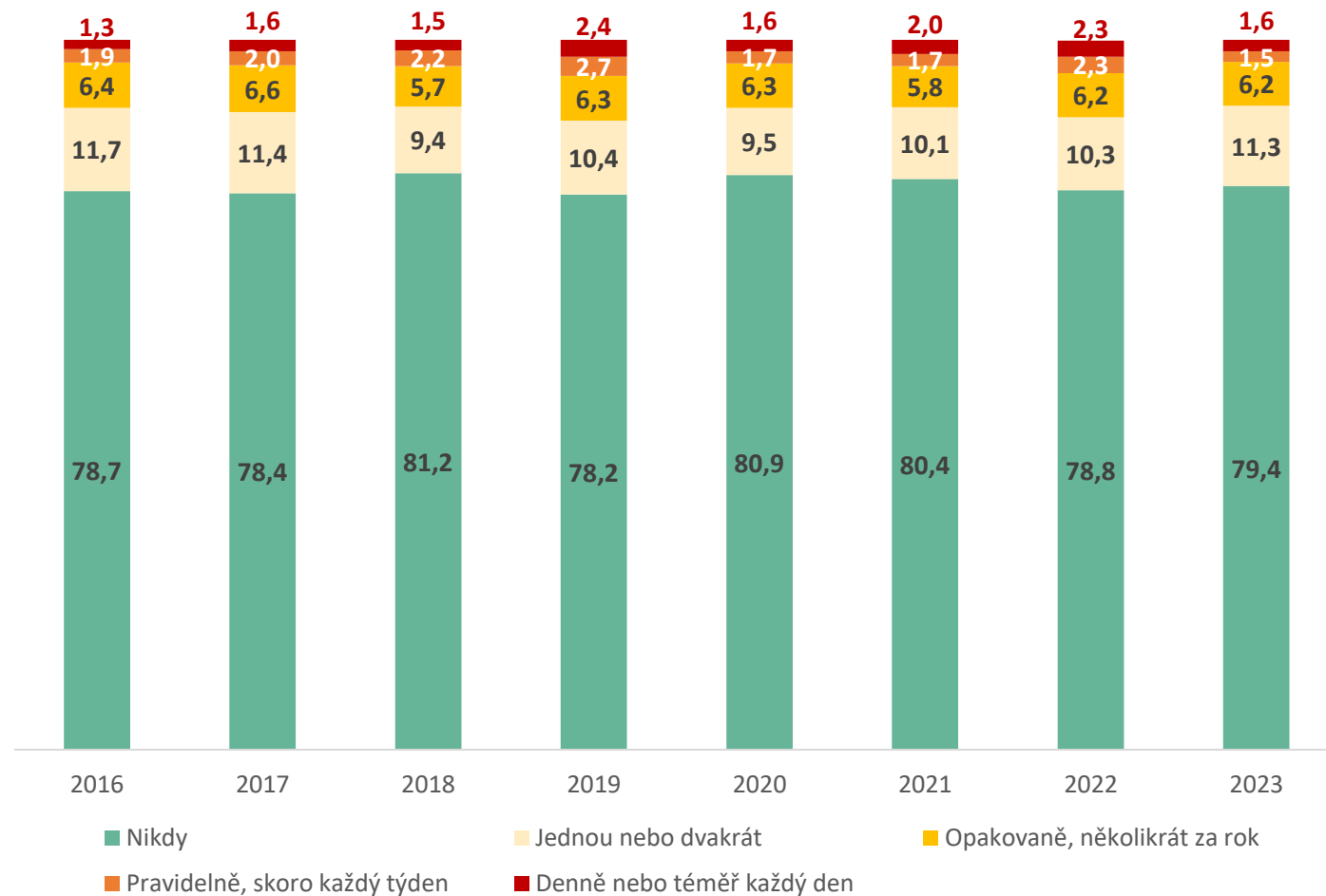
O: Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a marihuanu nebo hašiš?

Výsledky jsou uvedeny v %

Stejně jako v předchozích letech se drží trend, kdy více než 78 % žáků (až 81,2 % v roce 2018) udává, že v uplynulém roce marihuanu nebo hašiš vůbec nekouřili.

V letech 2016 až 2019 se zvyšoval počet žáků, kteří kouření marihuany přiznali skoro každý týden či den. Podíl vzrostl z 3,2 % v roce 2016 až na 5 % v roce 2019. V roce 2020 došlo ke zmenšení této skupiny pravidelných uživatelů na 3,3 % (patrně i vlivem koronavirových opatření). Poté došlo opět k nárůstu na 3,7 % v roce 2021 až 4,6 % v roce 2022. V roce 2023 se podíl těchto uživatelů marihuany snížil na 3,1 %.

*V roce 2023 došlo k drobnému pozměnění formulace otázky.

Cigarety, tabák, nikotin

(Návykové látky)

Cigarety, tabák, nikotin 2023

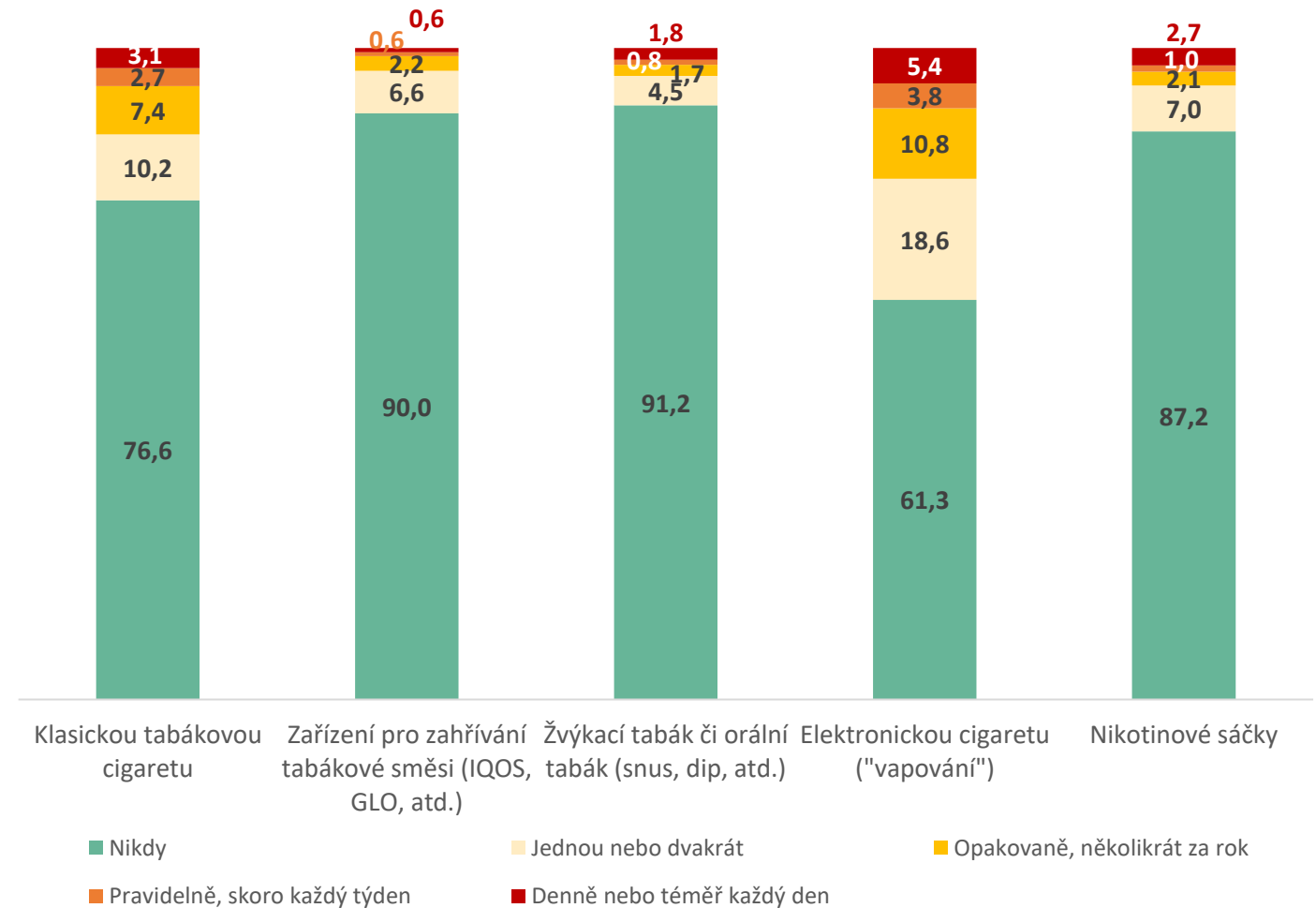
O: Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a...?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 bylo ze zmíněných variant nejpoblárnější tzv. „vapování“ (tedy elektronická cigareta), k jejímuž užití alespoň jednou se přiznalo 38,7 % žáků a 9,2 % žáků uvedlo, že elektronickou cigaretu užívali pravidelně až denně.

Druhým nejpoblárnějším způsobem je klasická cigareta, jejíž užití alespoň jednou přiznalo 23,4 % žáků a 13,2 % těchto žáků pak kouřilo klasické cigarety opakovaně až denně.

Nikotinové sáčky užilo v uplynulém roce 12,8 % žáků. Nejméně oblárním způsobem užití nikotinu jsou zařízení pro zahřívání tabákové směsi a žvýkáci či orální tabák, které alespoň jednou užilo 10 a méně procent žáků.

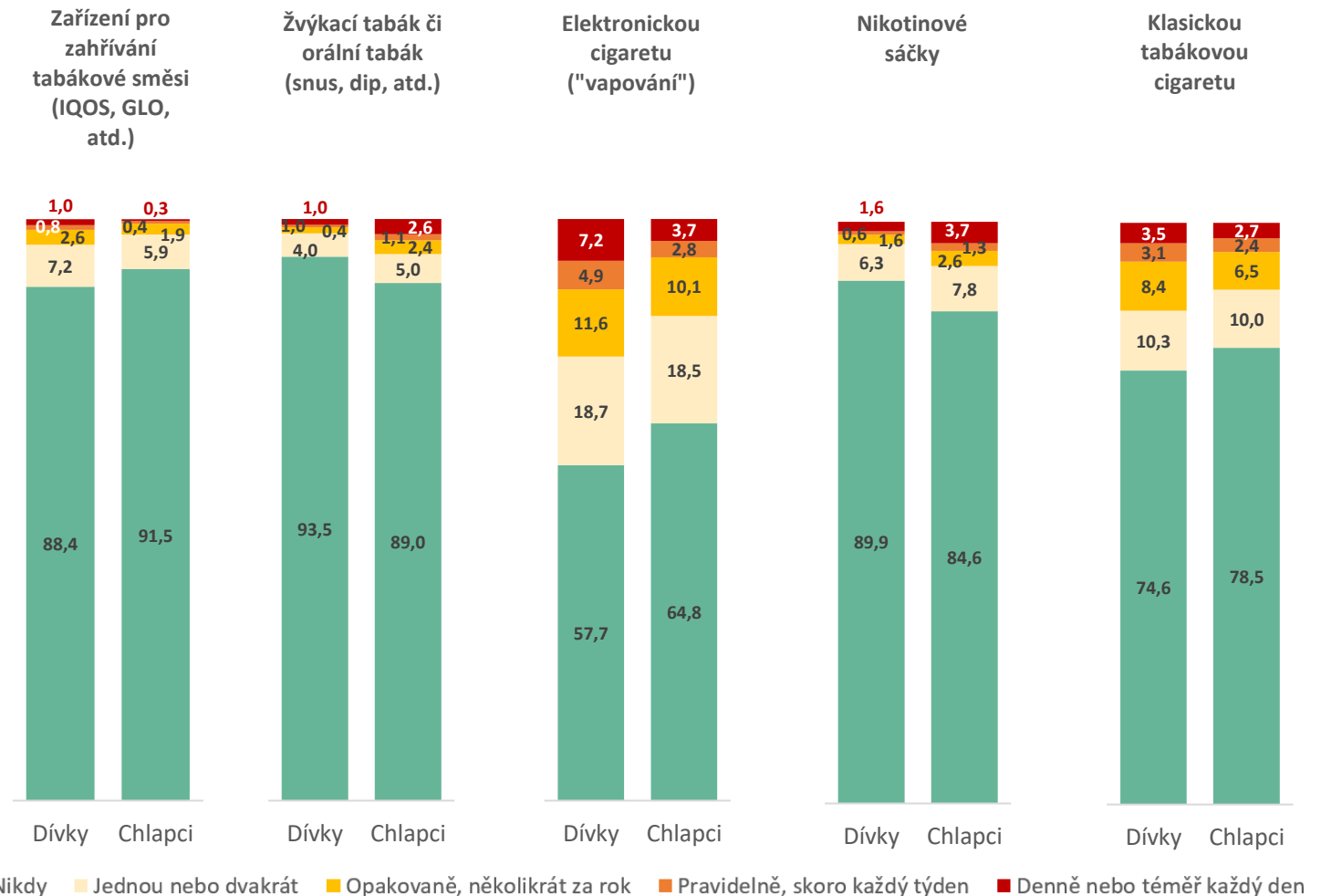
Cigarety, tabák, nikotin dle pohlaví 2023

O: Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a...?

Výsledky jsou uvedeny v %

Větší podíl dívek nežli chlapců vyzkoušelo alespoň jednou v uplynulém roce zařízení pro zahřívání tabákové směsi (11,4 %), elektronickou cigaretu (42,3 %) a klasickou cigaretu (25,4 %). Jejich podíl také převažuje u opakovaných uživatelů (4,4 % u zařízení, 23,7 % u vapování a 15,1 % u klasických cigaret).

Chlapci pak častěji nežli dívky alespoň jednou vyzkoušeli žvýkací tabák (11 %), nikotinové sáčky (15,4 %) a jejich podíl převažuje také u opakovaných uživatelů (6 % u žvýkacího tabáku a 7,6 % u nikotinových sáčků).

Klasická tabáková cigareta v letech 2019–2023

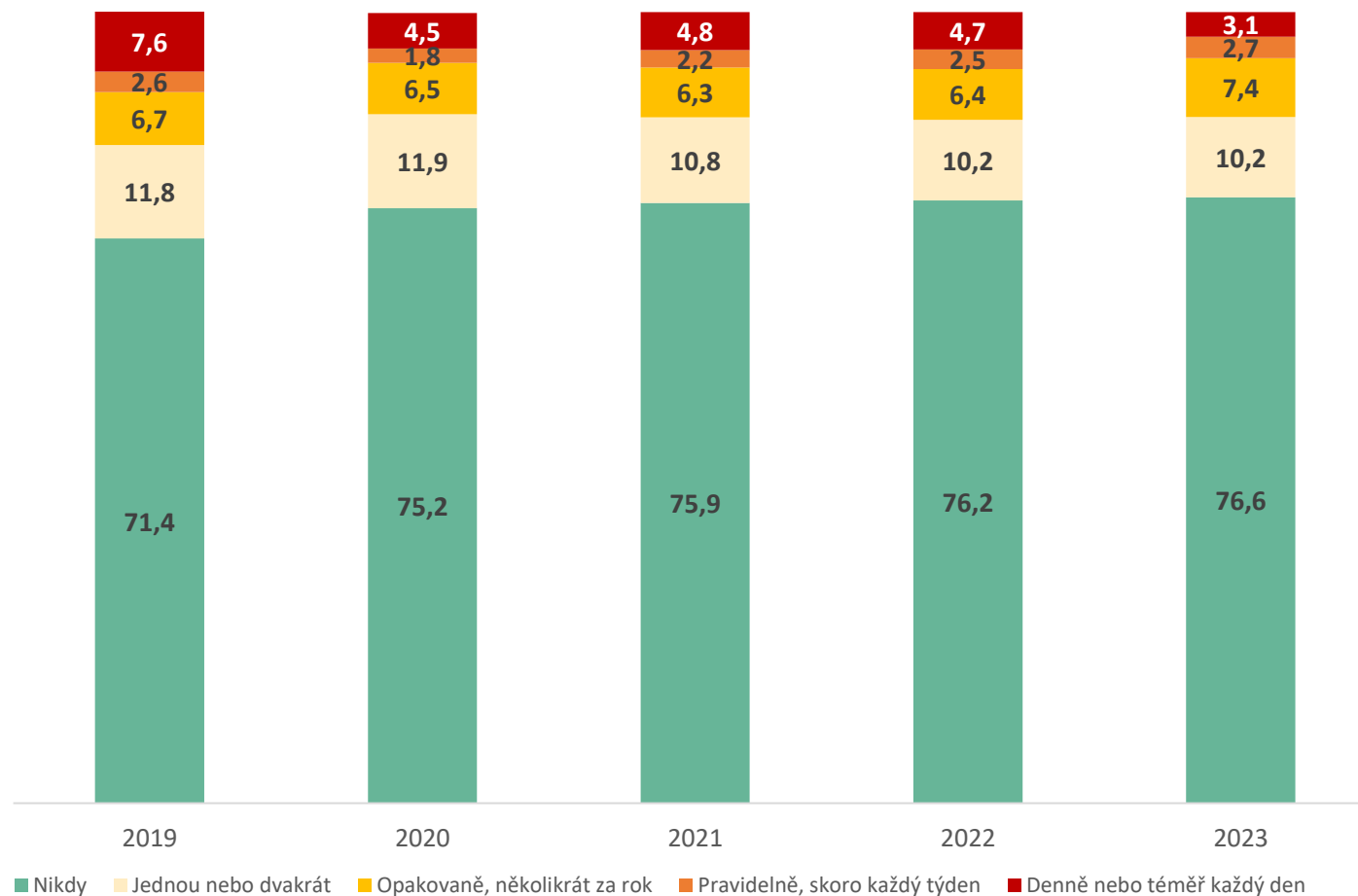
O: Kolikrát jsi v uplynulém roce, že jsi užil/a jsi klasickou tabákovou cigaretu?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2019 jsme se žáků poprvé dotazovali na detailnější informace k užívání cigaret, tabáku a nikotinu.

Užívání klasických cigaret má ve sledovaných letech sestupný trend. Zatímco v roce 2019 vyzkoušelo klasickou cigaretu alespoň jednou 28,6 % žáků, v roce 2023 už jich bylo „jen“ 23,4 %.

Snížil se i podíl žáků, kteří kouří denně (z 7,6 % v roce 2019, na necelých 5 % v následujících letech a 3,1 % v roce 2023).

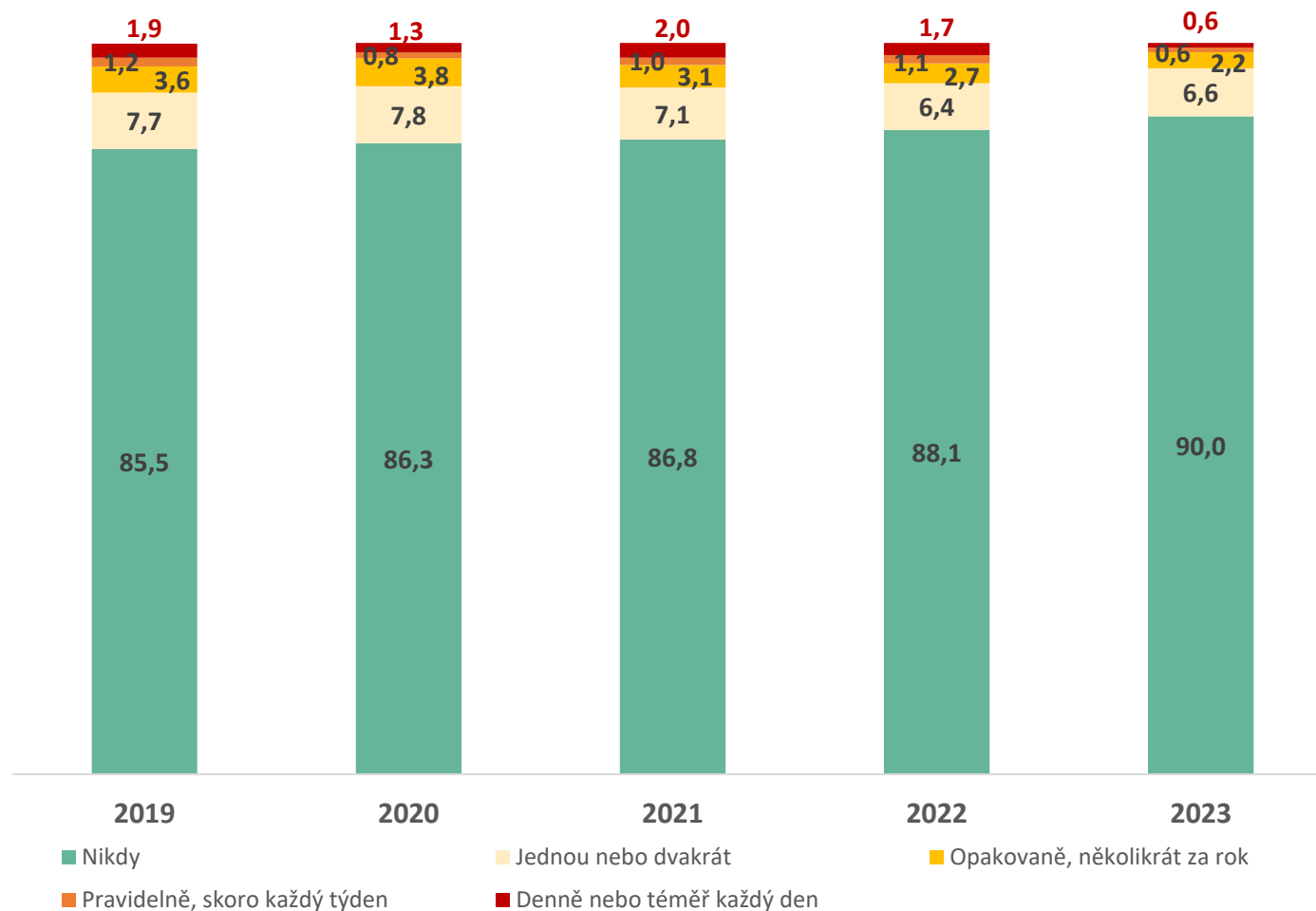
Zařízení pro zahřívání tabákové směsi 2019–2023

O: Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a zařízení pro zahřívání tabákové směsi (např. IQOS, GLO, ...)?

Výsledky jsou uvedeny v %

Ve sledovaných letech ubylo žáků, kteří alespoň jednou zkusili zařízení pro zahřívání tabákové směsi. Podíl žáků, kteří toto zařízení v uplynulém roce nikdy nevyzkoušeli, se zvýšil z 85,5 % v roce 2019 na 90 % v roce 2023.

Ve sledovaných letech došlo také k poklesu žáků, kteří toto zařízení užívají denně z 1,9 % na 0,6 % v roce 2023.

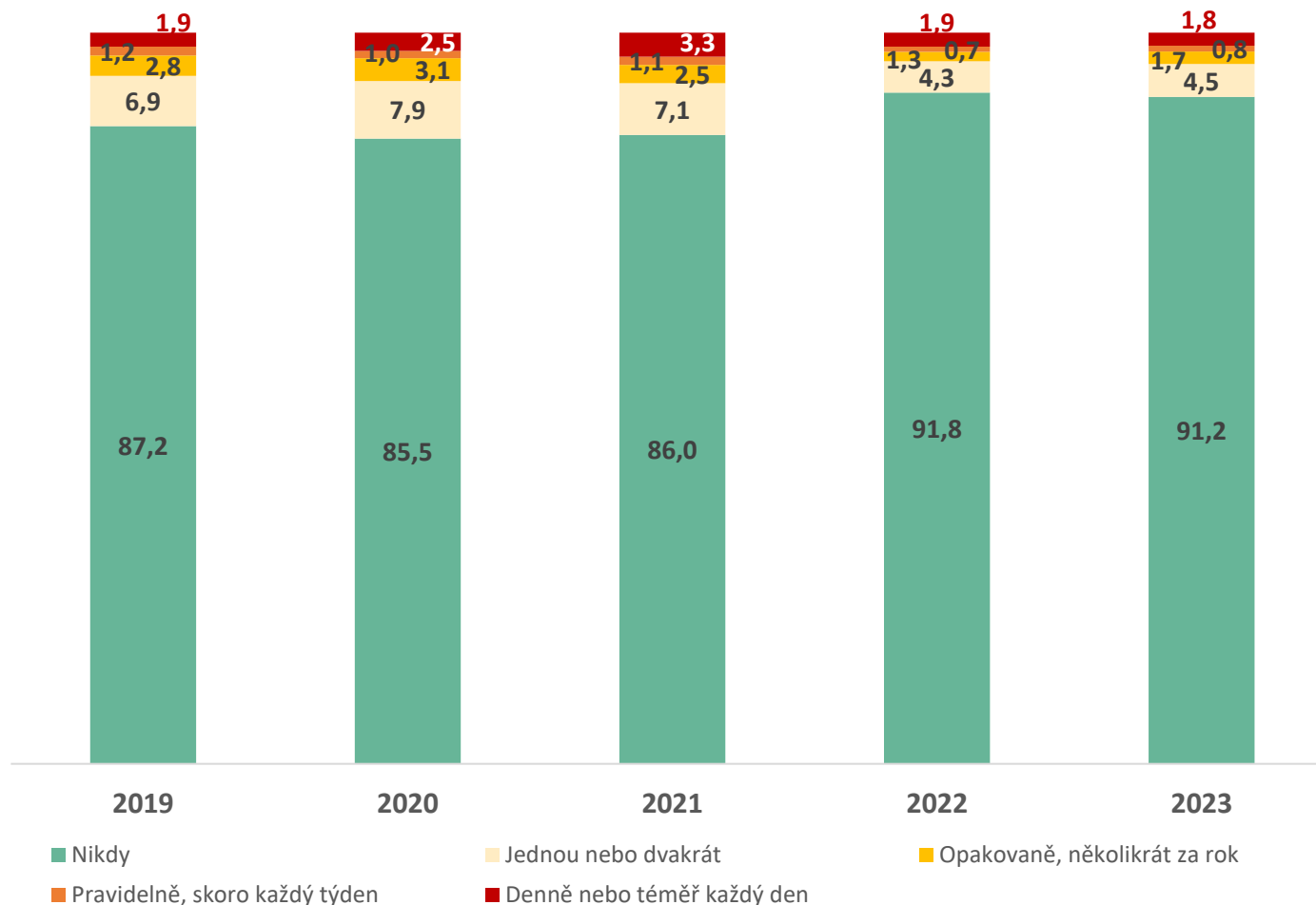

Žvýkáci či orální tabák v letech 2019–2023

O: Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a žvýkáci tabák či orální tabák (snus, dip, atd.)?

Výsledky jsou uvedeny v %

Také žvýkáci či orální tabák zažil ve sledovaných letech pokles v oblibě. V roce 2019 užilo žvýkáci tabák 12,8 % žáků z výběrového souboru, výraznější pokles následoval v roce 2022, kdy už se jednalo “pouze” o 8,2 % žáků a v roce 2023 potom 8,8 % žáků.

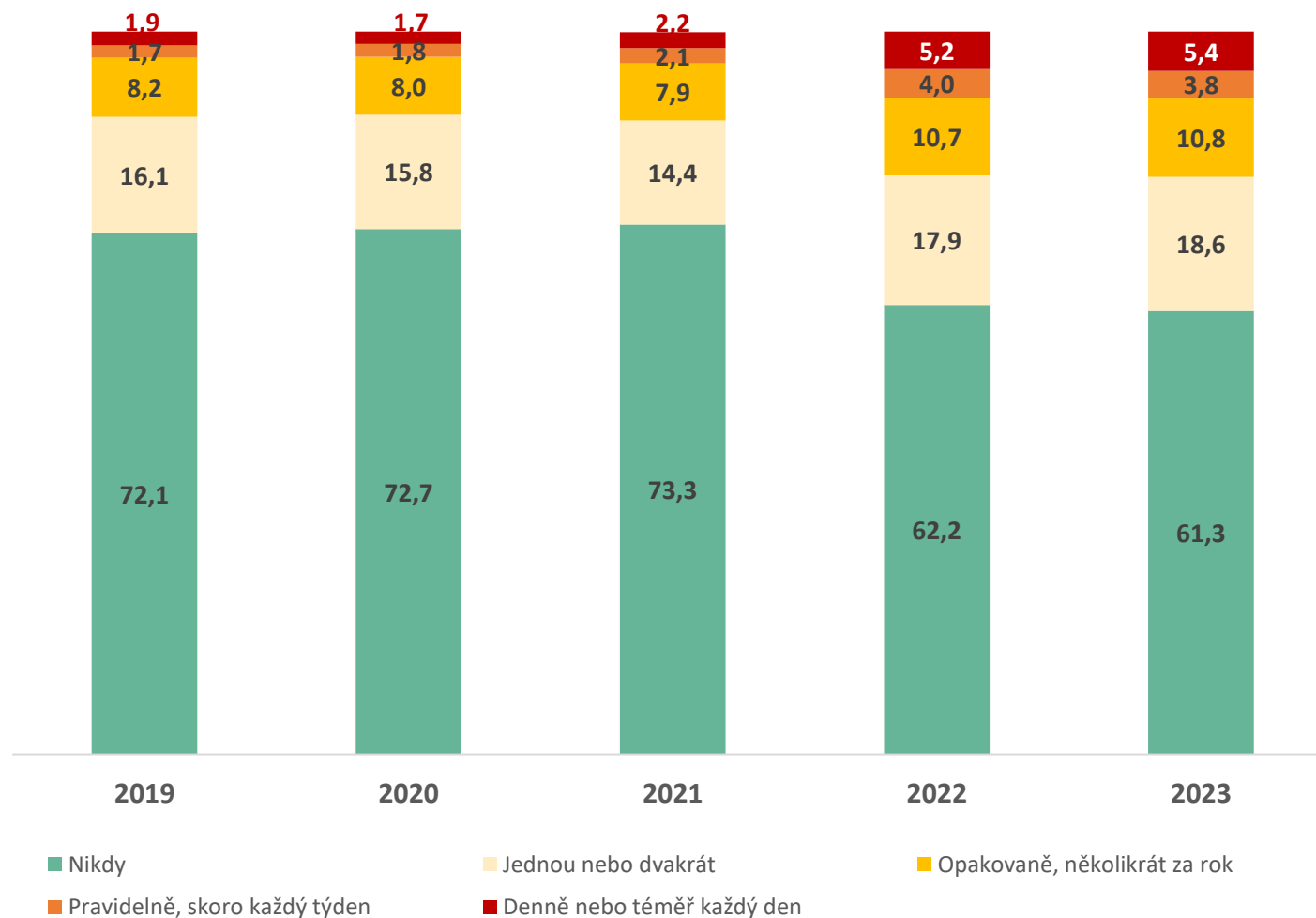
Elektronická cigareta v letech 2019–2023

O: Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a elektronickou cigaretu (tzv. „vapování“)?

Výsledky jsou uvedeny v %

Naopak vzrostla mezi žáky obliba elektronické cigarety. V roce 2019 ji vyzkoušelo alespoň jednou 27,9 % žáků, v roce 2022 došlo k většímu nárůstu na 37,8 % a 38,7 % v roce 2023.

Přibýlo i pravidelných uživatelů. V roce 2019 užívalo elektronickou cigaretu opakovaně až denně 11,8 % žáků, v roce 2022 došlo k většímu nárůstu na 19,9 % a 20,1 % v roce 2023. Denně pak vzrostl podíl uživatelů z 1,9 % v roce 2019 na 5,4 % v roce 2023.

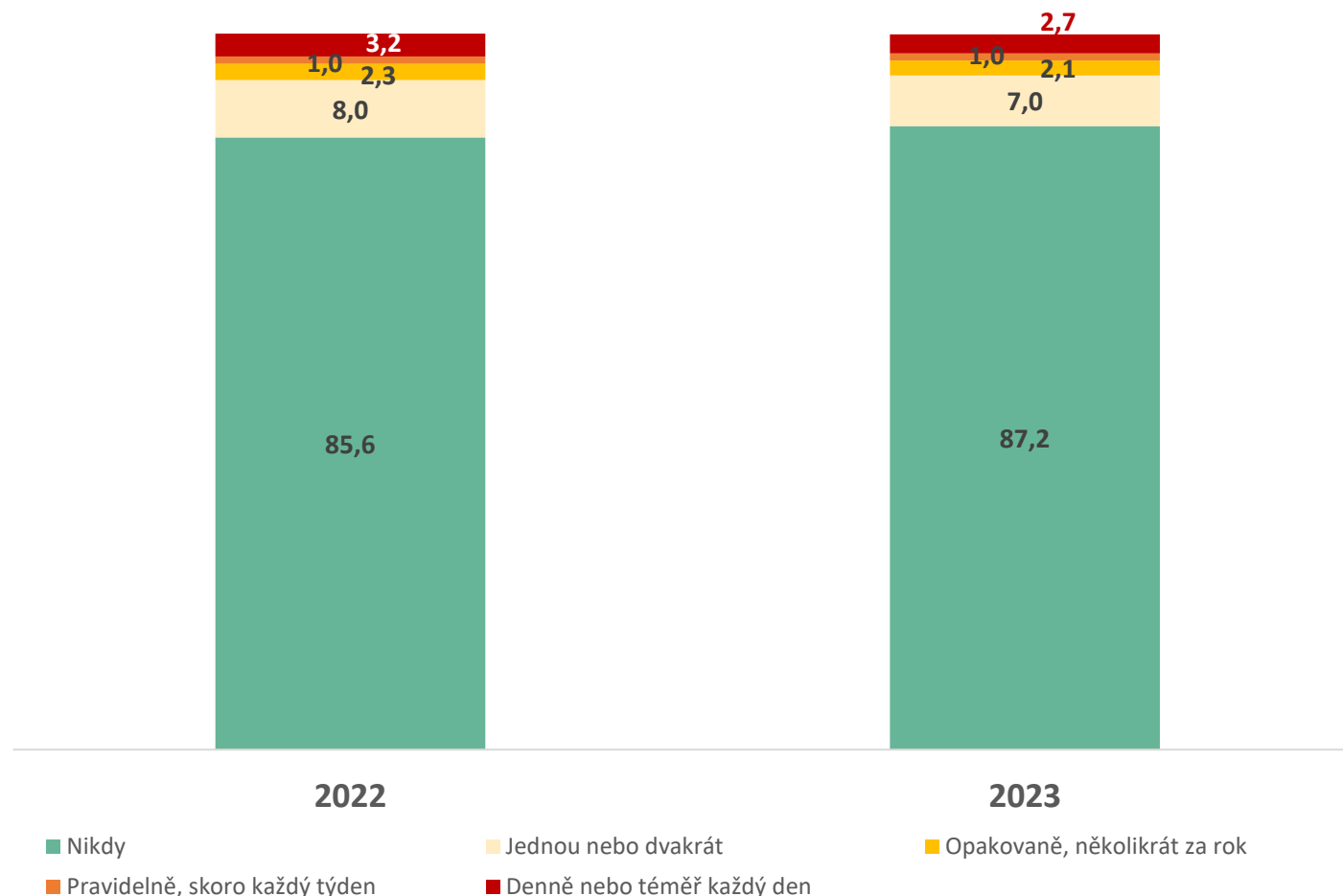

Nikotinové sáčky v letech 2022–2023

O: Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a nikotinové sáčky?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2022 byla poprvé zařazena také otázka na užití nikotinových sáčků. 14,4 % uvedlo, že v uplynulém roce užili nikotinové sáčky, v roce 2023 se tento podíl mírně snížil na 12,8 %.

Kratom

(Návykové látky)

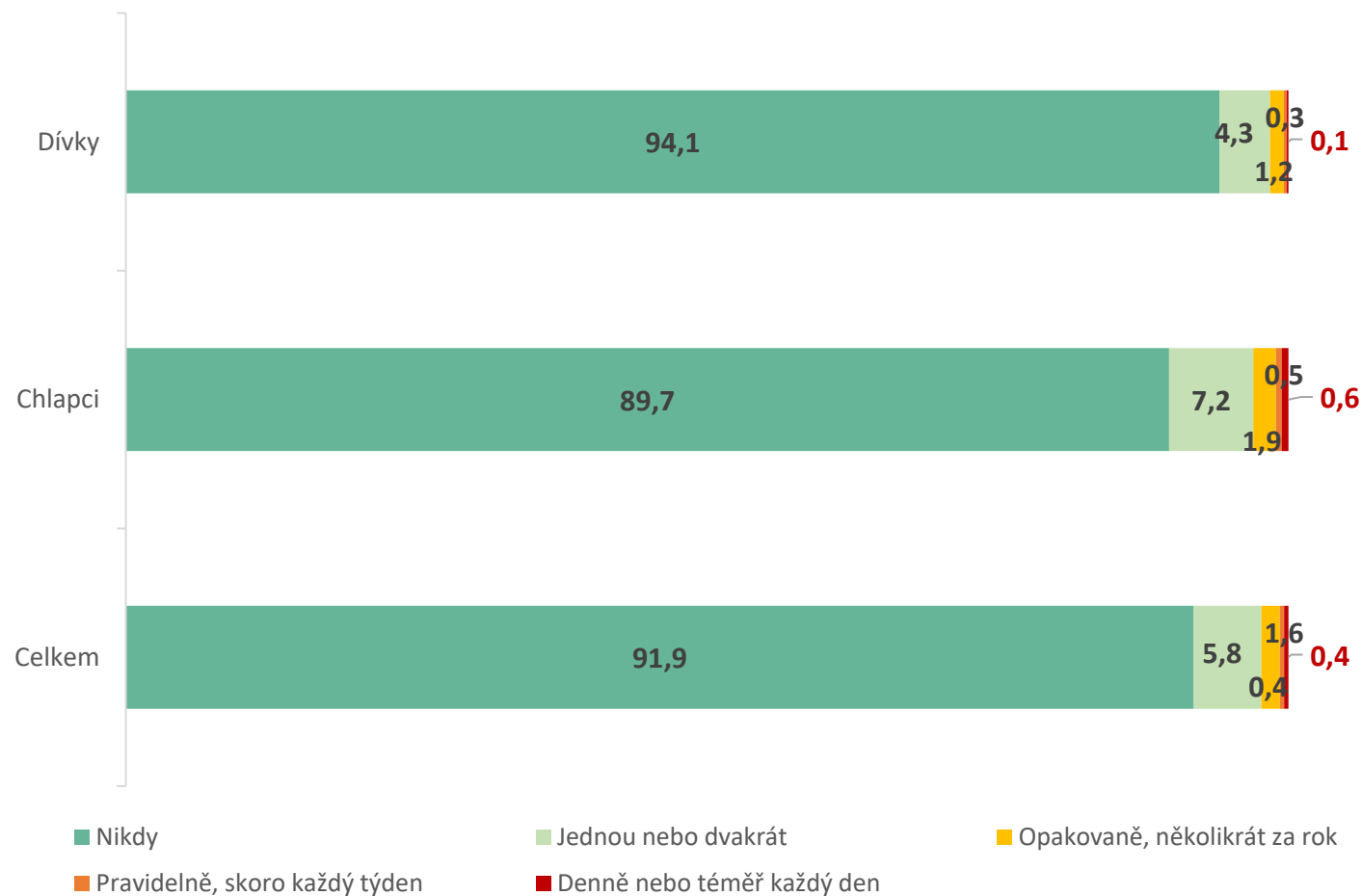
Kratom 2023

O: Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a kratom?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 užilo kratom alespoň jednou 8,1 % žáků. Populárnější byl u chlapců (10,3 %) nežli dívek (5,9 %).

Ačkoliv se užívání kratomu věnuje hodně mediální pozornosti, naše data vypovídají o relativně malé zkušenosti žáků s užíváním kratomu.

Kratom v letech 2022–2023

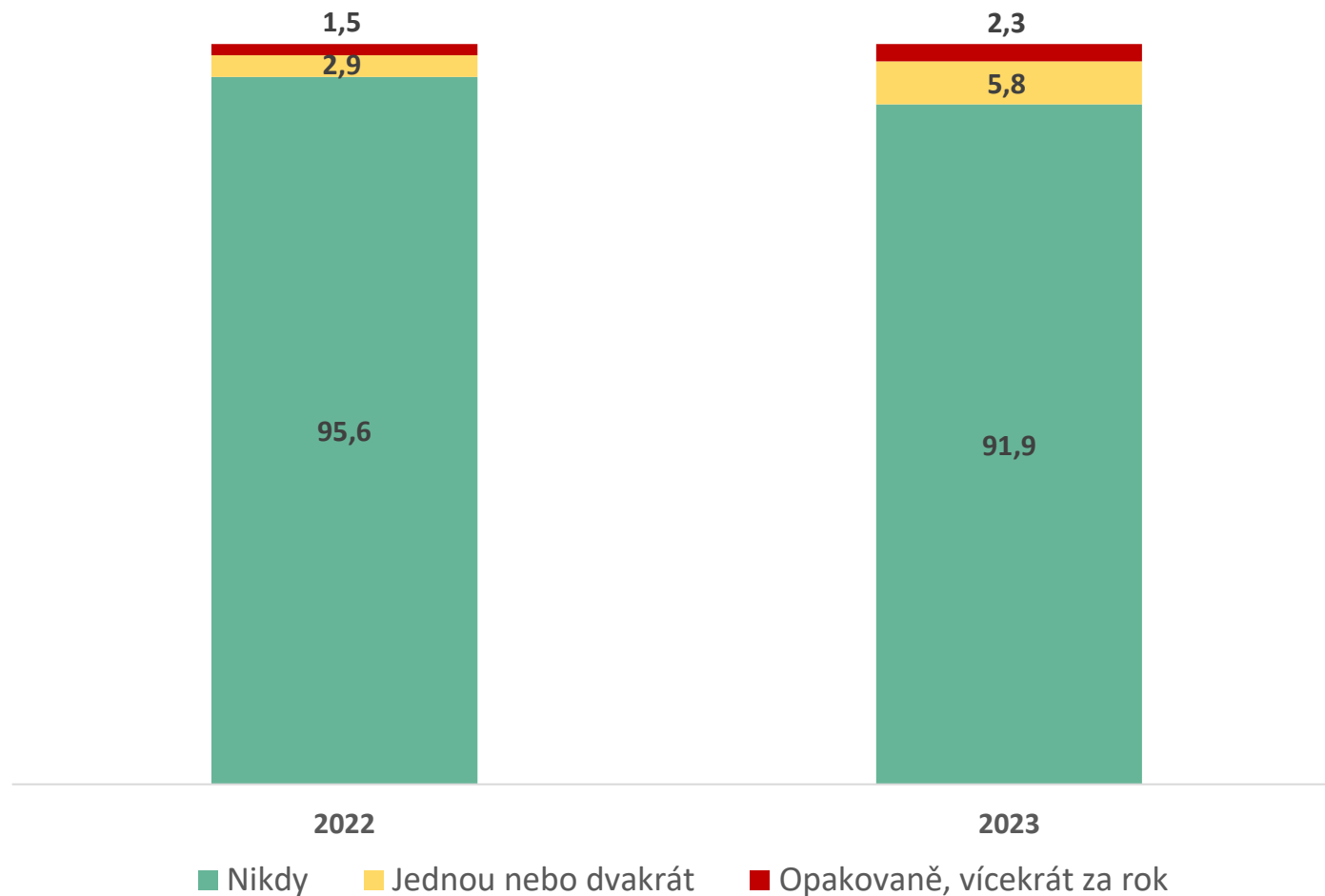
O: Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a kratom?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2022 byla poprvé zařazena také otázka na užití kratomu.

Ačkoliv se užívání kratomu věnuje hodně mediální pozornosti, naše data vypovídají o relativně malé zkušenosti žáků s užíváním kratomu.

V roce 2022 ho 2,9 % žáků vyzkoušelo jen jednou či dvakrát a opakovaně či pravidelně ho užívalo jen kolem 1,5 % žáků, v roce 2023 jednou či dvakrát vyzkoušelo kratom 5,8 % žáků, další 2,3 % žáků ho užívala opakovaně.

Léky

(Návykové látky)

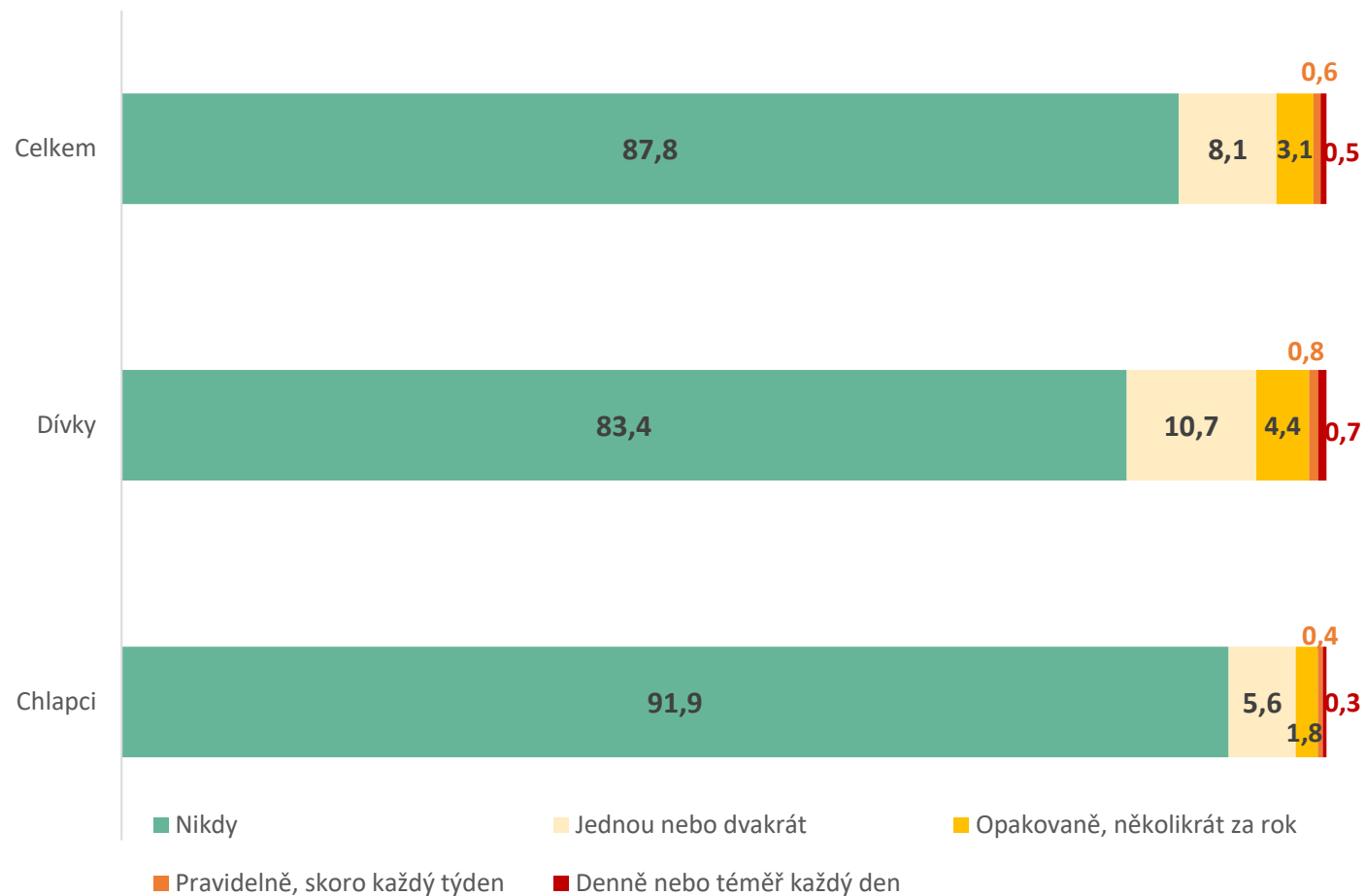
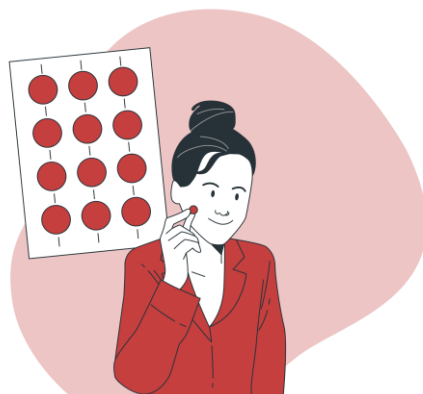
Léky 2023

O: Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a léky na uklidnění nebo spaní bez doporučení lékaře?

Výsledky jsou uvedeny v %

Léky na uklidnění nebo spaní bez lékařského předpisu si v roce 2023 alespoň jednou vzalo 12,2 %, většina z těchto žáků tak učinila pouze jednou nebo dvakrát (8,1 %).

Jednalo se o větší podíl dívek (16,6 %) nežli chlapců (8,1 %).

Nežádoucí chování ve škole

Slovní napadení v letech 2016–2023 (oběť)

O: Byl/a jsi slovně napaden/a spolužákem či spolužačkou?

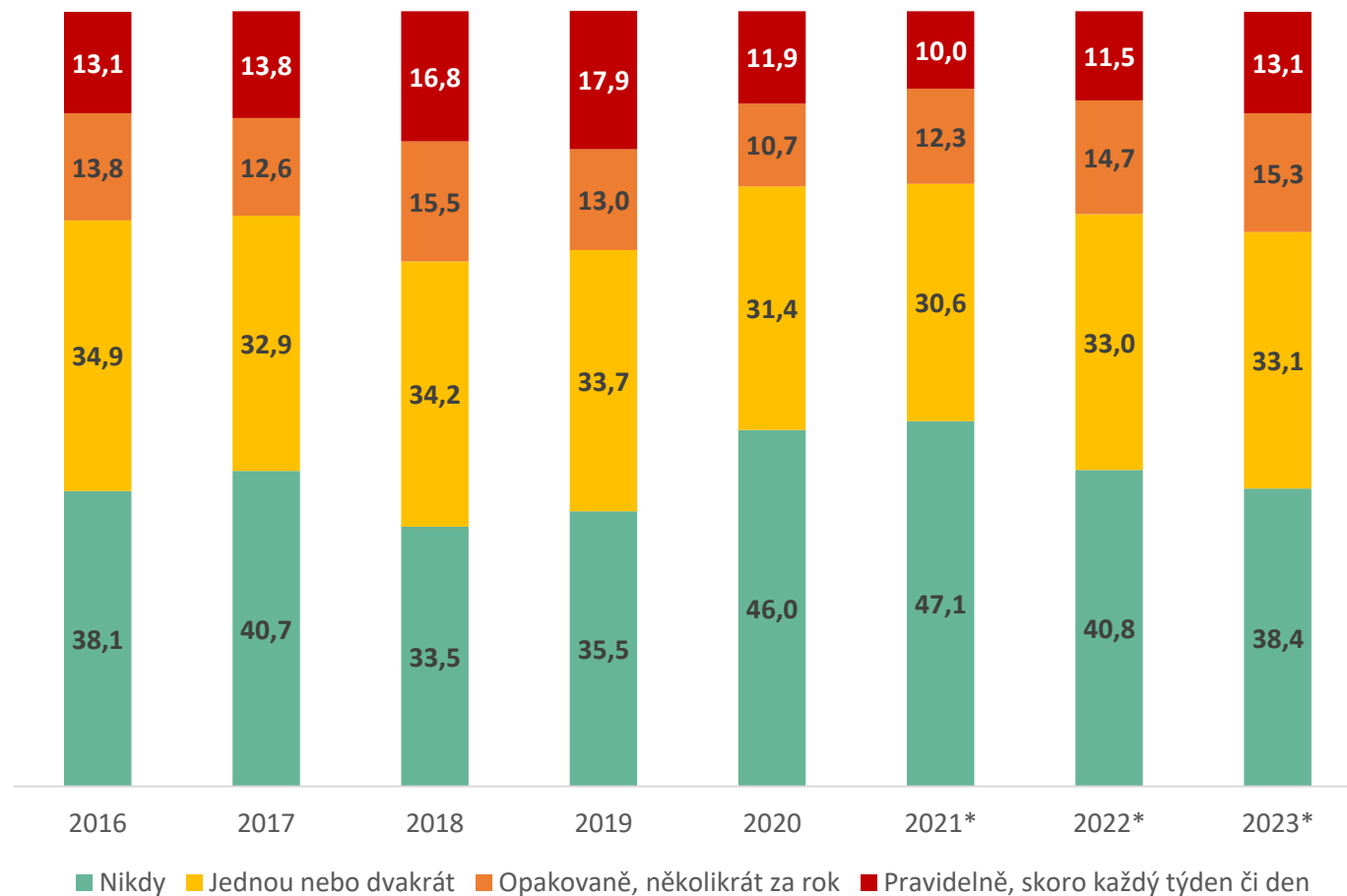
Výsledky jsou uvedeny v %

Zkušenost se slovním napadením spolužákem či spolužačkou má většina žáků. Podíl ve sledovaných letech kolísá v rozmezí od 66,5 % (v roce 2018) do 52,9 % (v roce 2021).

Od roku 2016 do roku 2019 rostl výskyt případů, kdy se s takovým jednáním setkávají žáci pravidelně, skoro každý týden nebo téměř denně. V roce 2019 mělo takovou zkušenost již téměř 18 % žáků.

Data za roky 2021 a 2020 jsou ovlivněna koronavirovou situací a přechodem na distanční vzdělávání, nicméně reportují menší počet slovního napadání mezi žáky.

Od roku 2022 má podíl žáků, kteří se s tímto jednáním setkali alespoň jednou, opět narůstající tendenci na 59,2 % v roce 2022 a 61,6 % v roce 2023.

*Od roku 2021 je dotazník na základě zpětných vazeb od respondentů zjednodušen a nová možnost „skoro každý týden či den“ zahrnuje předchozí 2 možnosti, které byly oddělené. Proměnná tak nově nabývá jen 4 různých hodnot namísto 5.

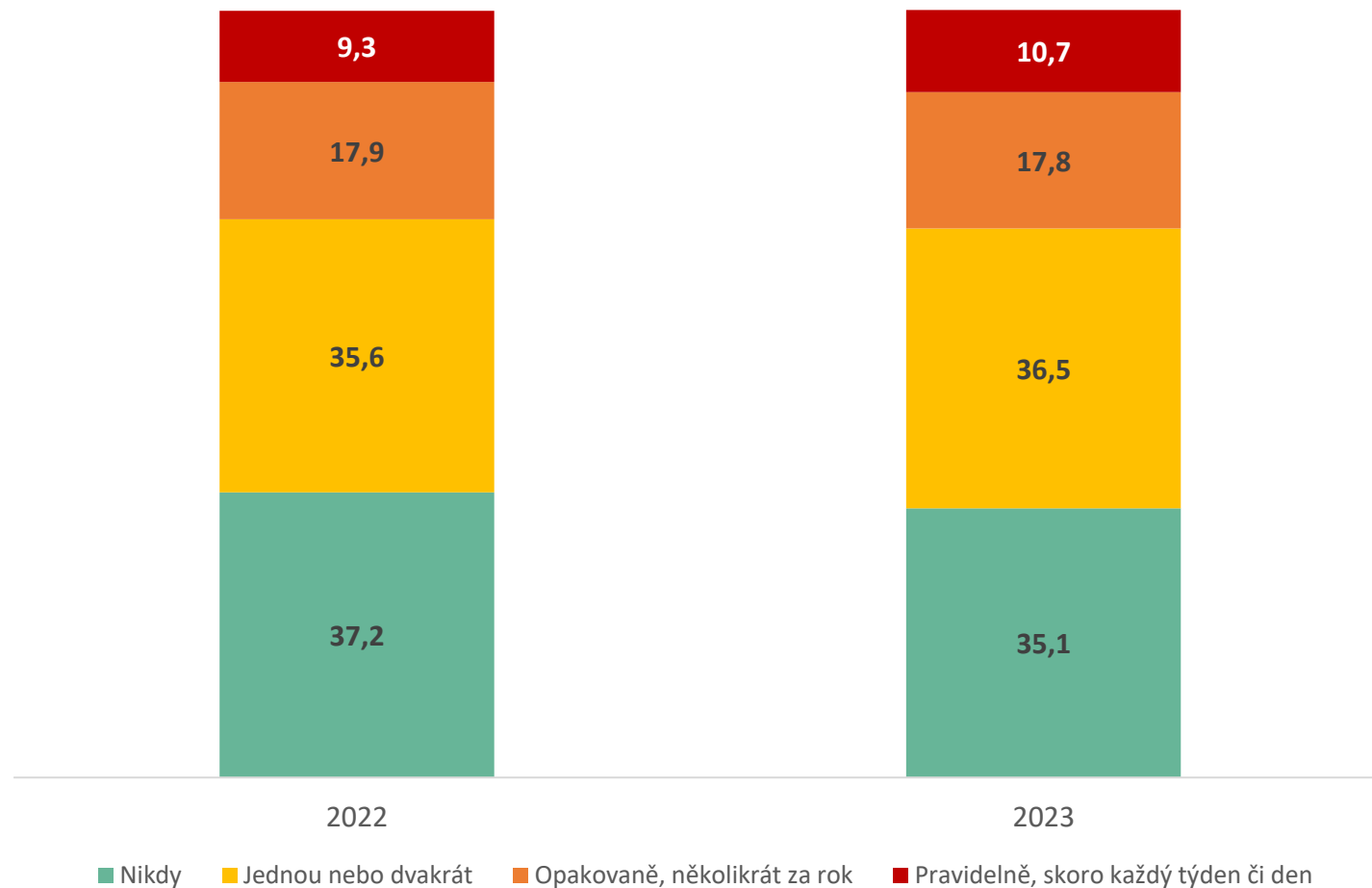
Slovní napadení v letech 2012–2023 (svědek)

O: Byl/a jsi u toho, když někdo někomu ve třídě slovně ubližoval?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2022 jsme nově zařadili otázku, jestli žáci byli přítomni situaci, kdy někdo někomu ve třídě slovně ubližoval. Neptáme se tedy žáků, jestli byli přímo obětí (jako v předchozí otázce), ale svědkem.

V roce 2022 se 37,2 % se slovním ubližováním nesetkalo, naopak 9,3 % žáků se s ním setkávalo pravidelně a dalších 18 % opakovaně. V roce 2023 se snížil podíl žáků, kteří nikdy nebyli svědkem slovního ubližování ve třídě na 35,1 %, ale 10,7 % žáků bylo svědkem takového chování pravidelně.

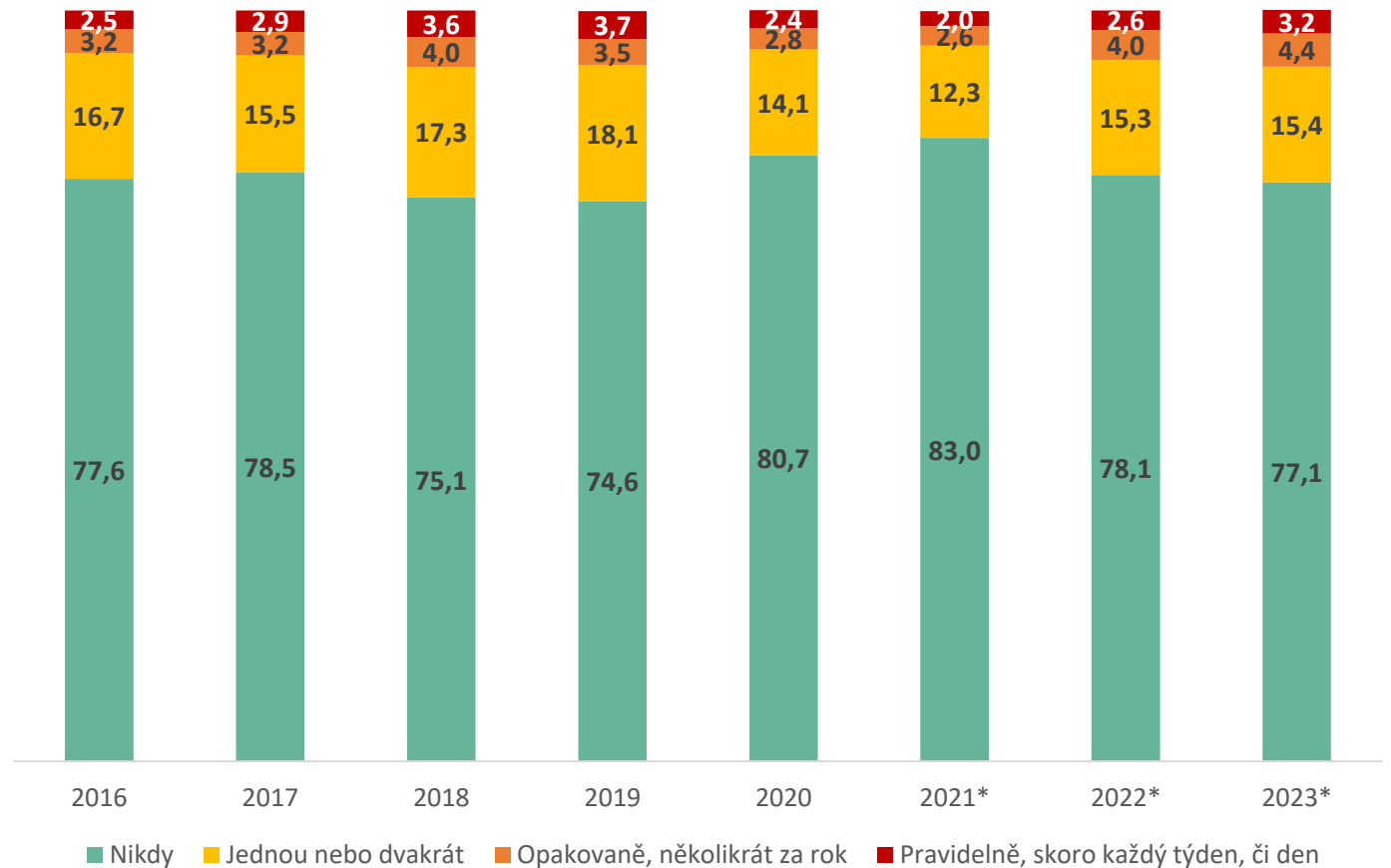
Fyzické napadení v letech 2016–2023

O: Byl/a jsi fyzicky napaden/a spolužákem či spolužačkou?

Výsledky jsou uvedeny v %

Zkušenost s fyzickým napadením spolužákem či spolužačkou měla před koronavirovou situací přibližně čtvrtina žáků.

V letech 2020 a 2021 došlo ke snížení podílu žáků, kteří zažili fyzické napadení na necelou pětinu žáků (19,3 % v roce 2020 a 17 % v roce 2021). V roce 2022 došlo opět k nárůstu tohoto podílu žáků, na 21,9 % a 22,9 % v roce 2023.

*Od roku 2021 je dotazník na základě zpětných vazeb od respondentů zjednodušen a nová možnost „skoro každý týden či den“ zahrnuje předchozí 2 možnosti, které byly odděleně. Ostatní možnosti zůstaly stejné. Proměnná tak nově nabývá jen 4 různých hodnot namísto 5.

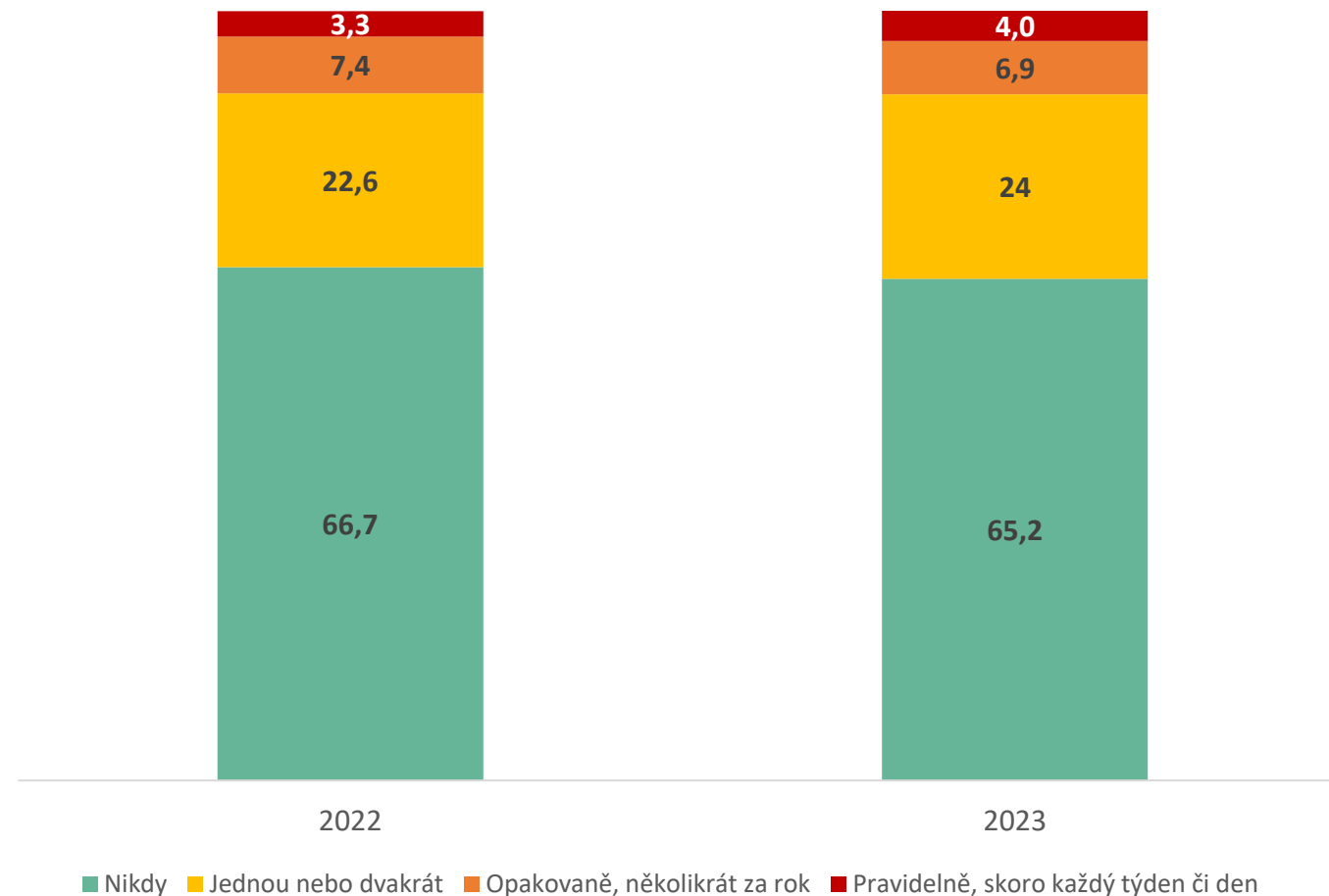
Fyzické napadení v letech 2012–2023 (svědek)

O: Byl/a jsi u toho, když někdo někomu ve třídě fyzicky ubližoval?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2022 jsme nově zařadili také otázku, zda žáci byli přítomni situaci, kdy někdo někomu ve třídě fyzicky ubližoval. Neptáme se tedy žáků, jestli byli obětí (jako v otázce výše), ale svědkem takového jednání.

V roce 2022 se 66,7 % žáků s fyzickým ubližováním neseťkalo, naopak 3,3 % žáků se s ním setkávají pravidelně a dalších 7,4 % opakovaně. V roce 2023 se mírně snížil podíl žáků, kteří se s takovým chováním neseťkali na 65,2 %, naopak 4 % žáků se s ním setkali pravidelně.

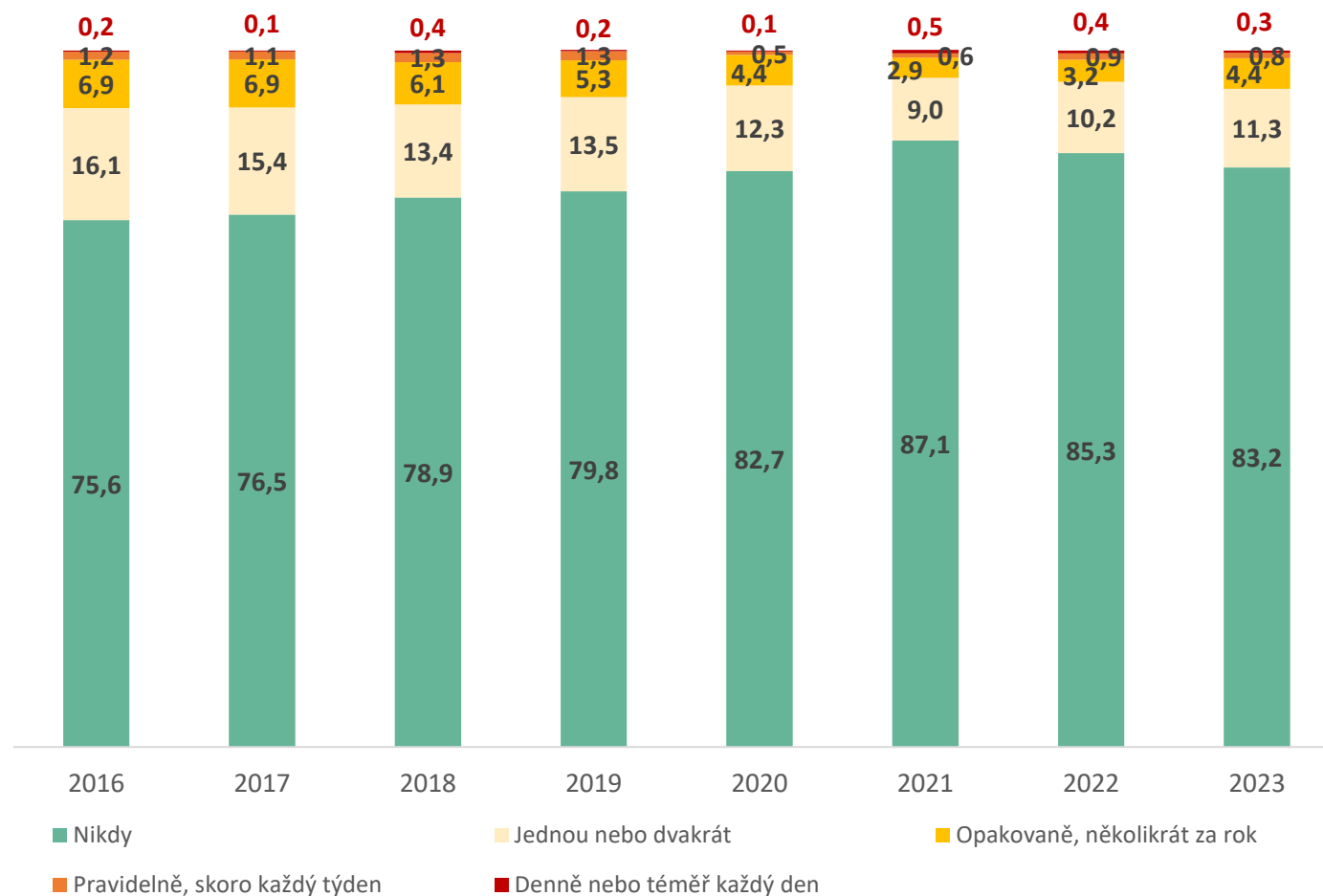
Záškoláctví 2016–2023

O: Byl/a jsi někdy za školou (nešel/nešla do školy bez omluvitelného důvodu)?

Výsledky jsou uvedeny v %

Četnost (přiznaného) záškoláctví se v průběhu let snižovala, od roku 2022 dochází k mírnému nárůstu. V roce 2016 uvedlo alespoň jeden případ záškoláctví ročně 24,4 % žáků, v roce 2017 23,5 %, v roce 2018 21,1 % žáků, v roce 2019 20,2 % žáků. Data za rok 2020 a 2021 jsou ovlivněna koronavirovou situací a nejistou definicí záškoláctví v případech distanční výuky.

Výsledky mohou být také ovlivněny skutečností, že někteří častí absentéři nejsou do vzorku zahrnuti z důvodu, že v době vyplňování dotazníku nebyli ve škole. V roce 2020 přiznalo záškoláctví 17,3 % žáků, v roce 2021 pak jen 12,9 %. Poté došlo k mírnému nárůstu a záškoláctví přiznalo 14,7 % žáků v roce 2022 a 16,8 % v roce 2023.

Zkušenosti s nežádoucím chováním

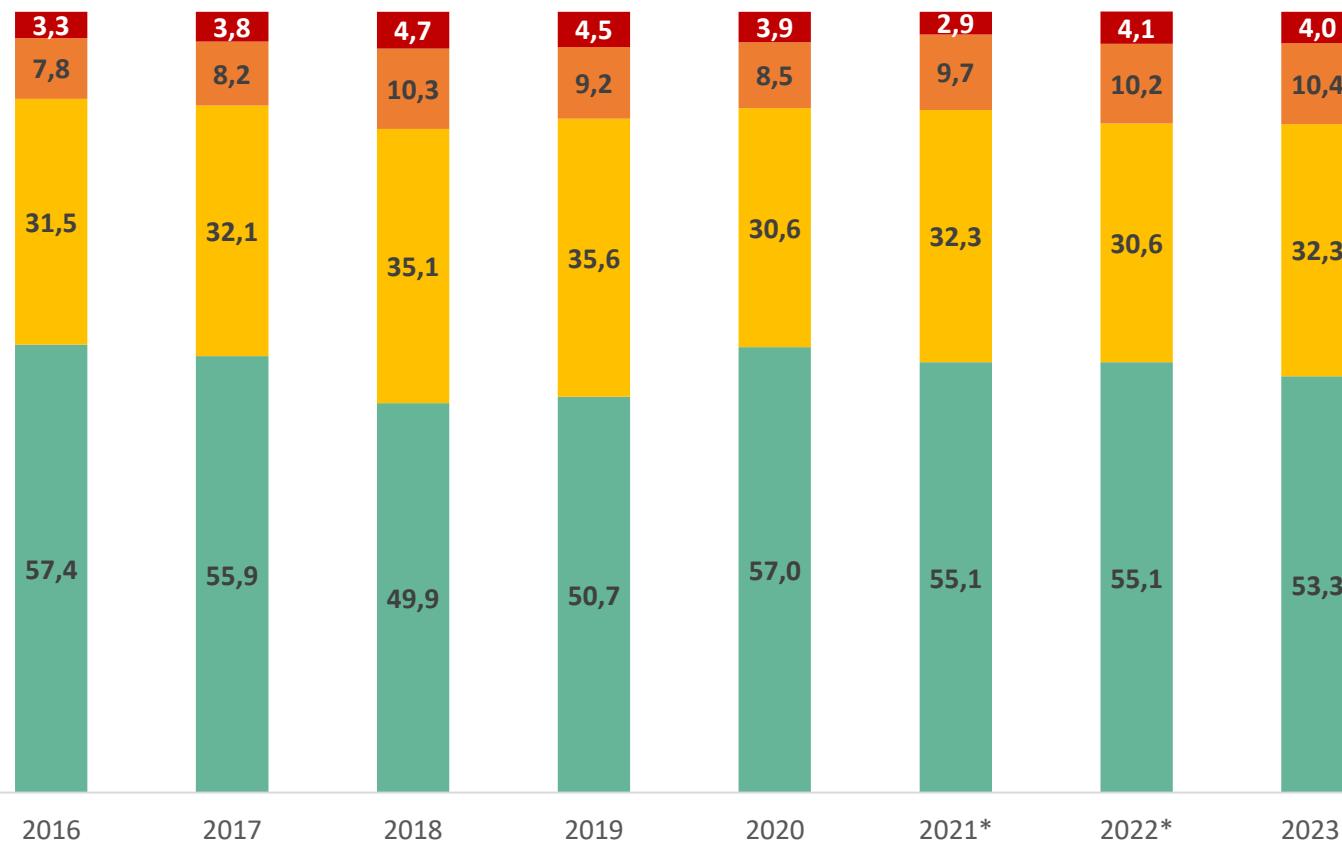
Ponížení učitelem 2016–2023

O: Byl/a jsi ponížen/a, zesměšněn/a učitelem, učitelkou?

Výsledky jsou uvedeny v %

Názor, že byl/a žák/žákyně v uplynulém roce ponížen/a či zesměšněn/a učitelem či učitelkou, vyjadřuje za sledované období let 2016 až 2021 průměrně 45 % žáků.

V roce 2022 se s ponížením ze strany učitele setkalo 44,9 % žáků, v roce 2023 pak 46,7 %.

2016

2017

2018

2019

2020

2021*

2022*

2023*

■ Nikdy

■ Jednou nebo dvakrát

■ Opakovaně, několikrát za rok

■ Pravidelně, skoro každý týden či den

*Od roku 2021 je dotazník na základě zpětných vazeb od respondentů zjednodušen a nová možnost „skoro každý týden či den“ zahrnuje předchozí 2 možnosti, které byly oddělené. Ostatní možnosti zůstaly stejné. Proměnná tak nově nabývá jen 4 různých hodnot namísto 5.

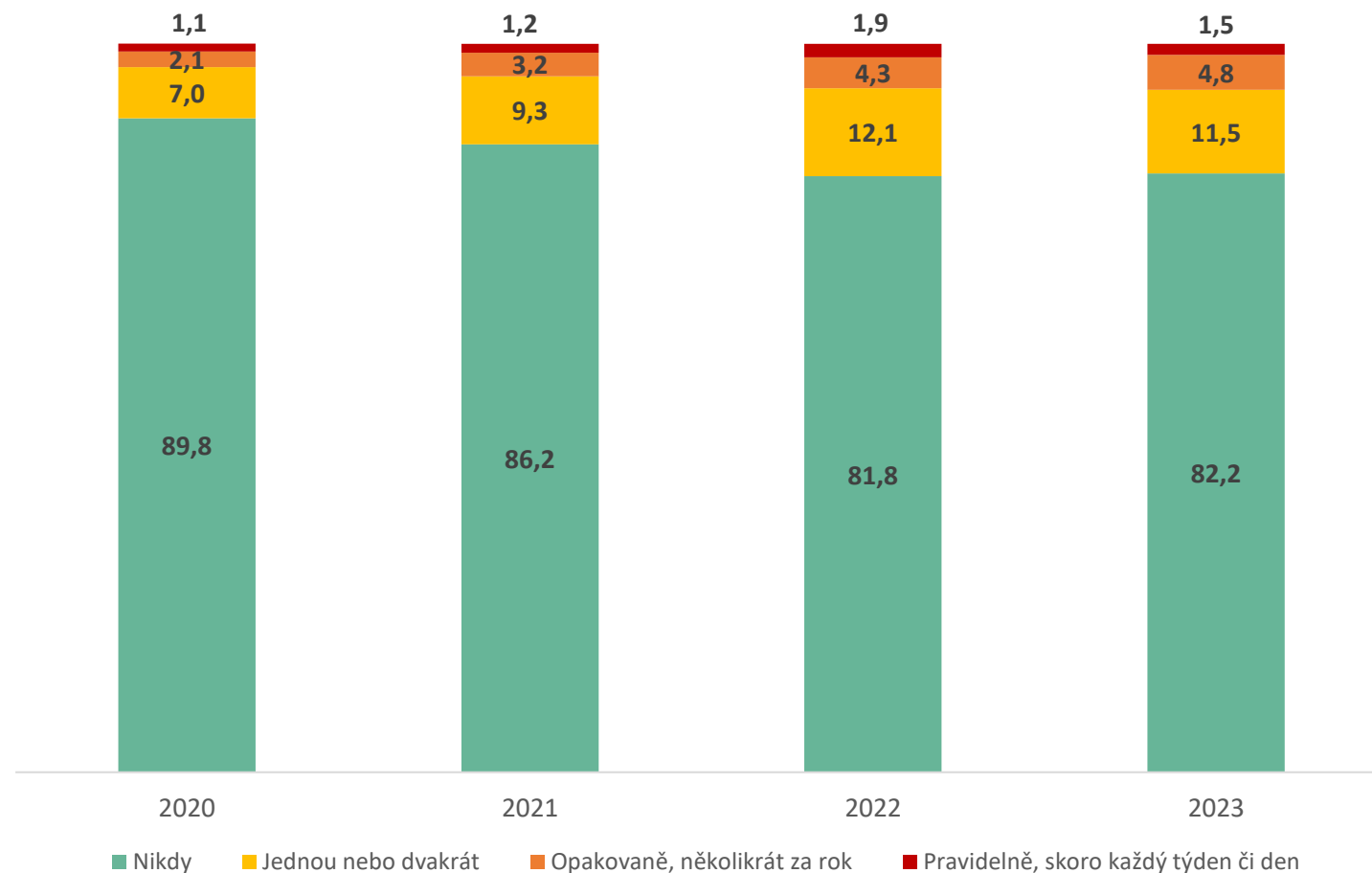
Násilí v rodině 2020–2023

O: Setkal/a jsi se s násilím ve své rodině (doma)?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2020 byla nově zařazena otázka na výskyt „násilí mezi rodiči“. V roce 2021 byla otázka upravena na znění „Setkal/a se s násilím ve své rodině (doma)“. Termín násilí není v dotazníku blíže specifikován.

Celkem 10,2 % žáků v roce 2020, 13,8 % v roce 2021 a 18,2 % žáků v roce 2022 uvedlo, že se za poslední rok setkali s násilím ve své rodině (resp. v roce 2020 mezi rodiči). V posledním sledovaném roce se s násilím doma setkalo 17,2 %.

Nežádoucí chování na internetu

Pomluva na internetu v letech 2016–2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Na internetu Tě někdo pomluvil, nadával Ti, ubližoval apod.

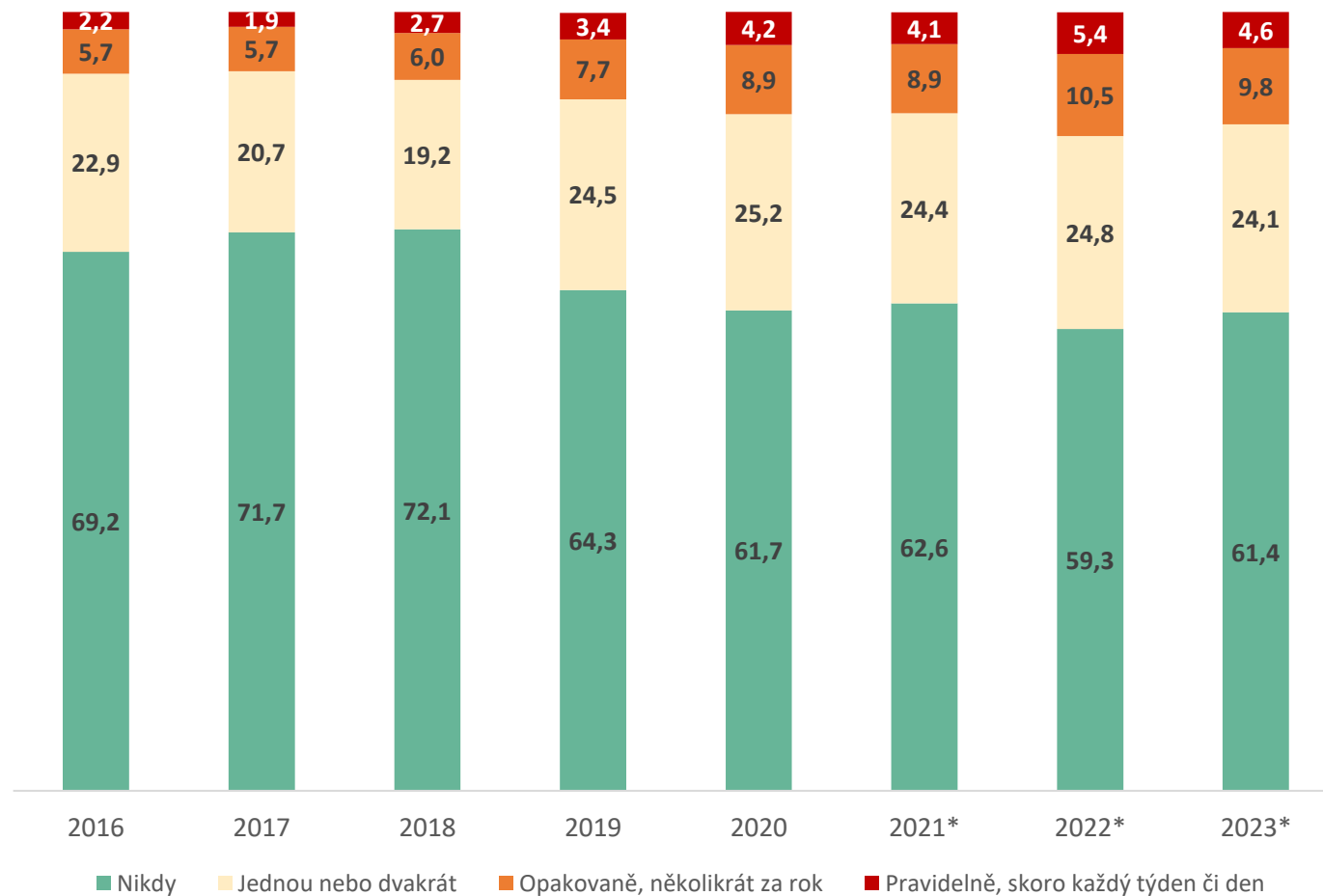
Výsledky jsou uvedeny v %

Napadení na internetu není v dotazníku blíže definováno a necháváme na zvážení každého respondenta, co považuje za napadení.

V letech 2016 až 2018 došlo k poklesu počtu žáků, kteří uvádí, že se s napadením na internetu setkali. Od roku 2019 docházelo naopak ke zvýšení (s napadením na internetu se potkalo více než 35 % žáků v roce 2019 a přes 38 % v roce 2020).

V roce 2021 se podíl žáků, kteří se s napadením na internetu setkali, mírně snížil (na 37,4 %), v roce 2022 došlo naopak opět k nárůstu na 40,7 % a v roce 2023 se podíl opět snížil na 38,6 %.

V roce 2023 se s pomluvou, nadáváním či ubližením na internetu setkávalo opakovaně až denně 14,4 % žáků.

Sázení v letech 2016–2023

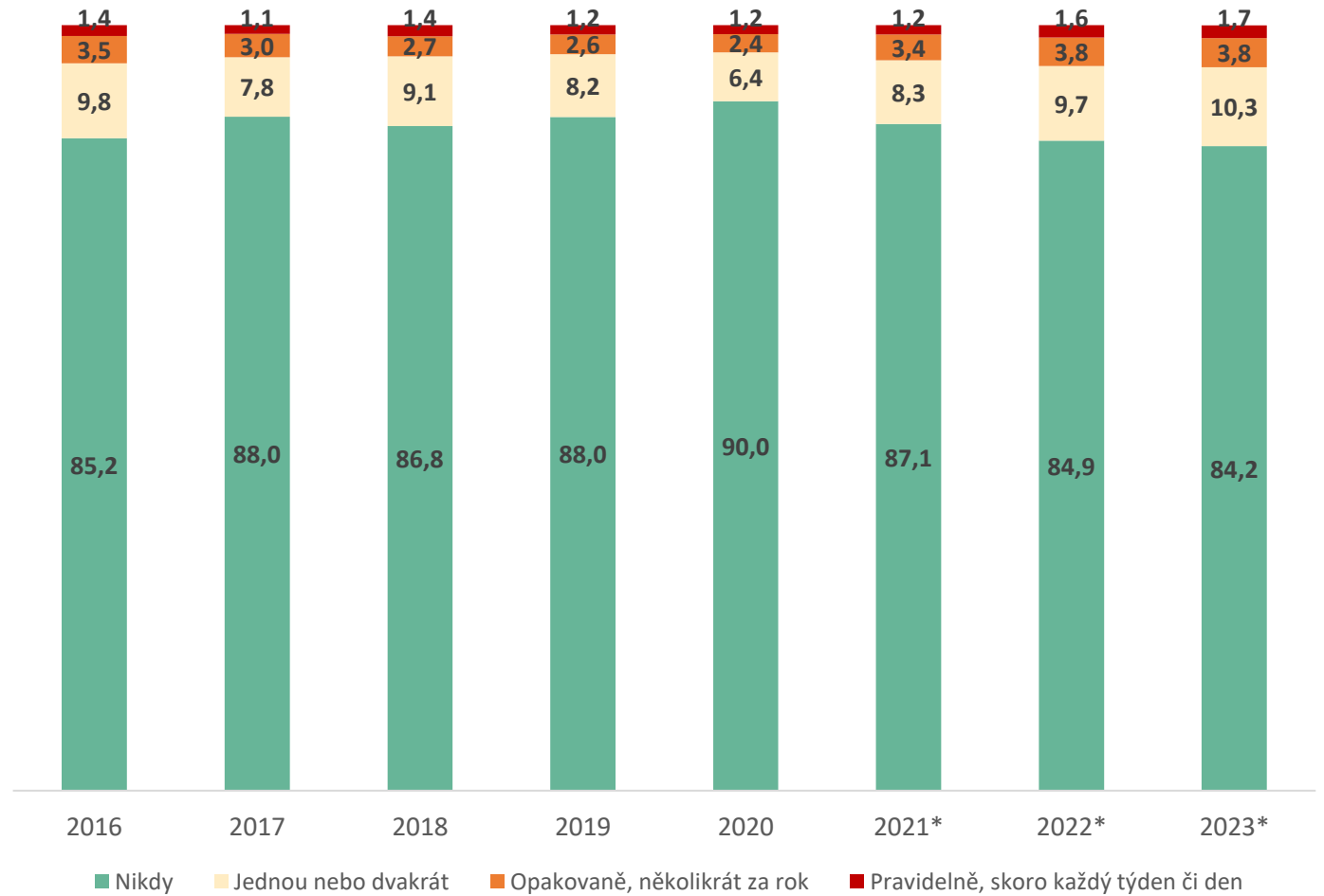
O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Sázel/a jsi peníze (nejen na internetu) nebo hrál/a na automatech

Výsledky uvedeny v %

Gambling v podobě hraní (ne)výherních automatů a kurzového sázení je u žáků ve všech sledovaných letech rozšířen poměrně málo.

Opakované až pravidelné sázení peněz nebo hraní automatů uvedlo 5 % žáků v roce 2016, 4,1 % 2018, 4,6 % v roce 2021 a 5,5 % v roce 2023. Z dlouhodobého hlediska tedy není patrný trend poklesu či nárůstu.

Dalších přibližně 8 % žáků uvádí vsazení peněz nebo hraní automatů jednou či dvakrát za rok. V roce 2020 šlo jen o 6,4% žáků, což může souviset s celkovým omezením rizikového chování kvůli epidemiologickým opatřením. Poté došlo k nárůstu tohoto podílu na 8,3 % v roce 2021 až 10,3 % v roce 2023.

Utrácení v letech 2016–2023

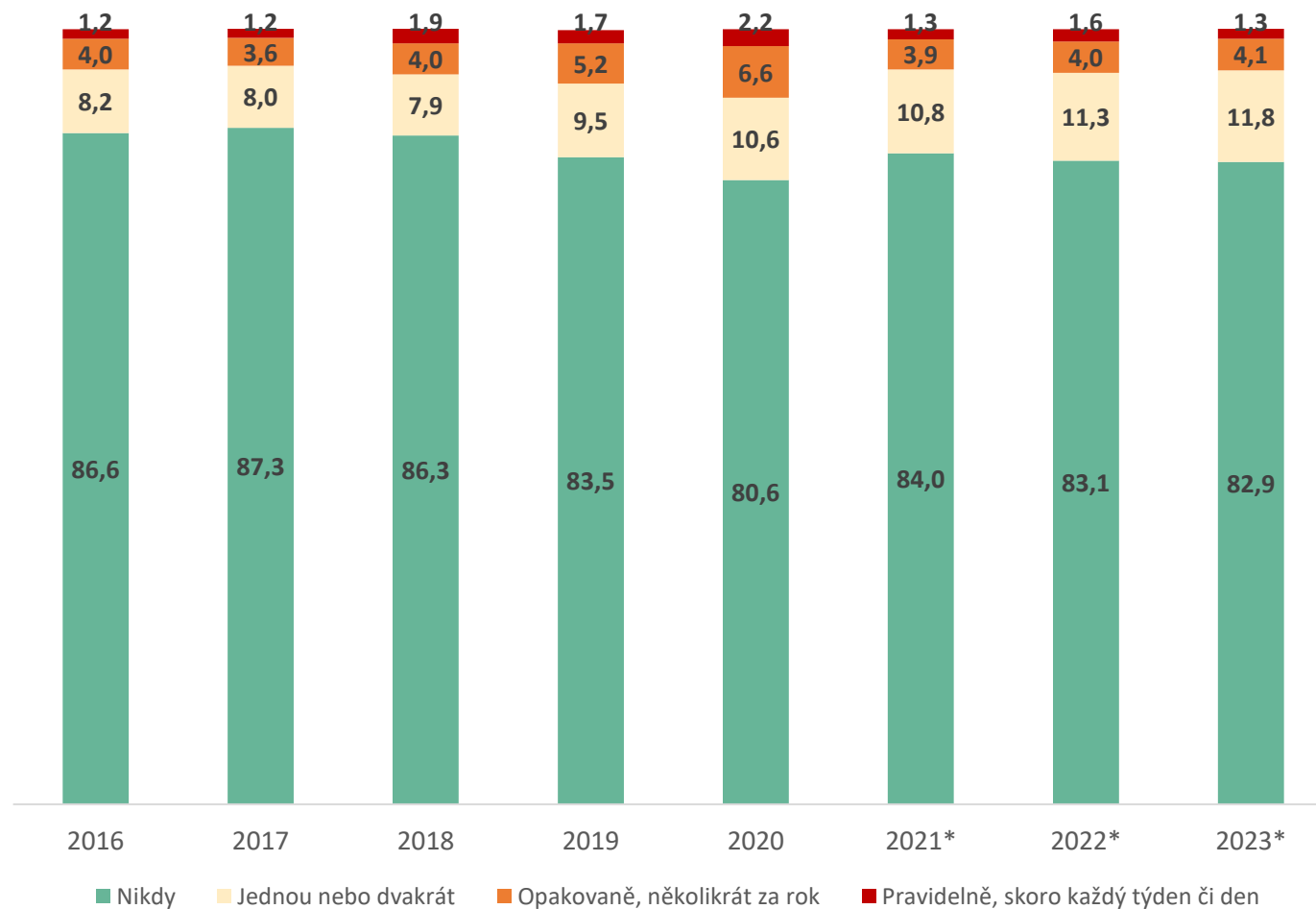
O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Utratil/a jsi na internetu více peněz, než si můžeš dovolit (např. nákupy ve hře, věci z e-shopů)

Výsledky uvedeny v %

Počty žáků, kteří utratili na internetu více peněz, než si mohli dovolit, se ve sledovaném období zvyšovaly až do roku 2020. V roce 2021 došlo naopak k nárůstu podílu žáků, kteří uvedli, že na internetu nikdy neutratili více peněz, než si mohli dovolit (84 %). V dalších letech se tento podíl opět mírně snížil na 83 % žáků v roce 2022 a 82,9 % v roce 2023. V rámci statistické chyby zůstal poměr mezi lety 2022 a 2023 prakticky stejný.

V roce 2023 na internetu alespoň jednou utratilo více peněz, než si mohli dovolit, 17,1 % žáků.

*od roku 2021 jsou nabízeny 4 varianty odpovědí (namísto původních 5).

Loot box 2023

O: Koupil/a sis v posledním roce loot box (box s bonusy, u kterého ses ale chtěl/a nechat překvapit)?

Výsledky uvedeny v %

V roce 2023 jsme poprvé zařadili otázku na lootbox. V uplynulém roce si lootbox (tedy box s bonusy, u kterého se nechali překvapit) ve hře koupilo 8,6 % žáků.

Jednalo se o větší podíl chlapců (14,2 %) nežli dívek (2,8 %).

Excesivní používání internetu

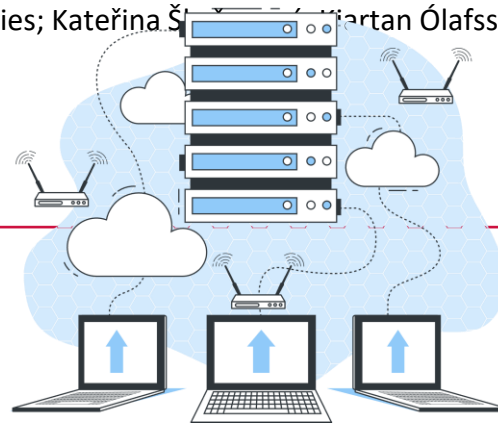
Excessive Internet Use Scale – o nástroji

Škála excesivního používání internetu (EIU) obsahuje 5 položek odpovídajících kritériím modelu behaviorální závislosti, vyjma modifikace nálady (Griffiths, 2005; Škařupová et al., 2015). Tento nástroj je používán mj. v mezinárodním šetření EU Kids Online.

Dle autorů neměří přímo závislost na internetu, nýbrž nadměrné používání internetu, které pojmají jako způsob online prezence, která jedince vystavuje negativním dopadům. V extrémní formě toto nadměrné užívání může vést ke vzniku závislostního chování.

Hranice ohrožení je ve studii pro každou žákovskou populaci určena na základě regresních modelů v bodě, kdy průměrné skóre škály začne zdvojnásobovat šanci na výskyt negativních jevů s excesivním používáním internetu spojenými. Narozdíl od autorů však stanovujeme hranici arbitrárně a za vysoce ohrožené považujeme žáky, kteří odpověděli na čtyři až pět otázek škály jako docela často až velmi často.

Podrobnější informace ke škále na www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563215300091 – Excessive Internet Use and its association with negative experiences: Quasi-validation of a short scale in 25 European countries; Kateřina Škařupová, Martan Ólafsson a Lukáš Blinka.

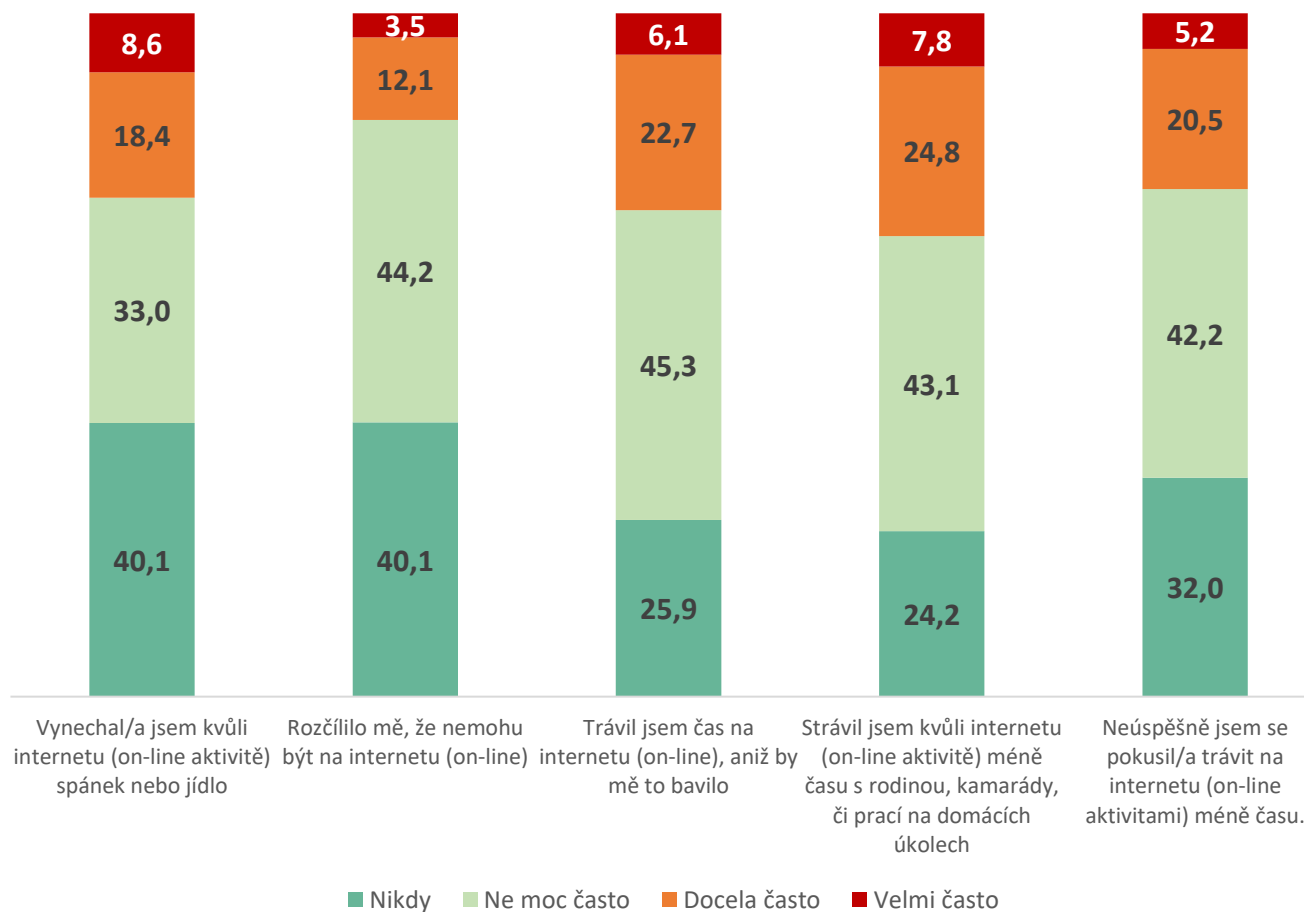
Ohrožení excesivním používáním internetu 2023

Jednotlivé otázky škály EIU

Výsledky jsou uvedeny v %

Na tomto slidu jsou výsledky jednotlivých otázek, ze kterých se skládá škála ohrožení excesivního užívání internetu, pro rok 2023.

8,6 % žáků z výběrového souboru uvedlo, že velmi často vynechal kvůli on-line aktivitě spánek nebo jídlo, dalších 18,4 % uvedlo, že tak činili docela často. Téměř 60 % žáků alespoň někdy údajně rozčílilo, že nemohli být na internetu. 74,1 % žáků uvedlo, že alespoň někdy trávili čas na internetu, aniž by je to bavilo, 28,8 % dokonce docela až velmi často. 32,6 % žáků uvádělo, že trávili kvůli času na internetu méně času s rodinou, kamarády a na úkolech ve frekvenci docela až velmi často. 68 % žáků se údajně alespoň někdy neúspěšně pokusilo trávit na internetu méně času.

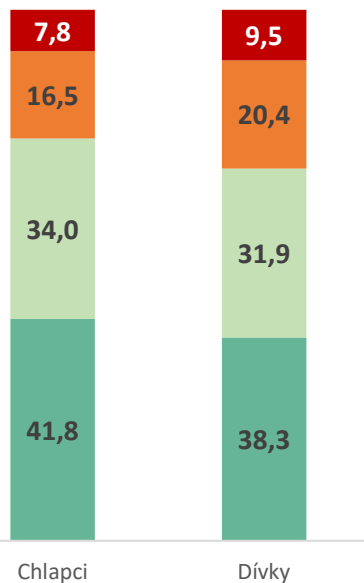

Ohrožení excesivním používáním internetu 2023

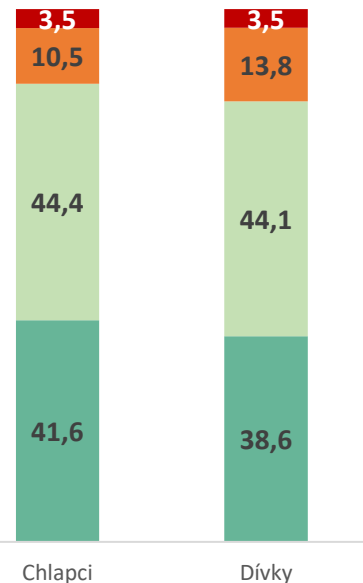
Jednotlivé otázky škály EIU dle pohlaví:

Výsledky jsou uvedeny v %

Vynechal/a jsem kvůli internetu (on-line aktivitě) spánek nebo jídlo

Rozčililo mě, že nemohu být na internetu (on-line)

Trávil/a jsem čas na internetu (on-line), aniž by mě to bavilo

Strávil/a jsem kvůli internetu (on-line aktivitě) méně času s rodinou, kamarády, či prací na domácích úkolech

Neúspěšně jsem se pokusil/a trávit na internetu (on-line aktivitami) méně času.

■ Nikdy ■ Ne moc často
■ Docela často ■ Velmi často

■ Nikdy ■ Ne moc často
■ Docela často ■ Velmi často

■ Nikdy ■ Ne moc často
■ Docela často ■ Velmi často

■ Nikdy ■ Ne moc často
■ Docela často ■ Velmi často

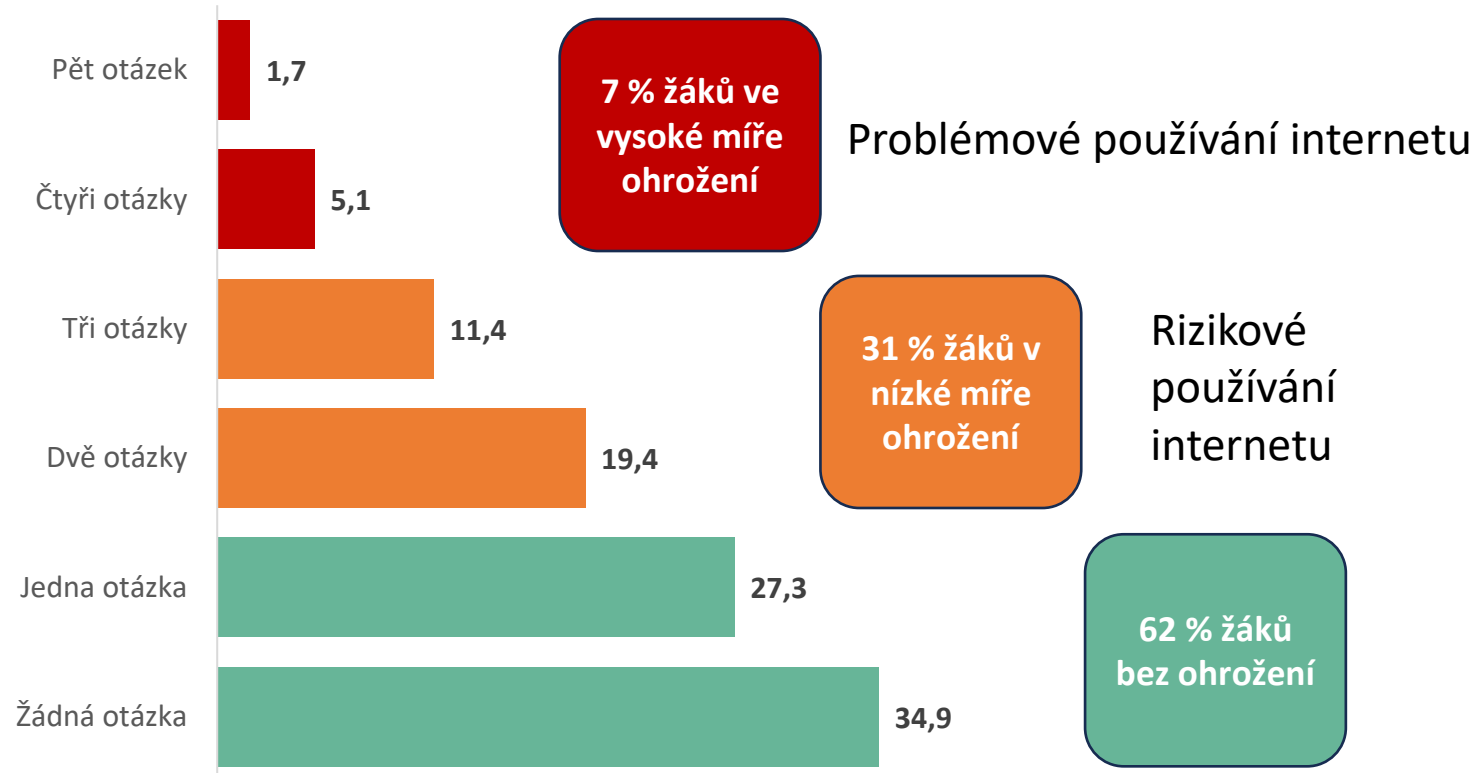
■ Nikdy ■ Ne moc často
■ Docela často ■ Velmi často

Excesivní používání internetu

Odpověděl/a docela často až velmi často na konkrétní počet otázek škály EIU:

Výsledky jsou uvedeny v %

Narozdíl od autorů škály se díváme na výsledky rozdílným pohledem a díváme se podrobně na strukturu a četnosti odpovědí. Vidíme, že extrémních případů, kteří naplňují všech pět dimenzí excesivního užívání internetu, je mezi pražskými žactvem 1,7 %. Už čtyři naplněné dimenze však označujeme za vysokou míru ohrožení a takový stav se tedy týká téměř každého desátého žáka či žákyně. V nízké míře ohrožení se nachází potom téměř třetina všech žáků a žákyně.

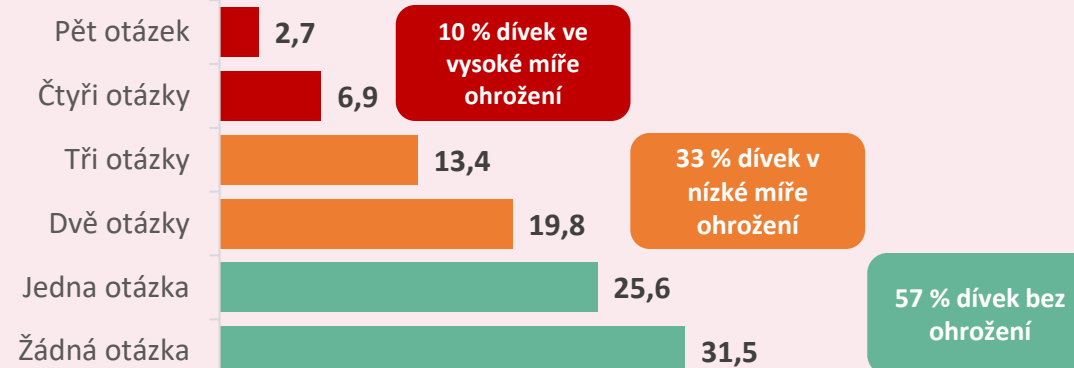
Excesivní používání internetu

Odpověděl/a docela často až velmi často na konkrétní počet otázek škály EUI dle pohlaví:

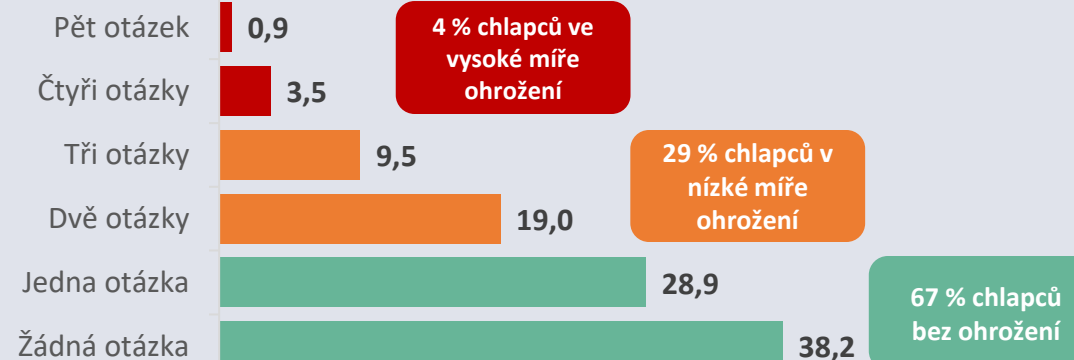
Výsledky jsou uvedeny v %

Při pohledu na dívky a chlapce zvlášť můžeme vidět, že dívek, které spadají do kategorie vysoce ohrožených je v Praze více než dvojnásobné množství než chlapců. Každá desátá dívka naplňuje čtyři až pět dimenzí excesivního používání internetu, zatímco u chlapců je to „jen“ každý dvacátý. V kategorii nízké míry ohrožení se však počty tolik neliší, týká se to přibližně třetiny žáků i žákyň.

Dívky

Chlapci

Ohrožení excesivním používáním internetu 2022–2023

Srovnání otázek v letech 2022 a 2023

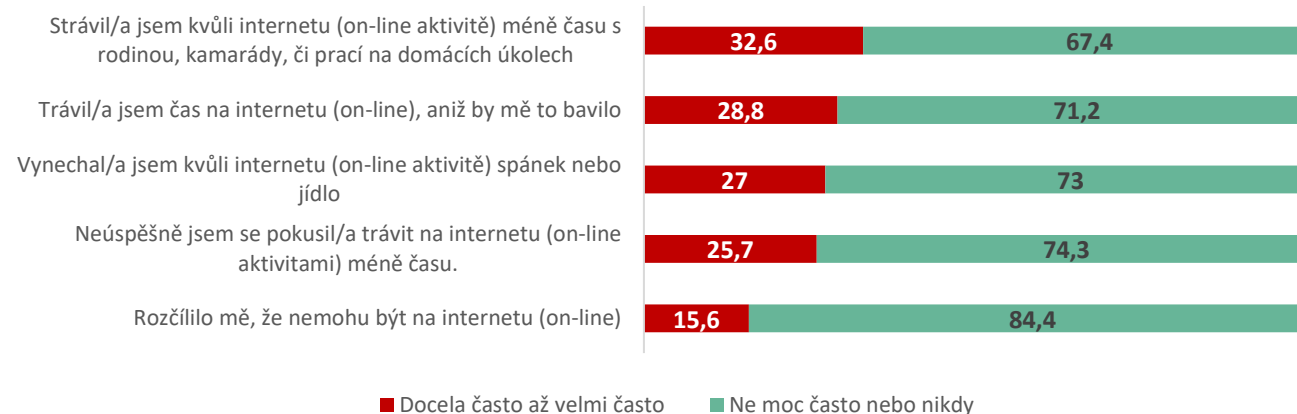
Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2022 jsme poprvé zařadili i výpočet excesivního užívání internetu. Při rozpadu na jednotlivé otázky vidíme, že zastoupení žáků, kteří uvádí rizikové možnosti "docela často" a "velmi často" se pohybují v rozmezí 15 % až 32 %.

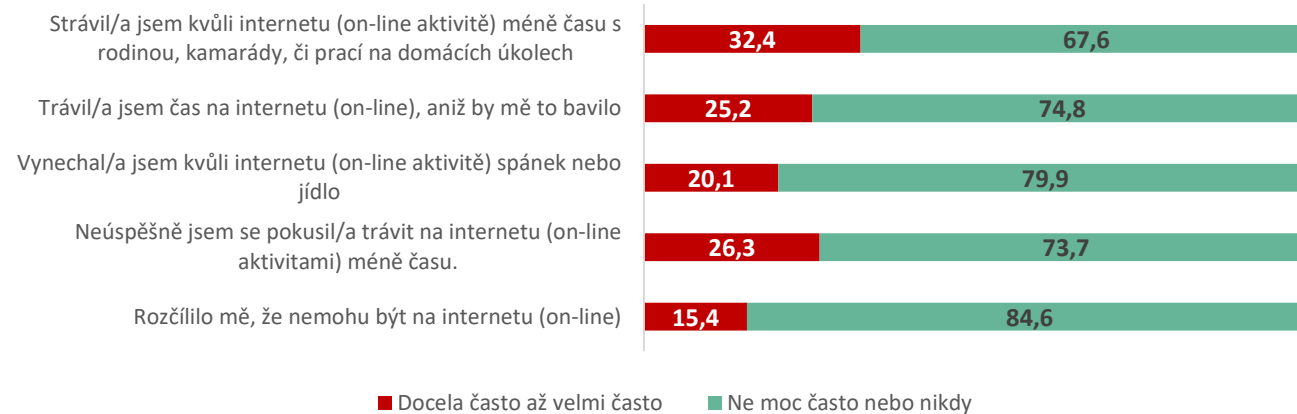
Podíl žáků, kteří (velmi) často tráví čas na internetu, aniž by je to bavilo, že zvýšil z 25,2 % na 28,8 % v roce 2023. Zvýšil se také podíl žáků, kteří vynechali kvůli online aktivitě spánek nebo jídlo z 20,1 % na 27 % v roce 2023.

2023

2022

Ohrožení excesivním používáním internetu 2022–2023

Srovnání otázek v letech 2022 a 2023

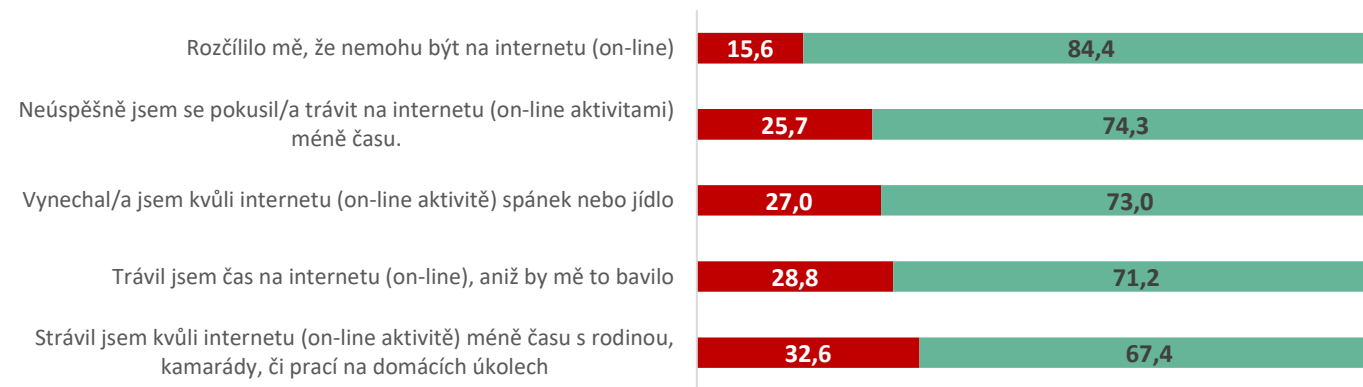
Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2022 jsme poprvé zařadili i výpočet excesivního užívání internetu. Při rozpadu na jednotlivé otázky vidíme, že zastoupení žáků, kteří uvádí rizikové možnosti "docela často" a "velmi často" se pohybují v rozmezí 15 % až 32 %.

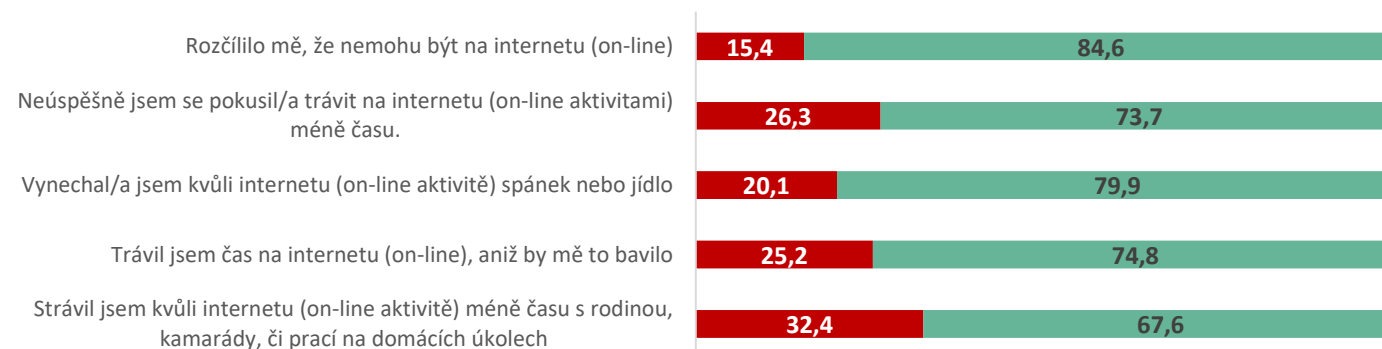
Podíl žáků, kteří (velmi) často tráví čas na internetu, aniž by je to bavilo, že zvýšil z 25,2 % na 28,8 % v roce 2023. Zvýšil se také podíl žáků, kteří vynechali kvůli online aktivitě spánek nebo jídlo z 20,1 % na 27 % v roce 2023.

2023

2022

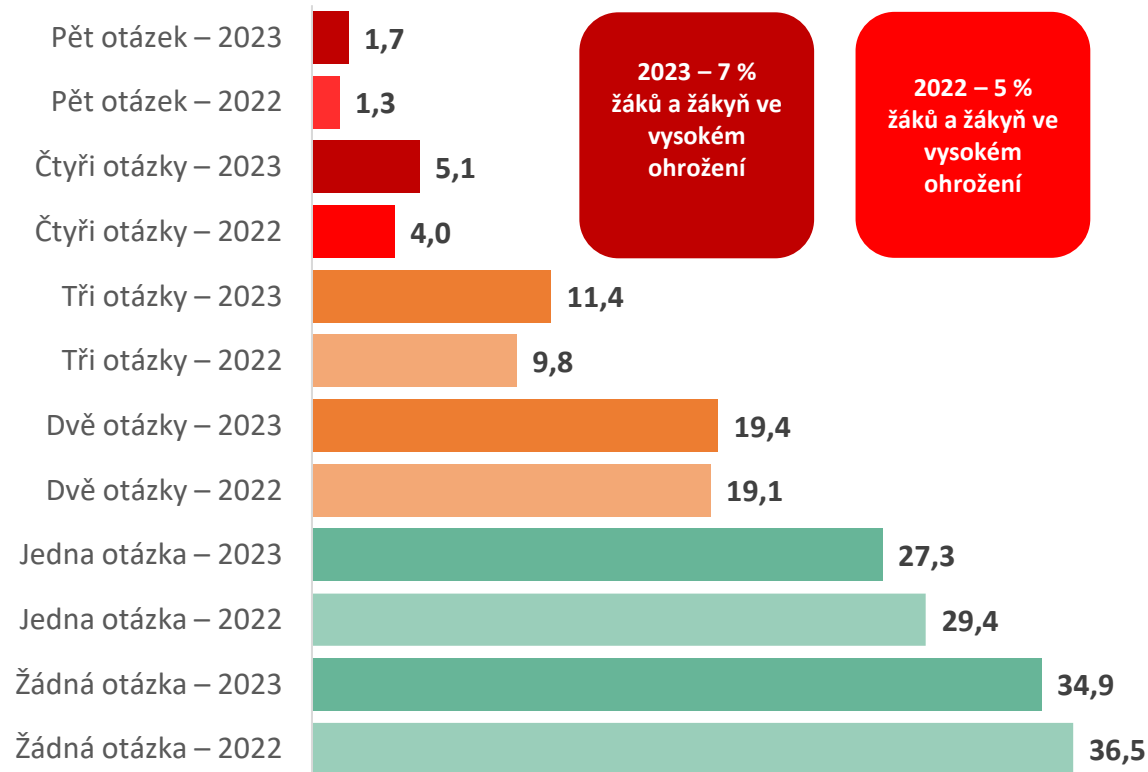
Ohrožení excesivním používáním internetu 2022–2023

Odpověď/a docela často až velmi často na konkrétní počet otázek škály EUI 2022 a 2023

Výsledky jsou uvedeny v %

V případě meziročního srovnání lze vyzorovat mírně stoupající trend, kdy podíl vysoce ohrožených žáků (4 až 5 otázek) a žákyň statisticky významně vzrostl o 2 procentní body, tedy z 5 % na 7% v roce 2023.

U kategorie nízké míry ohrožení (2 a 3 otázky) jsme také zaznamenali nárůst o 2 p.b., a to na 31 % v roce 2023 oproti 29 % z roku 2022.

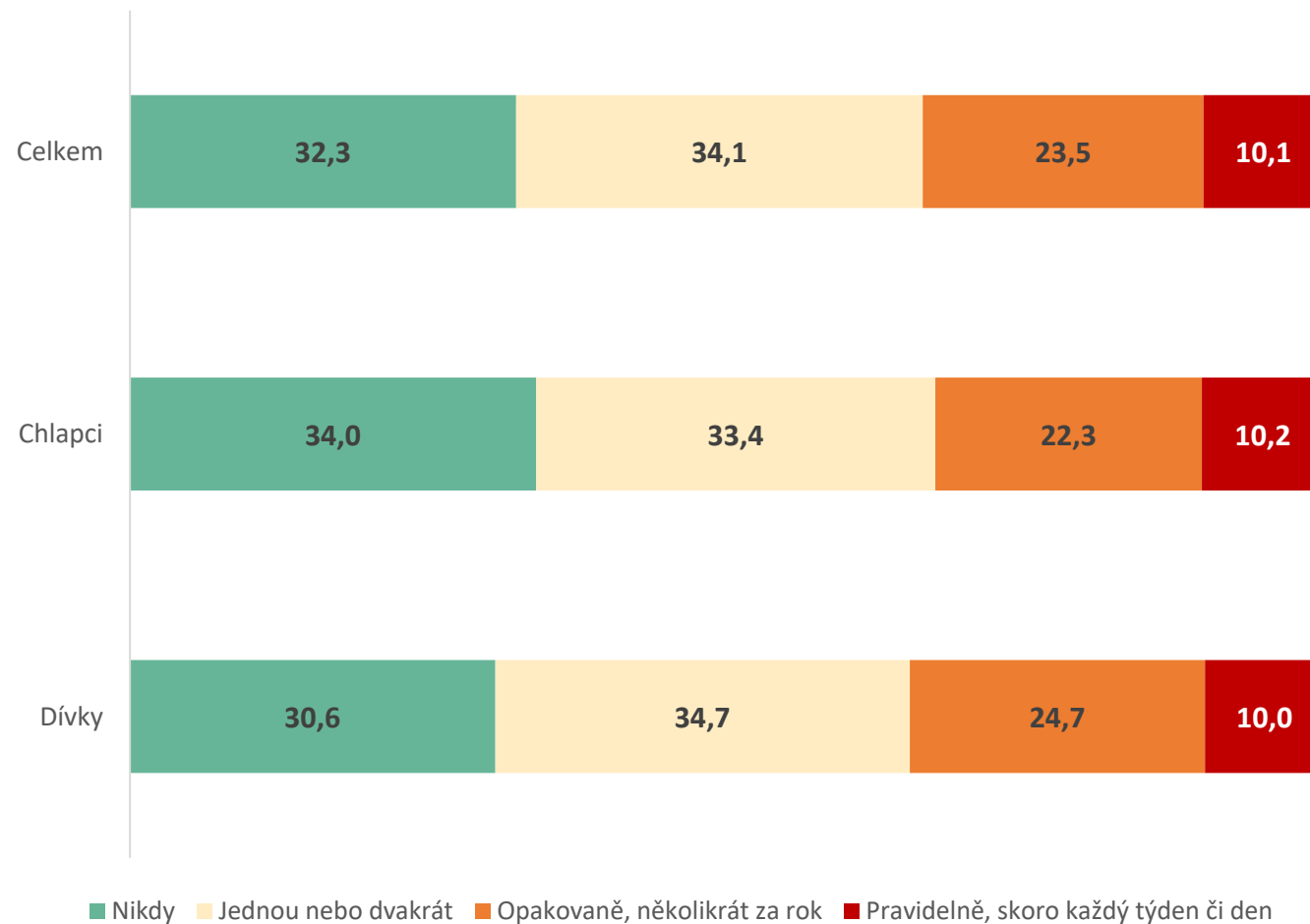
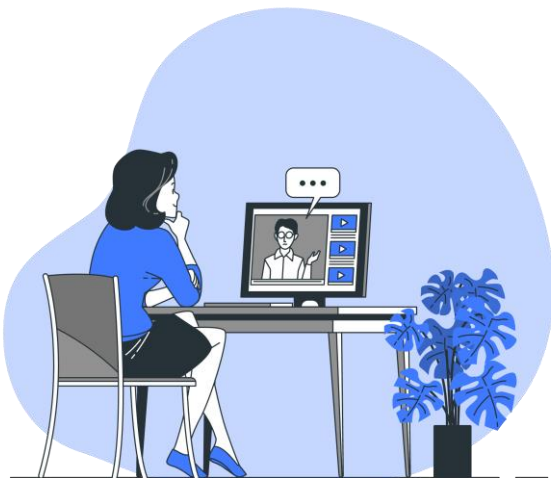
Problémy kvůli nežádoucímu chování

Nežádoucí chování – Sledování videí 2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi měl/a nějaký problém (např. jsi zanedbal/a spánek, jídlo, důležité aktivity):
Kvůli času strávenému sledováním videí

Výsledky
uvedeny v %

67,7 % žáků přiznalo, že mělo v uplynulém roce alespoň jednou problém kvůli sledování videí. Jednalo se o mírně vyšší podíl dívek (69,4 %) nežli chlapců (66 %). 33,6 % žáků mělo problém kvůli sledování videí opakovaně až pravidelně.

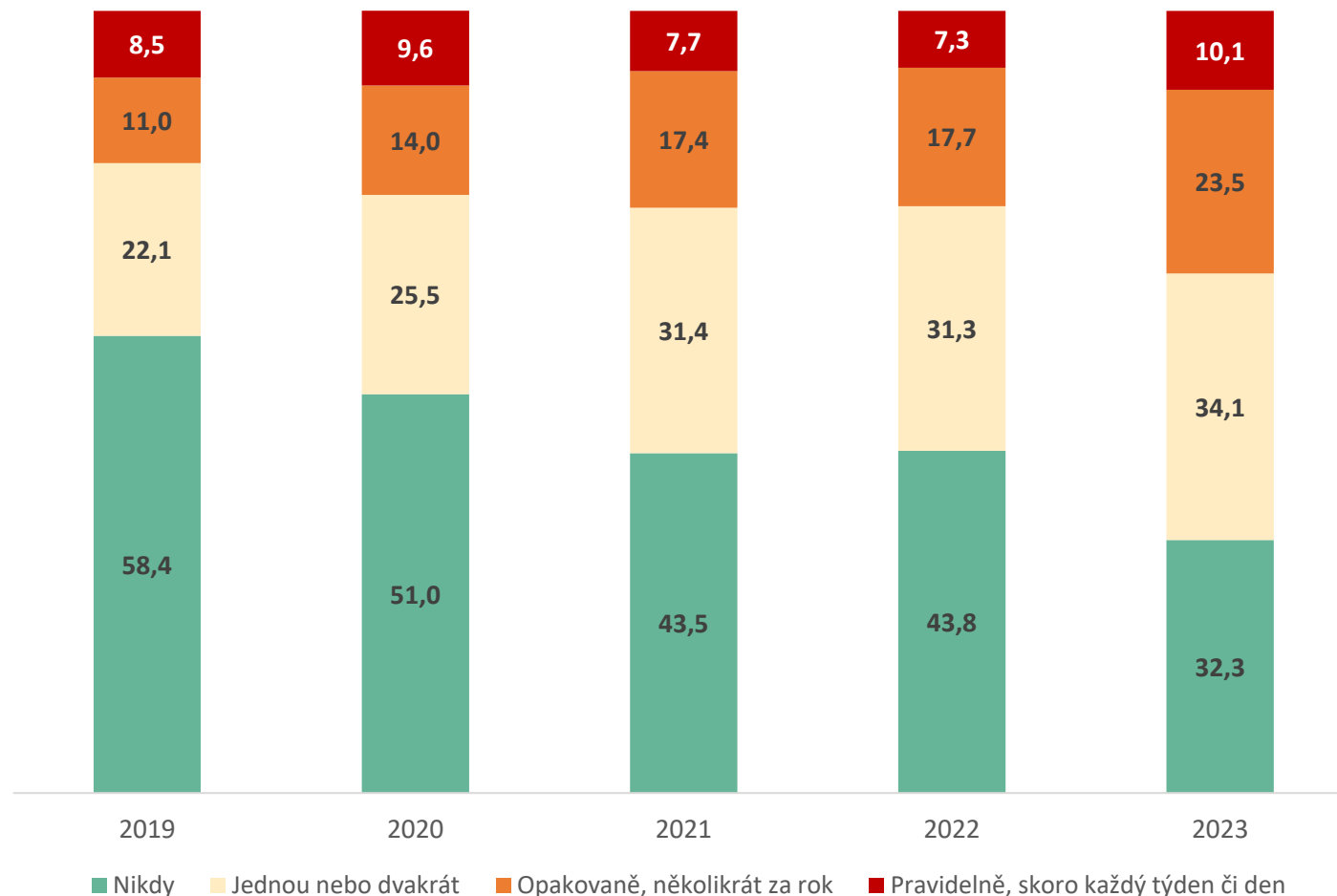
Nežádoucí chování – Sledování videí 2019–2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi měl/a nějaký problém (např. jsi zanedbal/a spánek, jídlo, důležité aktivity)
: Kvůli času strávenému sledováním videí

Výsledky
uvedeny v %

Podíl žáků, kteří měli alespoň jednou problém kvůli sledování videí, se ve sledovaném období zvyšuje. Z 41,6 % v roce 2019 narostl až na 67,7 % v roce 2023.

Opakovaně až pravidelně mělo kvůli sledování videí problém 19,5 % žáků v roce 2019, 25,2 % žáků v roce 2021 až 33,6 % žáků v roce 2023.

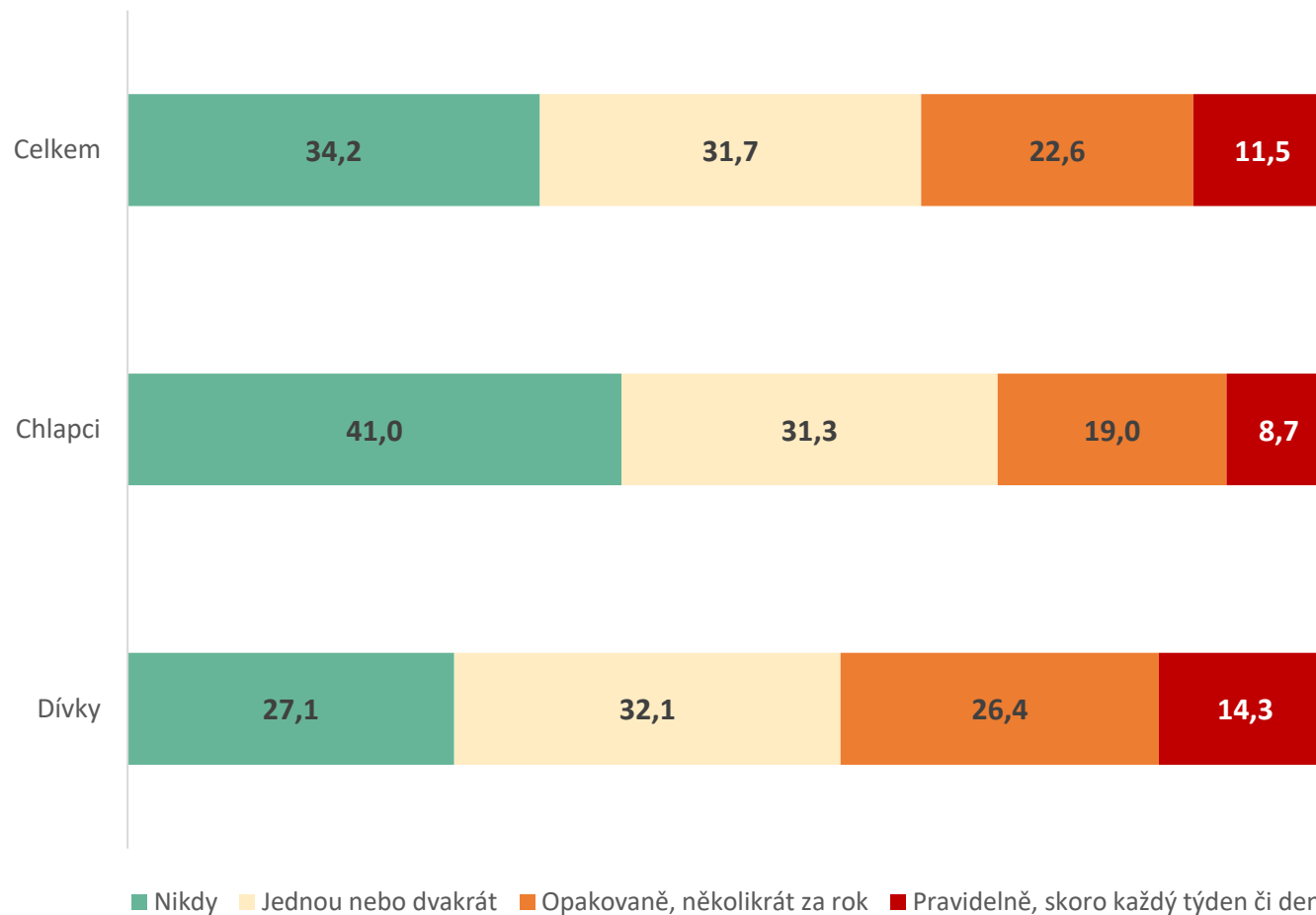
Nežádoucí chování – Sociální sítě 2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi měl/a nějaký problém (např. jsi zanedbal/a spánek, jídlo, důležité aktivity):
Kvůli času strávenému na sociálních sítích

Výsledky
uvedeny v %

Alespoň jednou mělo kvůli času na sociálních sítích problém 65,8 % žáků, jednalo se o větší podíl dívek (72,9 %) nežli chlapců (59 %).

Opakovaně má problémy kvůli času na sociálních sítích 22,6 % žáků (19 % chlapců a 26,4 % dívek), dalších 11,5 % pak pravidelně, skoro každý týden či den.

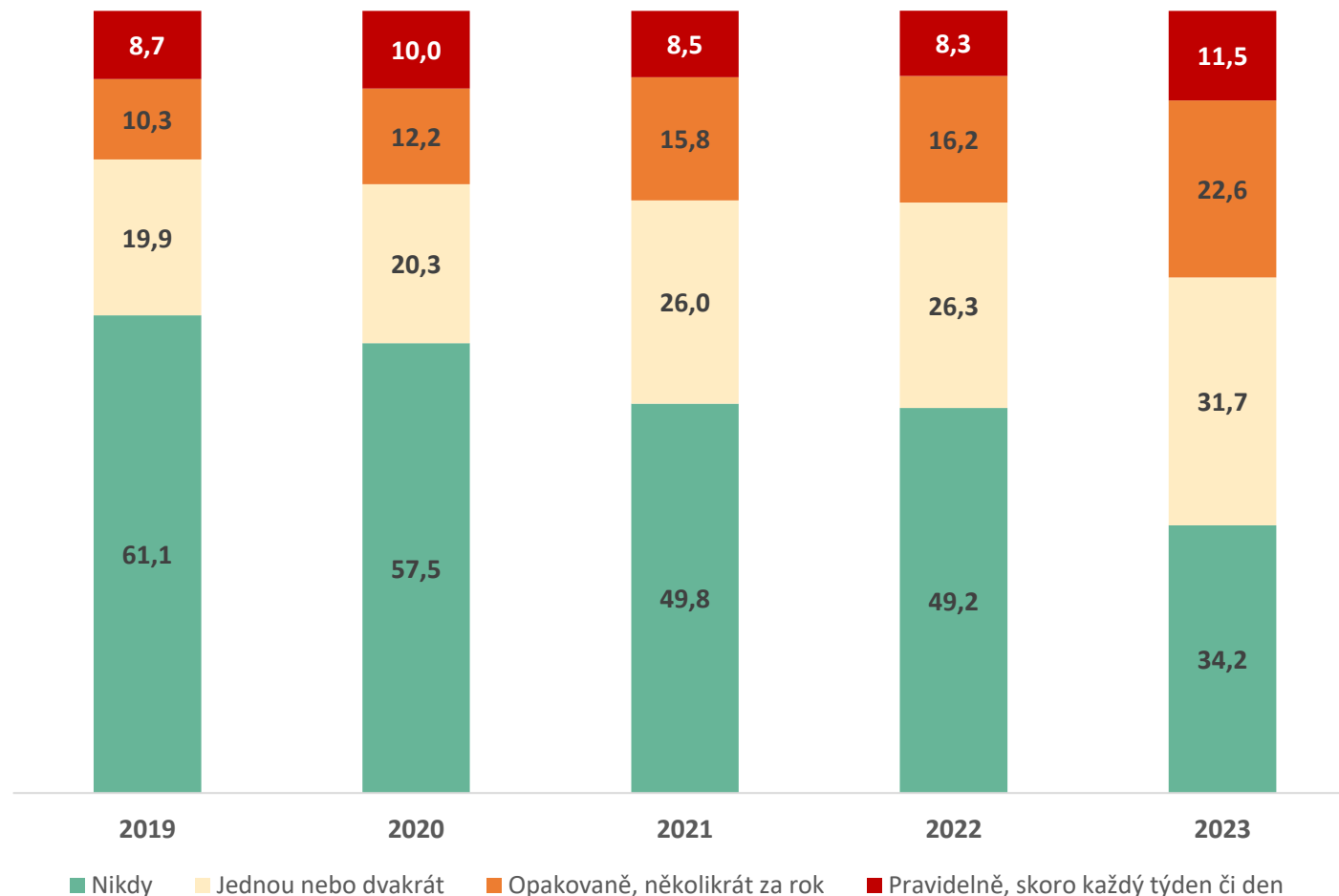
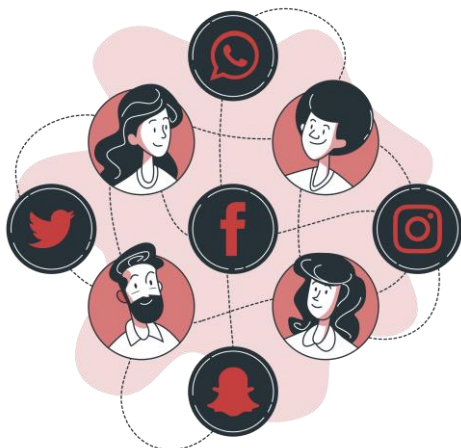
Nežádoucí chování – Sociální sítě 2019–2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi měl/a nějaký problém (např. jsi zanedbal/a spánek, jídlo, důležité aktivity):
Kvůli času strávenému na sociálních sítích

Výsledky
uvedeny v %

Podíl žáků, kteří měli alespoň jednou problém kvůli času na sociálních sítích se ve sledovaných letech zvyšuje. Z původních 38,9 % v roce 2019, přes 50,2 % v roce 2021 až na 65,8 % v roce 2023.

Roste i podíl žáků, kteří mají problémy opakovaně až pravidelně – z 19 % v roce 2019 vzrostl na 34,1 % v roce 2023.

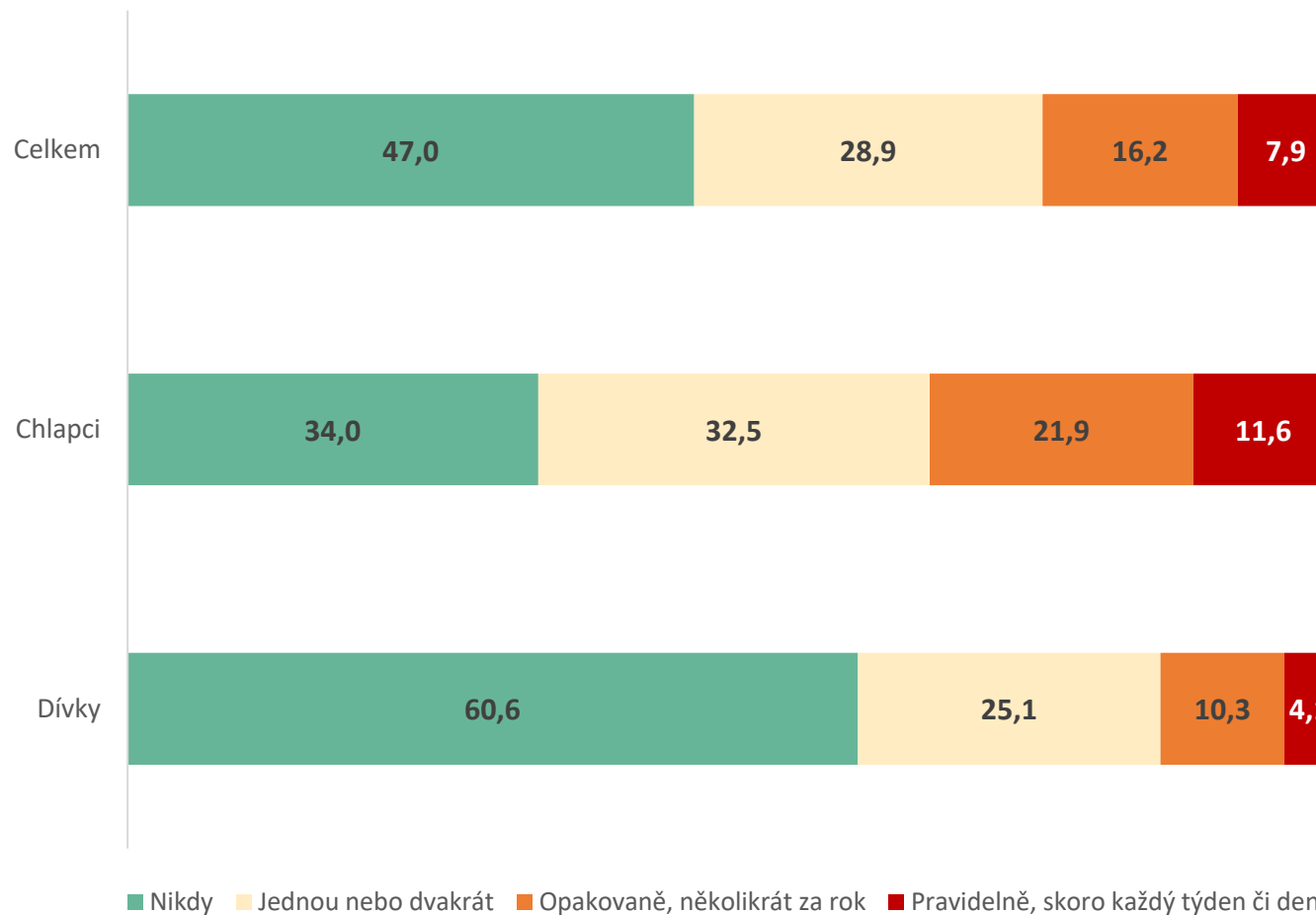
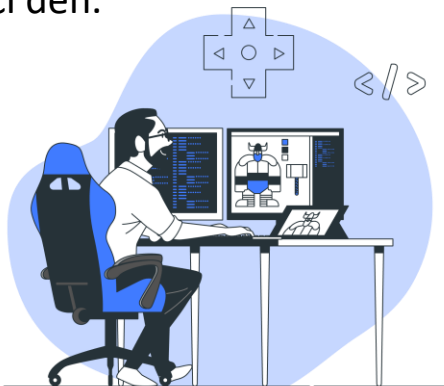
Nežádoucí chování – Hraní her 2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi měl/a nějaký problém (např. jsi zanedbal/a spánek, jídlo, důležité aktivity):
Kvůli času strávenému hraním digitálních her (PC, konzole, mobil atd.)

Výsledky
uvedeny v %

53 % žáků mělo v roce 2023 alespoň jednu problém kvůli hraní digitálních her. Jedná se o výrazně vyšší podíl chlapců (66 %) nežli dívek (39,4 %).

21,9 % chlapců má kvůli hraní her problémy opakovaně, dalších 11,6 % pak pravidelně, skoro každý týden či den.

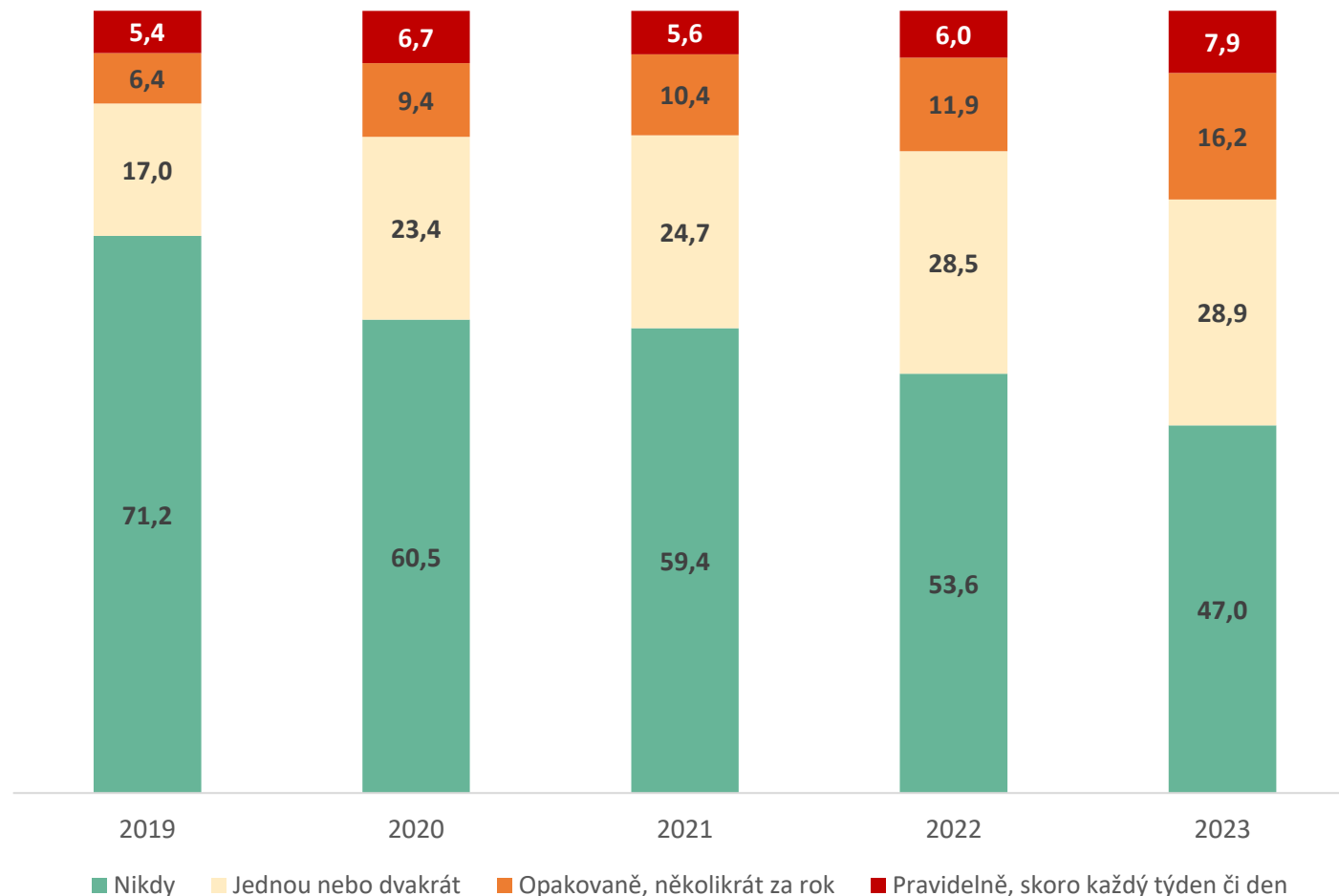
Nežádoucí chování – Hraní her 2019–2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi měl/a nějaký problém (např. jsi zanedbal/a spánek, jídlo, důležité aktivity):
Kvůli času strávenému hraním digitálních her (PC, konzole, mobil atd.)

Výsledky uvedeny v %

Podíl žáků, kteří měli alespoň jednu problém kvůli hraní her se zvýšil ve sledovaných letech z 28,8 % v roce 2019 na více než polovinu (53 %) v roce 2023.

Zvýšil se také podíl žáků mající problém opakovaně (z 6,4 % v roce 2019 na 16,2 % v roce 2023) až pravidelně (dalších 5,4 % žáků v roce 2019 a 7,9 % v roce 2023).

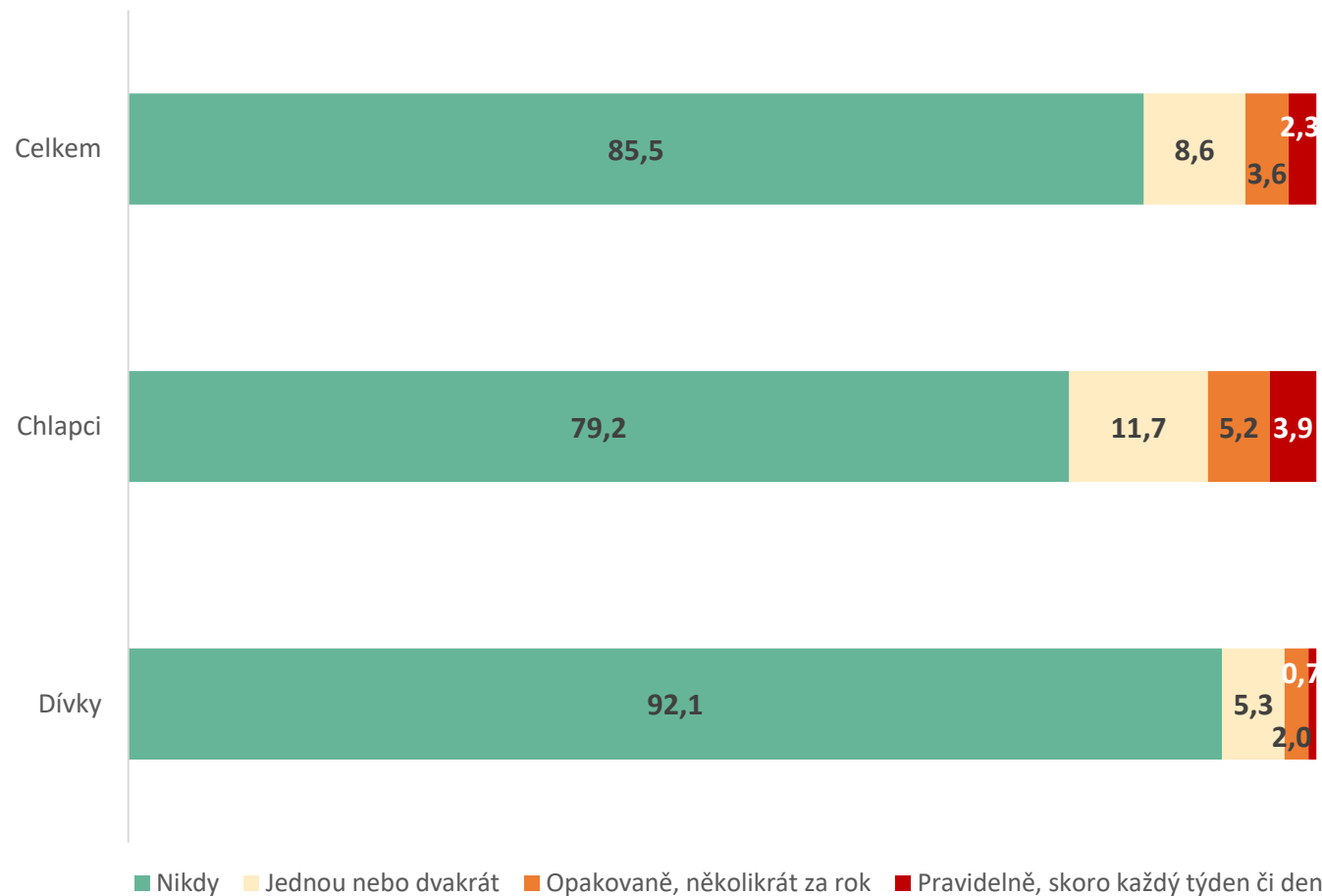

Nežádoucí chování – Erotický obsah 2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi měl/a nějaký problém (např. jsi zanedbal/a spánek, jídlo, důležité aktivity):
Kvůli sledování erotického obsahu

Výsledky
uvedeny v %

Alespoň jednou mělo v uplynulém roce problém kvůli sledování erotického obsahu 14,5 % žáků. Jednalo se o větší podíl chlapců (20,8 %) nežli dívek (7,9 %).

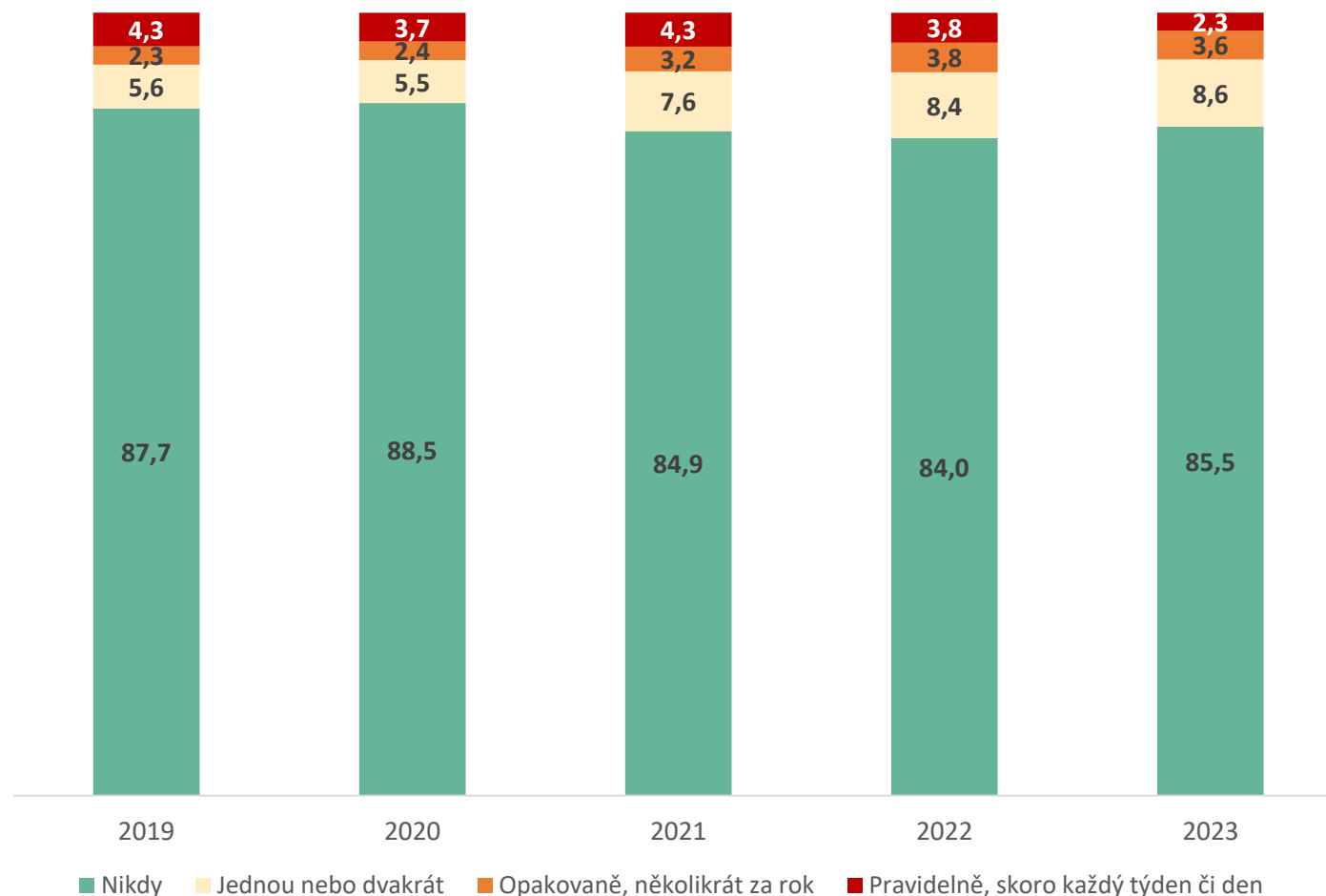

Nežádoucí chování – Erotický obsah 2019–2023

O: Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi měl/a nějaký problém (např. jsi zanedbal/a spánek, jídlo, důležité aktivity):
Kvůli sledování erotického obsahu

Výsledky
uvedeny v %

Podíl žáků, kteří měli alespoň jednou problém kvůli sledování erotického obsahu, se ve sledovaných letech pohybuje mezi 11 až 16 %. Nejvyšší podíl 16 % byl v loňském roce, v tom letošním (2023) se snížil na 14,5 %.

Závislost na hraní digitálních her (Test herní poruchy – GDT)

Závislost na hraní digitálních her GDT – o nástroji

Test herní poruchy (zkráceně GDT) je standardizovaný hodnotící nástroj, který se skládá ze 4 položek odrážejících klíčové diagnostické znaky poruchy hraní digitálních her (gaming disorder)*. Do češtiny byla škála přeložena v roce 2020 (Suchá, J., Pipová, H., Dolejš, M., Komrska, Š.).

GDT zkoumá herní aktivity v uplynulých 12 měsících (kritéria WHO jsou založena na trvalém a opakovaném hraní) bez ohledu na zařízení používané k hraní (konzole, počítač, telefon, ...). Cílem není diagnostikovat herní poruchu (GD), ale posoudit závažnost chování a doprovodné škodlivé účinky na život hráče.

Žáci odpovídají na jednotlivé otázky a na základě odpovědí je vypočítáno celkové skóre žáka, které se pohybuje v rozmezí od 4 do 20 bodů. Čím vyšší výsledné skóre je, tím vyšší je také riziko závislosti na hraní her. Je doporučeno, aby odpovědi s hodnotou 4 („často“) nebo 5 („velmi často“) na kteroukoli ze čtyř položek byly považovány za splnění daného kritéria GD. Pokud hráč dosáhne splnění 4 kritérií (ať už pomocí hodnocení „často“ nebo „velmi často“), lze ho označit jako rizikového z hlediska závislosti na digitálních hrách. Na základě tohoto lze identifikovat potenciálně závislé hráče a hráče bez závislosti (Pontes a kol., 2019).

*dle MKN-11 (WHO 2023). Porucha hraní digitálních her (uvedená pod kódem 6C51) patří do diagnostické kategorie Poruchy způsobené návykovým chováním.

Digitální hry – jednotlivé otázky 2023

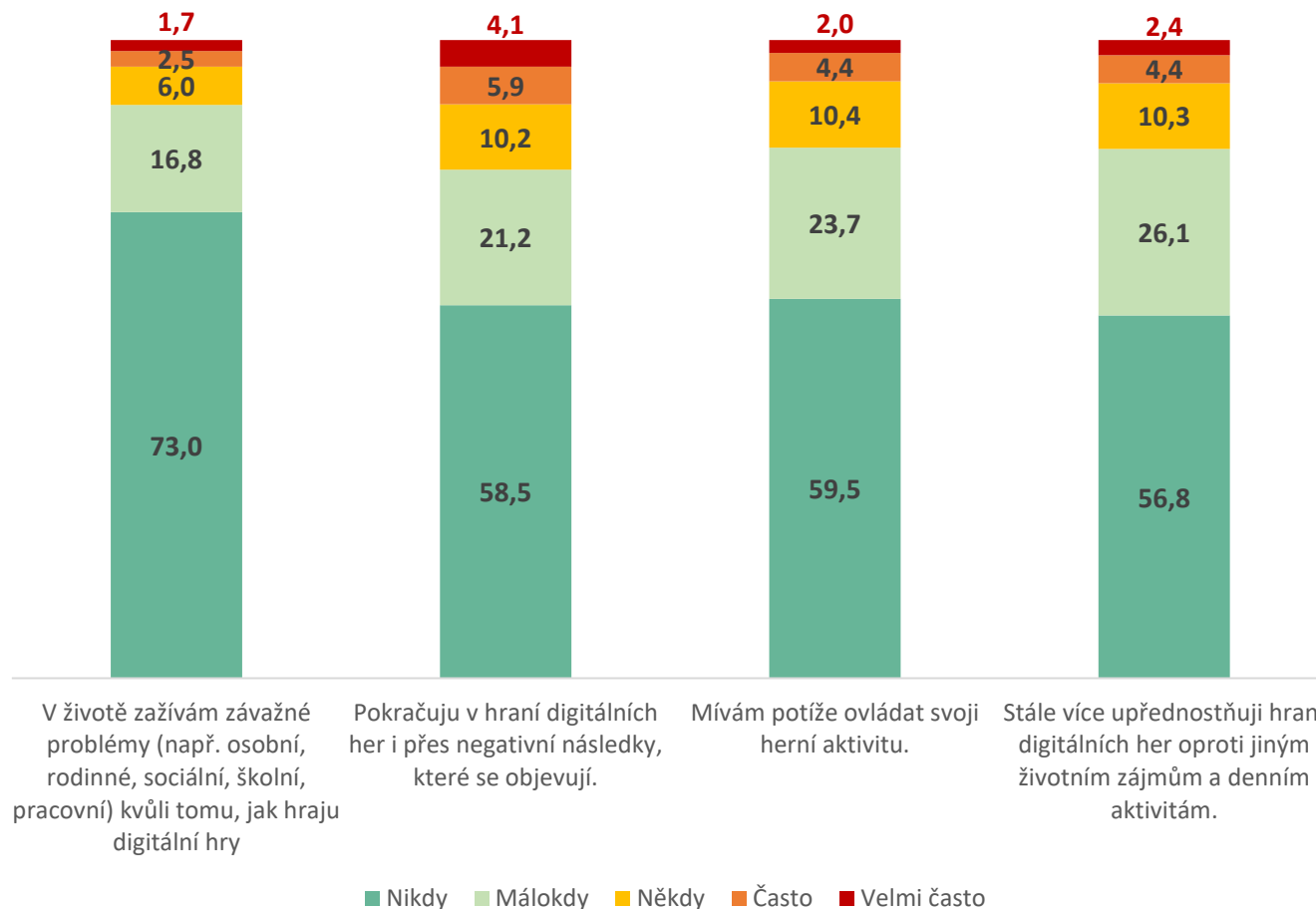
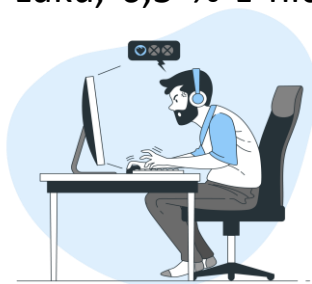
O: Kolikrát v uplynulém roce:

Výsledky jsou uvedeny v %

43,2 % žáků alespoň někdy upřednostnilo hraní digitálních her oproti jiným aktivitám. 6,7 % z nich dokonce často až velmi často.

41,5 % žáků alespoň někdy pokračovalo v hraní digitálních her i přes negativní následky, 10,1 % z nich dokonce často až velmi často.

Alespoň někdy mělo potíže ovládat svoji herní aktivitu 40,5 % žáků, 6,5 % z nich často až velmi často.

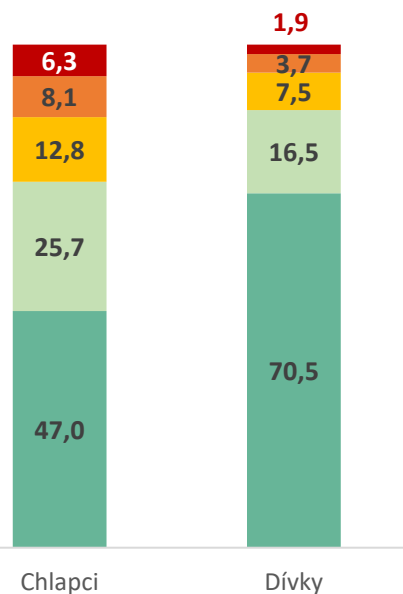

Digitální hry – dle pohlaví 2023

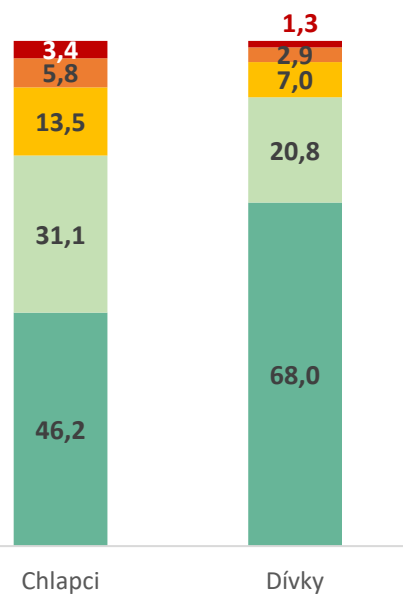
Jednotlivé otázky škály dle pohlaví:

Výsledky jsou uvedeny v %

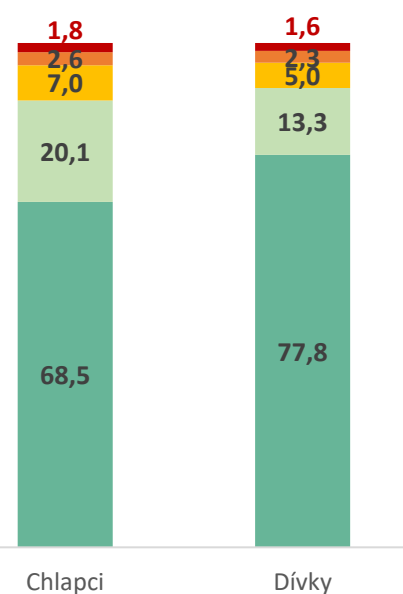
Pokračuju v hraní digitálních her i přes negativní následky, které se objevují.

Stále více upřednostňuji hraní digitálních her oproti jiným životním zájmům a denním aktivitám.

V životě zažívám závažné problémy (např. osobní, rodinné, sociální, školní, pracovní) kvůli tomu, jak hraju digitální hry

Mívám potíže ovládat svoji herní aktivitu.

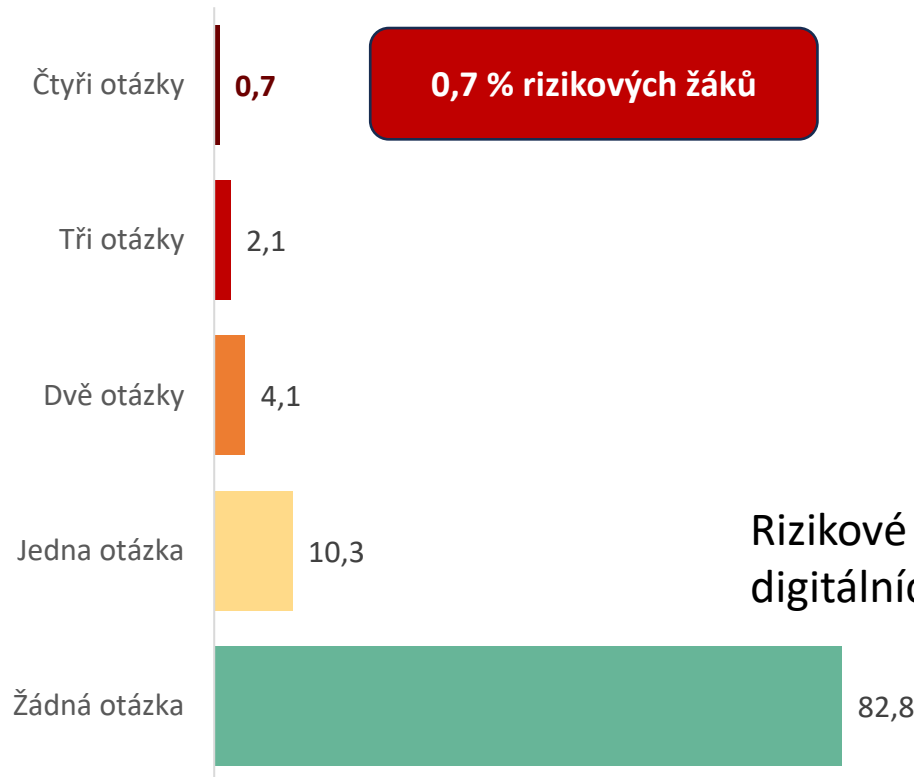
■ Nikdy ■ Málokdy ■ Někdy ■ Často ■ Velmi často

Digitální hry – 2023

Odpověděl/a často až velmi často na konkrétní počet otázek škály GDT:

Výsledky jsou uvedeny v %

Přestože se riziko herní poruchy týká jen necelého jednoho procenta žáků, lze se zaměřit i na naplňování dimenzí dle definice poruchy. Minimálně jednu z nich v roce 2023 naplňuje téměř každý pátý žák nebo žákyně.

V riziku závislosti na hraní digitálních her

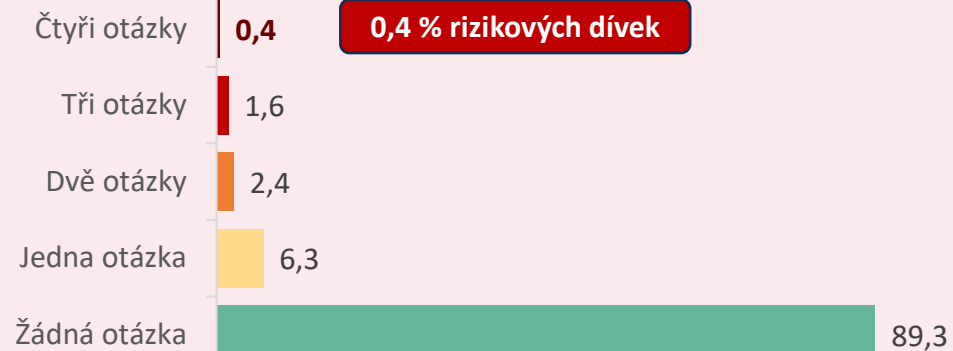
Digitální hry – dle pohlaví 2023

Odpověděl/a často až velmi často na konkrétní počet otázek škály GDT dle pohlaví:

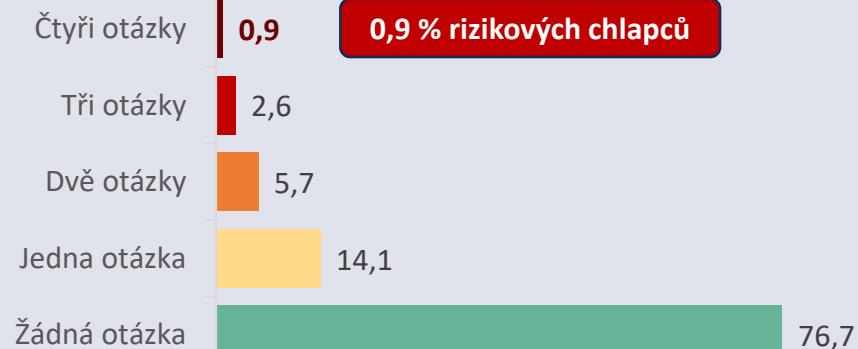
Výsledky jsou uvedeny v %

Při pohledu na frekvenci odpovědí často až velmi často je zřejmé, že ohrožení závislostí na digitálních hrách jsou zejména chlapci a to téměř v dvojnásobné míře než dívky. Ačkoliv se tento problém v rizikové formě netýká nijak velké části žákovské populace, důvodem k pozornosti může být že alespoň jednu z dimenzí definované GD naplňuje přibližně každá desátá dívka a přibližně každý čtvrtý chlapec.

Dívky

Chlapci

Rizikové chování na internetu

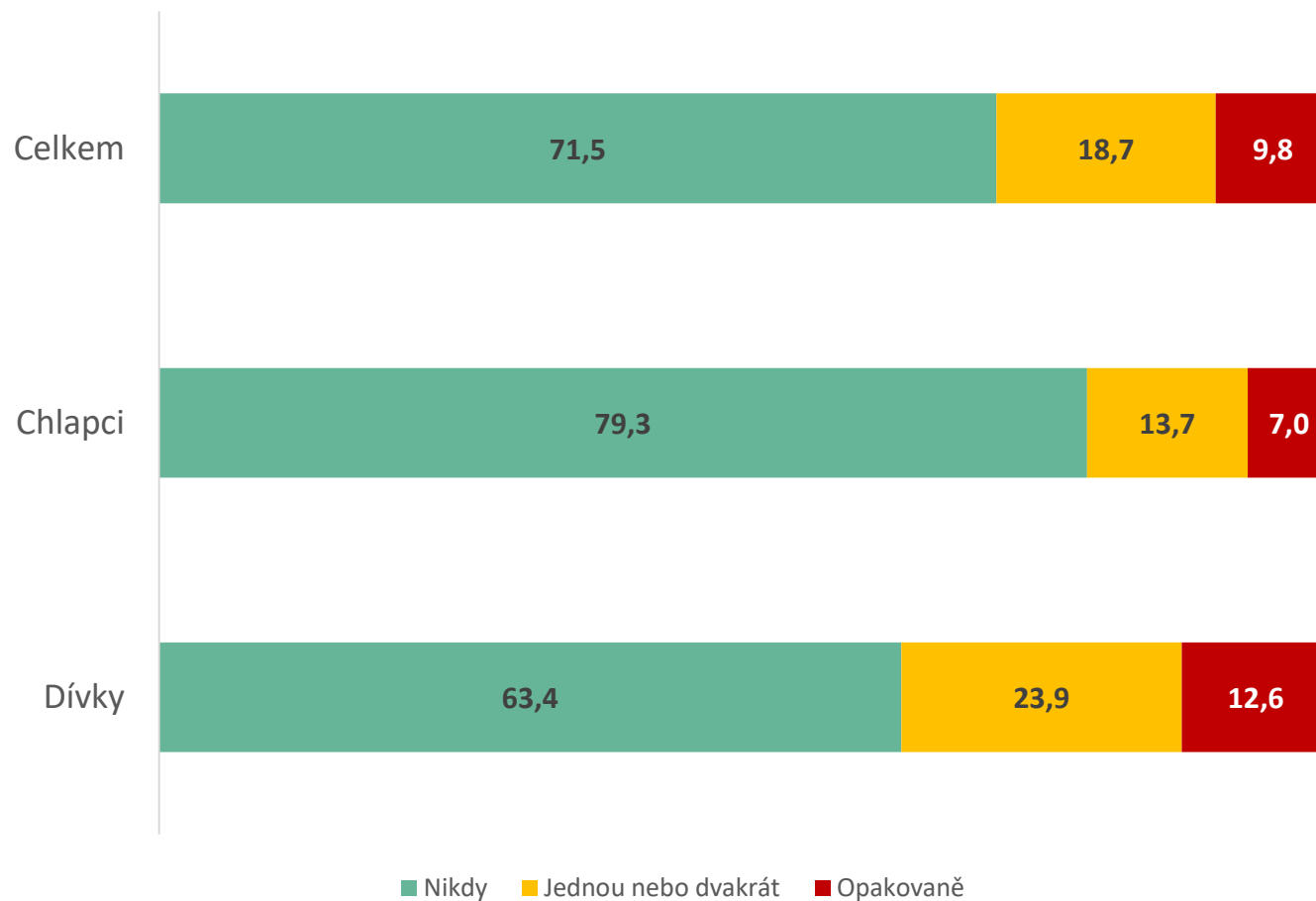
Erotická nabídka 2023

O: Kontaktoval Tě za uplynulý rok na internetu někdo cizí s erotickou nabídkou?
(nevýžádané chytování o sexu, nabídkou peněz za tvoje intimní fotografie, atd.)

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 bylo alespoň jednou s erotickou nabídkou kontaktováno 28,5 %. Jednalo se o větší podíl dívek (36,6 %) nežli chlapců (20,7 %).

Kontaktováno opakovaně bylo tímto způsobem potom 12,6 % dívek a 7 % chlapců.

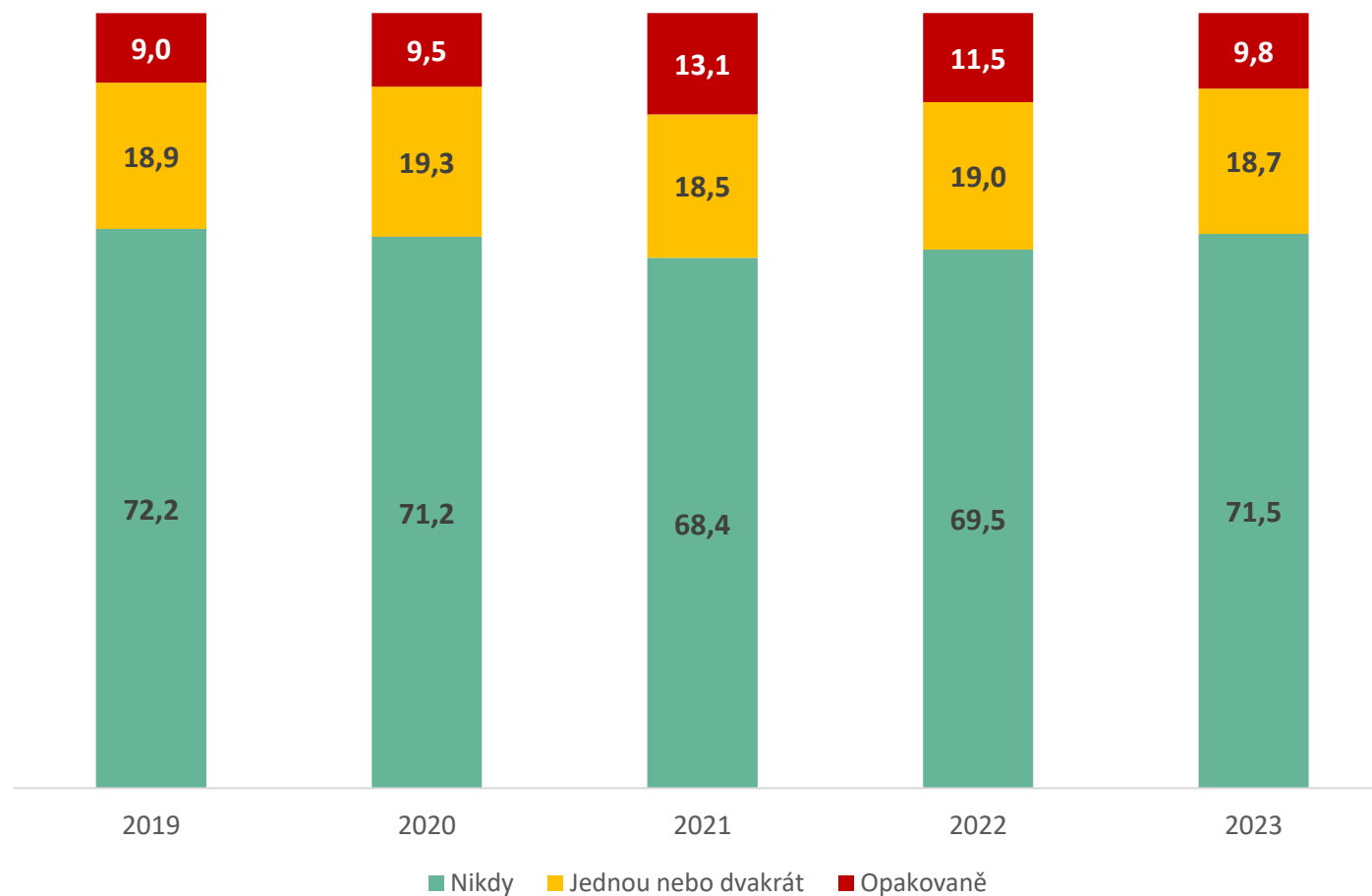
Erotická nabídka v letech 2019–2023

O: Kontaktoval Tě za uplynulý rok na internetu někdo cizí s erotickou nabídkou?
(nevyžádané chytování o sexu, nabídkou peněz za tvoje intimní fotografie, atd.)

Výsledky jsou uvedeny v %

Podíl žáků, kteří byli v uplynulém roce kontaktováni s erotickou nabídkou, se ve sledovaných letech pohybuje v rozmezí od 27 % do 31 %.

Oproti loňskému roku tento podíl klesl z 30,5 % na 28,5 %.

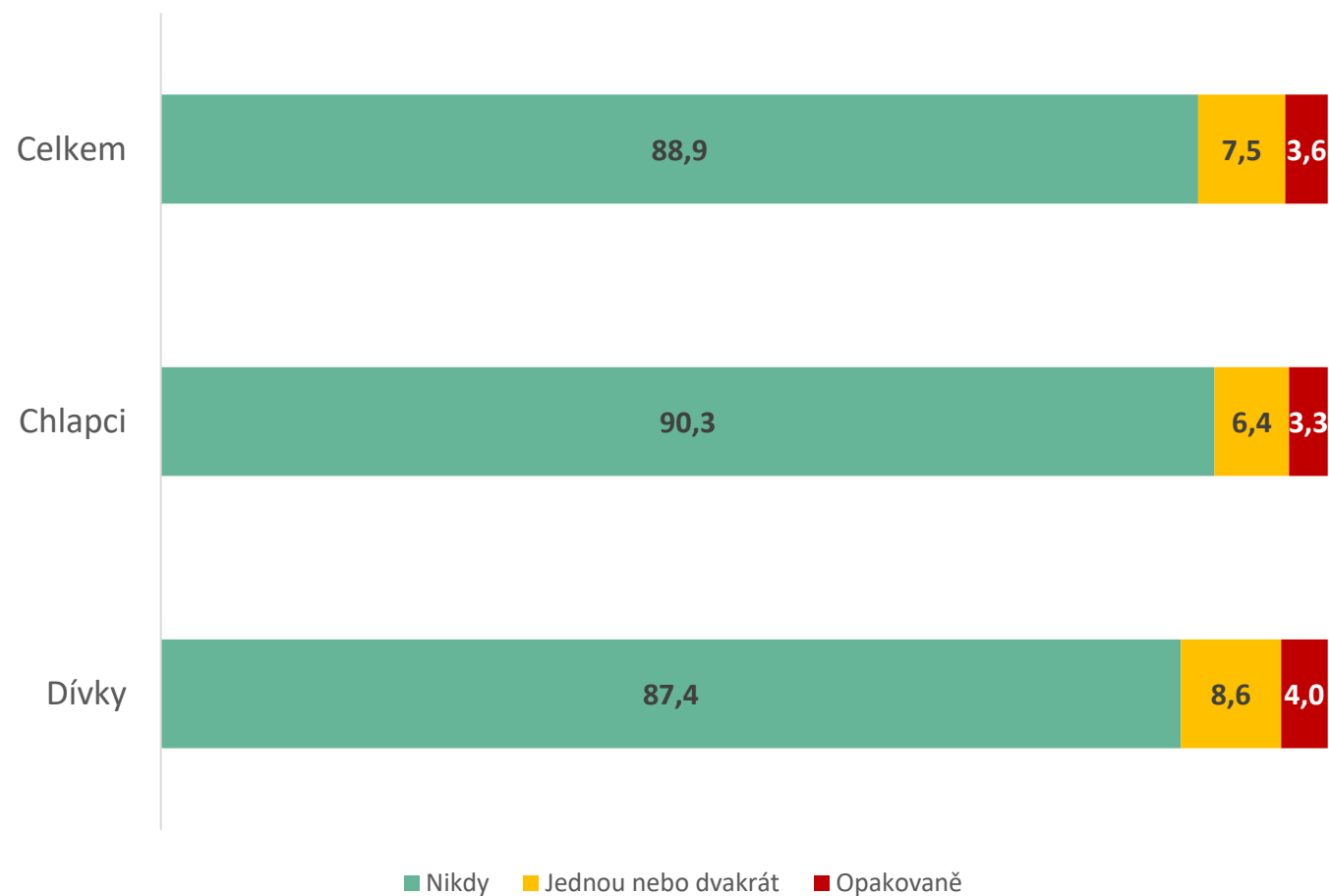

Fotografie a videa 2023

O: Posílal/a jsi někomu za uplynulý rok fotku nebo video, kde jsi nahý/á nebo ve spodním prádle?

Výsledky jsou uvedeny v %

11,1 % žáků v uplynulém roce poslali alespoň jednou svoji intimní fotografii nebo video (nahou, nebo ve spodním prádle). Jednalo se o mírně vyšší podíl dívek (12,6 %) nežli chlapců (9,7 %). 3,3 % chlapců a 4 % dívek tak učinili opakovaně.

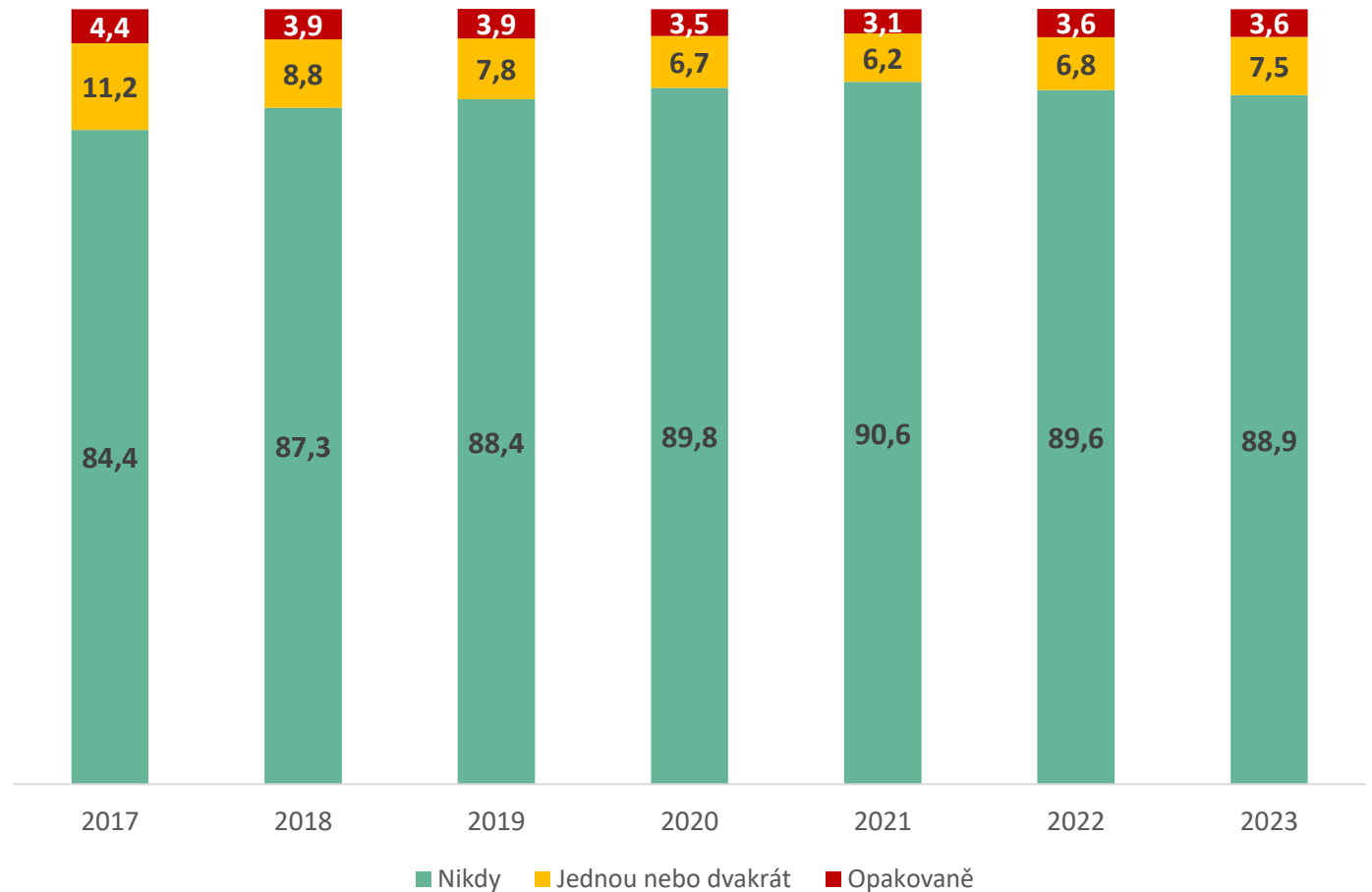

Fotografie a videa v letech 2017–2023

O: Posílal/a jsi někomu za uplynulý rok fotku nebo video, kde jsi nahý/á nebo ve spodním prádle?

Výsledky jsou uvedeny v %

Podíl žáků, kteří v uplynulém roce někomu poslali svoji intimní fotografii nebo video měl do roku 2021 sestupnou tendenci (z 15,6 % postupně klesl na 9,4 % v roce 2021). Potom se začal opět mírně zvyšovat na 10,4 % v roce 2022 a 11,1 % v roce 2023.

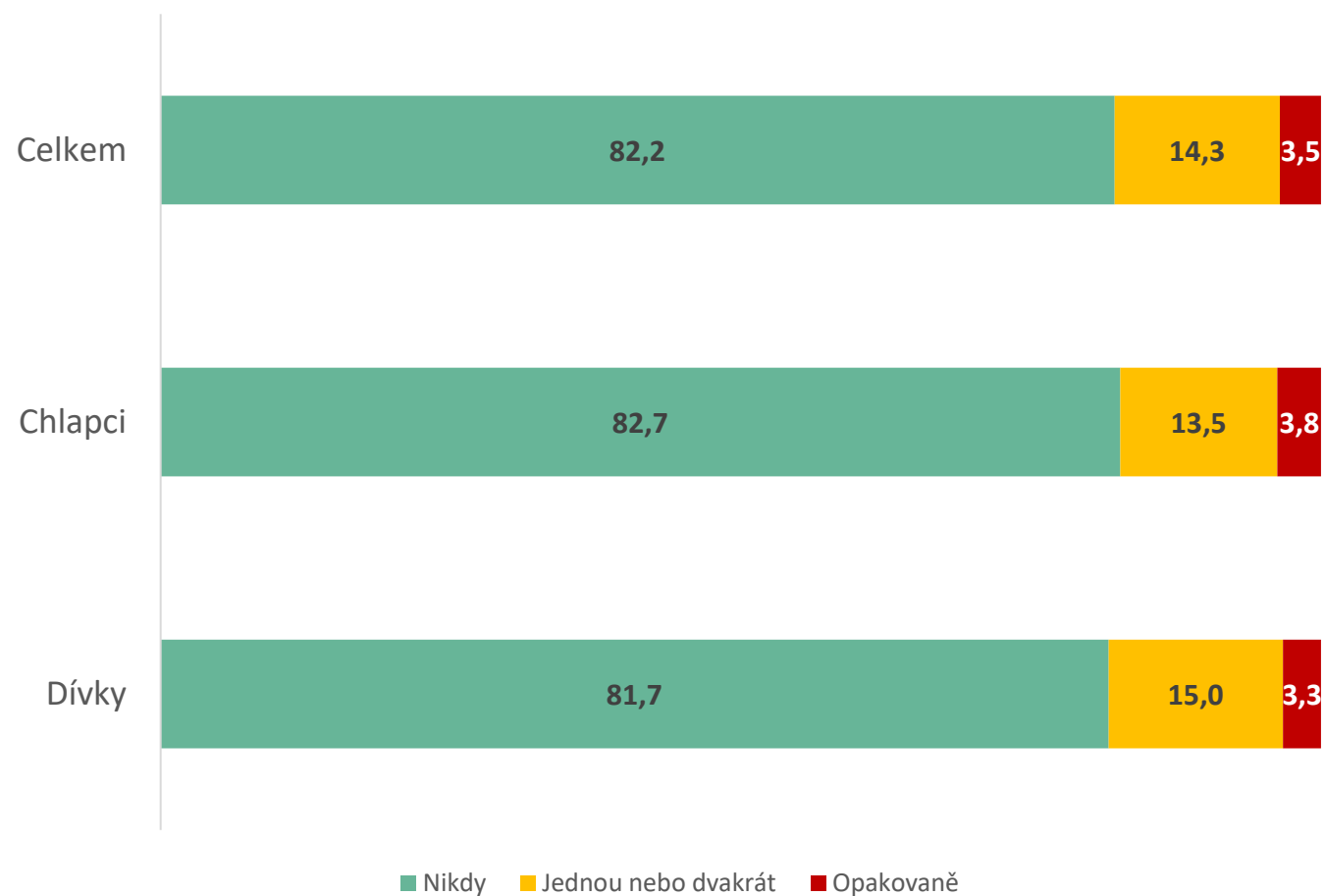

Schůzka s osobou ze sítě 2023

O: Šel/šla jsi za uplynulý rok na schůzku s někým, s kým ses nově seznámil/a na sociálních sítích?

Výsledky jsou uvedeny v %

V roce 2023 uvedlo 17,8 % žáků, že se sešlo s někým, s kým se seznámili nově na sociálních sítích a 3,5 % tak učinilo dokonce opakovaně. Mezi chlapci a dívkami nebyl významný rozdíl.

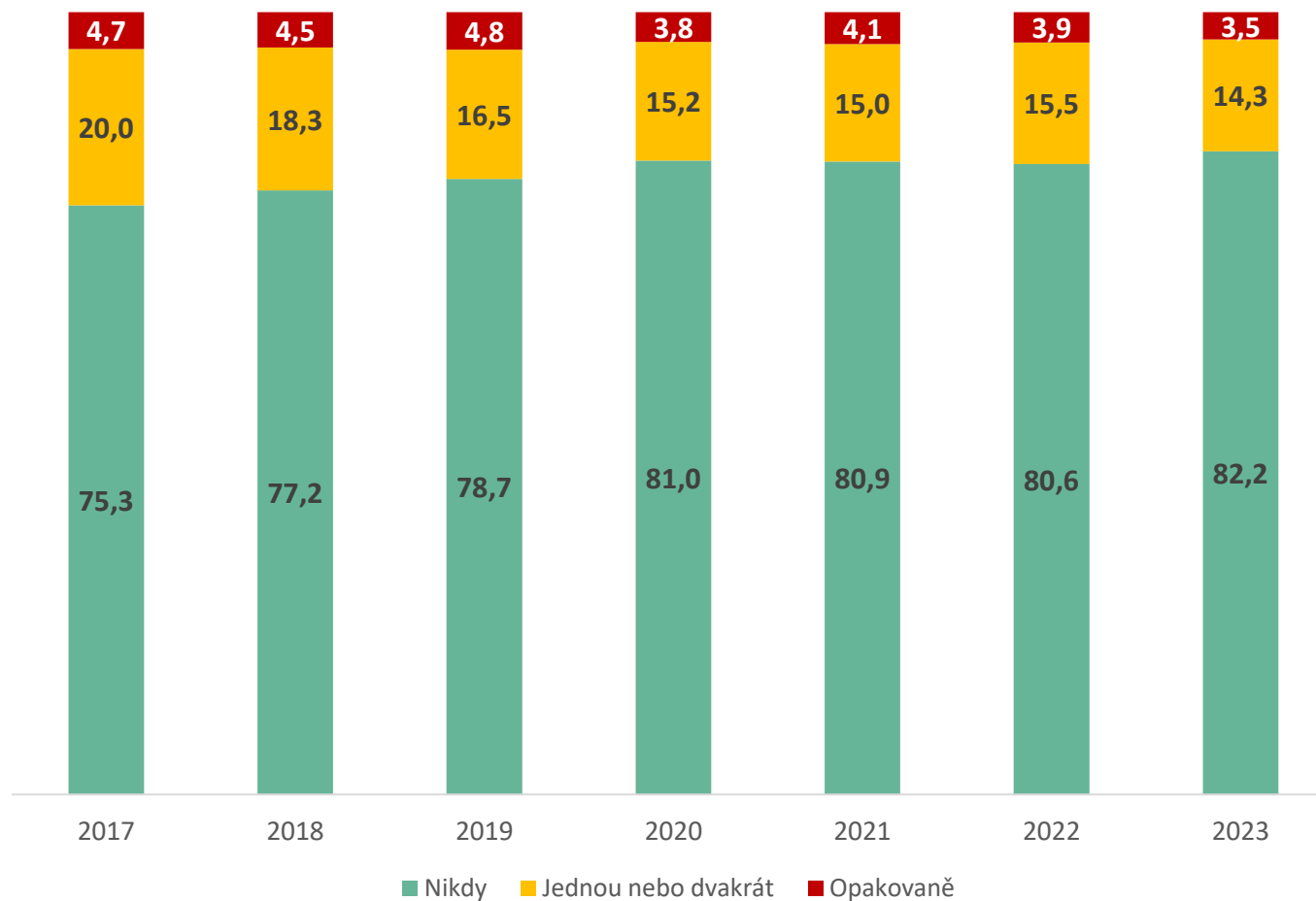

Schůzka s osobou ze sítí v letech 2019–2023

O: Šel/šla jsi za uplynulý rok na schůzku s někým, s kým ses nově seznámil/a na sociálních sítích?

Výsledky jsou uvedeny v %

Podíl žáků, kteří v uplynulém roce šli na schůzku s někým, s kým se nově seznámili na sociálních sítích, má ve sledovaných letech mírně sestupnou tendenci. Z 24,7 % v roce 2017 se postupně snížil na 17,8 % v roce 2023.

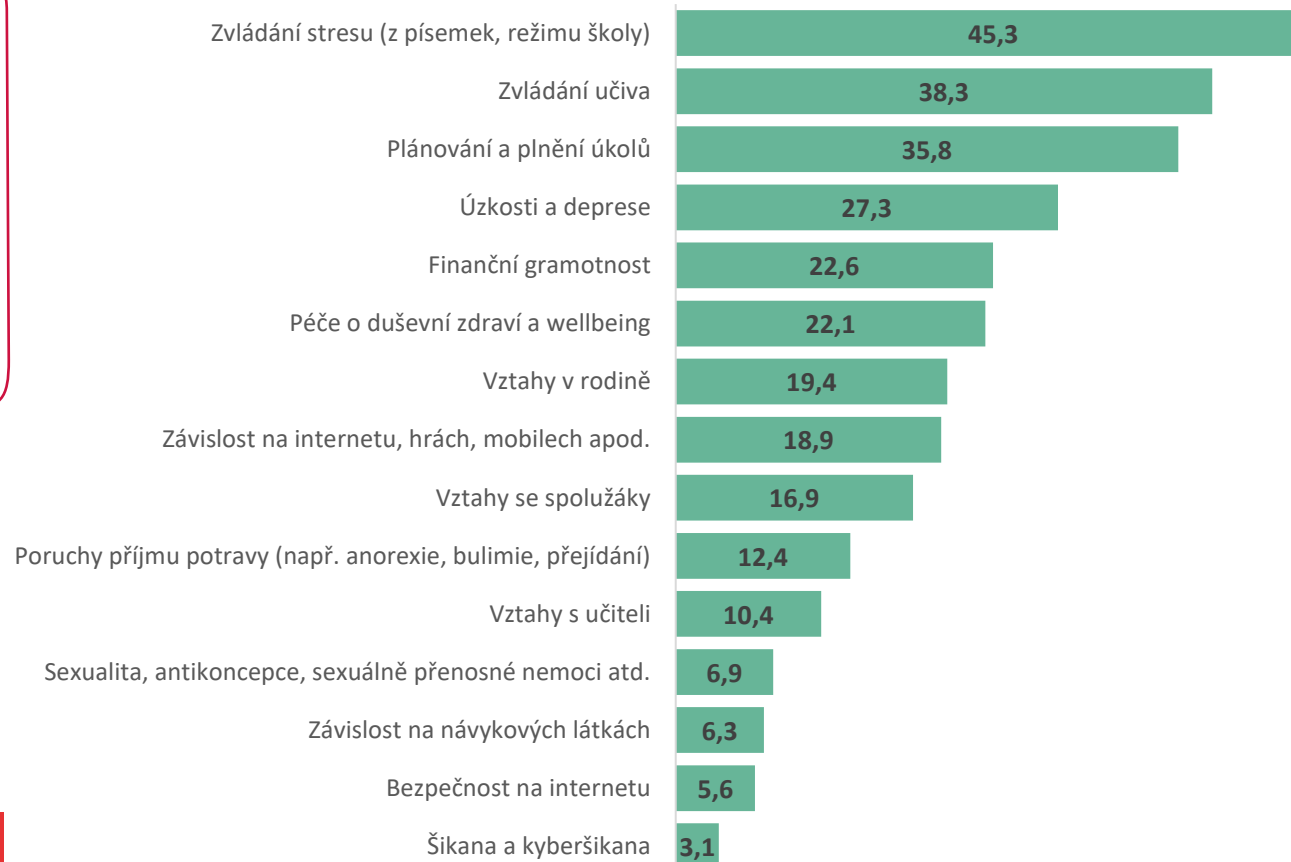
Pomoc a informace

Pomoc a informace 2023

O: Označ oblasti, ve kterých bys potřeboval/a aktuálně pomoc nebo informace:

Výsledky jsou uvedeny v %

V každoroční otázce na oblasti, ve kterých by žáci a žákyně uvítali aktuálně pomoc nebo informace, se prvních třech příčkách umísťuje zvládání stresu z písemek a školy (téměř polovina všech žáků a žákyň), zvládání učiva (38 %) a plánování a plnění úkolů (36 %). Čtvrtá nejčastější oblast jsou úzkosti a deprese, kde by uvítala pomoc nebo informace více než pětina všech žáků a žákyň.

Pomoc a informace 2023 dle pohlaví

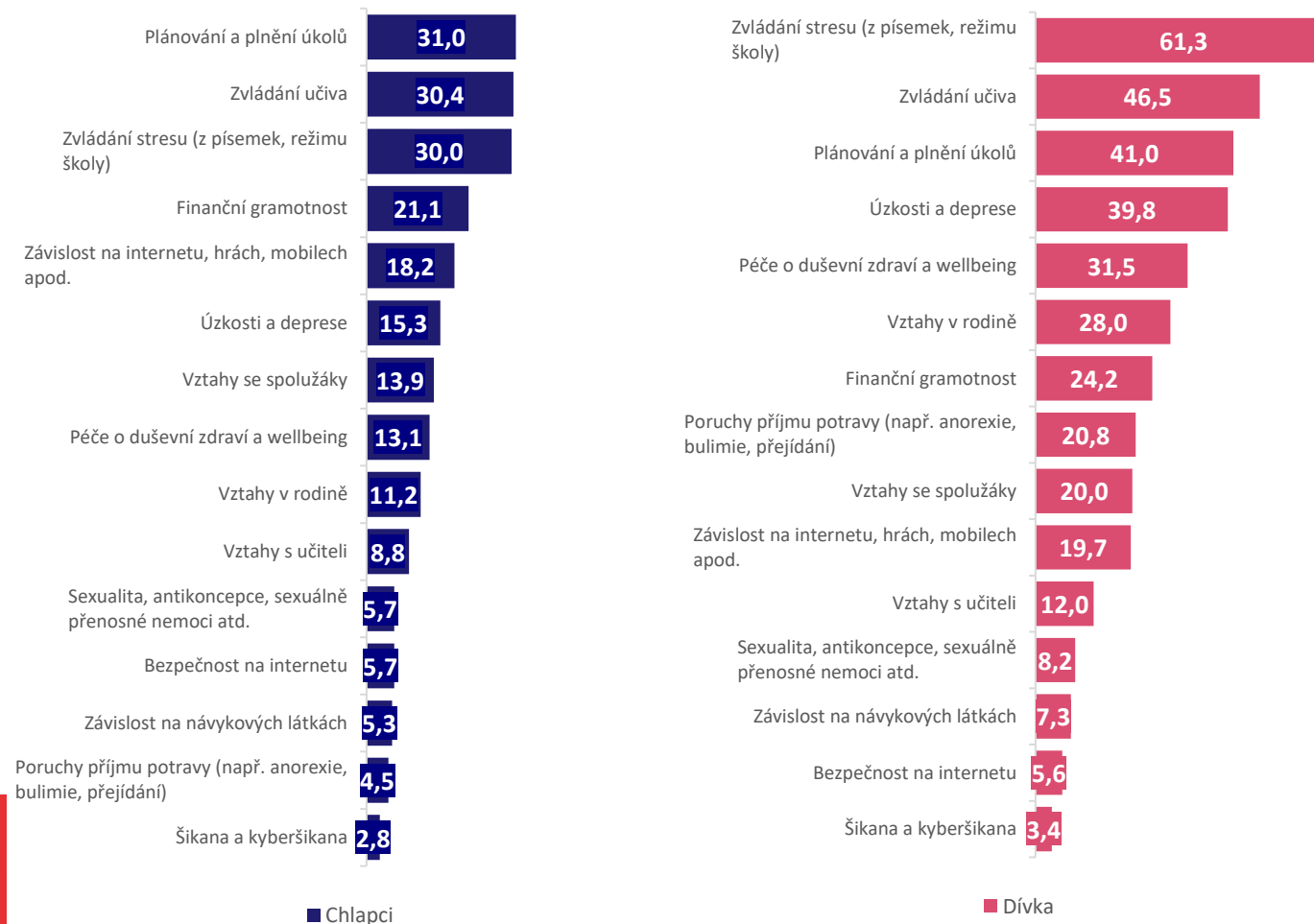
O: Označ oblasti, ve kterých bys potřeboval/a aktuálně pomoc nebo informace:

Výsledky jsou uvedeny v %

Podíváme-li se na jednotlivé oblasti zvláště u dívek a chlapců, je zřejmé, že dívky se v průměru až dvojnásobně častěji vyslovovaly, že by pomoc nebo informace uvítaly.

Dívky také nejčastěji zmiňovaly zvládání stresu z písemek a školy, zvládání učiva, plnění úkolů a v nemalém množství také úzkosti a deprese. Měly také starost o duševní zdraví, wellbeing a vztahy v rodině.

U chlapců byly hned po třech nejčastěji jmenovaných oblastech týkající se školy a stresu také oblasti trochu jiného charakteru. Uvítali by podporu u finanční gramotnosti a závislosti na internetu, hrách a mobilech.

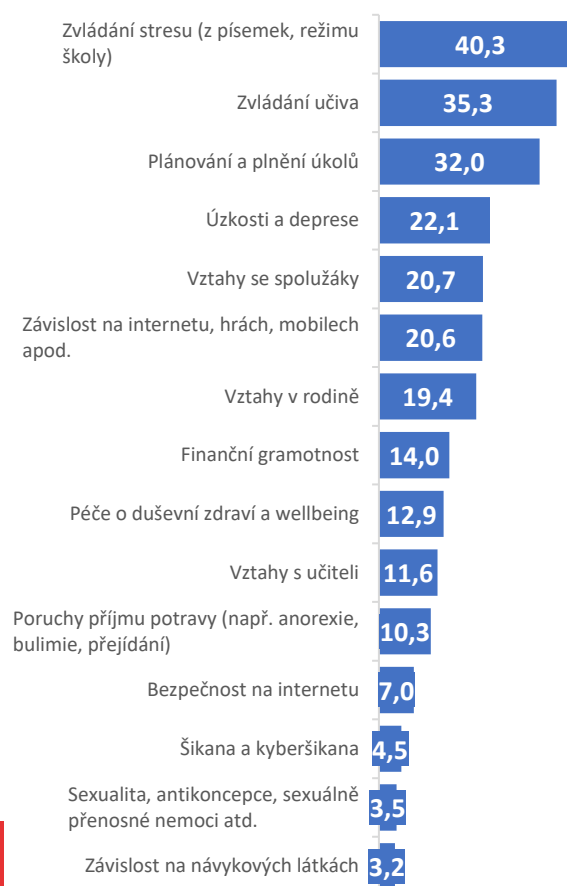
Pomoc a informace 2023 dle stupně školy

O: Označ oblasti, ve kterých bys potřeboval/a aktuálně pomoc nebo informace:

Výsledky jsou uvedeny v %

Co se týká rozdílů mezi žáky druhých stupňů základních škol a studenty středních škol, tak je patrný o něco větší zájem o pomoc nebo informace u nejčastěji jmenovaných oblastí týkajících se školy a učiva samozřejmě u studentů středních škol.

Struktura preferovaných oblastí se však až na malé výjimky velice shoduje.

■ Druhý stupeň ZŠ

■ Střední škola

Pomoc a informace 2023 dle stupně školy a pohlaví

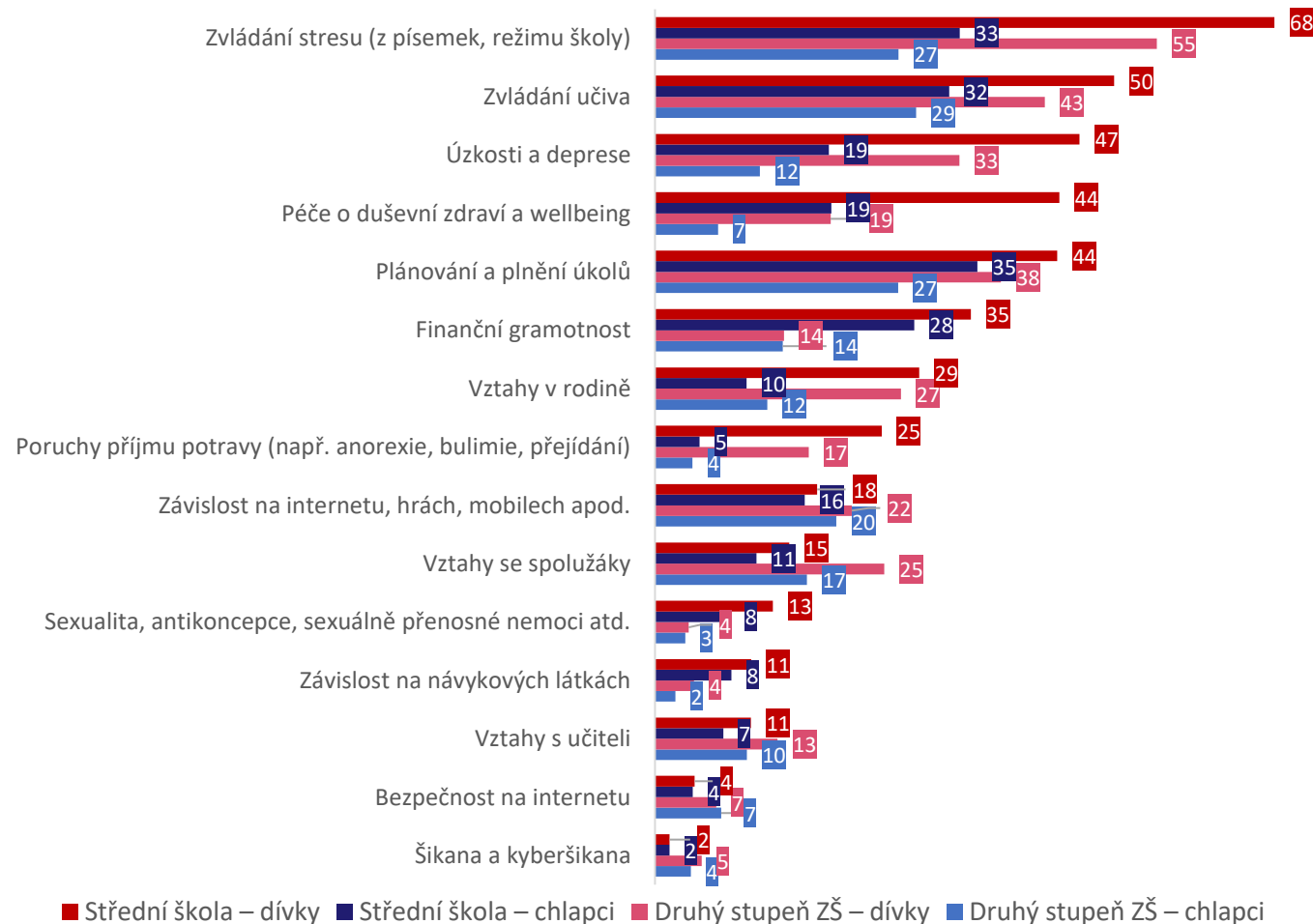
O: Označ oblasti, ve kterých bys potřeboval/a aktuálně pomoc nebo informace:

Výsledky jsou uvedeny v %

Pokud se díváme na žactvo rozdělené na čtyři kategorie, tedy podle pohlaví a stupně školy, tak vidíme, že skupinou, která se nejčastěji vyslovuje pro pomoc nebo informace, jsou středoškolské dívky, kde by až 68 % z nich potřebovalo pomoc v oblasti zvládnání stresu z písemek a režimu školy. Přesně polovina z nich u zvládnání učiva a 47 % v případě úzkostí a depresí.

U středoškolských chlapců je naopak nejčastější zvládnání a plnění úkolů, ale jinak se témata opět tolik neliší od dívek, jen se k tématům hlásili s trochu menší frekvencí.

Chlapci na druhých stupních ZŠ by zase nejčastěji uvítali pomoc při zvládnání učiva, což byla nejčastěji zmiňovaná oblast i u dívek na ZŠ. Ostatní zmiňovaná témata však byla mají podobou strukturu jako na ZŠ, jen s o něco nižší frekvencí.

Korelační tabulka

Individuální dotazy

Kapacita prezentace je omezená a nelze proto detailně obsáhnout vše. Pokud Vás zajímají konkrétní data či vztahy mezi proměnnými a nenalezli jste odpověď v prezentaci, ozvěte se nám na emailovou adresu info@anreva.cz. Rádi prodiskutujeme možnost zpracování a poskytnutí výstupů, které se už do prezentace nevešly.

Na zpracování výzkumného šetření se podílela výzkumná agentura Anreva Solution s.r.o., www.anreva.cz

**ANREVA
SOLUTION**

Zdroje obrázků: www.storyset.com, www.freepik.com